

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı

EBEVEYNLERİN FİNANSAL DAVRANIŞLARININ KAYNAK PAYLAMA MODELİNE GÖRE İNCELENMESİ

Elif AYDIN

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2025

EBEVEYNLERİN FİNANSAL DAVRANIŞLARININ KAYNAK PAYLAMA MODELİNE
GÖRE İNCELENMESİ

Elif AYDIN

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2025

KABUL VE ONAY

Elif AYDIN tarafından hazırlanan “Ebeveynlerin Finansal Davranışlarının Kaynak Paylama Modeline Göre İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, ... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir

Prof. Dr. Sibel ERKAL (Başkan)

Prof. Dr. Zeynep ÇOPUR (Danışman)

Prof. Dr. Hande ŞAHİN (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

...../...../.....

Elif AYDIN

¹“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü tezele ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlerle ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

* Tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.**

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, **Prof. Dr. ZEYNEP ÇOPUR** danışmanlığında tarafımdan retilildiđini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Elif AYDIN

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının her aşamasında bilgi ve birikimiyle bana yol gösteren, bilimsel yaklaşımı ve destekleyici tutumuyla üzerimde büyük emeği olan değerli tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Zeynep ÇOPUR'a en derin şükranlarımı sunarım. Kendisinin engin akademik bilgisi, titiz rehberliği, eleştirel bakış açısı ve yönlendirmeleri, bu çalışmanın bilimsel doğrulukla şekillenmesine büyük katkı sağlamıştır. Sayın hocamın yol gösterici yaklaşımı, akademik titizliği ve sabrı, araştırma sürecimde bana yalnızca bilimsel bir perspektif kazandırmakla kalmamış, aynı zamanda disiplinli, sorgulayıcı ve tutkulu bir akademik çalışma yürütmenin ne denli önemli olduğunu da göstermiştir. Tezimin her aşamasında büyük bir özveriyle sağladığı değerli geri bildirimleri, eleştirel düşünmeyi teşvik eden katkıları ve cesaret verici desteği sayesinde bu süreci daha verimli ve anlamlı bir şekilde tamamlayabildim. Kendisinin akademik rehberliği, yalnızca bu çalışmanın başarıyla tamamlanmasında değil, aynı zamanda benim akademik gelişimimde de çok büyük bir rol oynamıştır. Bilime olan bağlılığı, öğrencilerine olan ilgisi ve nezaketi, bir danışmandan çok daha fazlasını ifade etmektedir. Hayat boyu taşıyacağım bu kıymetli katkılar için kendisine sonsuz teşekkür ederim.

Beni bugünlere getiren, sevgileriyle her zaman yolumu aydınlatan, her kararında ve adımında yanımda olduklarını hissettiren kıymetli annem Seher ALTUNDAĞ ve babam Sebahattin ALTUNDAĞ' a en derin şükranlarımı iletmek isterim. Onların hayat boyu bana verdikleri emek, fedakarlık ve destek, bu tezi başarıyla tamamlamamın temel taşlarından biri olmuştur.

Anket dağıtım sürecinde sağladıkları değerli katkılardan dolayı değerli kayınpederim Sezayi AYDIN'a ve kayıinvalidem Fadime AYDIN'a, bu süreçteki destekleriyle üzerimdeki yükü hafiflettikleri için ayrıca teşekkür ederim.

Araştırmamın verilerini analiz etme sürecinde büyük destek sağlayan kız kardeşim Semanur ALTUNDAĞ' a, anket verilerini SPSS ve Excel ortamına aktarma konusundaki özverili desteği ve katkıları için özellikle teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca beni motive eden, her koşulda varlığıyla bana güç veren, sabrı ve anlayışıyla süreci benim için kolaylaştıran, sorumluluklarımı hafifletmek için gösterdiği çaba ve desteğiyle hep yanımda olduğunu hissettiren sevgili eşim Halil AYDIN' a minnettarlığımı ifade etmek isterim.

Ayrıca, tez çalışmamın veri toplama sürecinde yer almayı kabul eden ve bu araştırmanın başarıyla yürütülmesine katkı sağlayan değerli anket katılımcılarına teşekkür ederim. Gösterdikleri sabır, ilgi ve samimiyet, bu araştırmanın zengin bir veri temeline oturmasını sağlamıştır.

Bu tezin ortaya çıkmasında emeği geçen ve katkı sunan herkese şükranlarımı sunarım.

ÖZET

AYDIN, Elif. *Ebeveynlerin Finansal Davranışlarının Kaynak Paylama Modeline Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2025.

Bu tez çalışması, ebeveynlerin finansal davranışlarını Kaynak Paylama Modeli çerçevesinde inceleyerek, aile içi kaynak tahsis süreçlerinin çocukların eğitimi üzerindeki etkilerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, ebeveynlerin gelir düzeyleri, finansal planlama eğilimleri, eğitim harcamalarına yaklaşımları ve çocuk sayısının bu süreçlere etkisi değerlendirilmiştir. Ekonomik ve sosyolojik yaklaşımlar temel alınarak oluşturulan kuramsal çerçevede, aile içi karar alma mekanizmalarının işleyişi ele alınmıştır. Araştırmanın örneklemini, Ankara ilinde yer alan üç farklı ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinden oluşan 206 kişi oluşturmuştur. Veriler yüz yüze anket yöntemiyle toplanmış; analizlerde Ki-kare testi, bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, ebeveynlerin gelir düzeyi ve çocuk sayısı gibi demografik değişkenlerin eğitim yatırımları üzerinde belirleyici olduğunu göstermektedir. Gelir düzeyi arttıkça, özel okul tercihleri ve okul dışı aktivitelere yapılan harcamalar da artış göstermektedir. Buna karşın, çocuk sayısındaki artışın bireysel çocuk başına ayrılan eğitim bütçesini azalttığı ve aileleri daha dikkatli planlama yapmaya yönelttiği görülmüştür. Finansal planlama yapan ebeveynlerin eğitim harcamalarında daha sürdürülebilir stratejiler benimsedikleri, düşük gelirli ailelerin ise daha çok tasarruf odaklı yaklaşımlar sergiledikleri tespit edilmiştir. Eğitim harcamaları ile akademik başarı arasında pozitif ancak tek başına belirleyici olmayan bir ilişki gözlenmiştir. Eğitim için kredi kullanım oranı düşük olup, ebeveynlerin çoğunluğu bu harcamaları maaş ve birikim yoluyla karşılamaktadır. Araştırma bulgularına dayanarak, düşük ve orta gelirli aileler için devlet destekli burs sistemlerinin yaygınlaştırılması, eğitim materyali desteği sağlanması, özel okullar için gelir bazlı teşviklerin oluşturulması gibi öneriler geliştirilmiştir. Ayrıca, finansal okuryazarlığın artırılması, ebeveynlere yönelik danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve çocuk sayısına göre eğitim harcamalarının daha dengeli dağıtılmasına yönelik politikaların geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Sonuç olarak bu tez, ebeveynlerin finansal yönetim biçimlerinin çocuklarının eğitimine yönelik kararlarını nasıl etkilediğini çok yönlü olarak analiz etmekte ve bu alandaki politika geliştirme süreçlerine katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler

Finansal davranışlar, ebeveyn finansal eğitimi, kaynak paylama modeli, aile ekonomisi, finans

ABSTRACT

AYDIN, Elif. *Examination of Parents' Financial Behaviors According to Resource Dilution Model*, Master's Thesis, Ankara, 2025.

This thesis aims to examine parents' financial behaviors within the framework of the Resource Dilution Model, analyzing how intra-household resource distribution processes affect children's education. The study evaluates how parental income levels, financial planning habits, approaches to educational expenditures, and the number of children influence financial decision-making processes. Within the theoretical framework based on economic and sociological approaches, the functioning of intra-family decision-making mechanisms is discussed. The sample of the research consists of 206 parents whose children are enrolled in three different middle schools located in Ankara. Data were collected through face-to-face surveys. The analysis employed Chi-square tests, independent samples t-tests. The findings reveal that demographic variables such as income level and number of children significantly affect educational investments. As income increases, there is a noticeable rise in the preference for private schooling and spending on extracurricular activities. On the other hand, an increase in the number of children reduces the amount of educational spending per child, forcing families to manage their budgets more carefully. Parents who engage in financial planning tend to adopt more sustainable educational investment strategies, while low-income families display more savings-oriented behavior. Although there is a positive relationship between educational spending and academic achievement, the former alone is not a definitive determinant of success. Most parents fund educational expenses through salaries and savings, with a low reliance on credit. Based on the findings, several policy recommendations are proposed: expanding state-supported scholarship systems for low- and middle-income families, providing free educational materials, introducing income-based incentives for private education, and strengthening financial literacy and advisory services. In addition, it is emphasized that educational expenditures should be distributed more equitably according to the number of children. In conclusion, this thesis offers a multifaceted analysis of how parents' financial management practices influence educational decisions for their children, aiming to contribute to policy development in this field.

Keywords

Financial behaviors, parental financial education, resource dilution model, family economics, finance

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv
TABLolar DİZİNİ.....	xv
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1. KURAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1.1. Kaynak Paylama Modeli.....	4
1.1.1.1. Modelin Tanımı ve Temel Kavramları	5
1.1.1.2. Modelin Uygulanışı.....	6
1.1.1.3. Ebeveynlerin Eğitim Düzeyi ve Kaynak Paylama	7
1.1.1.4. Sosyoekonomik Statü ve Kaynak Paylama	7
1.1.1.5. Kültürel Faktörler ve Kaynak Paylama	7
1.1.1.6. Eleştiriler ve Modelin Sınırlılıkları	8
1.1.2. Kaynak Tahsis Modeli ve Uygulamaları.....	8
1.1.2.1. Modelin Temel Kavramları	8
1.1.2.2. Modelin Sınırlılıkları.....	10
1.1.2.3. Cinsiyet ve Kaynak Tahsisi	10

1.1.2.4. Çocuk Sayısı ve Kaynak Tahsisi	10
1.1.2.5. Ekonomik Şoklar ve Kaynak Tahsisi	11
1.2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	11
1.2.1. Aile Ekonomisi ve Kaynak Tahsisi	11
1.2.2. Çocuk Kalitesi ve Birey Refahı	12
1.2.3. Finansal Davranış.....	12
1.2.3.1. Çocukların Finansal Alışkanlıklarının Şekillenmesi	14
1.2.3.2. Kültürel ve Sosyoekonomik Faktörlerin Finansal Davranışlara Etkisi	16
1.3. LİTERATÜR ÖZETİ	18
1.3.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	18
1.3.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	27
2. BÖLÜM: ARAŞTIRMA GEREÇ VE YÖNTEMİ.....	33
2.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	33
2.1.1. Araştırmanın Amacı.....	33
2.1.2. Araştırmanın Önemi	34
2.1.3. Araştırma Hipotezleri.....	34
2.1.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	36
2.1.5. Araştırmanın Sayıltıları	37
2.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	37
2.3. VERİ TOPLAMA YÖNTEM VE ÖLÇME ARAÇLARI.....	38
2.3.1. Araştırma Formunun Hazırlanması.....	38
2.3.2. Araştırma Formunun Uygulanması.....	48
2.3.4. Araştırma Verilerinin Analizi	49
3. BÖLÜM: BULGULAR.....	52

3.1. KATILIMCILAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	52
3.2. ÇOCUĞUN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	54
3.3. FİNANSAL DAVRANIŞLARLA İLGİLİ BİLGİLER.....	57
3.4. GELİRİN DAĞILIMI İLE İLGİLİ BİLGİLER	64
3.5. HARCAMA EĞİLİMLERİNE İLİŞKİN BİLGİLER	67
3.6. TEK ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN HARCAMALARINA İLİŞKİN BİLGİLER	74
3.7. BİRDEN FAZLA ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN HARCAMALARINA İLİŞKİN BİLGİLER	76
3.8. TEK VE BİRDEN FAZLA ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN EĞİTİM HARCAMALARININ ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI...	76
3.9. EBEVEYNLERİN FİNANSAL DAVRANIŞLARI, SOSYOEKONOMİK FAKTÖRLER VE KAYNAK PAYLAMA DİNAMİKLERİNİN AİLELER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ.....	79
3.9.1. Katılımcıların Çocuklarının Eğitimi İçin Aylık Gelirden Ayrılan Harcama Oranlarının Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması	79
3.9.2. Çocukların Okul Dışı Aktivitelere Katılımının Hane Gelirine göre Göre Karşılaştırılması	81
3.9.3. Çocukların Devlet veya Özel Okulda Eğitim Almasının Hane Gelirine Göre Karşılaştırılması	83
3.9.4. Çocukların Eğitimine Yapılan Harcamaların Oranının Çocukların Eğitim Başarısına Göre Karşılaştırılması	84
3.9.5. Diğer Aile Bireylerinin İhtiyaçlarını Karşılamada Zorlanma Durumlarının Çocukların Eğitimine Yapılan Harcamaların Oranına Göre Karşılaştırılması	87
3.9.6. Çocukların Okul Giderlerine Yapılan Harcamaların Çocuk Sayısına Göre Karşılaştırılması	90

3.9.7. Çocukların Gelecekteki Eğitimi İçin Yapılan Finansal Planlamaların Kullanılan Kaynaklara Göre Karşılaştırılması	91
3.9.8. Eğitim Harcamalarının Etkilerinin Çocuk Sayısına Göre Karşılaştırılması	95
3.9.9. Finansal Yönetim Davranışlarının Eğitim Materyalleri Harcama Gruplarına Göre Karşılaştırılması	97
3.9.10. Finansal Yönetim Davranışlarının Eğitim Finansmanı Kaynaklarına Göre Karşılaştırılması	102
3.9.11. Ebeveynlerin Finansal Yönetim Davranışlarının Çocuklarının Gelecekteki Eğitimi İçin Finansal Planlamalarına Göre Karşılaştırılması	105
4. BÖLÜM: TARTIŞMA	110
4.1. KATILIMCILAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	111
4.2. ÇOCUĞUN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	112
4.3. FİNANSAL DAVRANIŞLARLA İLGİLİ BİLGİLER.....	114
4.4. GELİRİN DAĞILIMI İLE İLGİLİ BİLGİLER	118
4.5. HARCAMA EĞİLİMLERİNE İLİŞKİN BİLGİLER.....	122
4.6. TEK ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN HARCAMALARINA İLİŞKİN BİLGİLER	125
4.7. BİRDEN FAZLA ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN HARCAMALARINA İLİŞKİN BİLGİLER	127
4.8. TEK VE BİRDEN FAZLA ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN EĞİTİM HARCAMALARININ ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	128
4.9. EBEVEYNLERİN FİNANSAL DAVRANIŞLARI, SOSYOEKONOMİK FAKTÖRLER VE KAYNAK PAYLAMA DİNAMİKLERİNİN AİLELER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ.....	130
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	151
KAYNAKÇA	158

EK 1. ORİJİNALLİK RAPORU	165
EK 2. ETİK KURUL İZNİ	167
EK 3. GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU.....	168
EK 4. ARAŞTIRMA FORMU	170
EK 5. HİPOTEZ TEST SONUÇLARI ÖZET TABLOSU	179
EK 6. ÖLÇEK KULLANIMI İZİN BELGESİ (FMBS).....	180
EK 7. ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ	181

KISALTMALAR DİZİNİ

ANOVA	Analysis of Variance
FMBS	Finansal Yönetim Davranış Ölçeği
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
χ^2	Ki-Kare Testi

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1 Katılımcıların çocuklarının eğitimi için aylık gelirden ayrılan harcama oranlarının eğitim düzeyine göre dağılımı	81
Şekil 3.2 Çocukların okul dışı aktivitelere katılımının hane gelirine göre dağılımı	83
Şekil 3.3 Çocukların devlet veya özel okulda eğitim almasının hane gelirine göre dağılımı.....	84
Şekil 3.4 Çocukların eğitime yapılan harcamaların oranının çocukların eğitim başarısına göre dağılımı	87
Şekil 3.5 Diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamada zorlanma durumlarının çocukların eğitime yapılan harcamaların oranına göre dağılımı.....	90
Şekil 3.6 Harcama kalemlerine gelirden ayrılan oranların çocuk sayısına göre dağılımı.....	95
Şekil 3.7 Eğitim harcamalarının etkilerinin çocuk sayısına göre dağılımı	97

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 3.1	Katılımcıların sosyo-ekonomik özelliklerinin dağılımı	53
Tablo 3.2	Katılımcıların çocuklarının okudukları sınıfların dağılımı	54
Tablo 3.3	Katılımcıların çocuklarının okudukları okul türlerinin dağılımı.....	54
Tablo 3.4	Katılımcıların çocuklarının okulunu seçiminde etkili olan faktörlerin dağılımı	55
Tablo 3.5.	Katılımcıların çocuklarının okul başarı durumunun dağılımı	56
Tablo 3.6	Katılımcıların çocuklarının okul dışı aktivitelere katılım durumunun dağılımı	56
Tablo 3.7	Katılımcıların çocuklarının katıldığı okul dışı aktivitelerin dağılımı	57
Tablo 3.8	Katılımcıların aylık hane gelirinden çocuklarının eğitime ayırdıkları oranın dağılımı	57
Tablo 3.9	Katılımcıların çocuğu/çocuklarının gelecekteki eğitimi için finansal planlama yapma durumlarının dağılımı	58
Tablo 3.10	Katılımcıların eğitim için finansal planlama yapma yöntemlerinin dağılımı	58
Tablo 3.11	Katılımcıların çocuğun/çocukların eğitimi için yaptığı harcamaların diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarına etkisi olup olmamasının dağılımı.....	58
Tablo 3.12	Katılımcıların çocuklarının eğitimi için yaptığı harcamaların diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarına etkisi.....	59
Tablo 3.13	Katılımcıların çocuğun eğitimi için aldığı finansal kararları değiştirme ihtiyacı hissetme durumlarının dağılımı	60
Tablo 3.14	Katılımcıların çocuklarının eğitimi için aldığı finansal kararları değiştirme ihtiyacı hissetme nedenlerinin dağılımı.....	60
Tablo 3.15	Katılımcıların çocuklarının eğitimi için kullandıkları finansal kaynakların dağılımı	60
Tablo 3.16	Katılımcıların çocuklarının özel ders alma durumlarının dağılımı.....	61
Tablo 3.17	Katılımcıların aylık özel ders için yaptıkları harcamaların dağılımı	61

Tablo 3.18	Katılımcıların çocuklarının eğitim materyali (kitap, defter, kırtasiye vb.) alımlarında yaptıkları harcamaların dağılımı.....	61
Tablo 3.19	Katılımcıların çocuklarının okul servisi kullanma durumlarının dağılımı ...	62
Tablo 3.20	Katılımcıların çocuklarının okul servisi ve kıyafetleri için yaptıkları yıllık harcamaların dağılımı	62
Tablo 3.21	Katılımcıların finansal yönetim davranış ölçeği ifadelerine katılma durumlarının dağılımı	63
Tablo 3.22	Katılımcıların gelirlerinden harcama kalemlerine ayırdıkları oranların genel dağılımı	65
Tablo 3.23	Katılımcıların çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaların, aile bütçesini zorlama durumlarının dağılımı.....	65
Tablo 3.24	Katılımcıların çocuklarının eğitimi için aldığı finansal kararlarda en çok görüşünü aldıkları kişilerin dağılımı	66
Tablo 3.25	Katılımcıların çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaların ailenin sosyal yaşantısına ve geleceğine etkilerinin dağılımı	66
Tablo 3.26	Katılımcıların çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaların, ailenin diğer harcamalarına göre önceliğinin dağılımı.....	67
Tablo 3.27	Katılımcıların çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaların, ailenin genel mutluluğuna etkisinin dağılımı	67
Tablo 3.28	Çocuk sayısının ailelerin yeme-içme alışkanlıklarına etkisinin dağılımı ...	68
Tablo 3.29	Çocuk sayısının ailelerin eğlence ve hobilerine ayırdığı bütçeye etkisinin dağılımı	68
Tablo 3.30	Çocuk sayısının ailelerin teknolojik ürün ve hizmetlere yaptığı harcamalara etkisinin dağılımı.....	69
Tablo 3.31	Çocuk sayısının ailelerin kültürel etkinliklere katılımına etkisinin dağılımı	69
Tablo 3.32	Çocuk sayısının ailelerin spor ve fiziksel aktivitelere katılımına etkisinin dağılımı.....	69
Tablo 3.33	Çocuk sayısının ailelerin seyahat ve gezi alışkanlıklarına etkisinin dağılımı	70

Tablo 3.34	Çocuk sayısının ailelerin geleceğe yönelik finansal planlamasına etkisinin dağılımı	70
Tablo 3.35	Çocuk sayısının ailelerin enerji tüketimine etkisinin dağılımı	71
Tablo 3.36	Çocuk sayısının ailelerin su tüketim alışkanlıklarına etkisinin dağılımı	71
Tablo 3.37	Çocuk sayısının ailelerin kırtasiye ve eğitim materyali alışverişlerine etkisinin dağılımı	71
Tablo 3.38	Çocuk sayısının ailelerin kitap ve okuma alışkanlıklarına etkisinin dağılımı	72
Tablo 3.39	Çocuk sayısının ailelerin evde geçirdiği zamana ve aktivitelere etkisinin dağılımı	72
Tablo 3.40	Çocuk sayısının ailelerin toplu taşıma veya özel araç kullanma alışkanlıklarına etkisinin dağılımı	73
Tablo 3.41	Çocuk sayısının ailelerin sosyal çevreyle ilişkilerine etkisinin dağılımı	73
Tablo 3.42	Çocuk sayısının ailelerin geleceğe yönelik finansal hedeflerine etkisi	73
Tablo 3.43	Çocuk sayısının ailelerin sosyal sorumluluk projelerine veya yardım faaliyetlerine katılımına etkisinin dağılımı	74
Tablo 3.44	Tek çocuğa sahip katılımcıların çocuk için ayırdıkları bütçenin harcamalara göre dağılımı	75
Tablo 3.45	Tek çocuğa sahip katılımcıların çocukları için planladıkları gelecekteki eğitim (üniversite, yurt dışı eğitim vb.) harcamaları tahmininin dağılımı ...	75
Tablo 3.46	Birden fazla çocuğa sahip katılımcıların eğitim harcamalarında farklılık olup olmadığına ilişkin görüşlerinin dağılımı	76
Tablo 3.47	Birden fazla çocuğa sahip katılımcıların gelecekteki eğitim harcamalarında farklılık planlama durumlarının dağılımı	76
Tablo 3.48	Tek çocuklu ve birden fazla çocuğa sahip ailelerin eğitim harcamalarının etkilerinin karşılaştırılmasının dağılımı	78
Tablo 3.49	Katılımcıların çocuklarının eğitimi için aylık gelirden ayrılan harcama oranlarının eğitim düzeyine göre dağılımı	80
Tablo 3.50	Çocukların okul dışı aktivitelere katılımının hane gelirine göre dağılımı ...	82

Tablo 3.51	Çocukların devlet veya özel okulda eğitim almasının hane gelirine göre dağılımı	84
Tablo 3.52	Çocukların eğitime yapılan harcamaların oranının çocukların eğitim başarısına göre dağılımı	86
Tablo 3.53	Diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamada zorlanma durumlarının çocukların eğitime yapılan harcamaların oranına göre dağılımı	89
Tablo 3.54	Çocukların okul giderlerine yapılan harcamaların çocuk sayısına göre dağılımı	91
Tablo 3.55	Çocukların gelecekteki eğitimi için yapılan finansal planlamaların kullanılan kaynaklara göre dağılımı	93
Tablo 3.56	Harcama kalemlerine gelirden ayrılan oranların çocuk sayısına göre dağılımı	94
Tablo 3.57	Eğitim harcamalarının etkilerinin çocuk sayısına göre dağılımı	96
Tablo 3.58	Katılımcıların finansal yönetim davranışlarının eğitim materyalleri harcama gruplarına göre dağılımı	100
Tablo 3.59	Finansal yönetim davranışlarının eğitim finansmanı kaynaklarına göre dağılımı	104
Tablo 3.60	Ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarının çocuklarının gelecekteki eğitimi için finansal planlama yapma durumlarına göre dağılımı	108

GİRİŞ

Aile, toplumun en temel yapı taşı oluşturmakta olup çocuk sayısı, ailenin dinamikleri üzerinde kritik bir rol oynamaktadır. Çocuk sayısının artması, sadece ailenin yapısını değiştirmekle kalmamakla birlikte aynı zamanda kaynakların nasıl dağıtılacağını da doğrudan etkilemektedir. Ailedeki çocuk sayısı, ebeveynlerin maddi ve manevi kaynaklarını nasıl paylaşacağını konusunda belirleyici bir faktördür. Ebeveynler, gelir, zaman ve ilgi gibi kaynaklarını sınırlı bir bütçe ile yönetmek zorundadır. Bu sebeple daha fazla çocuk, her bir çocuğa ayrılacak kaynağın azalmasına neden olabilmektedir.

Bu bağlamda, maddi kaynakların yönetimi, özellikle eğitim ve sağlık gibi alanlarda büyük önem taşımaktadır. Ailedeki kaynakların, çocukların eğitimlerine ne ölçüde yatırım yapılabileceğini belirlediği, dolayısıyla çocukların gelecek fırsatları üzerinde doğrudan bir etkisi olduğu görülmektedir. Aynı şekilde, zaman ve ilgi gibi manevi kaynaklar da çocuk sayısına bağlı olarak azalabilmektedir. Ebeveynler, her bir çocuğa yeterli zaman ve dikkat ayırmakta zorlanabilirler, bu da çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerinde eksikliklere yol açabilmektedir (Blake,1981).

Bu nedenle, ailede çocuk sayısının artması, yalnızca maddi kaynakların değil, aynı zamanda ebeveynlerin çocuklarına ayırabilecekleri ilgi ve zamanın da paylaşılmasına neden olur. Bu durum, çocukların bireysel gelişimlerini ve aile içindeki ilişkilerini derinlemesine etkiler. Ailedeki çocuk sayısının artmasıyla, her bir çocuğun gelişiminde daha az bireysel destek alması, eğitim başarıları ve genel yaşam kalitesi üzerinde uzun vadeli sonuçlar doğurabilir (Blake, 1981; Cáceres-Delpiano, 2006).

Judith Blake'in 1981 yılında geliştirdiği Kaynak Paylama Modeli, aile içindeki kaynakların (zaman, para, ilgi vb.) çocuk sayısına göre nasıl dağıldığını ve bu dağılımın çocukların gelişimsel, eğitimsel ve mali sonuçları üzerindeki etkilerini inceleyen önemli bir teorik çerçeve sunmaktadır. Bu model, ebeveynlerin sahip

olduğu sınırlı kaynakların, artan çocuk sayısıyla birlikte her bir çocuğa ayrılan payının azalacağına işaret eder. Blake'in modeli, çocuk sayısının artmasıyla birlikte, ailedeki her bir çocuğun alabileceği bireysel ilgi, maddi destek ve eğitimsel fırsatların azalabileceğini öne sürmektedir (Blake, 1981). Bu bağlamda, büyük ailelerde yetişen çocukların, küçük ailelerde yetişen çocuklara kıyasla daha az bireysel ilgi ve maddi destek aldıkları, bu durumun da akademik başarıları, mali okuryazarlıkları ve genel gelişimleri üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği düşünülmektedir. Bu araştırma, Blake'in Kaynak Paylama Modeli'ni temel alarak ebeveynlerin finansal davranışlarının çocukların eğitimleri üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır (Blake, 1981; Conley, 2000).

1. BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Aile içindeki kaynakların paylaşımı, sınırlı olanaklar çerçevesinde bireylerin ihtiyaçlarına göre şekillenmekte ve bu paylaşım, hem bireylerin yaşam kalitesini hem de ailenin genel refahını derinden etkilemektedir. Kaynakların dağılımı yalnızca maddi bir süreç olarak değil, aynı zamanda sosyal ve psikolojik bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, Kaynak Paylama Modeli (Resource Dilution Model), ailenin sahip olduğu sınırlı kaynakların, artan çocuk sayısı ile nasıl bölündüğünü açıklamaktadır (Blake, 1981). Modelin temel varsayımı, her bir çocuğa düşen kaynak miktarının, ailedeki çocuk sayısının artmasıyla birlikte azalmasıdır. Bu durum, özellikle çocukların eğitim, sağlık ve sosyal gelişimleri üzerinde belirgin etkilere yol açabilmektedir.

Blake'in (1981) çalışmaları, aile büyüklüğünün çocukların eğitimi üzerindeki etkisini analiz ederek, kaynakların çocuklar arasında eşit şekilde dağıtılmadığını ortaya koymuştur. Kaynakların paylaşımı, özellikle düşük gelirli ailelerde daha belirgin hale gelmekte ve bu durum, çocukların bireysel fırsatlarını sınırlandırabilmektedir. Guo ve VanWey (1999), ailedeki kardeş sayısının, çocukların entelektüel gelişimi üzerindeki etkisini araştırarak, kaynakların bölünmesinin çocukların bilişsel başarılarını olumsuz etkileyebileceğini belirtmiştir. Çalışmada, bu etkinin sadece ekonomik kaynaklarla sınırlı olmadığı, aynı zamanda ebeveyn ilgisi ve zaman gibi soyut kaynakları da kapsadığı ifade edilmiştir.

Kaynakların dağılımındaki dengesizlik, sadece mevcut durumu değil, aynı zamanda uzun vadeli sonuçları da etkiler. Cáceres-Delpiano (2006), ailedeki çocuk sayısının artmasının, çocukların eğitim kalitesi üzerindeki etkilerini incelemiş ve kaynak paylama ile birlikte birey başına düşen eğitim harcamalarının azaldığını göstermiştir. Bu

durum, bireylerin gelecek kariyer fırsatlarını ve ekonomik bağımsızlıklarını doğrudan etkileyebilir.

Kaynak paylaşımı sürecinde, ebeveynlerin finansal kararları kritik bir rol oynamaktadır. Browning ve Chiappori (1998), aile içindeki kaynak tahsisinin yalnızca bireysel refahı değil, aynı zamanda hanehalkının kolektif refahını artırmaya yönelik olduğunu ifade etmiştir. Bu model, aile içinde rasyonel bir karar alma mekanizmasını varsaymakta ve bireylerin yalnızca kendi ihtiyaçlarına göre değil, aynı zamanda aile içindeki diğer bireylerin ihtiyaçlarına göre hareket ettiklerini ortaya koymaktadır.

Dalton Conley (2000), kardeş sayısının ve doğum sırasının, kaynak paylaşımı sürecindeki eşitsizliklere yol açabileceğini tartışmıştır. Conley'e göre, kaynaklar her zaman eşit şekilde dağıtılmamakta, doğum sırasına ve cinsiyet gibi faktörlere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Özellikle büyük ailelerde, ilk doğan çocukların daha fazla kaynağa erişim sağladığı, sonraki çocukların ise sınırlı kaynaklardan faydalandığı belirtilmektedir. Bu durum, bireylerin uzun vadeli eğitim ve ekonomik başarılarında farklı sonuçlara neden olmaktadır.

Sonuç olarak, Kaynak Paylama Modeli, ebeveynlerin finansal davranışlarını ve bu davranışların çocuklar üzerindeki etkilerini anlamada kapsamlı bir çerçeve sunar. Aile dinamiklerinin analizinde, ekonomik ve sosyal faktörlerin bir arada ele alınması, bireylerin yaşam koşullarının ve gelecekteki fırsatlarının daha iyi anlaşılmasına olanak tanır.

1.1.1. Kaynak Paylama Modeli

Kaynak Paylama Modeli (Resource Dilution Model), aile içindeki kaynakların (zaman, para, ilgi vb.) çocuk sayısına göre nasıl dağıldığını ve bu dağılımın çocukların gelişimsel ve eğitimsel sonuçları üzerindeki etkilerini inceleyen bir teorik çerçevedir. 1981 yılında Judith Blake tarafından geliştirilen bu model, ailedeki çocuk sayısının artmasıyla birlikte, her bir çocuğa ayrılan kaynakların azalacağı ve bu azalmanın çocukların genel gelişimi üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği

hipotezine dayanmaktadır (Blake, 1981). Bu model, çocukların bilişsel gelişimleri, eğitim başarıları, sosyal davranışları ve mali okuryazarlıkları gibi çeşitli alanlardaki performanslarının, ailedeki kaynakların nasıl paylaştırıldığı ile yakından ilişkili olduğunu öne sürer.

1.1.1.1. Modelin Tanımı ve Temel Kavramları

Kaynak Paylama Modeli ailedeki kaynakların sınırlı olduğu ve bu kaynakların her bir çocuk arasında paylaştırılması gerektiği varsayımına dayanır. Bu kaynaklar arasında en önemlileri ebeveynlerin çocuklarına ayırabileceği zaman, maddi kaynaklar (örneğin, eğitim için harcanan para) ve duygusal destektir. Modelin temel iddiası, çocuk sayısının artmasıyla birlikte bu sınırlı kaynakların her bir çocuk için azalacağı, dolayısıyla her bir çocuğun daha az bireysel ilgi, destek ve maddi kaynak alacağı yönündedir (Blake, 1981; Steelman, Powell, Werum ve Carter, 2002).

Temel Kavramlar:

1. Kaynaklar: Modelde bahsedilen kaynaklar, ebeveynlerin çocuklarına ayırabilecekleri tüm maddi ve manevi unsurları kapsar. Bu kaynaklar arasında zaman, para, eğitim desteği, ilgi ve sevgi gibi çeşitli unsurlar yer alır. Ebeveynlerin bu kaynakları sınırlıdır ve çocuk sayısının artmasıyla birlikte her bir çocuğa düşen pay azalır (Blake, 1989).
2. Kaynak Paylaması: Ailedeki çocukların sayısına göre bu kaynakların nasıl dağıtıldığını ifade eder. Tek çocuklu ailelerde, çocuk tüm kaynaklardan maksimum düzeyde yararlanırken, çok çocuklu ailelerde bu kaynakların paylaşılması gerekir. Bu durum, her bir çocuğun gelişimi üzerinde önemli etkiler yaratabilir (Downey, 1995).
3. Ebeveyn Zamanı ve İlgi: Kaynak Paylama Modeli'nde zaman ve ilgi, çocukların gelişimi için en kritik kaynaklardan biri olarak kabul edilir. Ebeveynlerin her bir çocuğa ayırabileceği zaman sınırlıdır ve çocuk sayısı arttıkça bu zamanın bölünmesi gerekecektir. Özellikle erken çocukluk döneminde, ebeveynlerin çocuklarına ayırdığı zaman, bilişsel gelişim, sosyal

beceriler ve akademik başarı üzerinde doğrudan etkili olabilir (Hill & Stafford, 1980).

4. Maddi Kaynaklar: Eğitim, sağlık, barınma ve sosyal aktiviteler gibi çocukların yaşam kalitesini belirleyen maddi kaynaklar, ailenin toplam gelirine bağlıdır. Ailedeki çocuk sayısı arttıkça, her bir çocuğun bu maddi kaynaklardan yararlanma oranı azalabilir. Özellikle eğitim harcamaları, çocuk sayısı arttıkça aile bütçesinde önemli bir yer tutar ve bu da çocukların eğitimsel fırsatlarını etkileyebilir (Powell & Steelman, 1990).
5. Eğitimsel Sonuçlar: Kaynak Paylama Modeli'nin bir diğer temel kavramı, eğitimsel sonuçlardır. Model, ailedeki kaynakların her bir çocuğa eşit olmayan şekilde dağılmasının, çocukların akademik başarılarını ve eğitimsel çıktıları üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceğini öne sürer. Çocuk sayısı arttıkça, çocuklara ayrılan eğitim kaynakları azalır ve bu da okul başarılarını olumsuz etkileyebilir (Blake, 1981; Downey, 1995).

1.1.1.2. Modelin Uygulanışı

Judith Blake'in Kaynak Paylama Modeli, birçok araştırmada çocukların bilişsel ve akademik gelişimlerini incelemek için kullanılmıştır. Bu model, özellikle geniş ailelerin çocukları üzerinde yapılan araştırmalarda, çocuk sayısının artmasının akademik başarılar üzerindeki etkilerini anlamak için uygulanmıştır. Çeşitli çalışmalar, çocuk sayısının artmasıyla birlikte, her bir çocuğun eğitimsel fırsatlarının azalabileceğini ve bunun da akademik başarıları olumsuz yönde etkileyebileceğini göstermiştir (Blake, 1981; Steelman & Powell, 1989). Örneğin, Blake'in (1981) orijinal çalışmasında, geniş ailelerdeki çocukların okul başarılarının, daha küçük ailelerdeki çocuklara kıyasla daha düşük olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, kaynak paylamanın çocukların eğitimsel gelişimi üzerinde ne kadar önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Steelman ve Powell (1989), daha sonraki çalışmalarında, bu bulguları genişleterek, ebeveynlerin eğitim düzeyinin ve sosyoekonomik statüsünün de kaynak paylama sürecine önemli etkilerde bulunduğunu ortaya koymuşlardır. Daha yüksek eğitim seviyesine ve sosyoekonomik statüye sahip

ailelerin, çocuk sayısı arttıkça bile çocuklarına daha fazla kaynak ayırabildiği, bu nedenle bu ailelerdeki çocukların akademik başarılarının daha yüksek olabildiği belirtilmiştir.

1.1.1.3. Ebeveynlerin Eğitim Düzeyi ve Kaynak Paylama

Ebeveynlerin eğitim düzeyi, kaynak paylamanın nasıl gerçekleştiğini ve çocukların bu paylamadan nasıl etkilendiğini önemli ölçüde belirler. Daha yüksek eğitim düzeyine sahip ebeveynler, çocuklarına daha fazla maddi ve manevi kaynak sağlayabilir ve bu kaynakları daha etkin bir şekilde paylaşabilirler. Örneğin, Powell ve Steelman (1993), daha yüksek eğitilmiş ebeveynlerin, çocuklarına daha fazla eğitim desteği sağlayabildiğini ve bu durumun çocukların akademik başarılarını olumlu yönde etkilediğini bulmuşlardır.

1.1.1.4. Sosyoekonomik Statü ve Kaynak Paylama

Ailelerin sosyoekonomik statüsü de kaynak paylama sürecinde belirleyici bir faktördür. Daha yüksek gelir düzeyine sahip aileler, çocuklarına daha fazla kaynak ayırabilir ve bu kaynaklar, çocukların eğitimsel ve gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılabilir. Bu durum, sosyoekonomik açıdan avantajlı ailelerdeki çocukların, geniş ailelerde bile daha iyi akademik ve sosyal sonuçlar elde edebileceğini gösterir. Downey (1995), sosyoekonomik statünün kaynak paylama üzerindeki etkilerini araştırmış ve düşük gelirli ailelerdeki çocukların, kaynak paylamasından daha olumsuz etkilendiğini ortaya koymuştur.

1.1.1.5. Kültürel Faktörler ve Kaynak Paylama

Kaynak Paylama Modeli, sadece sosyoekonomik faktörler değil, aynı zamanda kültürel faktörler tarafından da şekillenir. Farklı kültürel bağlamlarda, aileler kaynaklarını nasıl paylaşacakları konusunda farklı yaklaşımlar benimseyebilirler. Örneğin, bazı kültürlerde çocukların eğitime büyük önem verilirken, diğerlerinde aile içi işbirliği ve yardımlaşma daha ön planda olabilir. Bu durum, kaynak

paylamanın çocuklar üzerindeki etkilerini kültürel bağlama göre değişken hale getirebilir. Blake (1989), kültürel farklılıkların, kaynak paylamanın çocukların gelişimi üzerindeki etkilerini nasıl şekillendirdiğine dair önemli bulgular sunmuştur.

1.1.1.6. Eleştiriler ve Modelin Sınırlılıkları

Kaynak Paylama Modeli, aile içi dinamikleri anlamada önemli bir çerçeve sunsa da, bazı sınırlılıklara da sahiptir. Öncelikle, modelin basit bir şekilde çocuk sayısı ve kaynak dağılımı üzerine odaklanması, aile içindeki diğer dinamikleri ve çocuklar arasındaki bireysel farklılıkları yeterince dikkate almamakla eleştirilmiştir. Örneğin, bazı çocuklar, aynı aile içinde diğerlerine göre daha fazla kaynak talep edebilir veya daha fazla kaynak alabilir. Ayrıca, model, ebeveynlerin sosyal ağları, geniş aile desteği gibi dışsal faktörlerin kaynak paylama üzerindeki etkilerini yeterince açıklayamamaktadır (Conley, 2004).

1.1.2. Kaynak Tahsis Modeli ve Uygulamaları

Kaynak Tahsis Modeli, aile içi kaynakların nasıl dağıtıldığını ve bu dağılımın aile üyeleri üzerindeki etkilerini inceleyen bir teorik çerçevedir. Bu model, özellikle aile içinde bireyler arasında kaynakların nasıl tahsis edildiğini, bu tahsisin hangi faktörlere bağlı olarak değiştiğini ve nihayetinde bireylerin refah düzeyini nasıl etkilediğini anlamaya çalışır. Kaynak Tahsis Modeli, bireylerin rasyonel karar vericiler olarak hareket ettiği varsayımına dayanır ve aile içi kaynakların tahsisinde bireylerin tercihlerini, pazarlık güçlerini ve ekonomik koşullarını dikkate alır (Browning ve Chiappori, 1998).

1.1.2.1. Modelin Temel Kavramları

Rasyonel Karar Alma: Kaynak Tahsis Modeli'nde, aile üyelerinin rasyonel karar vericiler olduğu varsayılır. Bu, her bireyin kendi refahını maksimize etmeye çalıştığını ve bu amaç doğrultusunda kaynakların tahsisinde en uygun kararları almaya çalıştığını ifade eder. Browning ve Chiappori (1998), aile içindeki ekonomik

kararların bireyler arasındaki pazarlık süreçleri ve tercih farklılıkları göz önünde bulundurularak alındığını öne sürerler.

Pazarlık Gücü: Aile üyeleri arasındaki pazarlık gücü, kaynakların nasıl dağıtılacağını belirleyen önemli bir faktördür. Pazarlık gücü, bireylerin gelir düzeyi, dışsal destek kaynakları (örneğin, geniş aile desteği) ve bireylerin aile içindeki rollerine göre değişkenlik gösterebilir. Browning ve Chiappori (1998), pazarlık gücünün kaynak tahsisini ve dolayısıyla bireylerin refah düzeyini nasıl etkilediğini incelemiştir.

Pareto Verimliliği: Model, kaynak tahsisi sürecinde Pareto verimliliğinin sağlanmasını hedefler. Bu, kaynakların öyle bir şekilde dağıtılması gerektiği anlamına gelir ki, bir bireyin refahı artırılmadan diğer bir bireyin refahı azaltılamaz. Browning ve Chiappori (1998), Pareto verimliliği sonuçlarına ulaşmanın aile içi kaynak tahsisinde nasıl kritik bir rol oynadığını vurgulamışlardır.

Bireyci Yaklaşım ve Ortak Fayda Fonksiyonu: Browning ve Chiappori (1998) aile içi ekonomik karar alma süreçlerini inceleyen önemli çalışmalara imza atmışlardır ve aile içindeki ekonomik kararların bireyci yaklaşımla ele alınması gerektiğini savunmuşlardır. Özellikle, aile içi kaynak tahsisinin teorik ve ampirik analizini yaparak, bu süreçlerin nasıl işlediğini ve bireylerin refah düzeylerini nasıl etkilediğini detaylı bir şekilde açıklamışlardır. Bu yaklaşıma göre, aile üyeleri ortak bir fayda fonksiyonuna sahip olmayıp, her biri kendi faydasını maksimize etmeye çalışır. Bu durumda, aile içi kaynak tahsisi, bireylerin tercihleri ve pazarlık güçlerine göre şekillenir. Browning ve Chiappori (1998), bu süreçlerin anlaşılmasında ortak fayda fonksiyonunun yetersiz kaldığını, dolayısıyla bireyci bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiğini öne sürmüşlerdir.

Browning ve Chiappori'nin çalışmaları, aile içi kaynak tahsisinin sadece bireylerin gelir düzeyine değil, aynı zamanda cinsiyet, eğitim seviyesi, çalışma durumu gibi faktörlere de bağlı olduğunu ortaya koymuştur. Aynı şekilde, yüksek gelirli bireylerin

aile içindeki karar alma süreçlerinde daha fazla söz sahibi olduğu ve bu durumun kaynak tahsisini büyük ölçüde etkilediği gösterilmiştir (Browning ve Chiappori, 1998).

1.1.2.2. Modelin Sınırlılıkları

Browning ve Chiappori (1998), Kaynak Tahsis Modeli'nin, tüm aileler için geçerli olabilecek tek bir model olmadığını, aile içi dinamiklerin karmaşıklığı nedeniyle her ailenin farklı bir tahsis süreci yaşayabileceğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, modelin uygulanabilirliği ve genelleştirilebilirliği, ailelerin sosyoekonomik statüsü, kültürel bağlamları ve bireyler arasındaki ilişkiler gibi faktörlere bağlı olarak değişebilir.

Kaynak Tahsis Modeli, özellikle sosyoekonomik faktörlerin aile içi kaynak dağılımına nasıl etki ettiğini anlamak için geniş çapta uygulanmıştır. Browning ve Chiappori'nin çalışmaları, bu modelin ampirik test edilmesi ve çeşitli aile yapılarına uygulanması konusunda önemli bir temel sunmuştur (Browning ve Chiappori, 1998).

1.1.2.3. Cinsiyet ve Kaynak Tahsisi

Çeşitli araştırmalar, kaynak tahsisinde cinsiyetin oynadığı rolü incelemiştir. Bu çalışmalar, kadınların aile içi kaynaklardan erkeklere göre daha az yararlandığı ve bu durumun aile içi gelir dağılımını etkilediğini ortaya koymuştur. Örneğin, Lundberg ve Pollak (1993) bu durumu incelerken, evde çalışan kadınların daha düşük bir pazarlık gücüne sahip olduğunu ve bu nedenle aile kaynaklarından daha az pay aldıklarını göstermiştir.

1.1.2.4. Çocuk Sayısı ve Kaynak Tahsisi

Kaynak Tahsis Modeli, çocuk sayısının artmasıyla birlikte her bir çocuğa düşen payın azalması konusunu da incelemiştir. Bu bağlamda, Conley (2004) tarafından yapılan araştırmalar, ailedeki çocuk sayısının artmasının kaynakların paylaşılmasını zorlaştırdığını ve bu durumun çocukların eğitimsel ve sosyal sonuçlarını olumsuz yönde etkileyebileceğini göstermiştir.

1.1.2.5. Ekonomik Şoklar ve Kaynak Tahsisi

Ekonomik krizler ve ani gelir kayıpları gibi dışsal ekonomik şokların, aile içi kaynak tahsisini nasıl etkilediği de araştırmalarda ele alınmıştır. Browning ve Crossley (2001), ekonomik şokların, özellikle düşük gelirli ailelerde, kaynakların daha da kısıtlanmasına ve bu nedenle aile içi çatışmaların artmasına yol açabileceğini bulmuştur.

Bu bağlamda, gelecekteki araştırmaların, aile içi kaynak tahsisinde bireylerin rolleri ve bu süreçlerin çocukların uzun vadeli sonuçları üzerindeki etkileri gibi daha spesifik alanlara odaklanması gerektiği söylenebilir. Ayrıca, sosyoekonomik eşitsizliklerin kaynak tahsisi üzerindeki etkilerini ve bu eşitsizliklerin azaltılmasına yönelik stratejilerin araştırılması da önem taşımaktadır.

1.2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kavramsal çerçeve, çalışmanın odaklandığı konuları açıklamak ve ilgili kavramların birbirleriyle olan ilişkilerini belirlemek amacıyla geliştirilir. Kavramsal çerçeve içinde ele alınan kavramlar, birbirleriyle güçlü bir etkileşim içindedir. Örneğin, aile ekonomisi ve kaynak tahsisi süreçleri, ebeveynlerin finansal davranışlarını doğrudan etkiler. Bu davranışlar, çocuk kalitesini ve birey refahını şekillendirirken, aynı zamanda aile içindeki kaynakların nasıl bölüştüğüne dair ipuçları sunar. Kaynakların dağılımı, sosyal ve ekonomik bağlamda adalet ve eşitlik tartışmalarına da zemin hazırlar. Kavramlar arası ilişkiler, aile dinamiklerini ve bireysel refahı anlamada bütünsel bir bakış açısı sağlar.

1.2.1. Aile Ekonomisi ve Kaynak Tahsisi

Aile ekonomisi, bireylerin ekonomik kaynakları nasıl kullandığını ve tahsis ettiğini açıklamayı amaçlayan bir çalışma alanıdır. Becker'in (1965) aile ekonomisi yaklaşımı, aileyi bir birim olarak ele alır ve bu birimin, bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak için kaynakları rasyonel bir şekilde tahsis ettiğini öne sürer. Kaynak

tahsisi ise, sınırlı ekonomik ve sosyal kaynakların aile üyeleri arasında nasıl bölüşüldüğünü ifade eder. Bu süreç, hem ekonomik hem de sosyal dinamiklerden etkilenir. Browning ve Chiappori'nin (1998) kolektif modeli, kaynak tahsisinde bireysel fayda fonksiyonlarının dikkate alındığı bir çerçeve sunar. Bu modelde, hanehalkının toplam refahını artırmayı hedefleyen kolektif kararların alındığı varsayılır.

1.2.2. Çocuk Kalitesi ve Birey Refahı

Kaynak paylaşımı bağlamında çocuk kalitesi, genellikle eğitim, sağlık ve sosyal gelişim gibi göstergelerle ölçülür. Kaynak Paylama Modeli, daha fazla kardeşe sahip olmanın, çocuk başına düşen kaynak miktarını azalttığını ve bu durumun çocuk kalitesini olumsuz etkileyebileceğini savunur (Blake, 1981). Çocuk kalitesindeki düşüş, birey refahını doğrudan etkileyerek uzun vadeli ekonomik ve sosyal sonuçlara yol açabilir. Guo ve VanWey (1999), çocuk sayısının artışının, çocukların entelektüel gelişiminde bir azalmaya neden olabileceğini göstermiştir.

1.2.3. Finansal Davranış

Ebeveynlerin finansal davranışları, gelir, tasarruf, yatırım, borçlanma ve harcama kararlarını içeren bir dizi faaliyeti kapsar. Bu davranışlar, hem bireysel hem de kolektif refahı etkileyen kararlar ile şekillenir. Örneğin, ailede çocukların eğitimi için yapılan harcamalar, diğer aile üyelerinin ihtiyaçlarından fedakarlık edilmesini gerektirebilir. Bu bağlamda, ebeveynlerin finansal davranışları, yalnızca mevcut ekonomik duruma değil, aynı zamanda uzun vadeli hedeflere ve çocukların gelecekteki fırsatlarına bağlı olarak şekillenir (Cáceres-Delpiano, 2006).

Finansal davranışlar, bireylerin ve hane halklarının gelir, tasarruf, yatırım, borçlanma ve harcama kararlarını nasıl aldıklarını ve bu kararların finansal kaynaklarının yönetimini nasıl etkilediğini ifade eder (Xiao, 2008). Bu davranışlar, kişisel finans yönetimi, bütçeleme, borç yönetimi, tasarruf alışkanlıkları ve yatırım stratejilerini içerir. Finansal davranışlar, bireylerin finansal refahını doğrudan etkileyen kararlar

almasını sağlar ve bu kararlar uzun vadede bireylerin ekonomik durumlarını şekillendirir (Lusardi ve Mitchell, 2014).

Finansal davranışlar, finansal okuryazarlık kavramıyla da yakından ilişkilidir. Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal ürünler ve hizmetler hakkında bilgi sahibi olmaları ve bu bilgiyi finansal kararlarında etkin bir şekilde kullanabilme yeteneğidir (Huston, 2010). Bu kapsamda, finansal davranışlar bireylerin finansal bilgi ve becerilerine dayalı olarak aldıkları kararların bütünüdür ve bu kararlar, bireylerin finansal sağlığını ve gelecekteki ekonomik güvenliklerini belirler (Hilgert, Hogarth ve Beverly, 2003).

Finansal davranışların bireyler ve aileler üzerindeki etkileri geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Bu etkiler, bireylerin günlük yaşamlarını, uzun vadeli hedeflerini ve genel ekonomik refahlarını kapsamaktadır. Doğru finansal davranışlar, bireylerin ve ailelerin finansal streslerini azaltarak yaşam kalitelerini artırabilir (Kim, Garman ve Sorhaindo, 2003). Örneğin, etkin bütçeleme ve tasarruf alışkanlıkları, bireylerin acil durumlarda finansal güvenceye sahip olmalarını sağlar ve gelecekteki finansal hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olur (Dew ve Xiao, 2011).

Aile düzeyinde, finansal davranışlar ebeveynlerin çocuklarına finansal eğitim verme sürecinde önemli bir rol oynar. Ebeveynlerin finansal kararları ve davranışları, çocukların finansal bilgi ve becerilerini etkileyerek onların gelecekteki finansal alışkanlıklarını şekillendirir (Bowen, 2002). Ayrıca, ebeveynlerin finansal davranışları, çocukların finansal tutum ve davranışlarını doğrudan etkileyerek onların ekonomik bağımsızlık kazanmalarına yardımcı olur (Shim, Barber, Card, Xiao ve Serido, 2010).

Finansal davranışların aile içindeki dinamiklere etkisi de dikkate değerdir. Aile içinde kaynakların nasıl paylaşıldığı ve finansal kararların nasıl alındığı, aile üyelerinin finansal refahını ve ilişkilerini etkiler. Kaynak Paylama Modeli'ne göre, aile içindeki finansal kararlar, bireylerin ihtiyaçları ve öncelikleri doğrultusunda rasyonel bir

şekilde alınır ve bu süreç aile içi uyumu ve memnuniyeti artırır (Browning ve Chiappori, 1998).

Finansal davranışların sosyoekonomik faktörlerle de yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi, eğitim seviyesi, kültürel değerler ve sosyal çevre gibi faktörler, bireylerin ve ailelerin finansal davranışlarını belirleyen önemli unsurlardır (Lusardi ve Tufano, 2015). Örneğin, yüksek eğitim seviyesine sahip bireyler, genellikle daha iyi finansal bilgiye ve beceriye sahip oldukları için daha etkin finansal kararlar alabilirler (Hilgert et al., 2003).

Finansal davranışların önemini vurgulayan araştırmalar, bireylerin finansal bilgi ve becerilerini artırmanın, genel ekonomik refahı artırmada kritik bir rol oynadığını göstermektedir (Mandell, 2009). Bu nedenle, finansal eğitim programlarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, bireylerin ve ailelerin finansal davranışlarını iyileştirmeye yönelik önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir (Lusardi ve Mitchell, 2014).

Ebeveynlerin finansal davranışları, çocukların gelecekteki finansal alışkanlıkları ve mali karar verme süreçleri üzerinde doğrudan ve dolaylı olarak önemli etkiler yaratmaktadır. Bu etkiler, ebeveynlerin mali durumlarını nasıl yönettikleri, harcama alışkanlıkları, borçlanma eğilimleri, tasarruf yapma davranışları ve çocuklarına mali konularda verdikleri eğitimin niteliği gibi çeşitli faktörlerle ilişkilidir. Aile içindeki bu mali tutumlar, çocukların finansal bilgi ve becerilerinin gelişiminde kritik bir rol oynamakta, çocukların gelecekteki mali bağımsızlıklarını ve finansal istikrarlarını sağlamalarında önemli bir temel oluşturmaktadır.

1.2.3.1. Çocukların Finansal Alışkanlıklarının Şekillenmesi

Ebeveynlerin finansal eğitimi, çocukların mali okuryazarlık düzeylerini artırmak ve onların mali konularda bilinçli kararlar alabilme yetilerini geliştirmek amacıyla önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına mali konularda rehberlik etmeleri, onlara para yönetimi, tasarruf, yatırım ve bütçeleme gibi temel

mali kavramları öğretmeleri, çocukların bu alandaki bilgi düzeylerini ve becerilerini önemli ölçüde artırmaktadır. Araştırmalar, ebeveynlerin finansal eğitiminin çocukların mali davranışlarını olumlu yönde etkilediğini ve onların gelecekte mali sorumluluklarını üstlenme kapasitelerini geliştirdiğini göstermektedir (Lusardi ve Mitchell, 2014).

Ebeveynlerin finansal eğitimi aynı zamanda çocukların mali risklere karşı farkındalık kazanmalarını sağlar ve bu riskleri yönetebilme becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunur. Özellikle erken yaşlarda kazanılan mali farkındalık ve bilinçli tüketim alışkanlıkları, çocukların yetişkinlik dönemlerinde mali açıdan daha bağımsız ve istikrarlı bireyler olmalarına yardımcı olur (Gudmunson ve Danes, 2011). Bu bağlamda, ebeveynlerin rolü, çocukların mali geleceklerine yönelik yatırımlarının temelini atmada hayati öneme sahiptir.

Çocukların finansal alışkanlıkları, büyük ölçüde aile içinde kazanılan deneyimlerle şekillenir. Çocuklar, ebeveynlerinin mali kararlarını gözlemleyerek ve bu süreçlere katılarak para yönetimi hakkında bilgi edinirler. Bu süreçte ebeveynlerin finansal alışkanlıkları, çocukların harcama, tasarruf ve borçlanma eğilimleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Ebeveynler, çocuklarına bütçe yapmayı, gereksiz harcamalardan kaçınmayı ve tasarruf etmeyi öğretirken aynı zamanda iyi birer rol model olurlar. Özellikle, ebeveynlerin bilinçli para yönetimi ve mali disiplinleri, çocukların kendi mali planlama yetilerini geliştirmelerine ve bu alanda olumlu alışkanlıklar kazanmalarına zemin hazırlar (Shim, Serido ve Barber, 2011). Ebeveynlerin bu süreçteki rehberlikleri, çocukların ileriki yaşamlarında mali istikrarsızlık yaşamalarının önüne geçebilir ve onların ekonomik anlamda daha sürdürülebilir bir yaşam tarzı benimsemelerini sağlayabilir.

Ayrıca, çocukların finansal alışkanlıklarının şekillenmesinde ebeveynlerin mali durumlarını açıkça paylaşmaları ve mali karar süreçlerine çocuklarını da dahil etmeleri önemlidir. Bu, çocukların para yönetimi ile ilgili pratik deneyim kazanmalarına ve mali sorumluluklarını anlamalarına olanak tanır. Ebeveynlerin bu

tür aktif bir rol oynaması, çocukların mali konularda erken yaşlardan itibaren bilinçlenmelerine ve sorumlu birer yetişkin olmalarına katkıda bulunur (Jorgensen ve Savla, 2010).

1.2.3.2. Kültürel ve Sosyoekonomik Faktörlerin Finansal Davranışlara Etkisi

Ebeveynlerin finansal davranışları ve bu davranışların çocuklara etkisi, sadece bireysel ve ailevi faktörlerle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda daha geniş kültürel ve sosyoekonomik çerçeve içinde de şekillenmektedir. Kültürel normlar, değerler ve inançlar ile ailelerin sosyoekonomik statüleri, çocukların finansal alışkanlıklarının oluşumunda ve finansal bilgiye erişimlerinde belirleyici rol oynar. Bu bağlamda, kültürel ve sosyoekonomik faktörlerin, çocukların finansal davranışlarının nasıl şekillendiğini anlamak için incelenmesi önem arz etmektedir.

Kültürel faktörler, bir toplumun değerleri, inançları, normları ve gelenekleri ile belirlenen ve bireylerin davranışlarını yönlendiren unsurlardır. Kültür, ebeveynlerin finansal tutumlarını ve bu tutumların çocuklara nasıl aktarıldığını doğrudan etkiler. Örneğin, bazı kültürlerde tasarruf ve mali disiplin, güçlü bir değer olarak kabul edilmekte ve çocuklara erken yaşlardan itibaren bu değerler öğretilmektedir. Diğer yandan, bazı kültürlerde tüketim odaklı bir yaklaşım baskın olabilir, bu da çocukların daha fazla harcamaya yönelik tutumlar geliştirmesine neden olabilir (Hofstede, 2001).

Kültürel normlar aynı zamanda aile içindeki mali rol dağılımını da etkileyebilir. Geleneksel toplumlarda, mali konuların yönetimi genellikle aile reisinin sorumluluğunda olabilir ve bu durum, çocukların finansal karar verme süreçlerine katılımını sınırlayabilir. Bununla birlikte, daha modern toplumlarda, ebeveynler çocuklarını mali konularda daha fazla bilinçlendirme eğilimindedir ve bu da çocukların erken yaşlardan itibaren finansal farkındalık kazanmalarına olanak tanır (Triandis, 1995).

Kültürel etkiler, çocukların finansal becerilerinin gelişimini de şekillendirebilir. Örneğin, Batı kültürlerinde bireysellik ve mali bağımsızlık ön planda tutulurken, Doğu kültürlerinde aile içi yardımlaşma ve mali sorumlulukların paylaşılması daha yaygın bir yaklaşımdır. Bu kültürel farklılıklar, çocukların mali davranışları ve gelecekteki finansal kararları üzerinde kalıcı etkiler bırakabilir (Markus ve Kitayama, 1991).

Sosyoekonomik faktörler, bir ailenin gelir düzeyi, eğitim seviyesi ve sosyal statüsü gibi unsurları içerir ve ebeveynlerin finansal davranışları üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Ailenin gelir düzeyi, çocuklara sağlanabilecek mali eğitim olanaklarını ve onların finansal bilgiye erişimlerini doğrudan etkiler. Daha yüksek sosyoekonomik statüye sahip aileler, çocuklarına finansal eğitim vermek için daha fazla kaynağa ve imkana sahip olabilirler, bu da çocukların mali konularda daha bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerini sağlar (Conger ve Donnellan, 2007).

Eğitim seviyesi de sosyoekonomik faktörler arasında kritik bir rol oynar. Ebeveynlerin eğitim seviyesi, onların mali konularda bilgi sahibi olma düzeyini ve bu bilgiyi çocuklarına nasıl aktardıklarını etkiler. Daha yüksek eğitim düzeyine sahip ebeveynler, çocuklarına daha kapsamlı bir finansal eğitim sunabilir ve bu da çocukların finansal becerilerinin gelişimine katkıda bulunur. Ayrıca, eğitilmiş ebeveynler, çocuklarına mali konularda daha bilinçli kararlar alma becerisini kazandırma konusunda daha etkin olabilirler (Lareau, 2011).

Sosyoekonomik faktörler, aynı zamanda çocukların gelecekteki mali başarılarını da etkiler. Gelir düzeyi yüksek ailelerden gelen çocuklar, daha iyi eğitim imkanlarına ve daha geniş sosyal ağlara erişim sağlayabilirler, bu da onların kariyer fırsatlarını ve dolayısıyla mali durumlarını olumlu yönde etkileyebilir. Diğer yandan, sosyoekonomik açıdan dezavantajlı ailelerden gelen çocuklar, finansal bilgiye erişim konusunda kısıtlı olabilir ve bu durum, onların mali kararlar alırken daha fazla zorluk yaşamalarına neden olabilir (Bradley ve Corwyn, 2002).

Farklı kültürlerde ve ekonomik düzeylerde yapılan karşılaştırmalar, ebeveynlerin finansal davranışlarının ve bu davranışların çocuklar üzerindeki etkilerinin nasıl değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Kültürel ve ekonomik farklılıklar, çocukların finansal alışkanlıklarının gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, gelişmiş ülkelerdeki çocuklar, erken yaşlardan itibaren finansal eğitimle tanışırken, gelişmekte olan ülkelerde bu tür eğitim imkanları sınırlı olabilir. Bu durum, çocukların finansal okuryazarlık düzeylerinde belirgin farklar yaratır (Lusardi ve Mitchell, 2011).

Aynı zamanda, farklı kültürel değerler, çocukların para ile ilgili tutumlarını ve harcama alışkanlıklarını şekillendirir. Batı kültürlerinde bireysel tasarruf ve yatırım kültürü yaygınken, Doğu kültürlerinde aileye bağlılık ve mali destek ön planda olabilir. Bu kültürel farklılıklar, çocukların mali bağımsızlık kazanma süreçlerinde ve gelecekteki mali planlama becerilerinde farklı sonuçlara yol açabilir (Noland ve diğerleri, 2003).

Ekonomik düzeydeki farklılıklar ise çocukların mali fırsatlara erişimini ve finansal eğitim olanaklarını doğrudan etkiler. Daha yüksek gelir düzeyine sahip ailelerden gelen çocuklar, daha iyi eğitim imkanlarına ve dolayısıyla daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olabilirken, düşük gelirli ailelerden gelen çocuklar bu konularda dezavantajlı durumda olabilirler. Bu durum, ekonomik eşitsizliklerin çocukların mali geleceklerini nasıl şekillendirdiğini ve sosyoekonomik statünün mali başarı üzerindeki etkisini açıkça göstermektedir (Sherraden, 2010).

1.3. LİTERATÜR ÖZETİ

1.3.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Erol ve Tufan (2005) "Türkiye'de Hanehalkı Tasarrufları ve Tasarruf Eğilimleri" isimli çalışmalarında, Türkiye'deki hanehalklarının tasarruf davranışlarını ve tasarruf eğilimlerini belirleyen faktörleri kapsamlı bir şekilde analiz ederek ailelerin ekonomik davranışlarını anlamak için önemli veriler sunmaktadırlar. Çalışma, özellikle

hanehalklarının gelir düzeyi, eğitim seviyesi ve demografik özellikleri gibi sosyoekonomik faktörlerin tasarruf davranışları üzerindeki etkilerini analiz etmektedir. Ebeveynlerin tasarruf kararları, genellikle çocuklarının gelecekteki eğitim, sağlık ve genel refah düzeylerini güvence altına alma amaçlı yapılmaktadır. Bu bağlamda, tasarrufların aile içi kaynak dağılımını nasıl şekillendirdiği ve çocuklar için ayrılan maddi kaynaklara olan etkisi vurgulanmaktadır. Araştırma, tasarruf davranışlarının hanehalklarının ekonomik yapısına bağlı olarak değişkenlik gösterdiğini ve yüksek gelirli ailelerin, düşük gelirli ailelere kıyasla daha yüksek oranda tasarruf yapma eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, ebeveynlerin eğitim seviyesinin yüksek olması, tasarruf davranışlarını olumlu yönde etkileyerek, çocukların gelecekteki eğitim harcamalarına yönelik daha fazla kaynak ayrılmasını sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, ekonomik belirsizlik ve finansal risk algısının arttığı dönemlerde hanehalklarının tasarruf eğilimlerinde azalma yaşandığı gözlemlenmiştir.

Bu bulgular, aile içi kaynakların yönetimi ve paylaşımına yönelik tasarruf kararlarının, çocukların finansal geleceğini doğrudan etkilediğini göstermektedir. Çocuk sayısının artmasıyla birlikte, tasarruf edilen miktarın her bir çocuğa düşen payı azaldığı için, ebeveynlerin kaynaklarını daha dikkatli ve stratejik bir şekilde planlaması gerekmektedir. Tasarruf kararlarının aile içindeki kaynak tahsisini nasıl şekillendirdiği ve çocukların gelecekteki finansal bağımsızlıklarına olan etkisi, bu çalışmanın önemli sonuçları arasında yer almaktadır.

Tomul'un (2007), "Türkiye'de Eğitime Katılım Üzerinde Gelirin Etkisi" başlıklı çalışmasında, aile gelirinin çocukların eğitime katılım oranlarına etkisi incelenmiştir. Araştırmada, yüksek gelirli ailelerin çocuklarının eğitime katılım oranlarının daha yüksek olduğu; düşük gelirli ailelerde ise bu oranların belirgin şekilde düştüğü bulunmuştur. Ayrıca, cinsiyet ve bölgesel farklılıkların da eğitime katılım üzerinde etkili olduğu vurgulanmıştır.

Ersoy'un (2008), "Çocuklara Para Yönetimini Öğretmede Ebeveyn Rehberliği" başlıklı çalışması, ebeveynlerin çocuklarına para yönetimi konusunda rehberlik etme sorumluluğunu ve harçlık verme uygulamalarının önemini vurgulamaktadır. Çalışmada, çocukların finansal okuryazarlıklarının gelişiminde ailelerin oynadığı kritik rol ele alınmış ve harçlık uygulamalarının tasarruf bilinci kazandırmadaki etkisi tartışılmıştır. Araştırma, ebeveynlerin finansal davranışlarının çocukların gelecekteki ekonomik alışkanlıklarını şekillendirdiğini göstermektedir.

Yenilmez'in (2008), "Türkiye'de Eğitimin Kalkınma Üzerindeki Rolü ve Eğitim Yatırımlarının Geri Dönüş Oranı" başlıklı çalışmasında, eğitim yatırımlarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışma, eğitim yatırımlarının bireylerin gelir düzeylerini artırdığını ve ekonomik kalkınmaya pozitif katkı sağladığını ortaya koymuştur.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın (2011), "Türkiye Aile Yapısı Araştırması" başlıklı raporu, Türkiye'deki ailelerin demografik özellikleri, gelir düzeyleri ve çocuk yetiştirme tutumları üzerine kapsamlı veriler sunmaktadır. Araştırmada, aile büyüklüğü arttıkça çocuk başına yapılan eğitim harcamalarının azaldığı ve bu durumun çocukların eğitim fırsatlarına erişimini sınırladığı belirtilmiştir.

Balcılar ve Demirer'in (2013) "Türkiye'de Hanehalklarının Finansal Yatırım Araçları Kullanımı ve Bu Araçları Etkileyen Faktörler" adlı çalışması, Türkiye'deki hanehalklarının çeşitli finansal yatırım araçlarını tercih etme eğilimlerini ve bu tercihleri etkileyen faktörleri analiz etmektedir. Çalışma, özellikle hanehalklarının yatırım yaparken göz önünde bulundurduğu ekonomik, sosyal ve demografik faktörleri detaylandırmakta ve bu faktörlerin aile içi kaynak paylaşımına olan etkilerini incelemektedir. Araştırmanın bulguları, hanehalklarının yatırım kararlarının genellikle gelir düzeyi, eğitim seviyesi ve yaş gibi değişkenlerle bağlantılı olduğunu göstermektedir. Yüksek gelir ve eğitim seviyesine sahip ailelerin, hisse senedi ve yatırım fonu gibi daha karmaşık finansal araçları tercih etme olasılıklarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, düşük gelirli ailelerin daha az riskli ve

likit yatırımları tercih ettiği ortaya konmuştur. Bu durum, aile içi kaynakların kullanım şekillerinin nasıl farklılaştığını ve hangi faktörlerin yatırım kararlarını yönlendirdiğini açıklamaktadır. Çalışma, ayrıca ailelerin yatırım tercihlerinin uzun vadeli finansal güvenlik sağlamaya yönelik olduğunu ve bu tercihlerinin çocuklarının gelecekteki mali güvenliğini destekleme amacı taşıdığını göstermektedir. Yatırım araçlarının seçimi, aile içi kaynakların paylaşılması ve çocukların gelecekteki mali bağımsızlıklarına yönelik yapılan planlar üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

Demirgüç-Kunt ve Klapper (2013) Türkiye'deki finansal katılımı ele aldıkları çalışmalarında, hanehalklarının finansal hizmetlere erişimini ve bu hizmetleri nasıl kullandıklarını analiz etmişlerdir. Bu çalışma, özellikle ailelerin finansal araçlara ve bankacılık sistemine olan erişimlerinin, kaynak yönetimi ve tasarruf eğilimlerini nasıl etkilediğini göstermektedir.

Yılmaz'ın (2014) "Türkiye'de Hanehalklarının Tasarruf Kararları Üzerine Mikro Veri Analizi" isimli çalışmasında, Türkiye'deki hanehalklarının tasarruf davranışlarını etkileyen faktörler derinlemesine analiz edilmektedir. Yılmaz, ailelerin tasarruf stratejilerini incelerken, gelir yönetimi, harcama alışkanlıkları, tasarruf düzeyleri ve bu tasarrufların aile bireyleri arasında nasıl paylaşıldığını ele almıştır. Çalışma, özellikle farklı sosyoekonomik gruplara ait ailelerin tasarruf eğilimleri ve finansal stratejilerinin aile içi kaynak paylaşımı üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir. Araştırmanın bulguları, gelir düzeyinin tasarruf oranları üzerindeki belirleyici rolünü ortaya koymakta ve düşük gelirli ailelerin tasarruf yapma olanaklarının sınırlı olduğunu göstermektedir. Yüksek gelirli ailelerin, eğitim, sağlık ve çocukların gelecekteki mali güvenliğine yönelik tasarruf yapma eğiliminde oldukları saptanmıştır. Çocuk sayısının artması ve ebeveynlerin yaşının ilerlemesi gibi faktörlerin, aile içi maddi kaynakların farklılaşmasına neden olduğu ve bu durumun tasarruf kararları üzerinde belirgin bir etkisi olduğu vurgulanmıştır. Yılmaz'ın çalışması, aynı zamanda ekonomik belirsizlik dönemlerinde hanehalklarının tasarruf eğilimlerinin arttığını ve bu eğilimlerin aile bireyleri arasında kaynak dağılımını nasıl şekillendirdiğini incelemektedir. Bu kapsamda, ailelerin tasarruf stratejileri, bireylerin

finansal güvenliğini sağlama ve uzun vadeli refah düzeyini koruma amaçlı olarak değerlendirilmektedir.

Aydiner Boylu'nun (2014) "Tek Ebeveynli Ailelerde Finansal Sıkıntı ve Fonksiyonlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışması, tek ebeveynli ailelerin yaşadığı finansal zorlukları ve bu zorlukların aile içi işlevler üzerindeki etkisini kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Çalışma, bu ailelerin sosyoekonomik statülerinin finansal refah üzerindeki etkilerini incelemektedir ve bu bağlamda tek ebeveynli bireylerin karşılaştığı finansal sıkıntıların aile içi dinamikleri nasıl etkilediğini analiz etmektedir. Araştırmada, tek ebeveynli ailelerin karşılaştığı en önemli zorluklardan birinin düşük gelir düzeyi olduğu tespit edilmiştir. Gelir düzeyinin düşüklüğü, tek ebeveynli ailelerin çocuklarına yeterli kaynak ayırmakta zorlandığını ve bu durumun aile içi ilişkilerde gerginlik yaratabildiğini göstermektedir. Özellikle aile içi fonksiyonlar, gelir yetersizliğinden doğrudan etkilenmekte ve bu durum ebeveyn-çocuk ilişkilerinde zayıflık yaratmaktadır. Araştırmanın diğer önemli bulguları arasında, eğitim düzeyi ile finansal refah arasında güçlü bir ilişkinin bulunması yer almaktadır. Daha yüksek eğitim seviyesine sahip olan ebeveynlerin, finansal sıkıntılarla daha etkili bir şekilde başa çıkabildiği ve bu ebeveynlerin çocuklarına daha fazla maddi kaynak sağlayabildiği ortaya çıkmıştır. Çocuk sayısı da finansal sıkıntılar üzerinde doğrudan etkili bir faktör olarak belirlenmiştir. Araştırmaya göre, çocuk sayısı arttıkça tek ebeveynin üzerindeki maddi yük de artmaktadır. Bu durum, özellikle çocukların ihtiyaçlarına yeterince karşılık verilememesine yol açmakta ve aile içi ilişkilerde sorunlara neden olmaktadır. Ebeveynler, maddi kaygılar nedeniyle çocuklarına yeterince zaman ayıramamakta ve bu durum çocukların psikolojik ve sosyal gelişimini olumsuz etkilemektedir.

Akben-Selçuk'un (2015) çalışması, Türkiye'deki hanehalklarının borçlanma davranışlarını ve borç yönetimi stratejilerini ele alarak, ailelerin borçlanma kararlarının ekonomik refah üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Araştırmada, ailelerin borçlanma kararlarının genellikle konut, eğitim ve sağlık gibi büyük harcamalara yönelik olduğu ve bu kararların aile bütçesi üzerindeki yükü nasıl

artırdığı vurgulanmıştır. Özellikle düşük gelirli ailelerin, yüksek faizli kredi ve tüketici borçlarına yönelmelerinin uzun vadede finansal sürdürülebilirliklerini tehdit edebileceği belirlenmiştir. Bu durum, ailelerin borç yönetimi stratejilerinin çocukların ekonomik refahını nasıl etkilediğini anlamak açısından önemlidir. Çalışmanın bulguları, borçlanma davranışının çocukların gelecekteki ekonomik güvenlikleri üzerinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Ailelerin borç yönetimi becerileri, mali kaynakların çocukların eğitim ve diğer gelişim ihtiyaçlarına ayrılabilme kapasitesini doğrudan etkilemektedir. Ayrıca, yüksek borç yükü altında olan ailelerin tasarruf yapma imkanlarının sınırlı olması, çocukların uzun vadeli ekonomik refahı üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır.

Ayvaz Kızılgöl ve İpek'in (2019) "Türkiye'de Hanehalkı Tasarruf Davranışının Analizi" başlıklı çalışmasında, 2002-2016 yılları arasında TÜİK tarafından yayımlanan Hanehalkı Bütçe Anketi mikro veri setleri kullanılarak, Türkiye'deki hanehalklarının tasarruf davranışlarını etkileyen faktörler incelenmiştir. İki durumlu probit model uygulanan çalışmada; konutun mülkiyeti, ısıtma sistemi, ikinci konut sahipliği, otomobil varlığı, hane büyüklüğü, hane reisi yaşı, sağlık sigortası, eğitim düzeyi, meslek grubu ve eşin çalışma durumu gibi birçok değişkenin tasarruf olasılığı üzerinde anlamlı etkiler yarattığı bulunmuştur. Analiz sonuçları, özellikle kadınların işgücüne katılımının artırılması, mesleki eğitimin teşvik edilmesi ve çocuklu kadınlara yönelik kreş desteği gibi politika araçlarının hem hane gelirini artırarak hem de tasarruf oranlarını yükselterek önemli etkiler yaratabileceğini ortaya koymaktadır. Çalışma, uzun dönemli mikro veri analiziyle Türkiye'deki tasarruf davranışlarının yapısal belirleyicilerine ışık tutarak ekonomi politikalarının şekillendirilmesinde rehber niteliği taşımaktadır.

Yolcu, Yeşilyurt ve Yalçın'ın (2020), "Ailelerin Erken Çocukluk Bakımı ve Eğitimi Dönemi Eğitim Harcamaları" başlıklı çalışması, erken çocukluk döneminde yapılan eğitim harcamalarını analiz etmiştir. Çalışmada, kamu ve özel erken çocukluk eğitim kurumlarına gönderilen çocuklar için yapılan harcamalar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Araştırma, özel okullara çocuklarını gönderen ailelerin kamu okullarına

göre yaklaşık iki kat daha fazla harcama yaptığını ve bu harcamaların aile bütçesi üzerindeki yükünü ortaya koymuştur.

Tuna ve Şen'in (2021), "Finansal Okuryazarlık ve Risk Algısının Tasarruf Eğilimi Üzerindeki Etkisi" başlıklı çalışması, bireylerin finansal okuryazarlık seviyelerinin ve risk algılarının tasarruf eğilimlerini nasıl etkilediğini analiz etmiştir. Çalışma, özellikle çocuklu ailelerin tasarruf kararlarında risk algılarının belirleyici bir faktör olduğunu vurgulamaktadır.

Yürük ve Acaroğlu'nun (2021), Türkiye'de Eğitim Harcamaları ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Doğrusal Olmayan Analizi" başlıklı çalışmasında, eğitim harcamaları ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma, eğitim harcamalarındaki artışın ekonomik büyüme üzerinde pozitif etkisi olduğunu ortaya koymuştur.

Doğan ve Evlimoğlu'nun (2022), "Bireysel Yatırımcıların Yatırım Kararlarında Davranışsal Finansın Rolü: Aydın İli Örneği" başlıklı çalışması, bireysel yatırımcıların yatırım kararlarında davranışsal finansın etkisini incelemektedir. Çalışma, bireylerin psikolojik durumları ve çevresel faktörlerin yatırım kararlarını nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, ebeveynlerin finansal risk algıları ve harcama kararlarını anlamak açısından yol göstericidir.

Çelikten, Doğan ve Dişli Çelikten (2023), "İlkokulda Finansal Okuryazarlık: Demografik Faktörler Finansal Tutum ve Davranışları Farklılaştırıyor mu?" başlıklı çalışmasında, İstanbul ilinde ilkokul çağındaki öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen çeşitli demografik değişkenleri incelemiştir. Çalışma, özellikle yaş, cinsiyet, ebeveyn eğitim düzeyi ve aile gelir seviyesi gibi değişkenlerin öğrencilerin finansal tutumları, bilgi düzeyleri ve para yönetimi davranışları üzerindeki etkilerini kapsamlı biçimde analiz etmiştir. Araştırma sonuçları, finansal eğitimin erken yaşlarda verilmesinin, bireylerin uzun vadeli ekonomik refahı açısından kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Özellikle ebeveynlerin eğitim seviyesinin ve ailenin sosyoekonomik durumunun, çocukların finansal bilgiye

erişiminde ve bu bilgileri günlük yaşantılarına aktarmalarında belirleyici olduğunu belirtmektedir. Ebeveyn eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu ve parayı daha bilinçli kullanma eğiliminde oldukları saptanmıştır. Çalışmada ayrıca, finansal eğitim alan öğrencilerin tasarruf yapma eğilimlerinin ve harcama farkındalıklarının daha gelişmiş olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, finansal eğitimin yalnızca bilgi kazandırmakla kalmadığını, aynı zamanda çocukların finansal davranışlarını şekillendirmede ve gelecekteki ekonomik kararlarında rehberlik etmede etkili olduğunu göstermektedir.

Özbilge, Canatan ve İpek'in (2024) "Türkiye'de Finansal Kaynak Yönetiminin Finansal Kaygılar Üzerine Etkileri" çalışması, Türkiye'deki hanhalklarının yaşadığı yaygın finansal kaygıların ardındaki sebepleri derinlemesine analiz etmektedir. Çalışma, özellikle ekonomik krizler, yaşlılık, sağlık sorunları, eğitim maliyetleri ve COVID-19 gibi beklenmeyen olayların yarattığı finansal baskılara odaklanarak, bu kaygıların sadece gelir seviyesine bağlı olmadığını, aynı zamanda hanelerin finansal dayanıklılığı ve stratejik kaynak yönetimi becerileriyle yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Aile Kaynak Yönetim Modeli çerçevesinde yapılan analizler, ailelerin finansal kaynaklarını nasıl yönettiklerinin uzun vadeli refahları üzerinde belirleyici bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle, finansal dayanıklılığı yüksek olan ailelerin kriz dönemlerinde daha az finansal kaygı yaşadığı tespit edilmiştir. Ampirik bulgular, doğru kaynak yönetiminin finansal kaygıları azaltmada önemli bir rol oynadığını ve bu stratejilerin çocukların finansal becerileri ve gelecekteki ekonomik güvenlikleri üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın bulguları, özellikle kaynakların nasıl etkin bir şekilde yönetilmesi gerektiği konusunda stratejik bir çerçeve sunarak, ailelerin ekonomik krizlere karşı daha dirençli olabilmesi için yapılacak önerilere de ışık tutmaktadır.

Ebeveynlerin finansal davranışları ve aile içi kaynak paylaşımıyla ilgili Türkiye'de yapılan çalışmalar özetlenecek olursa; Erol ve Tufan (2005), "Türkiye'de Hanhalkı Tasarrufları ve Tasarruf Eğilimleri" adlı çalışmalarında, sosyoekonomik faktörlerin tasarruf davranışları üzerindeki etkisini analiz etmiş ve tasarrufların aile içi kaynak

dağılımını nasıl şekillendirdiğini vurgulamıştır. Balcılar ve Demirer (2013), "Türkiye’de Hanehalklarının Finansal Yatırım Araçları Kullanımı" adlı çalışmalarında, ailelerin yatırım tercihlerinin kaynak yönetimi üzerindeki etkisini incelemiştir. Yılmaz (2014), "Türkiye’de Hanehalklarının Tasarruf Kararları Üzerine Mikro Veri Analizi" ile farklı gelir gruplarındaki ailelerin tasarruf stratejilerini ve çocuklar için ayrılan kaynakları değerlendirmiştir. Akben-Selçuk (2015), "Türkiye’de Hanehalklarının Borçlanma Davranışları" çalışmasında, borçlanma stratejilerinin aile refahı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Aydıner Boylu (2014), tek ebeveynli ailelerdeki finansal zorlukların aile işlevleri üzerindeki etkilerini analiz etmiştir. Tomul (2007), "Türkiye’de Eğitime Katılım Üzerinde Gelirin Etkisi" başlıklı çalışmasında, aile gelirinin çocukların eğitime katılım oranlarına olan etkisini analiz etmiş ve yüksek gelirli ailelerin çocuklarının eğitim fırsatlarına daha fazla erişim sağladığını vurgulamıştır. Ersoy (2008), "Çocuklara Para Yönetimini Öğretmede Ebeveyn Rehberliği" başlıklı çalışmasında, ebeveynlerin çocukların finansal okuryazarlığı üzerindeki rehberlik rolünü ele almıştır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2011), "Türkiye Aile Yapısı Araştırması" başlıklı raporunda, çocuk başına yapılan harcamaların aile büyüklüğü ile azaldığını ve bu durumun çocukların eğitim fırsatlarına erişimlerini sınırladığını ortaya koymuştur. Ayvaz Kızılgöl ve İpek’in (2019) "Türkiye’de Hanehalkı Tasarruf Davranışının Analizi ile TÜİK tarafından yayımlanan Hanehalkı Bütçe Anketi mikro veri setleri kullanılarak, Türkiye’deki hanehalklarının tasarruf davranışlarını etkileyen faktörler incelenmiştir. Yolcu, Yeşilyurt ve Yalçın (2020), "Ailelerin Erken Çocukluk Bakımı ve Eğitimi Dönemi Eğitim Harcamaları" başlıklı çalışmalarında, kamu ve özel erken çocukluk eğitim harcamalarının aile bütçesi üzerindeki yükünü analiz etmiştir. Tuna ve Şen (2021), "Finansal Okuryazarlık ve Risk Algısının Tasarruf Eğilimi Üzerindeki Etkisi" başlıklı çalışmalarında, finansal okuryazarlığın ailelerin tasarruf kararlarını nasıl etkilediğini analiz etmiş ve risk algılarının çocuklu aileler üzerindeki etkilerini vurgulamıştır. Şengel, Altınırmak, Yolcu ve Akgül (2022), "10 Yaş Grubu Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Eğitimi Almaları ile Tüketim ve Tasarruf Davranışları Arasındaki İlişki" başlıklı çalışmasında, finansal eğitimin erken yaşta verilmesinin uzun vadeli etkilerini

ele almıştır. Çelikten, Doğan ve Dişli Çelikten (2023) (2023), "İlkokulda Finansal Okuryazarlık: Demografik Faktörler Finansal Tutum ve Davranışları Farklılaştırıyor mu?" başlıklı çalışmasında, ilkokul öğrencilerinin finansal farkındalık düzeylerini etkileyen demografik faktörleri analiz etmiş ve finansal eğitimin bireylerin ekonomik güvenliklerini artırmadaki önemine dikkat çekmiştir. Son olarak, Özbilge, Canatan ve İpek (2024), "Türkiye’de Finansal Kaynak Yönetiminin Finansal Kaygılar Üzerine Etkileri" çalışmasında, finansal dayanıklılığın kriz dönemlerindeki etkilerini ve aile kaynaklarının yönetiminin çocukların finansal becerileri üzerindeki rolünü tartışmıştır.

Bu çalışmalar, ebeveynlerin finansal davranışlarının ve aile içindeki kaynak paylaşım süreçlerinin önemini farklı açılardan ele alırken, Türkiye özelinde, ebeveynlerin finansal davranışlarının Kaynak Paylama Modeli çerçevesinde ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır.

1.3.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Kahneman ve Tversky’nin (1979), “Beklenti Teorisi” çalışması, bireylerin risk altında nasıl karar aldıklarını inceleyen bir davranışsal finans teorisi sunmaktadır. Bu teori, ebeveynlerin harcama, tasarruf ve yatırım gibi finansal kararlarında risk ve belirsizlik altında nasıl davrandıklarını anlamada önemli bir çerçeve sağlar. Özellikle, bireylerin kazanç ve kayıp durumlarına verdikleri tepkiler, aile içi kaynak paylaşımında kritik bir rol oynar. Bu çalışma, ebeveynlerin çocukları için yaptıkları harcamalarda risk algılarını nasıl yönettiklerini anlamak açısından değerlidir.

Shefrin ve Thaler’in (1988), "Davranışsal Yaşam Döngüsü Hipotezi" başlıklı çalışması, bireylerin tasarruf ve tüketim davranışlarını açıklamak için davranışsal yaşam döngüsü hipotezini sunmaktadır. Çalışma, bireylerin psikolojik ve duygusal faktörlerin etkisiyle rasyonel olmayan finansal kararlar alabildiklerini göstermektedir. Bu durum, ebeveynlerin çocuklarına yönelik uzun vadeli finansal planlamalarında etkili olabilecek bir perspektif sunmaktadır.

Steelman ve Powell'in (1989), "Üniversite İçin Sermaye Edinimi: Aile Yapısının Kısıtlamaları" adlı çalışması, aile büyüklüğünün çocukların eğitim fırsatlarına erişim üzerindeki etkisini ele almıştır. Araştırmada, daha fazla çocuğa sahip ailelerin üniversite eğitimi için gerekli sermaye edinme süreçlerinde daha fazla zorluk yaşadıkları ortaya konulmuştur. Ailedeki çocuk sayısının artmasıyla birlikte, her bir çocuğa ayrılan finansal kaynağın azaldığı ve bu durumun üniversite eğitimi gibi maliyetli eğitim fırsatlarına erişimi sınırladığı bulunmuştur. Kaynak Paylama Modeli çerçevesinde, bu bulgular, aile büyüklüğünün çocukların eğitime yapılan yatırımlar üzerinde belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir.

Becker'in (1991) "Aile Üzerine Bir İnceleme" adlı eseri, aile içi kaynak dağılımını mikroekonomik bir perspektiften ele almaktadır. Becker, aileyi bir ekonomik birim olarak değerlendirir ve aile bireyleri arasında kaynakların nasıl dağıldığını analiz eder. Bu çalışma, ebeveynlerin çocuklarına yaptıkları yatırımların (örneğin eğitim ve sağlık) aile içindeki diğer bireylerle olan ilişkisine nasıl etki ettiğini inceleyen önemli bir referanstır. Özellikle, kaynakların sınırlı olduğu durumlarda aile üyeleri arasındaki dengeyi açıklayan bir model sunmaktadır.

Amartya Sen'in (1999), "Özgürlükle Kalkınma" çalışması, ailelerin sosyoekonomik ve kültürel faktörlerle şekillenen finansal davranışlarına dair önemli bir çerçeve sunar. Sen, bireylerin ve ailelerin refah seviyelerini sadece maddi kaynaklarla değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel faktörlerle de belirlediğini savunur. Bu çalışma, ebeveynlerin gelirlerini nasıl harcadıkları ve kaynaklarını nasıl paylaştıklarını daha geniş bir perspektiften anlamaya yardımcı olmaktadır.

Guo ve VanWey'in (1999), "Kardeş Sayısı ve Zeka Gelişimi: Bu İlişki Nedensel mi?" çalışması, kardeş sayısı ve zeka gelişimi arasındaki ilişkiyi incelemiş ve bu ilişkinin nedensellik boyutunu araştırmıştır. Kaynak Paylama'nın ailedeki kaynakların kardeş sayısının artmasıyla birlikte azaldığını ve bu azalmanın çocukların bilişsel gelişimi üzerinde olumsuz etkiler yarattığını göstermiştir. Araştırma bulgularına göre, daha

fazla kardeşe sahip çocukların eğitimsel fırsatları daha sınırlı hale gelmektedir ve bu durum onların bilişsel gelişimlerini etkileyebilmektedir.

Conley'in (2000) "Kardeş Sayısı, Doğum Sırası ve Aile Büyüklüğü: Ailede Kaynak Dağılımına Yönelik Birleşik Bir Teori" araştırması, aile büyüklüğünün ve doğum sırasının çocuklar arasındaki kaynak dağılımı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Conley, aile içi kaynakların sadece maddi kaynaklar değil, aynı zamanda ebeveyn ilgisi ve zamanının da çocuklar arasında paylaşıldığını vurgulamaktadır. Araştırma, özellikle önce doğan çocukların daha fazla kaynak aldığına, sonraki çocukların ise bu kaynaklardan daha az faydalandığına dikkat çekmiştir. Bu bulgu, ailede doğum sırasının da kaynak dağılımında önemli bir faktör olduğunu göstermektedir.

Downey'in (2001), "Kardeş Sayısının Çocukların Entelektüel Gelişimi Üzerindeki Etkisi" çalışmasında, ailedeki çocuk sayısının artmasıyla birlikte her bir çocuğa ayrılan kaynakların azaldığı ve bu azalmanın çocukların bilişsel becerileri üzerinde olumsuz etkiler yarattığı bulunmuştur. Kaynak Paylama Modeli'ne göre, kardeş sayısının artması, her bir çocuğun akademik başarıları üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Bowen'ın (2002) çalışması, ebeveynlerin finansal bilgi düzeyinin, çocuklarının finansal bilgi ve becerilerini nasıl etkilediğini incelemektedir. Bowen'a göre, ebeveynler çocuklarına finansal konularda doğru bilgi aktardığında, çocuklar hem kısa hem de uzun vadede daha iyi finansal alışkanlıklar geliştirme eğiliminde olurlar. Araştırma sonuçları, ebeveynlerin harcama, tasarruf ve yatırım gibi finansal davranışlarının çocukların finansal alışkanlıklarını doğrudan etkilediğini ve bu çocukların ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarında önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bowen'ın çalışması, özellikle çocukların parayı yönetme becerilerini geliştirmelerinde ebeveynlerin rolünün ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Çocuklar, ebeveynlerinin finansal kararlarını gözlemleyerek tasarruf yapmayı, bütçe oluşturmayı ve yatırım yapmayı öğrenirler.

Cáceres-Delpiano'nun (2006) çalışması, aile büyüklüğünün çocuk kalitesine yapılan yatırımlar üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırma, çocuk sayısının artmasıyla birlikte her bir çocuğa yapılan yatırımın azaldığını ve bu durumun çocukların uzun vadeli eğitim başarıları ve sağlık durumu üzerinde olumsuz etkiler yarattığını ortaya koymuştur. Kaynak Paylama Modeli bağlamında, daha fazla çocuğa sahip ailelerin her bir çocuğa yapılan yatırımı bölmek zorunda kaldığı ve bu durumun çocukların gelecekteki başarılarını sınırlandığı saptanmıştır.

Shim ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan çalışma, ebeveynlerin çocuklarına yönelik finansal sosyalizasyon sürecine odaklanmıştır. Bu çalışma, ebeveynlerin çocuklarına finansal eğitim verme biçimlerinin, çocukların finansal bilgi ve beceri düzeylerini doğrudan etkilediğini ve dolayısıyla çocukların gelecekteki finansal davranışlarını nasıl şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmada, ebeveynlerin çocuklarına erken yaşlardan itibaren parayı nasıl yönetmeleri gerektiği konusunda verdikleri eğitim ve rehberlik, çocukların gelecekteki yaşamlarında finansal bağımsızlık kazanmalarına ve daha sorumlu finansal kararlar almalarına yardımcı olmaktadır. Çocuklar, finansal sosyalizasyon sürecinde ebeveynlerinden aldıkları eğitimi hayatlarına adapte ederek, gelecekteki mali sorunlarla başa çıkma yeteneklerini geliştirirler.

Gudmunson ve Danes'in (2011) çalışması ise ebeveynlerin finansal yönetim stratejilerinin çocukların finansal okuryazarlık düzeyleri üzerindeki etkisini detaylı bir şekilde ele almıştır. Bu çalışma, çocukların finansal okuryazarlık düzeyinin, aile içinde gözlemledikleri finansal yönetim stratejileriyle doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Ebeveynler, finansal kararlarını yönetirken çocuklarına rehberlik etmekte ve bu rehberlik, çocukların finansal bilgi ve becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynamaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre, ebeveynlerin finansal davranışları sadece çocukların mevcut finansal bilgilerini değil, aynı zamanda uzun vadeli finansal davranışlarını da şekillendirmektedir. Çalışma, çocukların gelecekteki finansal refahlarını ve ekonomik güvenliklerini doğrudan etkileyen faktörler arasında,

ebeveynlerin nasıl bütçe yaptıkları, tasarruf alışkanlıkları ve borç yönetimi becerileri gibi unsurların kritik önemde olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmaların detaylı bir incelemesi, Kaynak Paylama Modeli'nin aile büyüklüğü, sosyoekonomik statü ve çocuk sayısının çocukların gelişimsel ve eğitimsel sonuçları üzerindeki etkilerini nasıl açıkladığını ortaya koymaktadır. Ebeveynlerin finansal davranışları ve aile içi kaynak paylaşımıyla ilgili dünyada yapılan çalışmalar, bu konunun farklı yönlerini ele almıştır. İlk olarak, Becker'in (1965) aile ekonomisi yaklaşımı, aile içindeki kaynak tahsis süreçlerini mikroekonomik bir perspektifle incelemiştir. Kahneman ve Tversky (1979), Beklenti Teorisi ile risk ve belirsizlik altında karar alma davranışlarını analiz ederek, ebeveynlerin finansal kararlarında risk algısının etkisini vurgulamıştır. Blake (1981), Kaynak Paylaşımı Modeli çerçevesinde, çocuk sayısının artmasıyla kaynakların nasıl paylaşıldığını açıklamıştır. Becker (1991), Aile Üzerine Bir İnceleme adlı çalışmada, aileyi ekonomik bir birim olarak değerlendirerek kaynakların bireyler arasında nasıl dağıldığını analiz etmiştir. Amartya Sen (1999), Özgürlükle Kalkınma ile aile refahının yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel faktörlerle de belirlendiğini savunmuştur. Guo ve VanWey (1999), kardeş sayısının çocukların entelektüel gelişimi üzerindeki etkisini ve kaynakların nasıl paylaşıldığını incelemiştir. Dalton Conley (2000), aile büyüklüğü ve doğum sırasının kaynak tahsisi üzerindeki etkilerini ele almıştır. Downey (2001), kardeş sayısının çocukların bilişsel gelişimi üzerindeki olumsuz etkilerini vurgulamıştır. Bowen (2002), ebeveynlerin finansal bilgi düzeyinin, çocuklarının finansal becerileri üzerindeki etkilerini detaylandırmıştır. Cáceres-Delpiano (2006), çocuk sayısının artmasıyla birlikte her bir çocuğa yapılan yatırımın azaldığını ve bunun uzun vadeli eğitim ve sağlık üzerinde olumsuz etkiler yarattığını göstermiştir. Shefrin ve Thaler (1988), Davranışsal Yaşam Döngüsü Hipotezi ile bireylerin tasarruf ve tüketim davranışlarını açıklamış ve psikolojik faktörlerin finansal kararlar üzerindeki etkilerini vurgulamıştır. Steelman ve Powell (1989), aile büyüklüğünün çocukların eğitim fırsatlarına erişimi üzerindeki etkisini analiz etmiştir. Shim ve arkadaşları (2010), ebeveynlerin

çocuklarına yönelik finansal sosyalizasyon sürecindeki rolünü araştırmıştır. Gudmunson ve Danes (2011), ebeveynlerin finansal yönetim stratejilerinin çocukların finansal okuryazarlık düzeyleri üzerindeki etkisini ortaya koymuştur.

Bu araştırmaların ışığında, ebeveynlerin finansal davranışlarının çocukların gelişimi, eğitim fırsatlarına erişimi ve finansal alışkanlıkları üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Özellikle kaynakların sınırlı olduğu durumlarda, aile içi dengeyi sağlama stratejileri, hem kısa vadeli finansal refah hem de çocukların uzun vadeli başarısı için kritik bir öneme sahiptir.

2. BÖLÜM

ARAŞTIRMA GEREÇ VE YÖNTEMİ

2.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

2.1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Judith Blake'in Kaynak Paylama Modeli çerçevesinde, ebeveynlerin finansal davranışlarının ve aile içi kaynak tahsis süreçlerinin çocukların eğitimi üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde incelemektir. Çalışmada, ailedeki çocuk sayısının artışının her bir çocuğa ayrılan maddi ve manevi kaynakları nasıl etkilediği ve bu etkinin çocukların akademik, sosyal gelişimleri ve genel refahları üzerindeki yansımaları ele alınmıştır.

Araştırmada şu konulara odaklanılmıştır:

- Çocuk Sayısının Etkisi: Ailedeki çocuk sayısının artmasıyla birlikte, eğitim için ayrılan kaynakların çocuklar arasında nasıl paylaşıldığı ve bu durumun akademik gelişimleri üzerindeki yansımaları.
- Ebeveyn Davranışları ve Gelir Seviyesi: Ebeveynlerin gelir düzeyine ve finansal kararlarına bağlı olarak eğitim yatırımlarında oluşan farklılıklar.
- Sosyoekonomik Koşulların Rolü: Farklı sosyoekonomik düzeylerdeki ailelerin kaynak paylaşımı ve çocuk eğitimi üzerindeki stratejilerinin karşılaştırmalı analizi.

Araştırma, ebeveynlerin finansal davranışlarını anlamak amacıyla nicel veri toplama yöntemlerini bir araya getirerek kapsamlı bir yaklaşım sunmaktadır. Veriler, hem ailelerin finansal davranışları hem de çocukların eğitim ve gelişim süreçleri üzerindeki etkileri ortaya koymak amacıyla yapılandırılmıştır.

Bu araştırma, ayrıca farklı sosyoekonomik düzeylerde ve kültürel bağlamlarda Kaynak Paylama Modeli'nin nasıl işlediğini ve bu bağlamların çocukların eğitim ve

gelişimleri üzerindeki etkilerini de araştırmaktadır. Böylece, sadece aile içi dinamikleri değil, aynı zamanda daha geniş toplumsal ve ekonomik faktörlerin de bu süreçlere nasıl etki ettiğini anlamaya yönelik bir çerçeve sunulmaktadır.

2.1.2. Araştırmanın Önemi

Kaynak Paylama Modeli, aile yapısı ve çocuk gelişimi arasındaki ilişkiyi açıklamada literatürde önemli bir yere sahiptir. Bu araştırma, özellikle Türkiye bağlamında, ebeveynlerin finansal davranışlarının çocukların eğitimsel ve sosyal gelişimleri üzerindeki etkilerini analiz ederek bu alandaki önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın önemi, yalnızca teorik bir çerçeve sunmasıyla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda ailelere ve politika yapıcılara pratik öneriler sunabilmesinde yatmaktadır.

Ebeveynlerin finansal kararlarının çocuklarına nasıl daha iyi bir eğitim ve gelişim imkânı sunabileceğini anlamak, hem aileler için rehberlik sağlayabilir hem de eğitim politikalarının ve aile destek programlarının geliştirilmesine katkıda bulunabilir. Özellikle, aile içi kaynak paylaşımının farklı sosyoekonomik düzeyler ve kültürel bağlamlarda nasıl değiştiğini incelemek, toplumsal eşitsizliklerin çocukların gelişimindeki rolünü anlamak açısından kritik bir perspektif sunmaktadır. Bu yönüyle, araştırma, yalnızca aile dinamiklerini ele almakla kalmayıp, toplumsal düzeydeki eşitsizliklerin çocukların eğitim ve refahı üzerindeki etkilerini de ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu kapsamlı yaklaşım, hem akademik literatüre katkı sağlamakta hem de ailelerin ve politika yapıcıların bilinçli stratejiler geliştirmelerine olanak tanımaktadır.

2.1.3. Araştırma Hipotezleri

Çalışmadaki hipotezler, araştırmanın daha geniş bir çerçevede ele alınmasına ve ebeveynlerin finansal davranışlarının çocuklar üzerindeki etkilerinin daha kapsamlı bir şekilde incelenmesine olanak sağlayacaktır.

H1: Ebeveynlerin eğitim düzeyine göre çocukların eğitime yapılan harcamaların oranı arasında anlamlı farklılık vardır.

H2: Ailelerin gelir düzeyine göre çocukların okul dışı aktivitelere katılım oranı arasında anlamlı farklılık vardır.

H3: Ailelerin gelir düzeyine göre çocukların devlet veya özel okulda eğitim alması arasında anlamlı farklılık vardır.

H4: Çocukların eğitim başarısına göre çocukların eğitime yapılan harcamaların oranı arasında anlamlı farklılık vardır.

H5: Çocukların eğitime yapılan harcamaların oranına göre diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamada zorlanma durumları arasında anlamlı farklılık vardır.

H6: Çocuğun gelecekteki eğitimi için yapılan finansal planlamalara göre çocukların eğitimi için kullanılan kaynaklar arasında anlamlı farklılık vardır.

H7: Çocuk sayısına göre çocukların okul giderlerine yapılan harcamalar arasında anlamlı farklılık vardır.

H8: Çocuk sayısına göre ailenin harcama kalemlerine ayrılan oran arasında anlamlı farklılık vardır.

H9: Çocuk sayısına göre ailelerin harcama etki alanları arasında anlamlı farklılık vardır.

H10: Ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarına göre çocukların okul giderlerine yapılan harcamalar arasında anlamlı farklılık vardır.

H11: Ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarına göre çocukların eğitimi için kullanılan kaynaklar arasında anlamlı farklılık vardır.

H12. Ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarına göre çocukların gelecekteki eğitimi için yapılan finansal planlamalar arasında anlamlı farklılık vardır.

Bu hipotezler, araştırmanın ana sorularına yanıt bulmak ve ebeveynlerin finansal davranışlarının çocuklar üzerindeki etkilerini daha iyi anlamak amacıyla test edilmiştir. Elde edilen bulgular literatürdeki mevcut teorilerle karşılaştırılarak yorumlanmış ve yeni çıkarımlar yapılmıştır.

2.1.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu araştırma, Kaynak Paylama Modeli çerçevesinde ebeveynlerin finansal davranışlarının çocuklar üzerindeki etkilerini incelemekle sınırlıdır. Araştırma, Ankara'da belirli bir örneklem üzerinde yapıldığından elde edilen bulgular, genel anlamda tüm nüfusu temsil etmeyebilir. Özellikle, araştırma verilerinin toplandığı örneklem demografik ve sosyoekonomik özellikleri, sonuçların genelleştirilebilirliği açısından sınırlamalar yaratabilir. Ayrıca, veri toplama sürecinde karşılaşılabilecek sınırlamalar (katılımcı sayısı, veri güvenilirliği vb.) modelin uygulanabilirliğini de ölçecektir.

Araştırmanın kapsamı, Blake'in Kaynak Paylama Modeli ile sınırlı olup, diğer teorik yaklaşımlar ve modeller bu araştırma çerçevesinde ele alınmamıştır. Bununla birlikte, araştırmanın bulguları, diğer teorik çerçevelerle ilişkilendirilebilir ve bu bağlamda daha geniş bir literatür tartışmasına katkıda bulunabilir (Creswell, 2014). Araştırmanın bir diğer sınırlılığı, veri toplama sürecinde yaşanabilecek olası aksaklıklardır. Özellikle, ebeveynlerin finansal durumlarını ve bu durumların çocuklar üzerindeki etkilerini objektif bir şekilde değerlendirebilmek için yeterli ve doğru bilgiye ulaşmanın zorlukları göz önünde bulundurulmalıdır.

Araştırma tasarımı, ebeveynlerin finansal davranışlarını ve bu davranışların Kaynak Paylama Modeli bağlamında nasıl yapılandığını derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, nicel yaklaşımı kullanarak zengin ve kapsamlı bir veri seti elde etmeyi hedeflemektedir. Nicel yöntemler ile geniş bir örneklemden elde edilen verilerin genellenebilir sonuçlarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

2.1.5. Araştırmanın Sayıltıları

Araştırmaya katılan bireylerin, ölçme araçlarına verdikleri yanıtların dürüst ve gerçekçi olduğu kabul edilmiştir. Bu durum, araştırmadan elde edilen bulguların geçerliliği ve güvenilirliği açısından önem arz etmektedir.

2.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini, Ankara ilinde özel ve devlet okullarında ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynleri oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2024 yılı verilerine göre, Ankara ilindeki toplam ortaokul (özel ve devlet) öğrenci sayısı 326.482'dir.

Bu sayı, araştırmanın evreni olarak kabul edilmiştir (MEB, 2024).

Araştırmanın örneklemini, Ankara'daki ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerini temsil edecek şekilde, tesadüfi olmayan amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir.

Örneklem büyüklüğünü istatistiksel olarak belirlemek amacıyla örneklem büyüklüğü hesaplaması, aşağıdaki formül dikkate alınarak yapılmıştır:

$$n = \frac{(N-1) \cdot e^2 + Z^2 \cdot p \cdot (1-p)}{Z^2 \cdot p \cdot (1-p)}$$

Burada;

- **n**: Gerekli örneklem büyüklüğü
- **N**: Evren büyüklüğü (326.482)
- **Z**: Güven düzeyine karşılık gelen Z değeri (95% güven düzeyi için Z = 1.96)
- **p**: Örneklemde olayın gerçekleşme olasılığı (varsayılan olarak 0.5 alınmıştır)
- **e**: Hata payı (0.07)

Yukarıdaki değerlere göre yapılan hesaplama sonucunda önerilen örneklem büyüklüğü yaklaşık olarak 196 kişi olarak hesaplanmıştır. Araştırmada kullanılan 206

kişilik örneklem bu gereksinimi karşılamakta ve $\pm\%7$ hata payı ve $\%95$ güven düzeyi ile evreni temsil etmektedir (Zikmund, Babin, Carr ve Griffin, 2010).

Örneklem çerçevesi oluşturulurken hem devlet hem de özel okullardan katılımcı sağlanması hedeflenmiş ve bu doğrultuda 450 anket formu, Özel Kavram Koleji, Haydar Aliyev Ortaokulu ve Batıkent Şehit Erdal Çetin Ortaokulu'na fiziksel olarak dağıtılmıştır. Ancak, 143 kişi ankete katılmayı reddetmiş, 101 kişi ise eksik yanıt verdiği için analiz dışında bırakılmıştır. Sonuç olarak, tüm soruları eksiksiz olarak yanıtlayan ve en az bir çocuğu ortaokulda öğrenim gören 206 katılımcı, nihai örneklem olarak belirlenmiştir.

Analizler yalnızca ortaokul düzeyinde öğrenim gören çocukları dikkate alacak şekilde yürütülmüş; eksik gözlemler analiz dışı bırakılarak verilerin bütünlüğü sağlanmıştır.

Araştırma öncesinde Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan gerekli etik kurul izni alınmıştır (Ek 2). Ayrıca, ortaokullarda ebeveynlere anket uygulamasına yönelik izin belgesi de ilgili kurumlardan temin edilmiştir (Ek 7). Katılımcıların tüm haklarının korunması ve elde edilen bilgilerin gizliliğinin sağlanması hususunda gerekli tedbirler alınmış ve araştırma, etik kurallar çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmış ve katılımcıların bu süreçte kendilerini rahat hissetmeleri sağlanmıştır (Ek 3).

2.3. VERİ TOPLAMA YÖNTEM VE ÖLÇME ARAÇLARI

2.3.1. Araştırma Formunun Hazırlanması

Araştırma verileri geliştirilen anket formu (Ek 4) aracılığıyla elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak geliştirilen anket formunda demografik bilgilerin yanı sıra ebeveynlerin finansal davranışlarının kaynak paylama modeli çerçevesinde değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, ebeveynlerin hane gelirlerini nasıl yönlendirdikleri, çocuklarının eğitimi için ne ölçüde finansal planlama yaptıkları,

gelir dağılımının çocuk sayısına göre nasıl şekillendiği, finansal bilinç düzeyleri ve finansal karar alma süreçlerinde hangi faktörleri dikkate aldıkları gibi konulara odaklanan sorular bulunmaktadır. Katılımcılara aynı zamanda gönüllülük ve gizlilik esasını vurgulayan gönüllü katılım formu sunulmuştur (Ek 3).

Mevcut literatür taraması sonucunda, ebeveynlerin finansal davranışlarını çocuk sayısı bağlamında ele alan ve kaynak paylama modeli perspektifinden inceleyen bir akademik çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, çalışmada ebeveynlerin gelir dağılımı, tasarruf alışkanlıkları, yatırım tercihleri ve çocuklarının eğitime yönelik harcama eğilimleri doğrudan kaynak paylama modeli çerçevesinde ele alınarak incelenmiştir. Veri toplama formu bu doğrultuda araştırmacı tarafından hazırlanmış ve Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan etik onay izni alınmıştır (Ek 2).

Anket formu toplamda 8 bölümden oluşmakta olup, 84 soru içermektedir. Anket, katılımcılara çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Anket formuna son şekli verilmeden önce çocuklarını farklı okullarda okutan ve farklı sosyoekonomik düzeyde yer alan ebeveynlerden oluşan 15 kişiye pilot uygulama yapılarak, anketin anlaşılabilirlik düzeyi analiz edilmiş ve sorularda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Araştırma verileri, ebeveynlerin finansal davranışlarının kaynak paylama modeli çerçevesinde incelenmesini amaçlayan bir anket formu aracılığıyla toplanmıştır (Ek 4). Veri toplama aracında, demografik bilgilerin yanı sıra, katılımcıların çocuklarının eğitime yaptıkları harcamaların bütçe üzerindeki etkileri, finansal davranışları ve kaynak paylama dinamiklerini anlamayı hedefleyen sorular yer almıştır.

Sosyo-Ekonomik Bilgiler: Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek ve hane geliri gibi temel demografik özelliklerini sorgulayan 8 sorudan oluşmaktadır. Bu kapsamda, katılımcılara yaşları, cinsiyetleri (Kadın, Erkek, Belirtmek istemiyorum), kendilerinin ve eşlerinin eğitim düzeyleri (İlkokul, Ortaokul, Lise, Önlisans, Lisans, Yüksek Lisans, Doktora) sorulmuştur. Ayrıca, katılımcıların ve eşlerinin meslekleri ile hane gelir aralıkları değerlendirilerek, bireylerin sosyoekonomik durumlarına

ilişkin genel bir profil oluşturulması amaçlanmıştır. Bu bilgiler, finansal davranışların hangi sosyoekonomik faktörlerden etkilendiğini anlamak için temel oluşturmaktadır.

Çocukların Eğitimi ile İlgili Bilgiler: Bu bölüm, çocukların eğitim süreçleri ile ilgili ebeveynlerin tercihlerini, harcama alışkanlıklarını ve finansal kararlarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Toplamda 6 sorudan oluşan bu bölümde; çocukların eğitim gördüğü okul türü, başarı durumu, eğitim harcamaları, ek akademik destekler ve okul dışı etkinliklere yapılan harcamalar incelenmektedir. Öncelikle, çocukların hangi sınıfta eğitim gördüğü (5, 6, 7, 8. sınıf) ve hangi okul türüne (devlet okulu, özel okul, vakıf okulu) devam ettiği belirlenmiştir. Çocukların eğitim aldığı okul türü, ailelerin finansal tercihlerine ve bütçelerine doğrudan etki edebildiğinden, bu seçimin hangi faktörlere dayanarak yapıldığı da değerlendirilmiştir. Okul seçiminde lokasyon, okul ücretleri, akademik başarı, öğretmen kalitesi, sosyal aktiviteler, veli referansları ve okulun genel politikaları gibi faktörlerin rolü incelenerek, ebeveynlerin eğitim tercihleri detaylandırılmıştır. Çocukların akademik performansı da bu bölümde ele alınmış, ebeveynlerden çocuklarının başarı durumlarını “çok iyi”, “orta”, “zayıf”, “kötü”, “çok kötü” şeklinde değerlendirmeleri istenmiştir. Bunun yanı sıra, çocukların okul dışı aktivitelere katılımı da incelenmiştir. Katılımcılara çocuklarının okul dışında herhangi bir etkinliğe katılıp katılmadıkları “evet”, “hayır”, “bazen” şeklinde sorulmuş, eğer katılım sağlanıyorsa bilim ve teknoloji, sanat, müzik, spor, yabancı dil çalışmaları, drama ve hareket etkinlikleri, fen ve doğa etkinlikleri, alan gezileri, motor beceri geliştirme etkinlikleri gibi alanlardan hangilerine dahil oldukları değerlendirilmiştir. Bu sorularla, çocukların sadece akademik değil, aynı zamanda sosyal gelişimleri açısından da ailelerinin yaptığı tercihler ve sağladıkları destekler ölçülmektedir.

Finansal Davranışlar: Bu bölüm; ebeveynlerin çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaları, finansal planlama alışkanlıklarını ve eğitim harcamalarının aile bütçesi üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacıyla hazırlanmış toplam 13 sorudan oluşmaktadır. İlk olarak, hane gelirinin ne kadarının çocuğun eğitimine ayrıldığı sorgulanarak, ebeveynlerin eğitim harcamalarına yönelik finansal önceliklendirme

düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Gelecekteki eğitim harcamalarına yönelik finansal plan yapma durumu, ebeveynlerin uzun vadeli mali stratejilerini ortaya koymak için incelenmiş; eğer finansal planlama yapılıyorsa, bunun aylık tasarruf, yatırım, sigorta veya eğitim fonu gibi yöntemlerle mi gerçekleştirildiği sorgulanmıştır.

Eğitim harcamalarının diğer aile bireylerinin ihtiyaçları üzerindeki etkileri, ebeveynlerin bütçe yönetimindeki dengeyi nasıl sağladığını analiz etmek amacıyla ele alınmıştır. Burada, aile bütçesinde dengesizlik oluşup oluşmadığı, tatil veya gezi planlarının iptal edilip edilmediği, sosyal çevrede değişiklik yaşanıp yaşanmadığı ve tasarruf yapma alışkanlıklarının değişime uğrayıp uğramadığı gibi konular değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, ebeveynlerin çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaların yaşam kalitesini artırıp artırmadığı veya finansal zorluklara yol açıp açmadığı analiz edilmiştir.

Eğitim harcamalarına yönelik finansal kararların zaman içinde değişime uğrayıp uğramadığı da sorgulanarak, ebeveynlerin ekonomik sebepler, çocuğun eğitim ihtiyacındaki değişimler veya aile içi dinamikler nedeniyle harcama alışkanlıklarını revize edip etmedikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çocuğun eğitimi için kullanılan finansal kaynaklar (maaş, tasarruf, kredi, burs veya diğer alternatifler) analiz edilerek, ebeveynlerin eğitim harcamalarını nasıl finanse ettikleri ortaya konulmuştur.

Özel ders, eğitim materyali, okul servisi ve okul kıyafetleri gibi eğitime yönelik ek harcamalar, ebeveynlerin eğitim için yaptığı toplam yatırımı daha detaylı anlamak amacıyla değerlendirilmiştir. Özel ders harcamaları ile ilgili sorular, ebeveynlerin çocuklarının akademik gelişimi için ek eğitim hizmetlerine ne ölçüde yöneldiğini analiz etmeye yöneliktir. Eğitim materyali harcamaları, ebeveynlerin çocuklarının eğitimine sağladıkları maddi desteği anlamaya yardımcı olmaktadır. Okul servisi ve kıyafet harcamalarına ilişkin sorular ise eğitim için yapılan düzenli ve zorunlu harcamalar arasında önemli bir yer tuttuğundan, ebeveynlerin bu alanlara yönelik finansal stratejileri belirlenmeye çalışılmıştır.

Ayrıca, katılımcıların finansal yönetim davranışlarını değerlendirmek amacıyla Dew ve Xiao'nun (2011) geliştirdiği Finansal Yönetim Davranış Ölçeği (Financial Management Behavior Scale - FMBS) temel alınarak oluşturulmuş olup ölçek ifadeleri Türkçeye uyarlanarak ebeveynlerin finansal tutumlarını ölçmeye yönelik 13 ifadeden oluşmaktadır. Katılımcılar, her bir ifadeye (1-hiçbir zaman, 2-nadiren, 3-bazen, 4-çoğunlukla, 5-her zaman) arasında değişen beşli Likert ölçeğinde yanıt vermiştir. Ölçeğin kullanımı için yazarlardan gerekli izin alınmıştır (Ek 6).

Ölçek, bireylerin gelir yönetimi, bütçe planlaması, harcama ve tasarruf alışkanlıkları ile borç ödeme davranışlarını ölçmeyi hedeflemektedir. İlk olarak, bireylerin finansal karar alma sürecinde bilinçli hareket edip etmediklerini anlamak için satın alma alışkanlıkları değerlendirilmiş ve "Bir ürün veya hizmet satın alırken karşılaştırma yaparım" gibi ifadelerle katılımcıların bilinçli tüketim eğilimleri analiz edilmiştir. Bütçe yönetimi ve harcama kontrolüyle ilgili ifadeler, bireylerin harcamalarını planlama ve takip etme eğilimlerini belirlemek için kullanılmış olup, "Aylık harcamalarımın yazılı veya elektronik kaydını tutarım" ve "Bütçemin veya harcama planımın dışına çıkmam" ifadeleri ile bireylerin finansal disiplin düzeyleri ölçülmüştür.

Bireylerin borç yönetimi alışkanlıkları, kredi kartı kullanım şekilleri ve borç ödeme eğilimleri üzerinden değerlendirilmiştir. "Her ay kredi kartı borçlarımın tamamını öderim", "Kredi kart(lar)ımın limitinin tümünü kullanırım" ve "Sadece asgari tutarını ödediğim bir kredi borcum vardır" ifadeleri, bireylerin borç ödeme alışkanlıklarını analiz etmek amacıyla kullanılmıştır. Tasarruf ve yatırım eğilimleriyle ilgili ifadeler, bireylerin maaşlarından düzenli olarak birikim yapma ve geleceğe yönelik yatırım yapma alışkanlıklarını değerlendirmek için yöneltilmiş olup, "Her maaşımdan para biriktiririm" ve "Emeklilik dışında araba, eğitim, ev gibi uzun vadeli bir hedef için birikim yaparım" ifadeleri ile bireylerin tasarruf davranışları analiz edilmiştir.

Ölçekte ayrıca, bireylerin sigorta ve finansal güvence tercihleri değerlendirilmiş; "Bireysel emeklilik hesabına para katkısında bulunurum", "Yeterli bir sağlık sigortası poliçesine düzenli ödeme yaparım", "Otomobil veya konut sigortası gibi yeterli mülk

sigortası poliçelerine düzenli ödeme yaparım" ve "Bir hayat sigortası poliçesine düzenli ödeme sağlarım" ifadeleriyle, katılımcıların risk yönetimi ve sigorta kullanımı konusundaki davranışları belirlenmiştir.

Bu ölçek aracılığıyla, katılımcıların finansal yönetim becerileri, harcama ve tasarruf eğilimleri, borç yönetimi ve finansal güvenceye yönelik davranışları sistematik bir şekilde değerlendirilmiş olup, elde edilen veriler ebeveynlerin finansal karar alma süreçlerindeki bilinç düzeylerini ve finansal alışkanlıklarını analiz etmeye yönelik kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır

Gelirin Dağılımı ile İlgili Bilgiler: Bu kısım; toplam 8 sorudan oluşmakta olup, ebeveynlerin gelirlerini nasıl yönlendirdiğini, çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaların aile bütçesi üzerindeki etkilerini ve finansal önceliklerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. İlk olarak, aile bütçesinin farklı harcama kalemlerine nasıl dağıldığını anlamak için katılımcılardan gelirlerinin ne kadarını ev giderleri, eğitim, ulaşım, sağlık, eğlence ve sosyal aktiviteler gibi kategorilere ayırdıklarını belirtmeleri istenmiştir. Bu soruyla, ebeveynlerin bütçelerini nasıl yönettikleri ve eğitim harcamalarının toplam gelir içinde nasıl konumlandığı analiz edilmektedir.

Eğitim harcamalarının aile bütçesini zorlayıp zorlamadığına yönelik sorular, ebeveynlerin eğitim giderlerini yönetirken finansal zorluk yaşayıp yaşamadıklarını belirlemek amacıyla yöneltilmiştir. Eğitim için yapılan finansal kararların nasıl alındığını anlamak adına, ebeveynlerin en çok kimin görüşünü aldıkları (eş, aile, arkadaş, finansal danışman gibi seçenekler üzerinden) sorgulanmıştır. Bu soru, ebeveynlerin eğitimle ilgili harcama ve yatırım kararlarını alırken hangi sosyal çevreyi referans aldıklarını analiz etmek için kullanılmıştır.

Çocukların eğitimi için yapılan harcamaların ailelerin sosyal yaşantısını nasıl etkilediği de araştırılmış olup, bu harcamaların aile içi sosyal etkinliklere, tatillere veya diğer sosyal aktivitelere ayrılan bütçeyi nasıl şekillendirdiği sorgulanmıştır. Eğitim harcamalarının uzun vadeli bir yatırım olarak değerlendirilip

değerlendirilmediğini belirlemek için ebeveynlerin bu harcamaların ailelerinin geleceği açısından olumlu bir katkı sağladığını düşünüp düşünmedikleri incelenmiştir. Bu bağlamda, ailelerin eğitim harcamalarına ne ölçüde bir gelecek yatırımı olarak baktıkları ve bunun uzun vadeli finansal planlarına nasıl dahil edildiği analiz edilmiştir.

Ayrıca, çocukların eğitimi için yapılan harcamaların, diğer harcamalara kıyasla nasıl bir önceliğe sahip olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda, eğitim harcamalarının aile içinde birinci, ikinci veya üçüncü derecede bir önceliğe sahip olup olmadığı sorgulanmıştır. Böylece, eğitim harcamalarının aile bütçesinde ne kadar merkezi bir yer tuttuğu ve diğer harcama kalemleriyle nasıl dengelendiği analiz edilmiştir. Son olarak, çocukların eğitimi için yapılan harcamaların genel mutluluk üzerindeki etkisi değerlendirilerek, bu harcamaların aile içinde olumlu ya da olumsuz bir sonuç doğurup doğurmadığı ölçülmüştür.

Harcama Eğilimlerine İlişkin Bilgiler: Ailelerin harcama eğilimlerine ilişkin bilgiler bölümü, toplam 20 sorudan oluşmakta olup, çocuk sayısının ailelerin tüketim alışkanlıkları, finansal öncelikleri ve sosyal yaşantıları üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, ilk olarak çocuk sayısının beslenme alışkanlıklarına etkisi ele alınarak, ailelerin daha sağlıklı beslenmeye yönelip yönelmediği veya daha ekonomik tercihler yapmaya başlayıp başlamadığı incelenmiştir. Eğlence ve hobilere ayrılan bütçeye ilişkin sorular, ailelerin çocuk sayısı arttıkça bu tür etkinliklere daha fazla bütçe ayırıp ayırmadığını ya da sadece ücretsiz etkinlikleri mi tercih ettiğini belirlemeye yöneliktir.

Teknoloji kullanımı da önemli bir harcama kalemi olduğundan, ailelerin teknolojik ürün ve hizmetlere yaptığı harcamalar sorgulanarak, çocuk sayısının daha fazla teknolojik ürün satın almaya mı yoksa bu tür harcamaları azaltmaya mı neden olduğu incelenmiştir. Kültürel etkinliklere (tiyatro, sinema, konser vb.) katılım alışkanlıklarına yönelik sorular ile ailelerin çocuk sayısına bağlı olarak bu tür etkinliklere daha sık katılıp katılmadığı, yalnızca ücretsiz etkinliklere mi yöneldiği değerlendirilmektedir.

Benzer şekilde, spor ve fiziksel aktivitelere katılım durumları da çocuk sayısına bağlı olarak değişip değişmediği açısından sorgulanmaktadır. Seyahat ve gezi alışkanlıklarıyla ilgili sorular, çocuk sayısının seyahat sıklığını, azaltıp azaltmadığı, seyahatlerin yalnızca yakın bölgelere mi sınırlandığı gibi konuları ele almaktadır. Eğitim ve kurslara yapılan yatırımlar ise çocukların geleceği için yapılan finansal planlamaların detaylarını anlamak amacıyla değerlendirilmiştir. Ailelerin geleceğe yönelik finansal planlama yaklaşımları ile çocuk sayısının finansal stratejilere etkisi araştırılmış; bu bağlamda ailelerin daha uzun vadeli finansal hedefler belirleyip belirlemediği ya da finansal planlamayı erteleyip ertelemediği incelenmiştir.

Ailelerin temel giderlerinden biri olan enerji (elektrik, doğalgaz vb.) ve su tüketimi de analiz edilerek, çocuk sayısının bu alanlardaki tüketim miktarlarını nasıl etkilediği ve ailelerin tasarruf eğilimlerinin değişip değişmediği değerlendirilmiştir. Kırtasiye ve eğitim materyali harcamalarına ilişkin sorular, çocuk sayısının bu alandaki harcama düzeylerini nasıl etkilediğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Kitap ve okuma alışkanlıkları da bir diğer önemli başlık olup, çocuk sayısının kitap alımı ve okuma süresi üzerinde nasıl bir etkisi olduğu araştırılmıştır.

Evde geçirilen zaman ve aile içi aktiviteler, çocuk sayısının aile bireylerinin bir araya gelme sıklığını nasıl etkilediğini analiz etmeye yönelik olarak ele alınmıştır. Toplu taşıma ve özel araç kullanımıyla ilgili sorular, çocuk sayısının ailelerin ulaşım tercihlerini nasıl değiştirdiğini belirlemeye yöneliktir. Sosyal çevreyle ilişkiler (komşular, akrabalar, arkadaşlar) da çocuk sayısının ailelerin sosyal çevreyle olan etkileşimlerine etkisini anlamak için sorgulanmıştır. Geleceğe yönelik finansal hedeflerin değişimi, çocuk sayısına bağlı olarak uzun vadeli ve kısa vadeli finansal planların ne şekilde etkilendiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Sosyal sorumluluk projelerine ve yardım faaliyetlerine katılım ise çocuk sayısının ailelerin toplumsal katılımlarını nasıl etkilediğini anlamak için ele alınmıştır. Bu bölümdeki sorular, ailelerin harcama kalıplarındaki değişimleri anlamanın yanı sıra, ebeveynlerin finansal kararlarını nasıl şekillendirdiğini, tüketim alışkanlıklarını nasıl

düzenlediğini ve kaynak yönetiminde çocuk sayısının belirleyici bir faktör olup olmadığını ölçmeyi hedeflemektedir

Tek Çocuğa Sahip Ebeveynlere Yönelik Sorular: Bu bölüm, tek çocuğa sahip ebeveynlerin finansal harcama alışkanlıklarını, aile bütçesi üzerindeki etkilerini ve uzun vadeli planlarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmış toplam 10 sorudan oluşmaktadır. İlk olarak, tek çocuğa ayrılan bütçenin diğer harcamalara oranı sorgulanarak, ebeveynlerin finansal önceliklerinde eğitim ve çocuk odaklı harcamaların nasıl bir yer tuttuğu belirlenmeye çalışılmıştır. Gelecekteki eğitim harcamaları ile ilgili sorular, ebeveynlerin üniversite, yurt dışı eğitim gibi uzun vadeli planlara yönelik beklentilerini ölçmeye yöneliktir. Bu sorular aracılığıyla, ebeveynlerin çocuklarının geleceği için ne kadar büyük bir finansal yükümlülük öngördükleri analiz edilmektedir.

Çocuğa yapılan harcamaların ailenin geleceğe yönelik beklentilerini nasıl etkilediği, ebeveynlerin finansal kararlarının aile içindeki genel duygu durumlarına yansımalarını anlamak için incelenmiştir. Burada, harcamaların aileyi daha pozitif bir bakış açısına mı yönelttiği, yoksa endişeleri artırıp artırmadığı sorgulanmıştır. Aile içi ilişkiler üzerindeki etkiler değerlendirilerek, tek çocuğa yapılan yatırımların diğer aile bireyleriyle olan etkileşimleri nasıl şekillendirdiği belirlenmiştir. Bu kapsamda, ilişkilerin güçlenip güçlenmediği ya da finansal gerilimler nedeniyle aile içi dinamiklerin nasıl değiştiği analiz edilmiştir.

Ayrıca, tek çocuğa yapılan harcamaların ailelerin yaşadığı yer ve yaşam standartları üzerindeki etkisi ele alınarak, ebeveynlerin bu harcamalar sebebiyle daha iyi bir yaşam alanına taşınıp taşınmadıkları ya da finansal yük nedeniyle konumlarını değiştirmek zorunda kalıp kalmadıkları belirlenmiştir. Konut alım planlarına ilişkin sorular, ailelerin daha ekonomik seçeneklere mi yöneldiği yoksa daha konforlu ve büyük yaşam alanları tercih edip etmediklerini analiz etmektedir. Bu sorularla, çocuk sahibi olmanın büyük ölçekli finansal kararlar üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir.

Emeklilik planlarına ilişkin sorular, tek çocuğa sahip olmanın ebeveynlerin erken emeklilik düşüncelerini nasıl etkilediğini ve uzun vadeli finansal planlarını nasıl değiştirdiğini değerlendirmek amacıyla yöneltmiştir.

Son olarak, sağlık sigortası ve özel sağlık hizmetlerine yönelik harcamalar ele alınarak, ebeveynlerin çocuklarının sağlığı için daha fazla harcama yapmaya yönelip yönelmediği veya bu harcamaları kısıtlayarak farklı finansal alanlara mı yöneldikleri analiz edilmiştir.

Birden Fazla Çocuğa Sahip Ebeveynlere Yönelik Sorular: Bu bölüm, birden fazla çocuğa sahip ebeveynlerin finansal yönetim alışkanlıklarını, harcama önceliklerini ve aile içi dengeleri nasıl sağladıklarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmış toplam 11 sorudan oluşmaktadır. Öncelikle, çocuk başına yapılan eğitim harcamalarının farklılık gösterip göstermediği sorgulanarak, ebeveynlerin finansal kaynaklarını her çocuğa eşit dağıtıp dağıtmadığı veya belirli bir çocuğa daha fazla yatırım yapıp yapmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Eğer eğitim harcamalarında farklılık söz konusuysa, ilk çocuk, ikinci çocuk veya diğer çocuklar arasında nasıl bir önceliklendirme yapıldığı analiz edilmiştir.

Buna ek olarak, geleceğe yönelik eğitim harcamalarının çocuklar arasında farklılık gösterip göstermediği değerlendirilmiştir. Bu sorular, kaynak paylama modelinin aile içinde nasıl işlediğini ve ebeveynlerin finansal kararlarında çocuk sayısının belirleyici bir faktör olup olmadığını anlamaya yönelik hazırlanmıştır. Ailelerin yaşadığı yerin konumuna etkisi, çocuk sayısının artmasıyla ailelerin daha büyük veya farklı bir eve taşınma ihtiyacı hissedip hissetmediğini analiz etmeye yöneliktir. Benzer şekilde, birden fazla çocuğun olması ailelerin ev veya konut alım/taşınma planlarını nasıl etkilediği değerlendirilerek, ailelerin daha ekonomik konut seçeneklerine mi yöneldiği, konut alımını ertelleyip ertelemediği ya da daha geniş ve konforlu konutlara mı yöneldikleri belirlenmiştir.

Çocukların eğitimine yapılan harcamaların aile içi ilişkileri nasıl şekillendirdiği sorgulanarak, bu harcamaların ebeveynler ve diğer aile bireyleri arasında finansal

dengeyi nasıl etkilediği değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, ilişkilerin güçlenip güçlenmediği veya artan harcamalar nedeniyle gerilimlerin ortaya çıkıp çıkmadığı analiz edilmiştir. Sağlık sigortası ve özel sağlık hizmetlerine yönelik harcamalar da ele alınarak, birden fazla çocuğun ebeveynlerin sağlık harcamalarını artırıp artırmadığı veya bu harcamalarda kısıtlamaya gidip gitmediklerini anlamak hedeflenmiştir.

Ayrıca, birden fazla çocuğun olmasının ebeveynlerin emeklilik planlarını nasıl etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda, ebeveynlerin erken emekliliği planlayıp planlamadığı, emeklilik planlarını erteleyip ertelemediği veya revize etmek zorunda kalıp kalmadıkları analiz edilmiştir. Bu bölüm genel olarak, ebeveynlerin çocuk sayısına bağlı olarak finansal kaynaklarını nasıl yönettiklerini, bütçe dengelerini nasıl sağladıklarını ve aile içinde kaynak paylaşımı açısından nasıl kararlar aldıklarını anlamayı amaçlamaktadır.

2.3.2. Araştırma Formunun Uygulanması

Geliştirilen anket formunun işlerliğini saptamak amacıyla, anket formu farklı sosyoekonomik düzeyde yer alan 15 ebeveyn üzerinde pilot uygulama olarak uygulanmış ve alınan geri bildirimler doğrultusunda anket formu düzenlenerek son şekli verilmiştir. Bu süreçte, soruların anlaşılabilirliği ve dil uygunluğu test edilmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Pilot uygulama sonrasında, araştırma formu Ankara ilindeki belirli devlet ve özel ortaokullarda, gönüllü katılımcılar aracılığıyla uygulanmıştır. Özel Kavram Koleji, Haydar Aliyev Ortaokulu ve Batıkent Şehit Erdal Çetin Ortaokulu'nda çocuğu öğrenim gören ebeveynlere araştırma hakkında bilgi verilmiş ve anketler fiziksel olarak dağıtılmıştır. Anket formlarının uygulanması Eylül 2024 - Kasım 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara, anketin gönüllülük esasına dayandığı ve gizlilik kurallarına sıkı bir şekilde uyulacağı belirtilmiştir.

2.3.4. Araştırma Verilerinin Analizi

Anket, 206 katılımcıdan toplanan verilerle analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesi için SPSS 28.0 istatistik yazılımı kullanılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Kategorik değişkenler için frekans (n) ve yüzde (%), sayısal (nicel) değişkenler için ortalama ($\bar{X}$), standart sapma (ss), minimum ve maksimum istatistikleri verilmiştir. Belirlenen ölçek için Cronbach's Alpha Güvenilirlik katsayısı ölçeğin iç tutarlılığını ve güvenilirliğini ölçmek için hesaplanmıştır. Cronbach's alfa katsayısının 0-1 arasında değiştiği, değerlendirme kriterlerine göre "0.00<0.40 ise ölçek güvenilir değil, 0.40<0.60 ise ölçek düşük güvenilirlikte, 0.60<0.80 ise ölçek oldukça güvenilir ve 0.80<1.00 ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçek" olarak değerlendirildiği ifade edilmektedir (Nunnally, 1967).

13 maddeden oluşan finansal yönetim davranış ölçeği için Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı 0.86 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu ve güvenilir bir ölçüm sağladığını göstermektedir.

Ölçek maddeleri arasında 6. ve 7. sorular ters kodlanarak analiz gerçekleştirilmiştir. Ters kodlama işlemi, belirli maddelerde yüksek puanların olumlu bir tutum yerine olumsuz bir tutumu yansıtmaması nedeniyle uygulanmaktadır.

Toplam ölçek puanı, her bir katılımcının 13 maddeye verdiği yanıtların toplamının madde sayısına (13) bölünmesiyle elde edilmiştir. Bu süreç, bireylerin genel eğilimlerini yansıtmak için bir ortalama puan oluşturmayı amaçlamaktadır. Elde edilen ortalama ölçek puanı $\bar{X} = 2.51$ olup, ölçek toplam puanı ise 32.61 olarak hesaplanmıştır.

Çalışmada hipotezleri sınamak için çapraz tablolar üzerinden Ki-Kare (χ^2) testi uygulanmıştır. Ki-Kare analizi, kategorik değişkenlerin bağımsız olup olmadığını değerlendirmek için kullanılan bir test olup, gözlenen ve beklenen frekanslar arasındaki farkları analiz ederek değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemeyi amaçlamaktadır.

Çalışmada iki veya daha fazla kategorik değişken arasındaki ilişkiyi test etmek için şu ölçütler çerçevesinde Ki-Kare bağımsızlık testi uygulanmıştır:

Kategorik değişkenlerin frekans ve yüzde dağılımları incelenmiştir:

Her bir değişken için frekans (n) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmış ve çapraz tablolarda özetlenmiştir.

Bu tablolar, gözlenen dağılımın beklenen dağılıma uygun olup olmadığını belirlemek için analiz edilmiştir.

Bağımsızlık Testi uygulanarak değişkenler arasındaki ilişkiler belirlenmiştir:

Ki-Kare testi, çapraz tablolar üzerinden bağımsızlık varsayımını test etmiştir.

H_0 (Null Hipotezi): İki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur (değişkenler bağımsızdır).

H_1 (Alternatif Hipotez): İki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (değişkenler bağımsız değildir).

İstatistiksel Anlamlılık Düzeyi $p < 0.05$ olarak belirlenmiştir:

Ki-Kare testinden elde edilen p-değeri, %5 anlamlılık seviyesine göre test edilmiştir.

Eğer $p < 0.05$ ise, H_0 hipotezi reddedilmiş ve değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Eğer $p \geq 0.05$ ise, değişkenlerin bağımsız olduğu ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı kabul edilmiştir.

Beklenen frekanslar ve test koşulları sağlanmıştır:

Ki-Kare testinin güvenilir sonuçlar verebilmesi için çapraz tablo içindeki beklenen frekansların (E_1) en az 5 olması gerekmektedir.

Çalışmada bu kořul saėlanarak Ki-Kare testi geçerli kabul edilmiştir

3. BÖLÜM

BULGULAR

3.1. KATILIMCILAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Katılımcıların %58.3'ü kadın, %41.7'si erkektir. Yaş grubu dağılımında, %34.0 oranıyla 35-44 yaş grubunda olanlar ilk sırada yer almaktadır. Bunu %29.1 oranı ile 45-54 yaş grubunda, %21.8 oranı ile 25-34 yaş grubunda ve %15.1 oranı ile 55 yaş ve üzeri grupta olanlar takip etmektedir. Eğitim durumuna bakıldığında, %34.0 oranıyla lise mezunları en yüksek grubu oluştururken, %29.1 oranı ile lisans mezunları ikinci sıradadır. İlkokul ve ortaokul mezunları toplamda %26.7 oranında yer alırken, yüksek lisans ve doktora mezunlarının oranı %10.2'dir.

Hane geliri açısından bakıldığında, %34.0 oranıyla 17,001-35,000 TL gelir aralığı en yüksek grubu oluşturmaktadır. Bunu %29.1 oranıyla 35,001-65,000 TL gelir aralığında olanlar takip etmektedir. 65,001-95,000 TL gelir aralığında olan katılımcılar %8.4 oranındayken 95.001TL ve üzeri olanlar %4.8'dir. Çocukların yaş grupları incelendiğinde, Çocukların yaş grupları incelendiğinde, %38.8 oranıyla 11-14 yaş grubu en yüksek grubu oluştururken, %34.0 oranı ile 8-10 yaş grubundaki çocuklar ikinci sırada yer almaktadır. 15 yaş ve üzeri çocukların oranı ise %27.2 olarak hesaplanmıştır.

Meslek durumu açısından, özel sektörde çalışanlar %43.7 ile en yüksek grubu oluştururken, kamu çalışanları %34.0 oranında temsil edilmektedir. Emekli bireyler %14.6 oranındayken, çalışmayan bireylerin oranı %7.7'dir. Bu dağılım, araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğunun ekonomik olarak aktif olduğunu göstermektedir (Tablo 3.1).

Tablo 3.1 Katılımcıların sosyo-ekonomik özelliklerinin dağılımı

Değişkenler	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	120	58.3
	Erkek	86	41.7
	Toplam	206	100.0
Yaş Grubu	25-34	45	21.8
	35-44	70	34.0
	45-54	60	29.1
	55 ve üzeri	31	15.1
	Toplam	206	100.0
Eğitim Durumu	İlkokul	25	12.1
	Ortaokul	30	14.6
	Lise	70	34.0
	Lisans	60	29.1
	Yüksek Lisans	15	7.3
	Doktora	6	2.9
	Toplam	206	100.0
Hane Geliri	0-17,000 TL	50	24.3
	17,001-35,000 TL	70	34.0
	35,001-65,000 TL	60	29.1
	65,001-95,000 TL	16	8.4
	95.001 TL ve üzeri	10	4.2
	Toplam	206	100.0
Eşin Eğitim Durumu	İlkokul	18	8.7
	Ortaokul	40	19.4
	Lise	65	31.6
	Lisans	50	24.3
	Yüksek Lisans	20	9.7
	Doktora	13	6.3
	Toplam	206	100.0
Çocukların Yaş Grubu	8-10 yaş	70	34.0
	11-14 yaş	80	38.8
	15-yaş ve üzeri	56	27.2
	Toplam	206	100.0
Meslek Durumu	Kamu Çalışanı	70	34.0
	Özel Sektör	90	43.7
	Emekli	30	14.6
	Çalışmıyor	16	7.7
	Toplam	206	100

3.2. ÇOCUĞUN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

Tablo 3.2, birinci ve ikinci çocukların sınıf düzeylerine göre dağılımını göstermektedir. Birinci çocuklar arasında en büyük grup, %33.7 ile 6. sınıf düzeyinde yer almakta olup, bunu %29.6 oranıyla 5. sınıf düzeyindeki çocuklar izlemektedir. İkinci çocuklar açısından en yüksek oran, %37.9 ile 8. sınıf düzeyinde olup, bunu %20.4 oranıyla 5. sınıf öğrencileri takip etmektedir.

Toplamda birinci çocuk sayısı 98, ikinci çocuk sayısı ise 108 olup, her iki grup için de yüzdelerik dağılımlar toplamda %100 olacak şekilde hesaplanmıştır (Tablo 3.2).

Tablo 3.2 Katılımcıların çocuklarının okudukları sınıfların dağılımı

Sınıf Düzeyi	1. Çocuk (n)	1. Çocuk (%)	2. Çocuk (n)	2. Çocuk (%)
4. Sınıf	12	12.2	10	9.3
5. Sınıf	29	29.6	22	20.4
6. Sınıf	33	33.7	20	18.5
7. Sınıf	16	16.3	15	13.9
8. Sınıf	8	8.2	41	37.9
Toplam	98	100	108	100.0

Katılımcıların %63.1'i çocuklarını devlet okulunda okutmaktadır. Özel okullarda eğitim gören çocukların oranı %36.9'dur (Tablo 3.3).

Tablo 3.3 Katılımcıların çocuklarının okudukları okul türlerinin dağılımı

Okul Türü	n	%
Devlet Okulu	130	63.1
Özel Okul	76	36.9
Toplam	206	100.0

Katılımcıların çocuklarının okul seçiminde etkili olan faktörler incelendiğinde; Katılımcıların okul seçiminde en fazla tercih ettikleri kriter %27.6 oranıyla okulun lokasyonu olmuştur. Öğretmen kalitesi ve eğitimi (%16.3), çocuk ve okul uyumu

(%8.8), okulun yaklaşımı ve politikaları (%8.1) gibi faktörler de önemli bir yer tutmaktadır. Okul ücretleri ise %11.3 oranında tercih sebebi olarak belirtilmiştir. Veli referanslarının (%6,6) ve sosyal aktivitelerin (%7.7) etkisi daha düşük seviyelerde kalmıştır (Tablo 3.4).

Tablo 3.4 Katılımcıların çocuklarının okulunu seçiminde etkili olan faktörlerin dağılımı

Okul Seçim Faktörü	n	%
Okulun lokasyonu	129	27.6
Okul ücretleri	53	11.3
Okulun sosyal aktiviteleri	36	7.7
Akademik başarı ve programlar	50	10.7
Öğretmen kalitesi ve eğitimi	76	16.3
Okulun yaklaşımı ve politikaları	38	8.1
Çocuk ve okul uyumu	41	8.8
Veli referansları	31	6.6
Diğer	13	2.9
Toplam	467	100

Katılımcıların çocuklarının okul başarıları değerlendirildiğinde, 1. çocukların %69.9'u "Çok iyi", %24.8'i "Orta" olarak değerlendirilmiştir. Zayıf, kötü ve çok kötü değerlendirmeleri düşük oranlarda kalmıştır. 2. çocuk için ise benzer bir dağılım görülmekte olup, %66.0'ı "Çok iyi" ve %22.0'si "Orta" düzeyinde başarı göstermektedir. Diğer başarı düzeyleri her iki grup için de düşük oranlarda yer almaktadır.

Genel olarak, katılımcıların çocuklarının akademik başarılarının yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 3.5).

Tablo 3.5. Katılımcıların çocuklarının okul başarı durumunun dağılımı

Okul Başarı Durumu	1. Çocuk (n)	1. Çocuk (%)	2. Çocuk (n)	2. Çocuk (%)
Çok iyi	69	69.9	72	66.0
Orta	24	24.8	24	22.0
Zayıf	2	1.9	4	4.0
Kötü	2	1.9	4	4.0
Çok kötü	1	1.5	4	4.0
Toplam	98	100.0	108	100.0

Katılımcıların çocuklarının okul dışı aktivitelere katılım durumu değerlendirildiğinde, %39.3'ü "Evet" olarak yanıt vermiştir. %16.0'ı "Bazen" aktivitelere katıldığını belirtirken, %44.7'si "Hayır" cevabını vermiştir (Tablo 3.6).

Tablo 3.6 Katılımcıların çocuklarının okul dışı aktivitelere katılım durumunun dağılımı

Okul Dışı Aktivite Katılımı	n	%
Evet	81	39.3
Bazen	33	16.0
Hayır	92	44.7
Toplam	206	100.0

Okul dışı aktivitelere katıldığını veya bazen katıldığını belirten katılımcıların çocuklarının hangi tür etkinliklere yöneldiği incelendiğinde, %78.1 oranıyla en çok tercih edilen aktivitenin spor çalışmaları olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla bilim ve teknoloji (%29.8), müzik etkinlikleri (%29.8), matematik etkinlikleri (%28.9), hareket ve oyun etkinlikleri (%28.1) izlemektedir. Sanat etkinlikleri, alan gezileri ve yabancı dil çalışmaları da %25.0'in üzerinde katılım oranlarıyla dikkat çekmektedir. Buna karşın, fen ve doğa etkinlikleri (%14.9), drama etkinlikleri (%17.5) ve özellikle büyük-küçük motor geliştirme çalışmaları (%3.5) en az tercih edilen faaliyet türleri arasında yer almaktadır (Tablo 3.7).

Tablo 3.7 Katılımcıların çocuklarının katıldığı okul dışı aktivitelerin dağılımı

Okul Dışı Aktivite Türü	n (114)	%
Spor çalışmaları	89	78.1
Bilim ve teknoloji	34	29.8
Müzik etkinlikleri	34	29.8
Hareket ve oyun etkinlikleri	32	28.1
Matematik etkinlikleri	33	28.9
Sanat etkinlikleri	29	25.4
Alan gezileri	31	27.2
Yabancı dil çalışmaları	31	27.2
Drama etkinlikleri	20	17.5
Fen ve doğa etkinlikleri	17	14.9
Büyük-küçük motor geliştirme çalışmaları	4	3.5

3.3. FİNANSAL DAVRANIŞLARLA İLGİLİ BİLGİLER

Katılımcıların %43.7'si aylık hane gelirinin %0-10'unu çocuğun eğitimi için ayırdığını belirtmiştir. %33.9'u gelirden %11-25 oranında harcama yaptığını ifade etmiştir. Gelirden %26-50 oranında eğitim harcaması yapanların oranı %14.6, %51 ve üzeri oranında eğitim harcaması yapanların oranı ise %7.8'dir (Tablo 3.8).

Tablo 3.8 Katılımcıların aylık hane gelirinden çocuklarının eğitimine ayırdıkları oranın dağılımı

Oran	n	%
%0-10	90	43.7
%11-25	70	33.9
%26-50	30	14.6
%51 ve üzeri	16	7.8
Toplam	206	100.0

Katılımcıların çocuğu/çocuklarının gelecekteki eğitimi için finansal planlama yapma durumları incelendiğinde; %58.3'ü çocuğunun/çocuklarının gelecekteki eğitimi için finansal planlama yaptığını belirtmiştir. Finansal planlama yapmayanların oranı ise %41.7'dir (Tablo 3.9).

Tablo 3.9 Katılımcıların çocuğu/çocuklarının gelecekteki eğitimi için finansal planlama yapma durumlarının dağılımı

Planlama Yapma	n	%
Evet	120	58.3
Hayır	86	41.7
Toplam	206	100.0

Katılımcıların eğitim için finansal planlama yapma yöntemleri incelendiğinde; %43.3'ü aylık tasarrufu, %24.2'si yatırımı, %19.2'si sigorta veya eğitim fonunu ve %13.3'ü diğer yöntemleri finansal planlama yaparken tercih ettiğini belirtmiştir (Tablo 3.10).

Tablo 3.10 Katılımcıların eğitim için finansal planlama yapma yöntemlerinin dağılımı

Finansal Planlama Yöntemi	n	%
Aylık tasarruf	52	43.3
Yatırım	29	24.2
Sigorta veya eğitim fonu	23	19.2
Diğer	16	13.3
Toplam	120	100

Katılımcıların %48.5'i eğitim harcamalarının diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarına etkisi olduğunu belirtmiştir. %29.1'i herhangi bir etkisinin olmadığını, %22.4'ü ise bazen etkisi olduğunu ifade etmiştir (Tablo 3.11).

Tablo 3.11 Katılımcıların çocuğun/çocukların eğitimi için yaptığı harcamaların diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarına etkisi olup olmasının dağılımı

Etki	n	%
Evet	100	48.5
Hayır	60	29.1
Bazen	46	22.4
Toplam	206	100.0

Katılımcılardan eğitim harcamalarının aile bütçesine etkisini değerlendiren ve bu konuda “evet” ya da “bazen” yanıtını veren 146 kişinin verdiği yanıtlar doğrultusunda yapılan analizde, %82.2’si bu harcamaların diğer aile bireylerinin istek ve ihtiyaçlarının karşılanmasını kısıtladığını belirtmiştir. Katılımcıların %75.3’ü aile bütçesinde genel bir dengesizlik yaşandığını ifade ederken, %61.6’sı tatil ve gezi planlarının iptal edildiğini veya ertelendiğini belirtmiştir. Sosyal çevrede değişiklik yaşandığını belirtenlerin oranı %47.9, tatil yapma sıklığında azalma olduğunu belirtenlerin oranı ise %34.2’dir. Ayrıca, %41.1’i ailenin finansal hedeflerine ulaşmasının zorlaştığını belirtmiş, %54.8’i ise yaşam kalitelerinde düşüş olduğunu dile getirmiştir. Öte yandan, %20.5 yardım veya bağış miktarını azalttığını, %13.7’si ise bu tür harcamaları tamamen bıraktığını ifade etmiştir. Katılımcıların %27.4’ü tasarruf yapmayı bıraktığını, yalnızca %6.8’i yaşam kalitesinde artış yaşadığını ve %3.4’ü “diğer” etkileri bildirmiştir (Tablo 3.12).

Tablo 3.12 Katılımcıların çocuklarının eğitimi için yaptığı harcamaların diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarına etkisi

Etkiler	n (146)	%
Diğer aile bireylerinin istek ve ihtiyaçlarının karşılanması kısıtlandı	120	82.2
Aile bütçesinde dengesizlik oluştu	110	75.3
Tatil ve gezi planlarının iptali/ertelenmesi	90	61.6
Sosyal çevrede değişiklik oldu	70	47.9
Tatil yapma sıklığında azalma oldu	50	34.2
Ailenin finansal hedeflerine ulaşması güçleşti	60	41.1
Yaşam kalitesi düştü	80	54.8
Tasarruf yapma tamamen bırakıldı	40	27.4
Yardım veya bağış miktarında azalma oldu	30	20.5
Yardım veya bağış yapma tamamen bırakıldı	20	13.7
Yaşam kalitesi arttı	10	6.8
Diğer	5	3.4

Katılımcıların %63.1’i çocuğunun eğitimi için aldığı finansal kararları değiştirme ihtiyacı hissettiğini, %36.9’u ise böyle bir ihtiyacın olmadığını belirtmiştir (Tablo 3.13).

Tablo 3.13 Katılımcıların çocuğun eğitimi için aldığı finansal kararları değiştirme ihtiyacı hissetme durumlarının dağılımı

Değiştirme Durumu	n	%
Evet	130	63.1
Hayır	76	36.9
Toplam	206	100.0

Çocuğun eğitimi için aldığı finansal kararları değiştirme ihtiyacı hisseden katılımcıların %58.3'ü, finansal kararlarda değişiklik yapma nedenlerini ekonomik sebeplere dayandırmıştır. Çocuğunun eğitim ihtiyacını %48.5'i, aile içi sebepleri ise %33.8'i değişiklikte etkili faktörler olarak belirtmiştir. Ayrıca %7.7'si diğer nedenleri (sağlık giderleri, taşınma, iş kaybı) vurgulamıştır (Tablo 3.14).

Tablo 3.14 Katılımcıların çocuklarının eğitimi için aldığı finansal kararları değiştirme ihtiyacı hissetme nedenlerinin dağılımı

Nedenler	n (130)	%
Ekonomik sebepler	76	58.3
Çocuğun eğitim ihtiyacı	63	48.5
Aile içi sebepler	44	33.8
Diğer (örn: sağlık giderleri, taşınma, iş kaybı)	10	7.7

Katılımcıların %72.8'i çocuğun eğitimi için maaşlarını kullanmaktadır. %43.7'si tasarruf, %24.3'ü kredi, %14.6'sı burs veya yardım, %7.8'i ise diğer kaynakları tercih ettiğini belirtmiştir (Tablo 3.15).

Tablo 3.15 Katılımcıların çocuklarının eğitimi için kullandıkları finansal kaynakların dağılımı

Kaynaklar	n (206)	%
Maaş	150	72.8
Tasarruf	90	43.7
Kredi	50	24.3
Burs veya yardım	30	14.6
Diğer	16	7.8

Katılımcıların %58.3'ü çocuklarına özel ders aldığını, %41.7'si ise almadığını ifade etmiştir (Tablo 3.16).

Tablo 3.16 Katılımcıların çocuklarının özel ders alma durumlarının dağılımı

Özel Ders Alma	n	%
Evet	120	58.3
Hayır	86	41.7
Toplam	206	100.0

Çocuklarının özel ders aldığını belirten katılımcıların %43.3'ü aylık özel ders harcamalarının 0-5000 TL arasında olduğunu belirtmiştir. %34.2'si 5001-15000 TL, %14.2'si 15001-25000 TL, %8.3'ü ise 25001 TL ve üzeri harcama yaptığını ifade etmiştir (Tablo 3.17).

Tablo 3.17 Katılımcıların aylık özel ders için yaptıkları harcamaların dağılımı

Harcama	n	%
0-5000 TL	52	43.3
5001-15000 TL	41	34.2
15001-25000 TL	17	14.2
25001 TL ve üzeri	10	8.3
Toplam	120	100.0

Katılımcıların %58.3'ü eğitim materyali harcamalarının 0-5000 TL arasında olduğunu ifade etmiştir. %24.3'ü 5001-10000 TL, %12.6'sı 10001-15000 TL, %4.9'u ise 15001 TL ve üzeri harcama yaptığını belirtmiştir (Tablo 3.18).

Tablo 3.18 Katılımcıların çocuklarının eğitim materyali (kitap, defter, kırtasiye vb.) alımlarında yaptıkları harcamaların dağılımı

Harcama	n	%
0-5000 TL	120	58.3
5001-10000 TL	50	24.3
10001-15000 TL	26	12.6
15001 TL ve üzeri	10	4.9
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %68.0'ı çocukları için okul servisi kullandığını, %32.0'si ise kullanmadığını ifade etmiştir (Tablo 3.19).

Tablo 3.19 Katılımcıların çocuklarının okul servisi kullanma durumlarının dağılımı

Servis Kullanma	n	%
Evet	140	68.0
Hayır	66	32.0
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %58.3'ü, servis ücreti için aylık 0-5000 TL harcadığını belirtmiştir. %29.1'i 5001-10000 TL aralığında harcama yaparken, %9.7'si 10001-15000 TL harcadığını, %2.9'u ise 15001 TL ve üzeri harcama yaptığını ifade etmiştir. Katılımcıların %72.8'i, okul kıyafetleri için yıllık 0-5000 TL harcadığını ifade etmiştir. %19.4'ü 5001-10000 TL aralığında harcama yaparken, %4.9'u 10001-15000 TL, %2.9'u ise 15001 TL ve üzeri harcama yaptığını belirtmiştir (Tablo 3.20).

Tablo 3.20 Katılımcıların çocuklarının okul servisi ve kıyafetleri için yaptıkları yıllık harcamaların dağılımı

Harcama	Okul servisi		Okul kıyafetleri	
	n	%	n	%
0-5000 TL	86	58.3	150	72.8
5001-10000 TL	40	29.1	40	19.4
10001-15000 TL	12	9.7	10	4.9
15001TL ve üzeri	2	2.9	6	2.9
Toplam	140	100.0	206	100.0

Tablo 3.21'de, katılımcıların finansal yönetim davranış ifadelerine ilişkin yanıtları incelendiğinde, en yüksek "Her Zaman" yanıt oranı %60.7 ile "Tüm faturalarımı zamanında öderim" ifadesine verilmiştir. Bunu %48.5 ile "Her ay kredi kartı borçlarımın tamamını öderim", %41.3 ile "Bir ürün veya hizmet satın alırken karşılaştırma yaparım", %38.8 ile "Her maaşımdan para biriktiririm", %34.0 ile "Bütçemin veya harcama planımın dışına çıkmam" ve "Emeklilik dışında araba,

eğitim, ev gibi uzun vadeli bir hedef için birikim yaparım" ifadeleri takip etmektedir. "Aylık harcamalarımın yazılı veya elektronik kaydını tutarım" ifadesine %29.1 oranında "Her Zaman" yanıtı verilmiştir (Tablo 3.21).

Tablo 3.21 Katılımcıların finansal yönetim davranış ölççeği ifadelerine katılma durumlarının dağılımı

İfadeler	Hiçbir Zaman n (%)	Nadiren n (%)	Bazen n (%)	Çoğunlukla n (%)	Her Zaman n (%)	Toplam N (%)
Bir ürün veya hizmet satın alırken karşılaştırma yaparım	11 (5.3)	20 (9.7)	30 (14.6)	60 (29.1)	85 (41.3)	206 (100)
Tüm faturalarımı zamanında öderim	4 (1.9)	7 (3.4)	20 (9.7)	50 (24.3)	125 (60.7)	206 (100)
Aylık harcamalarımın yazılı veya elektronik kaydını tutarım	16 (7.8)	30 (14.6)	50 (24.3)	50 (24.3)	60 (29.1)	206 (100)
Bütçemin veya harcama planımın dışına çıkmam	16 (7.8)	20 (9.7)	40 (19.4)	60 (29.1)	70 (34.0)	206 (100)
Her ay kredi kartı borçlarımın tamamını öderim	6 (2.9)	10 (4.9)	20 (9.7)	70 (34.0)	100 (48.5)	206 (100)
Kredi kart(lar)ımın limitinin tümünü kullanırım	40 (19.4)	60 (29.1)	50 (24.3)	30 (14.6)	20 (9.7)	206 (100)
Sadece asgari tutarını ödediğim bir kredi borcum vardır	30 (14.6)	60 (29.1)	60 (29.1)	20 (9.7)	30 (14.6)	206 (100)
Her maaşımdan para biriktiririm	6 (2.9)	20 (9.7)	40 (19.4)	60 (29.1)	80 (38.8)	206 (100)
Emeklilik dışında araba, eğitim, ev gibi uzun vadeli bir hedef için birikim yaparım	16 (7.8)	20 (9.7)	40 (19.4)	60 (29.1)	70 (34.0)	206 (100)
Bireysel emeklilik hesabına para katkısında bulunurum	20 (9.7)	50 (24.3)	60 (29.1)	30 (14.6)	40 (19.4)	206 (100)
Yeterli bir sağlık sigortası poliçesine düzenli ödeme yaparım	20 (9.7)	40 (19.4)	50 (24.3)	40 (19.4)	50 (24.3)	206 (100)
Otomobil veya konut sigortası gibi yeterli mülk sigortası poliçelerine düzenli ödeme yaparım	20 (9.7)	30 (14.6)	40 (19.4)	50 (24.3)	60 (29.1)	206 (100)
Bir hayat sigortası poliçesine düzenli ödeme sağlarım	20 (9.7)	50 (24.3)	60 (29.1)	30 (14.6)	40 (19.4)	206 (100)

3.4. GELİRİN DAĞILIMI İLE İLGİLİ BİLGİLER

Katılımcıların gelirlerinden ayırdıkları oranlar incelendiğinde, ev giderlerinde %29.1'i %0-10 aralığında, %34.0'ı %11-25 aralığında, %24.3'ü %26-50 aralığında ve %12.6'sı %51 ve üzeri oranlarında gelir ayırmaktadır. Eğitim giderlerinde %38.8'i %0-10 aralığında, %34.0'ı %11-25 aralığında, %19.4'ü %26-50 aralığında ve %7.8'i %51 ve üzeri oranında gelir ayırmaktadır. Ulaşım giderlerinde %48.5'i %0-10 aralığında, %29.1'i %11-25 aralığında, %14.6'sı %26-50 aralığında ve %7.8'i %51 ve üzeri oranında gelir ayırmaktadır. Sağlık giderlerinde %53.4'ü %0-10 aralığında, %29.1'i %11-25 aralığında, %12.6'sı %26-50 aralığında ve %4.9'u %51 ve üzeri oranında gelir ayırmaktadır. Eğlence ve sosyal aktiviteler için %63.1'i %0-10 aralığında, %24.3'ü %11-25 aralığında, %9.7'si %26-50 aralığında ve %2.9'u %51 ve üzeri oranında gelir ayırmaktadır. Diğer giderlerde %72.8'i %0-10 aralığında, %19.4'ü %11-25 aralığında, %4.9'u %26-50 aralığında ve %2.9'u %51 ve üzeri oranında gelir ayırmaktadır (Tablo 3.22).

Tablo 3.22 Katılımcıların gelirlerinden harcama kalemlerine ayırdıkları oranların genel dağılımı

Oran Aralığı	Kategori	n	%
%0-10	Ev Giderleri	60	29.1
	Eğitim Giderleri	80	38.8
	Ulaşım Giderleri	100	48.5
	Sağlık Giderleri	110	53.4
	Eğlence ve Sosyal Aktiviteler	130	63.1
	Diğer Giderler	150	72.8
%11-25	Ev Giderleri	70	34.0
	Eğitim Giderleri	70	34.0
	Ulaşım Giderleri	60	29.1
	Sağlık Giderleri	60	29.1
	Eğlence ve Sosyal Aktiviteler	50	24.3
	Diğer Giderler	40	19.4
%26-50	Ev Giderleri	50	24.3
	Eğitim Giderleri	40	19.4
	Ulaşım Giderleri	30	14.6
	Sağlık Giderleri	26	12.6
	Eğlence ve Sosyal Aktiviteler	20	9.7
	Diğer Giderler	10	4.9
%51 ve üzeri	Ev Giderleri	26	12.6
	Eğitim Giderleri	16	7.8
	Ulaşım Giderleri	16	7.8
	Sağlık Giderleri	10	4.9
	Eğlence ve Sosyal Aktiviteler	6	2.9
	Diğer Giderler	6	2.9

Katılımcıların %48.5'i, çocuğun eğitimi için yapılan harcamaların aile bütçesini zorladığını belirtmiştir. %29.1'i zorlanmadığını, %22.4'ü ise bazen zorlandığını ifade etmiştir (Tablo 3.23).

Tablo 3.23 Katılımcıların çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaların, aile bütçesini zorlama durumlarının dağılımı

Zorlama Durumu	n	%
Evet	100	48.5
Hayır	60	29.1
Bazen	46	22.4
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %48.5'i, finansal kararlarda eşlerinin görüşünü aldığını belirtmiştir. %24.3'ü ailesinden, %14.6'sı arkadaşlarından, %7.8'i finansal danışmanlardan, %4.8' ise diğer kişilerden görüş aldığını ifade etmiştir (Tablo 3.24).

Tablo 3.24 Katılımcıların çocuklarının eğitimi için aldığı finansal kararlarda en çok görüşünü aldıkları kişilerin dağılımı

Görüş Alınanlar	n	%
Eşim	100	48.5
Ailem	50	24.3
Arkadaşlarım	30	14.6
Finansal Danışman	16	7.8
Diğer	10	4.8
Toplam	206	100.0

Katılımcıların çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaların aile üzerindeki etkilerine dair bulgular, genel olarak olumlu bir algıyı ortaya koymaktadır. Katılımcıların %58.3'ü, bu harcamaların ailenin sosyal yaşantısını etkilediğini belirtirken, %41.7'si bu görüşe katılmamıştır. Eğitim harcamalarını ailenin geleceği için bir yatırım olarak değerlendirenlerin oranı %77.7 iken, %22.3'ü bu fikre katılmamıştır. Ayrıca, %87.4'ü bu harcamaların ailenin geleceğine olumlu bir katkı sağlayacağını ifade etmiş, yalnızca %12.6'sı bu düşünceye katılmamıştır (Tablo 3.25).

Tablo 3.25 Katılımcıların çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaların ailenin sosyal yaşantısına ve geleceğine etkilerinin dağılımı

Kategori	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	N	%
Harcamaların ailenin sosyal yaşantısına etkili olma durumu	120	58.3	86	41.7	206	100.0
Harcamaların ailenin geleceği için bir yatırım olduğunu düşünme durumu	160	77.7	46	22.3	206	100.0
Harcamaların ailenin geleceğine olumlu katkı sağlayacağını düşünme durumu	180	87.4	26	12.6	206	100.0

Katılımcıların %68.0'i çocuğunun eğitimi için yapılan harcamaların birinci derecede öncelikli olduğunu ifade etmiştir. %24.3'ü ikinci derecede öncelik verirken, %4.9'u üçüncü derecede öncelik vermiştir. %2.8'i ise diğer seçeneğini işaretlemiştir (Tablo 3.26).

Tablo 3.26 Katılımcıların çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaların, ailenin diğer harcamalarına göre önceliğinin dağılımı

Öncelik	n	%
Birinci Derecede	140	68.0
İkinci Derecede	50	24.3
Üçüncü Derecede	10	4.9
Diğer	6	2.8
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %72.8'i, çocuğunun eğitimi için yapılan harcamaların ailenin genel mutluluğuna olumlu etkisi olduğunu belirtmiştir. %14.6'sı olumsuz etkisi olduğunu ifade ederken, %12.6'sı herhangi bir etkisinin olmadığını belirtmiştir (Tablo 3.27).

Tablo 3.27 Katılımcıların çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaların, ailenin genel mutluluğuna etkisinin dağılımı

Etkisi	n	%
Olumlu Etkisi Var	150	72.8
Olumsuz Etkisi Var	30	14.6
Etkisi Yok	26	12.6
Toplam	206	100.0

3.5. HARCAMA EĞİLİMLERİNE İLİŞKİN BİLGİLER

Katılımcıların %38.8'i, çocuk sayısı nedeniyle daha ekonomik yemek seçeneklerine yöneldiklerini, %33.9'u daha kaliteli ve sağlıklı beslenmeye başladıklarını ifade etmiştir. %19.4'ü dışarıda yemek yeme sıklığını azalttığını belirtirken, %7.8'i bu

durumun yeme-içme alışkanlıklarında bir değişiklik oluşturmadığını ifade etmiştir (Tablo 3.28).

Tablo 3.28 Çocuk sayısının ailelerin yeme-içme alışkanlıklarına etkisinin dağılımı

Yeme-İçme Alışkanlıklarına Etkisi	n	%
Daha kaliteli ve sağlıklı beslenmeye başladık	70	33.9
Daha ekonomik yemek seçeneklerini tercih ediyoruz	80	38.8
Dışarıda yemek yeme sıklığımızı azalttık	40	19.4
Değişiklik olmadı	16	7.8
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %48.5'i, çocuk sayısı nedeniyle eğlence ve hobiler için ayırdıkları bütçeyi azalttıklarını ifade etmiştir. %22.3'ü sadece ücretsiz etkinliklere katıldıklarını belirtirken, %19.4'ü daha fazla bütçe ayırmaya başladıklarını bildirmiştir. %9.8'si ise bu konuda herhangi bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir (Tablo 3.29).

Tablo 3.29 Çocuk sayısının ailelerin eğlence ve hobilerine ayırdığı bütçeye etkisinin dağılımı

Bütçeye Etki	n	%
Daha fazla bütçe ayırmaya başladık	40	19.4
Eğlence ve hobi için ayırdığımız bütçeyi azalttık	100	48.5
Sadece ücretsiz etkinliklere katılıyoruz	46	22.3
Değişiklik olmadı	20	9.8
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %38.8'i, sadece gerekli teknolojik ürünleri satın almaya başladıklarını belirtmiştir. %29.1'i daha fazla teknolojik ürün satın aldıklarını ifade ederken, %19.4'ü teknolojik ürün alımlarını azalttıklarını, %12.7'si ise herhangi bir değişiklik olmadığını bildirmiştir (Tablo 3.30).

Tablo 3.30 Çocuk sayısının ailelerin teknolojik ürün ve hizmetlere yaptığı harcamalara etkisinin dağılımı

Harcamalara Etki	n	%
Daha fazla teknolojik ürün satın alıyoruz	60	29.1
Teknolojik ürün alımlarını azalttık	40	19.4
Sadece gerekli teknolojik ürünleri satın alıyoruz	80	38.8
Değişiklik olmadı	26	12.7
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %48.5'i, çocuk sayısı nedeniyle kültürel etkinliklere katılımını azalttıklarını belirtmiştir. %24.3'ü sadece ücretsiz etkinliklere katıldığını ifade ederken, %14.6'sı daha sık katılım gösterdiklerini, %12.6'sı ise bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir (Tablo 3.31).

Tablo 3.31 Çocuk sayısının ailelerin kültürel etkinliklere katılımına etkisinin dağılımı

Katılma Etki	n	%
Daha sık katılıyoruz	30	14.6
Katılımı azalttık	100	48.5
Sadece ücretsiz etkinliklere katılıyoruz	50	24.3
Değişiklik olmadı	26	12.6
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %48.5'i, çocuk sayısı nedeniyle spor ve fiziksel aktivitelere katılımı azalttıklarını belirtmiştir. Katılımcıların %22.3'ü sadece ücretsiz aktivitelere katıldığını belirtirken, %19.4'ü daha sık spor yaptığını veya etkinliklere katıldığını bildirmiştir. %9.7'si ise herhangi bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir (Tablo 3.32).

Tablo 3.32 Çocuk sayısının ailelerin spor ve fiziksel aktivitelere katılımına etkisinin dağılımı

Fiziksel Aktivitelere Katılımına Etkisi	n	%
Daha sık spor yapıyoruz veya etkinliklere katılıyoruz	40	19.4
Spor ve fiziksel aktiviteye katılımı azalttık	100	48.5
Sadece ücretsiz aktivitelere katılıyoruz	46	22.3
Değişiklik olmadı	20	9.7
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %38.8'i, çocuk sayısı nedeniyle seyahat etme sıklığını azalttıklarını belirtmiştir. %24.3'ü daha sık seyahat ettiğini, %19.4'ü yalnızca yakın bölgelere seyahat ettiklerini, %17.5'i seyahat alışkanlıklarında bir değişiklik olmadığını bildirmiştir (Tablo 3.33).

Tablo 3.33 Çocuk sayısının ailelerin seyahat ve gezi alışkanlıklarına etkisinin dağılımı

Alışkanlıklara Etkisi	n	%
Daha sık seyahat ediyoruz	50	24.3
Seyahat etme sıklığımızı azalttık	80	38.8
Sadece yakın bölgelere seyahat ediyoruz	40	19.4
Değişiklik olmadı	36	17.5
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %43.7'si çocuk sayısı nedeniyle daha detaylı finansal planlama yaptıklarını, %33.9'u sadece çocuklarının geleceği için finansal planlama yaptığını ifade ederken, %14.6'sı finansal planlamayı ertelediğini veya göz ardı ettiğini belirtmiştir. %7.8'i herhangi bir değişiklik olmadığını bildirmiştir (Tablo 3.34).

Tablo 3.34 Çocuk sayısının ailelerin geleceğe yönelik finansal planlamasına etkisinin dağılımı

Finansal Planlamaya Etki	n	%
Daha detaylı finansal planlama yapıyoruz	90	43.7
Finansal planlamayı erteledik veya göz ardı ediyoruz	30	14.6
Sadece çocukların geleceği için finansal planlama yapıyoruz	70	33.9
Değişiklik olmadı	16	7.8
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %43.7'si çocuk sayısı nedeniyle enerji tüketimlerinin arttığını belirtmiştir. %34.0'ü enerji tasarrufuna daha çok özen göstermeye başladıklarını ifade ederken, %9.7'si enerji tüketiminde azalma yaşandığını belirtmiştir. %12.6'sı herhangi bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir (Tablo 3.35).

Tablo 3.35 Çocuk sayısının ailelerin enerji tüketimine etkisinin dağılımı

Enerji Tüketimine Etki	n	%
Enerji tüketimimiz arttı	90	43.7
Enerji tüketimimiz azaldı	20	9.7
Enerji tasarrufu yapmaya daha çok özen gösteriyoruz	70	34.0
Değişiklik olmadı	26	12.6
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %43.7'si çocuk sayısı nedeniyle su tasarrufuna daha çok özen göstermeye başladıklarını ifade etmiştir. %38.8'i su tüketiminin arttığını, %7.8'i ise su tüketiminin azaldığını belirtmiştir. %9.7'si bu konuda bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir (Tablo 3.36).

Tablo 3.36 Çocuk sayısının ailelerin su tüketim alışkanlıklarına etkisinin dağılımı

Su Tüketim Alışkanlıklarına Etkisi	n	%
Su tüketimimiz arttı	80	38.8
Su tüketimimiz azaldı	16	7.8
Su tasarrufu yapmaya daha çok özen gösteriyoruz	90	43.7
Değişiklik olmadı	20	9.7
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %48.5'i, çocuk sayısının artışıyla daha fazla kırtasiye ve eğitim materyali satın aldıklarını ifade etmiştir. %29.1'i daha ekonomik seçeneklere yöneldiklerini, %17.5'i sadece gerekli materyalleri aldıklarını belirtmiştir. %4.9'u ise alışveriş alışkanlıklarında bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir (Tablo 3.37).

Tablo 3.37 Çocuk sayısının ailelerin kırtasiye ve eğitim materyali alışverişlerine etkisinin dağılımı

Kırtasiye/Eğitim Alışverişlerine Etkisi	n	%
Daha fazla kırtasiye ve eğitim materyali alıyoruz	100	48.5
Daha ekonomik seçenekleri tercih ediyoruz	60	29.1
Sadece gerekli materyalleri alıyoruz	36	17.5
Değişiklik olmadı	10	4.9
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %38.8'i çocuk sayısı nedeniyle daha fazla kitap alıp okumaya başladıklarını ifade etmiştir. %34.0'ü yalnızca eğitimle ilgili kitaplara yöneldiklerini belirtirken, %14.6'sı kitap alımını ve okuma süresini azalttığını söylemiştir. %12.6'sı kitap alışkanlıklarında bir değişiklik olmadığını bildirmiştir (Tablo 3.38).

Tablo 3.38 Çocuk sayısının ailelerin kitap ve okuma alışkanlıklarına etkisinin dağılımı

Okuma Alışkanlıklarına Etkisi	n	%
Daha fazla kitap alıyoruz ve okuyoruz	80	38.8
Kitap alımını ve okuma süremizi azalttık	30	14.6
Sadece eğitimle ilgili kitapları tercih ediyoruz	70	34.0
Değişiklik olmadı	26	12.6
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %43.7'si çocuk sayısının artışıyla daha fazla ailece vakit geçirdiklerini ifade etmiştir. %38.8'i çocuklarla ilgili aktivitelere daha çok zaman ayırdıklarını belirtirken, %9.7'si ailece geçirilen zamanın azaldığını söylemiştir. %7.8'i ise bu konuda bir değişiklik olmadığını bildirmiştir (Tablo 3.39).

Tablo 3.39 Çocuk sayısının ailelerin evde geçirdiği zamana ve aktivitelere etkisinin dağılımı

Aktivitelere Etkisi	n	%
Daha fazla ailece vakit geçiriyoruz	90	43.7
Daha az ailece vakit geçiriyoruz	20	9.7
Çocuklarla ilgili aktivitelere daha çok zaman ayırıyoruz	80	38.8
Değişiklik olmadı	16	7.8
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %38.8'i çocuk sayısının artışıyla daha fazla özel araç kullandıklarını belirtmiştir. %34.0'ü toplu taşıma kullanımında artış olduğunu ifade ederken, %14.6'sı seyahat sıklığını azalttığını, %12.6'sı da bu konuda bir değişiklik olmadığını belirtmiştir (Tablo 3.40).

Tablo 3.40 Çocuk sayısının ailelerin toplu taşıma veya özel araç kullanma alışkanlıklarına etkisinin dağılımı

Özel Araç Kullanımına Etkisi	n	%
Daha fazla toplu taşıma kullanıyoruz	70	34.0
Daha fazla özel araç kullanıyoruz	80	38.8
Seyahatlerimizi azalttık	30	14.6
Değişiklik olmadı	26	12.6
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %38.8'i çocuk sayısının sosyal etkinliklere katılımını azalttığını ifade etmiştir. %29.1'i yalnızca çocuklarla ilgili sosyal etkinliklere katıldığını belirtirken, %24.3'ü daha sık sosyal etkinliklere katıldığını ifade etmiştir. %7.8'i ise bu konuda bir değişiklik olmadığını bildirmiştir (Tablo 3.41).

Tablo 3.41 Çocuk sayısının ailelerin sosyal çevreyle ilişkilerine etkisinin dağılımı

İlişkilere Etkisi	n	%
Daha sık sosyal etkinliklere katılıyoruz	50	24.3
Sosyal etkinliklere katılımımızı azalttık	80	38.8
Sadece çocuklarla ilgili sosyal etkinliklere katılıyoruz	60	29.1
Değişiklik olmadı	16	7.8
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %43.7'si çocuk sayısının artışıyla daha uzun vadeli finansal hedefler belirlediklerini ifade etmiştir. %24.3'ü kısa vadeli finansal hedeflere odaklandığını, %19.4'ü ise finansal hedeflerini revize ettiğini, %12.6'sı da bu konuda bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir (Tablo 3.42).

Tablo 3.42 Çocuk sayısının ailelerin geleceğe yönelik finansal hedeflerine etkisi

Finansal Hedeflere Etki	n	%
Daha uzun vadeli finansal hedefler belirledim	90	43.7
Kısa vadeli finansal hedeflere odaklandım	50	24.3
Finansal hedeflerimi revize ettim	40	19.4
Değişiklik olmadı	26	12.6
Toplam	206	100.0

Katılımcıların %38.8'i, çocuk sayısı nedeniyle sosyal sorumluluk faaliyetlerine daha az zaman ayırdıklarını ifade etmiştir. %24.3'ü yardım faaliyetlerine daha fazla maddi veya manevi destek sağladıklarını belirtirken, %19.4'ü sosyal sorumluluk projelerine daha aktif katıldıklarını bildirmiştir. %17.5'i bu konuda bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir (Tablo 3.43).

Tablo 3.43 Çocuk sayısının ailelerin sosyal sorumluluk projelerine veya yardım faaliyetlerine katılımına etkisinin dağılımı

Seçenek	n	%
Daha aktif olarak sosyal sorumluluk projelerine katılıyoruz	40	19.4
Yardım faaliyetlerine daha fazla maddi veya manevi destek sağlıyoruz	50	24.3
Çocuk sayımız arttıkça sosyal sorumluluk faaliyetlerine daha az zaman ayırıyoruz	80	38.8
Değişiklik olmadı	36	17.5
Toplam	206	100.0

3.6. TEK ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN HARCAMALARINA İLİŞKİN BİLGİLER

Katılımcıların %39.1'i tek çocuğu için ayrılan bütçenin diğer harcamalara oranını "Yüksek" olarak değerlendirirken, %13.7'si "Çok yüksek" olarak belirtmiştir. Orta düzeyde değerlendirenlerin oranı %43.5, "Düşük" diyenlerin oranı %2.5'tir. "Çok düşük" olarak belirtenlerin oranı ise %1.2'dir. Bu dağılım, tek çocuklu ailelerin büyük bir kısmının çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak için bütçelerinde önemli bir yer ayırdığını göstermektedir (Tablo 3.44).

Tablo 3.44 Tek çocuğa sahip katılımcıların çocuk için ayırdıkları bütçenin harcamalara göre dağılımı

Tek Çocuk için Bütçe	n	%
Çok yüksek	13	13.7
Yüksek	38	39.1
Orta	43	43.5
Düşük	2	2.5
Çok düşük	1	1.2
Toplam	98	100.0

Tek çocuğa sahip katılımcıların çocuklarının gelecekteki eğitim masraflarına ilişkin öngörülerini incelendiğinde, %33.7'si bu harcamaların “yüksek” düzeyde olacağını tahmin etmektedir. Katılımcıların %29.6'sı “orta” düzeyde bir harcama öngörüsünde bulunurken, %24.5'i bu harcamaların “çok yüksek” olacağını ifade etmiştir. Düşük harcama beklentisi içerisinde olanların oranı %10.2 olarak belirlenmiş; %2.0'lik küçük bir grup ise eğitim harcamalarına ilişkin herhangi bir planlamalarının olmadığını dile getirmiştir (Tablo 3.45).

Tablo 3.45 Tek çocuğa sahip katılımcıların çocukları için planladıkları gelecekteki eğitim (üniversite, yurt dışı eğitim vb.) harcamaları tahmininin dağılımı

Tahmin	n	%
Çok yüksek	24	24.5
Yüksek	33	33.7
Orta	29	29.6
Düşük	10	10.2
Planım yok	2	2.0
Toplam	98	100.0

3.7. BİRDEN FAZLA ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN HARCAMALARINA İLİŞKİN BİLGİLER

Katılımcıların %58.3'ü, çocuklarının eğitim harcamalarında farklılık olduğunu belirtmiştir. %41.7'si ise harcamalar arasında bir farklılık olmadığını ifade etmiştir (Tablo 3.46).

Tablo 3.46 Birden fazla çocuğa sahip katılımcıların eğitim harcamalarında farklılık olup olmadığına ilişkin görüşlerinin dağılımı

Eğitim Harcaması	n	%
Evet	63	58.3
Hayır	45	41.7
Toplam	108	100.0

Katılımcıların %48.1'i, gelecekteki eğitim harcamalarında çocuklar arasında farklılık planladığını ifade ederken, %51.9'u bu harcamalarda herhangi bir farklılık planlamadığını belirtmiştir. Bu durum, bazı ailelerin eğitim masraflarında eşitlik sağlamayı hedeflediğini, bazılarının ise farklı ihtiyaçları göz önünde bulundurduğunu göstermektedir (Tablo 3.47).

Tablo 3.47 Birden fazla çocuğa sahip katılımcıların gelecekteki eğitim harcamalarında farklılık planlama durumlarının dağılımı

Planlama	n	%
Evet	52	48.1
Hayır	56	51.9
Toplam	108	100.0

3.8. TEK VE BİRDEN FAZLA ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN EĞİTİM HARCAMALARININ ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Tek çocuklu ve birden fazla çocuğa sahip ailelerin harcamalarının etkileri karşılaştırıldığında, her iki grubun da benzer eğilimler gösterdiği görülmektedir. Tek

çocuklu ailelerin %58.2'si ve birden fazla çocuğa sahip ailelerin %53.7'si, harcamaların geleceğe yönelik daha pozitif beklentiler oluşturduğunu ifade ederken, bu harcamaların endişeye neden olduğunu belirtenlerin oranı her iki grupta da %29.6'dır. Harcamaların aile ilişkilerini daha sıkı hale getirdiğini düşünenlerin oranı tek çocuklu ailelerde %48.0, birden fazla çocuğa sahip ailelerde %48.1'dir; ancak bazı gerilimlere neden olduğunu ifade edenlerin oranı sırasıyla %29.6 ve %28.7'dir. Yaşadıkları yerin konumuna olumlu etki ettiğini belirtenlerin oranı tek çocuklu ailelerde %39.8, birden fazla çocuğa sahip ailelerde %39.1 iken, herhangi bir etkisinin olmadığını düşünenlerin oranı %50.0 ve %51.6'dır. Konut tercihlerinde daha geniş ve konforlu seçeneklere yönelenlerin oranı tek çocuklu ailelerde %44.9, birden fazla çocuğa sahip ailelerde %43.5 olarak belirlenmiştir. Sağlık harcamalarında daha fazla harcama yapmaya başladığını ifade edenlerin oranı tek çocuklu ailelerde %24.5, birden fazla çocuğa sahip ailelerde %24.1 olurken, bu harcamalarda bir değişiklik yapmadığını belirtenlerin oranı %41.8 ve %41.7 olarak görülmektedir. Emeklilik planlarını revize ettiğini belirtenlerin oranı birbirine yakın oranlarda tek çocuklu ailelerde %43.9, birden fazla çocuklu ailelerde %43.5 olarak saptanmıştır. Bu sonuçlar, her iki aile grubunda da harcamaların genellikle olumlu etkiler sağladığını, ancak yer yer endişe ve gerilimlere yol açtığını ortaya koymaktadır (Tablo 3.48).

Tablo 3.48 Tek çocuklu ve birden fazla çocuğa sahip ailelerin eğitim harcamalarının etkilerinin karşılaştırılmasının dağılımı

Etki Alanı	Tek Çocuklu n (%)	Birden Fazla Çocuklu n (%)
Ailenin Geleceğe Yönelik Beklentilerine Etkisi		
Daha pozitif beklentilere sahibiz	57 (58.2)	58 (53.7)
Daha endişeliyiz	29 (29.6)	32 (29.6)
Etkisi olmadı	12 (12.2)	18 (16.7)
Toplam	98 (100.0)	108 (100.0)
Aile İlişkilerine Etkisi		
İlişkilerimiz daha sıkı	47 (48.0)	52 (48.1)
Bazı gerilimlere neden oldu	29 (29.6)	31 (28.7)
Etkisi olmadı	22 (22.4)	25 (23.1)
Toplam	98 (100.0)	108 (100.0)
Yaşadıkları Yerin Konumuna Etkisi		
Daha iyi bir konuma geldik	39 (39.8)	42 (39.1)
Konumumuzda düşüş yaşandı	10 (10.2)	10 (9.3)
Etkisi olmadı	49 (50.0)	56 (51.6)
Toplam	98 (100.0)	108 (100.0)
Konut Alım/Taşınma Planlarına Etkisi		
Daha geniş ve konforlu konut tercih ettik	44 (44.9)	47 (43.5)
Daha ekonomik konut seçeneklerini tercih ettik	23 (23.5)	26 (24.1)
Konut almayı/taşınmayı erteledik	20 (20.4)	21 (19.4)
Değişiklik olmadı	11 (11.2)	14 (13.0)
Toplam	98 (100.0)	108 (100.0)
Sağlık Harcamalarına Etkisi		
Daha fazla harcama yapmaya başladık	24 (24.5)	26 (24.1)
Harcamalarımızı azalttık	14 (14.3)	17 (15.7)
Özel sağlık hizmetlerini bıraktık	19 (19.4)	20 (18.5)
Değişiklik olmadı	41 (41.8)	45 (41.7)
Toplam	98 (100.0)	108 (100.0)
Emeklilik Planlarına Etkisi		
Daha erken emeklilik planı yaptık	19 (19.4)	20 (18.5)
Emeklilik planlarımızı erteledik	23 (23.5)	26 (24.1)
Emeklilik planlarımızı revize ettik	43 (43.9)	47 (43.5)
Değişiklik olmadı	13 (13.3)	14 (13.0)
Toplam	98 (100.0)	108 (100.0)

3.9. EBEVEYNLERİN FİNANSAL DAVRANIŞLARI, SOSYOEKONOMİK FAKTÖRLER VE KAYNAK PAYLAMA DİNAMİKLERİNİN AİLELER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

3.9.1. Katılımcıların Çocuklarının Eğitimi İçin Aylık Gelirden Ayrılan Harcama Oranlarının Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Tablo 3.49, ebeveynlerin çocuklarının eğitimi için aylık gelirlerinden ayırdıkları harcama oranlarının eğitim düzeyine göre dağılımını göstermektedir. Analiz kapsamında eğitim düzeyi ilkokul, ortaokul, lise, lisans, yüksek lisans ve doktora olarak kategorize edilmiştir. Harcama oranları ise %0-10, %11-25, %26-50 ve %51 ve üzeri olmak üzere dört kategoriye ayrılmıştır.

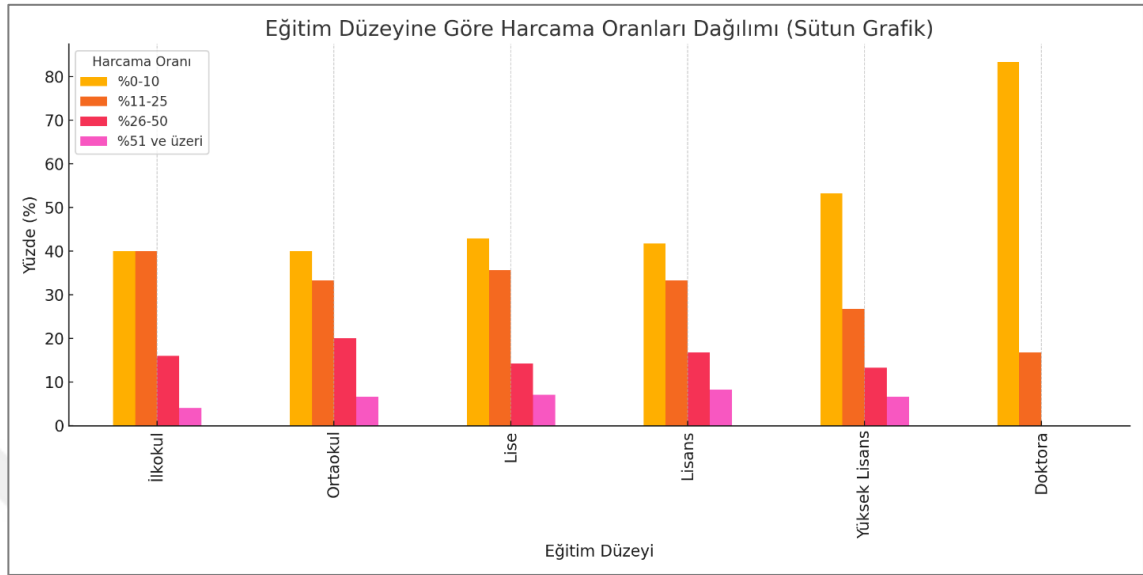
Bulgulara göre, ebeveynlerin büyük bir çoğunluğu, yani %43.7'si (%0-10 kategorisinde) çocuklarının eğitim harcamalarına gelirlerinin en düşük oranını ayırmaktadır. Özellikle ilkokul (%40.0), ortaokul (%40.0), lise (%42.9) ve lisans (%41.7) mezunları arasında %0-10 oranında harcama yapanların oranı yüksektir. En yüksek oranda %0-10 aralığında harcama yapanlar doktora mezunlarıdır (%83.3). Bu durum, daha yüksek eğitim seviyesine sahip ebeveynlerin eğitim harcamalarına gelirlerinin daha küçük bir kısmını ayırdığını göstermektedir. Diğer yandan, %11-25 oranında harcama yapanların toplam oranı %33.9'dur. Bu kategoride de lise (%35.7) ve lisans mezunları (%33.3) en yüksek paya sahiptir. Yüksek lisans (%26.7) ve doktora (%16.7) mezunları bu harcama grubunda daha düşük oranda temsil edilmektedir, bu da yüksek eğitim seviyesine sahip ebeveynlerin gelirlerinden daha küçük bir payı eğitim harcamalarına ayırdığını düşündürmektedir. %26-50 aralığında eğitim harcaması yapan ebeveynlerin oranı %14.6'dır. Ortaokul mezunları arasında bu oran %20.0, ilkokul mezunları arasında %16.0, lise ve lisans mezunları arasında %14.3 ve %16.7 seviyelerindedir. Doktora mezunları bu kategoride hiç temsil edilmemektedir (%0.0), bu da yüksek eğitim seviyesine sahip ebeveynlerin eğitim harcamalarına daha az gelir ayırdığı hipotezini destekleyebilir. Son olarak, %51 ve üzeri oranında eğitim harcaması yapanların

toplam oranı %7.8'dir. Bu oran ilkokul mezunları için %4.0, ortaokul mezunları için %6.7, lise mezunları için %7.1, lisans mezunları için %8.3, yüksek lisans mezunları için %6.7 ve doktora mezunları için %0.0 olarak hesaplanmıştır. Bu oranlar göz önüne alındığında, yüksek eğitim seviyesine sahip bireylerin çocuklarının eğitimi için gelirlerinden daha az pay ayırdığı söylenebilir. Yapılan ki-kare testi sonucunda değişkenler arasındaki anlamlılık p-değeri hesaplanmıştır. Tüm harcama kategorileri için p-değerleri 0.05'ten büyük olduğundan ($p > 0.05$), ebeveynlerin eğitim seviyesi ile çocuklarının eğitimine ayırdığı gelir oranı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (Tablo 3.49).

Tablo 3.49 Katılımcıların çocuklarının eğitimi için aylık gelirden ayrılan harcama oranlarının eğitim düzeyine göre dağılımı

Harcama Oranı	İlkokul (n=25) n (%)	Ortaokul (n=30) n (%)	Lise (n=70) n (%)	Lisans (n=60) n (%)	Yüksek Lisans (n=15) n (%)	Doktora (n=6) n (%)	Toplam (N=206) n (%)	p Değeri
%0-10	10 (40.0)	12 (40.0)	30 (42.9)	25 (41.7)	8 (53.3)	5 (83.3)	90 (43.7)	0.764
%11-25	10 (40.0)	10 (33.3)	25 (35.7)	20 (33.3)	4 (26.7)	1 (16.7)	70 (33.9)	0.682
%26-50	4 (16.0)	6 (20.0)	10 (14.3)	10 (16.7)	2 (13.3)	0 (0.0)	30 (14.6)	0.488
%51 ve üzeri	1 (4.0)	2 (6.7)	5 (7.1)	5 (8.3)	1 (6.7)	0 (0.0)	16 (7.8)	0.632

Harcama oranları ile ebeveynin eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$).

Şekil 3.1 Katılımcıların çocuklarının eğitimi için aylık gelirden ayrılan harcama oranlarının eğitim düzeyine göre dağılımı

3.9.2. Çocukların Okul Dışı Aktivitelere Katılımının Hane Gelirine göre Göre Karşılaştırılması

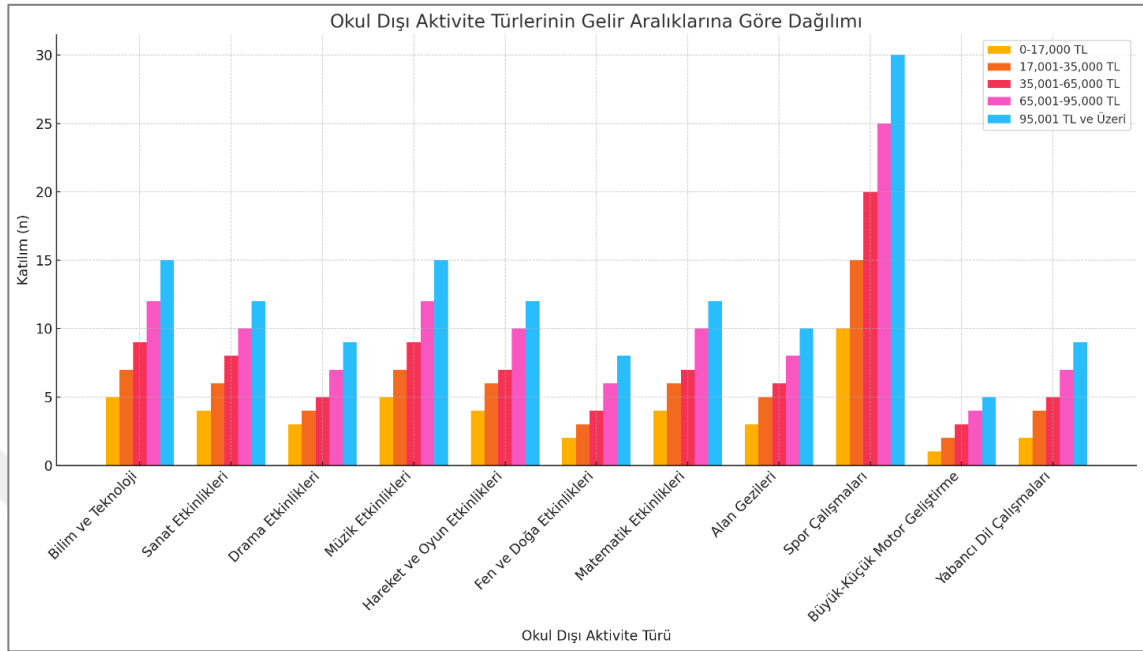
Tablo 3.50, farklı gelir gruplarına sahip ailelerin çocuklarının okul dışı aktivitelere katılım oranlarını göstermektedir. Hane gelir grupları incelendiğinde, 0-17,000 TL gelir grubundaki çocukların en düşük oranla aktivitelere katıldığı, 95,001 TL ve üzeri gelir grubundaki çocukların ise en yüksek katılım oranına sahip olduğu görülmektedir. Özellikle bilim ve teknoloji etkinliklerine katılım en düşük gelir grubunda %10.4 iken, en yüksek gelir grubunda %31.2'ye çıkmaktadır. Spor çalışmalarına katılım oranı ise en düşük gelir grubunda %10.0, en yüksek gelir grubunda %30.0 olarak hesaplanmıştır. Hane geliri ile çocukların okul dışı aktivitelere katılımı arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Ki-Kare testi ile analiz edilmiştir. Ki-Kare testi sonuçlarına göre tüm aktivitelere p değeri 0.05'ten küçük olduğu için hane geliri ile çocukların okul dışı aktivitelere katılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Tablo 3.50).

Tablo 3.50 Çocukların okul dışı aktivitelere katılımının hane gelirine göre dağılımı

Okul Dışı Aktivite Türü	0-17,000 TL n (%)	17,001-35,000 TL n (%)	35,001-65,000 TL n (%)	65,001-95,000 TL n (%)	95,001 TL ve üzeri n (%)	Toplam N (206) (%)	p Değeri
Bilim ve teknoloji	5 (10.4)	7 (14.6)	9 (18.7)	12 (25.0)	15 (31.2)	48 (23.3)	0.032*
Sanat etkinlikleri	4 (10.0)	6 (15.0)	8 (20.0)	10 (25.0)	12 (30.0)	40 (19.4)	0.021*
Drama etkinlikleri	3 (10.7)	4 (14.3)	5 (17.8)	7 (25.0)	9 (32.1)	28 (13.6)	0.045*
Müzik etkinlikleri	5 (10.4)	7 (14.6)	9 (18.7)	12 (25.0)	15 (31.2)	48 (23.3)	0.018*
Hareket ve oyun etkinlikleri	4 (10.2)	6 (15.4)	7 (17.9)	10 (25.6)	12 (30.8)	39 (18.9)	0.039*
Fen ve doğa etkinlikleri	2 (8.7)	3 (13.0)	4 (17.4)	6 (26.1)	8 (34.8)	23 (11.2)	0.027*
Matematik etkinlikleri	4 (10.2)	6 (15.4)	7 (17.9)	10 (25.6)	12 (30.8)	39 (18.9)	0.049*
Alan gezileri	3 (9.4)	5 (15.6)	6 (18.7)	8 (25.0)	10 (31.2)	32 (15.5)	0.031*
Spor çalışmaları	10 (10.0)	15 (15.0)	20 (20.0)	25 (25.00)	30 (30.0)	100(48.5)	0.043*
Büyük-küçük motor geliştirme çalışmaları	1 (6.7)	2 (13.3)	3 (20.0)	4 (26.7)	5 (33.3)	15 (7.3)	0.022*
Yabancı dil çalışmaları	2 (7.4)	4 (14.8)	5 (18.5)	7 (25.9)	9 (33.3)	27 (13.1)	0.036*

*p<0.05

Hane geliri arttıkça çocukların okul dışı aktivitelere katılımı anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Anlamlı fark görülen etkinlikler şunlardır: bilim ve teknoloji (p = .032), sanat (p = .021), drama (p = .045), müzik (p = .018), hareket ve oyun (p = .039), fen ve doğa (p = .027), matematik (p = .049), alan gezileri (p = .031), spor (p = .043), motor gelişim (p = .022) ve yabancı dil çalışmalarıdır (p = .036).

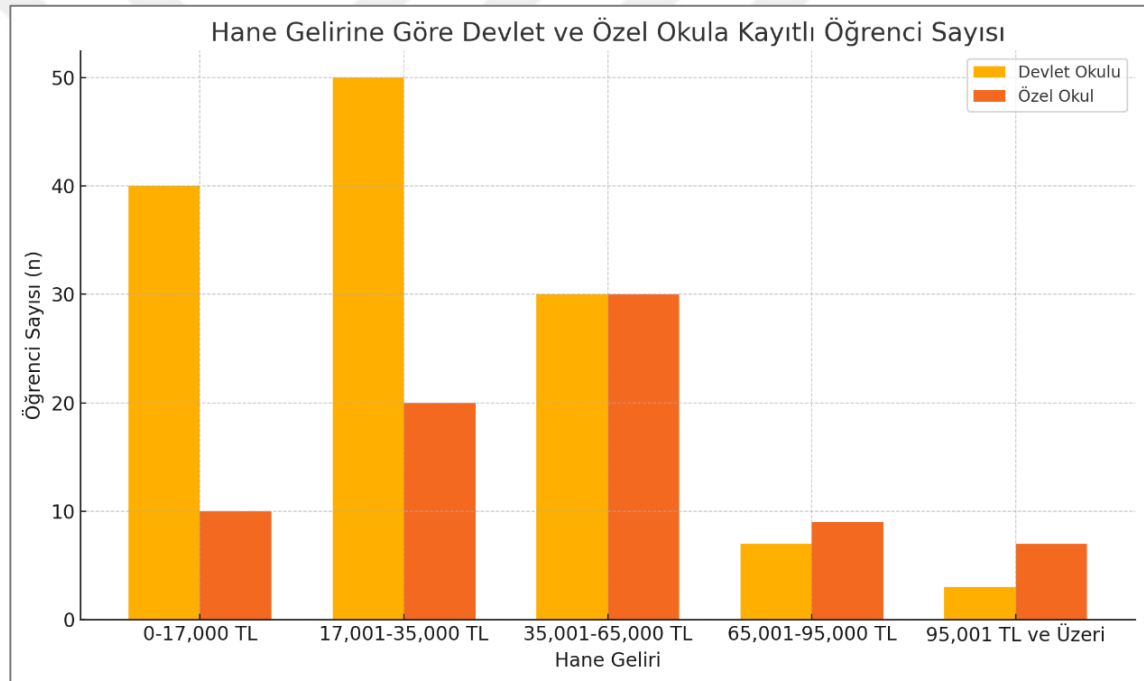
Şekil 3.2 Çocukların okul dışı aktivitelere katılımının hane gelirine göre dağılımı

3.9.3. Çocukların Devlet veya Özel Okulda Eğitim Almasının Hane Gelirine Göre Karşılaştırılması

Tablo 3.51’de çocukların devlet veya özel okulda eğitim almalarına ilişkin veriler, hane geliri düzeyine göre sınıflandırılarak sunulmuştur. Tabloda, 0-17.000 TL, 17.001-35.000 TL, 35.001-65.000 TL, 65.001-95.000 TL ve 95.001 TL ve üzeri olmak üzere beş gelir grubu yer almaktadır. Her gelir grubuna ait çocukların devlet ve özel okullara devam etme sayıları ve bu sayıların genel toplam içerisindeki yüzdesel dağılımları belirtilmiştir. Toplam 206 katılımcının verisi dikkate alınarak hazırlanmış olan tabloda, çocukların hangi tür okula devam ettiği detaylı biçimde gösterilmiştir. Bulgulara göre çocuklarına devlet okulunda eğitim aldırılanlar 17,001-35,000TL gelir grubunda (%24.3) önde gelirken, özel okulda ve devlet okulunda eğitim aldırılanlar ise 35,001-65,000TL gelir grubunda eşit orandadır (%14.6) (Tablo51).

Tablo 3.51 Çocukların devlet veya özel okulda eğitim almasının hane gelirine göre dağılımı

Hane Geliri	Devlet Okulu	Özel Okul	Toplam
	(n, %)	(n, %)	(n, %)
0-17,000 TL	40 (19.4)	10 (4.9)	50 (24.3)
17,001-35,000 TL	50 (24.3)	20 (9.7)	70 (34.0)
35,001-65,000 TL	30 (14.6)	30 (14.6)	60 (29.2)
65,001-95,000 TL	7 (3.4)	9 (4.4)	16 (7.8)
95,001 TL ve üzeri	3 (1.4)	7 (3.3)	10 (4.7)
Toplam	130 (63.1)	76 (36.9)	206 (100.0)

Şekil 3.3 Çocukların devlet veya özel okulda eğitim almasının hane gelirine göre dağılımı

3.9.4. Çocukların Eğitimine Yapılan Harcamaların Oranının Çocukların Eğitim Başarısına Göre Karşılaştırılması

Hane gelirinden çocukların eğitimine ayrılan oran ile çocukların okul başarısı arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Ki-Kare testi ile analiz edilmiştir. Tablo 3.52, birinci ve ikinci çocuk için eğitim başarısı ile eğitime ayrılan bütçe arasındaki ilişkiyi göstermektedir.

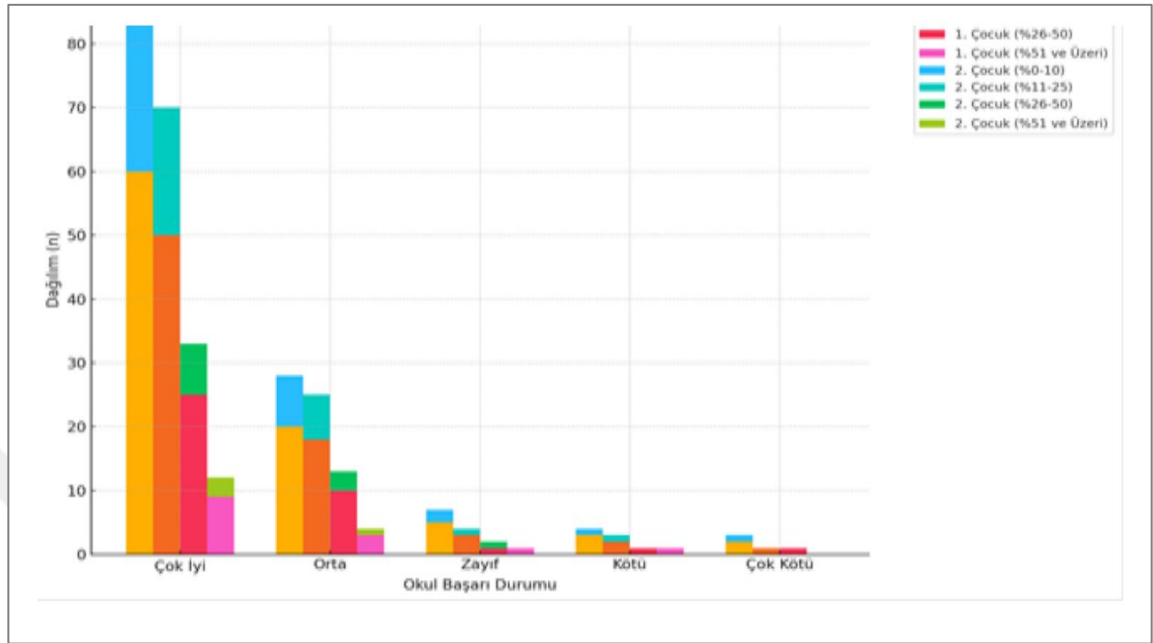
Verilere göre, gelirden eğitime ayrılan oran arttıkça çocukların çok iyi başarı gösterme oranı azalmaktadır. Tek çocuklar için düşük bütçeli grupta (%0-10 gelir ayıran aileler) %41.8'i "Çok iyi" başarı gösterirken, %51 ve üzeri gelir ayıran ailelerde bu oran %6.1'e düşmektedir. Benzer şekilde, orta seviyede başarı gösteren tek çocukların oranı düşük bütçeli gruplarda %39.2 iken, yüksek bütçe ayıran ailelerde %9.8'e kadar gerilemektedir.

Birden fazla çocuklar için de benzer bir eğilim gözlemlenmektedir. Düşük bütçe ayıran ailelerde (%0-10) çocukların %44.4'ü "Çok iyi" başarı gösterirken, %51 ve üzeri gelir ayıran ailelerde bu oran %5.6'ya kadar düşmektedir. Orta düzey başarı gösteren birden fazla çocukların oranı da düşük bütçeli ailelerde %42.5 iken, yüksek bütçeli ailelerde %5.0 seviyesine gerilemektedir.

Ki-Kare testi sonuçlarına göre tek çocuk için ($\chi^2 = 9.58$, $df = 4$, $p = 0.028$) ve birden fazla çocuk için ($\chi^2 = 8.91$, $df = 4$, $p = 0.032$), p değerleri 0.05'ten küçük olduğu için, hane gelirinden çocukların eğitime ayrılan oran ile çocukların eğitim başarısı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (Tablo 3.52).

Tablo 3.52 Çocukların eğitimine yapılan harcamaların oranının çocukların eğitim başarısına göre dağılımı

Okul Başarı Durumu	%0-10 (Tek çocuk) n (%)	%11-25 (Tek çocuk) n (%)	%26-50 (Tek çocuk) n (%)	%51 ve üzeri (Tek çocuk) n (%)	Toplam (Tek çocuk) n (%)	P Değeri (Tek çocuk)	%0-10 (Birden fazla çocuk) n (%)	%11-25 (Birden fazla çocuk) n (%)	%26-50 (Birden fazla çocuk) n (%)	%51 ve üzeri (Birden fazla çocuk) n (%)	Toplam (Birden fazla çocuk) n (%)	p Değeri (Birden fazla çocuk)
Çok iyi	41 (41.8)	34 (34.7)	17 (17.3)	6 (6.1)	98 (100.0)	0.028	48 (44.4)	38 (35.2)	14 (13.0)	6 (5.6)	108 (100.0)	0.032
Orta	16 (39.2)	14 (34.3)	7 (17.6)	4 (9.8)	41 (100.0)		17 (42.5)	15 (37.5)	6 (15.0)	2 (5.0)	40 (100.0)	
Zayıf	5 (50.0)	3 (30.0)	1 (10.0)	1 (10.0)	10 (100.0)		2 (50.0)	1 (25.0)	1 (25.0)	0 (0.0)	4 (100.0)	
Kötü	3 (42.9)	2 (28.6)	1 (14.3)	1 (14.3)	7 (100.0)		1 (50.0)	1 (50.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (100.0)	
Çok kötü	2 (50.0)	1 (25.0)	1 (25.0)	0 (0.0)	4 (100.0)		1 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (100.0)	
Toplam	67 (100.0)	54 (100.0)	27 (100.0)	12 (100.0)	98 (100.0)		69 (100.0)	55 (100.0)	21 (100.0)	8 (100.0)	108 (100.0)	

Şekil 3.4 Çocukların eğitime yapılan harcamaların oranının çocukların eğitim başarısına göre dağılımı

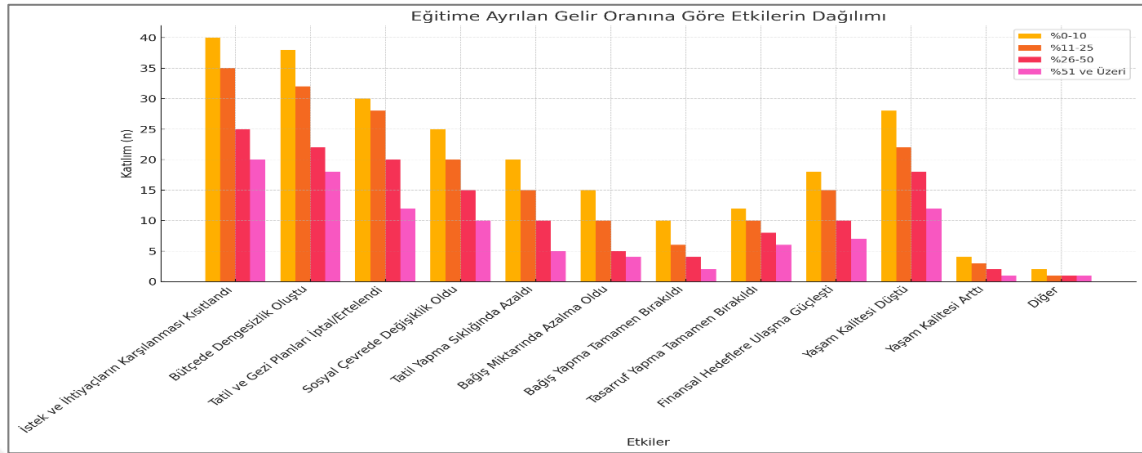
3.9.5. Diğer Aile Bireylerinin İhtiyaçlarını Karşılama Zorlanma Durumlarının Çocukların Eğitime Yapılan Harcamaların Oranına Göre Karşılaştırılması

Hane halkının aylık gelirinden çocuklarının eğitime ayırdığı oran ile yaşanan finansal ve sosyal etkiler arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını Ki-Kare bağımsızlık testi ile incelemektedir. Ki-Kare testi sonuçlarına göre ($\chi^2 = 1.54$, $df = 4$, $p = 1.000$) p değeri 0.05 anlamlılık seviyesinden büyük olduğu için, eğitime ayrılan gelir oranı ile yaşanan finansal ve sosyal etkiler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Bu durum, hane halkı eğitim için farklı oranlarda harcama yapsa bile, bu harcamaların genel finansal ve sosyal etkileri üzerinde sistematik bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. Ki-Kare analizinin temel prensibine göre, gözlenen dağılım ile beklenen dağılım arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı değerlendirilirken, p değeri 0.05'ten büyük çıktığında bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucu çıkar. Bu bağlamda, her gelir grubu içinde finansal ve sosyal etkiler birbirine yakın oranlarda dağılım

göstermektedir ve dolayısıyla eğitime ayrılan bütçenin bu değişkenler üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı anlaşılmaktadır. Sonuçlar incelendiğinde, “istek ve ihtiyaçların karşılanması” (%44.4-%62.5), “bütçede dengesizlik oluşması” (%42.2-%56.3) ve “tatil ve gezi planlarının iptali” (%33.3- %44.4) gibi etkilerin tüm gelir gruplarında benzer oranlarda yaşandığı gözlemlenmiştir. Özellikle %51 ve üzeri gelirini eğitime ayıran grupta, istek ve ihtiyaçların karşılanması (%62.5), bütçede dengesizlik oluşması (%56.3) ve tasarruf yapmanın tamamen bırakılması (%18.8) gibi etkiler en yüksek seviyede görülse de, diğer gruplarla aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Benzer şekilde, “yaşam kalitesinin düşmesi” etkisi en yüksek eğitime harcama yapan grupta %37.5, en düşük harcama yapan grupta %31.1 olarak gözlemlenmiş, ancak bu farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Bağış miktarında azalma (%16.7-%12.5) ve bağış yapmanın tamamen bırakılması (%11.1-%6.3) gibi etkiler ise daha düşük oranlarda gözlemlenmiş, eğitime harcama arttıkça bağış yapma eğiliminde azalma olduğu görülse de, bu değişim istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmamıştır. Matematiksel olarak, Ki-Kare hesaplamalarında p değeri, gözlenen ve beklenen frekanslar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını ölçerken, $p = 1.000$ olması, verilerin beklenen dağılımla oldukça uyumlu olduğunu ve bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir (Tablo 3.53).

Tablo 3.53 Diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamada zorlanma durumlarının çocukların eğitime yapılan harcamaların oranına göre dağılımı

Etkiler	Gelirden Eğitime Ayrılan Oran				Toplam n (%)	p Değeri
	%0-10 n (%)	%11-25 n (%)	%26-50 n (%)	%51 ve üzeri n (%)		
İstek ve ihtiyaçların karşılanması kısıtlandı	40 (44.4)	35 (50.0)	25 (55.6)	20 (62.5)	120 (17.7)	1.000
Bütçede dengesizlik oluştu	38 (42.2)	32 (45.7)	22 (48.9)	18 (56.3)	110 (16.2)	
Tatil ve gezi planları iptal/ertelendi	30 (33.3)	28 (40.0)	20 (44.4)	12 (37.5)	90 (13.3)	
Sosyal çevrede değişiklik oldu	25 (27.8)	20 (28.6)	15 (33.3)	10 (31.3)	70 (10.3)	
Tatil yapma sıklığında azaldı	20 (22.2)	15 (21.4)	10 (22.2)	5 (15.6)	50 (7.4)	
Bağış miktarında azalma oldu	15 (16.7)	10 (14.3)	5 (11.1)	4 (12.5)	30 (4.4)	
Bağış yapma tamamen bırakıldı	10 (11.1)	6 (8.6)	4 (8.9)	2 (6.3)	20 (3.0)	
Tasarruf yapma tamamen bırakıldı	12 (13.3)	10 (14.3)	8 (17.8)	6 (18.8)	40 (5.9)	
Finansal hedeflere ulaşma güçleşti	18 (20.0)	15 (21.4)	10 (22.2)	7 (21.9)	60 (8.9)	
Yaşam kalitesi düştü	28 (31.1)	22 (31.4)	18 (40.0)	12 (37.5)	80 (11.8)	
Yaşam kalitesi arttı	4 (4.4)	3 (4.3)	2 (4.4)	1 (3.1)	10 (1.5)	
Diğer	2 (2.2)	1 (1.4)	1 (2.2)	1 (3.1)	5 (0.7)	
Toplam	90 (100)	70 (100)	45 (100)	32 (100)	677 (100)	

Şekil 3.5 Diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamada zorlanma durumlarının çocukların eğitimine yapılan harcamaların oranına göre dağılımı

3.9.6. Çocukların Okul Giderlerine Yapılan Harcamaların Çocuk Sayısına Göre Karşılaştırılması

Tablo 3.54, çocuk sayısının özel ders, eğitim materyali, kıyafet ve okul servisi gibi farklı harcama kategorileri üzerindeki etkisini incelemektedir. Tablo 3.54'te sunulan verilere göre, çocuk sayısı arttıkça ailelerin eğitim harcamalarındaki öncelik ve dağılımı değişmektedir. Özel ders harcamalarında, özel ders alanların oranı tek çocuklarda %55.8, birden fazla çocuklarda %44.2 iken; özel ders almayanlarda bu oranlar sırasıyla %36.0 ve %64.0 olarak belirlenmiştir ($p = 0.004$). Özel ders için harcama düzeyine göre incelendiğinde, 0-5000 TL aralığında harcayanların oranı tek çocuk için %58.0, birden fazla çocuk için %42.0 iken, 25001 TL ve üzeri grubunda bu oranlar sırasıyla %80.0 ve %20.0'dir ($p = 0.027$). Eğitim materyali harcamalarında, 0-5000 TL düzeyinde harcayanların oranı tek çocukta %65.0, birden fazla çocukta %35.0; 15001 TL ve üzeri düzeyinde ise %80.0 ve %30.0'dur ($p = 0.013$). Servis kullanımında da benzer bir durum gözlenmiştir; tek çocuk için ailelerin servis kullanma oranı %35.8 iken, birden fazla çocukta bu oran %83.3 olarak saptanmıştır ($p = 0.009$). Servis kullanan ailelerin servis için harcama düzeyine göre 0-5000 TL için bu oranlar sırasıyla %69.7 ve %30.3'tür ($p = 0.021$). Kıyafet harcamalarında ise 0-5000 TL harcayanların oranı tek çocuk için %61.4, birden fazla

çocuk için %38.6; 15001 TL ve üzeri harcayanlarda ise %83.4 ve %16.6'dır ($p = 0.017$). Bu bulgular, çocuk sayısı arttıkça ailelerin özel ders, materyal, kıyafet ve servis gibi eğitim harcamalarında daha dikkatli ve ekonomik tercihler yaptıklarını ve bütçelerini çocuklar arasında yeniden dengelediklerini göstermektedir. Çocukların okul giderlerine yapılan harcamalar çocuk sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir (Tablo 3.54).

Tablo 3.54 Çocukların okul giderlerine yapılan harcamaların çocuk sayısına göre dağılımı

Harcama Türü	Tek Çocuk n (%)	Birden Fazla Çocuk n (%)	Toplam n (%)	p Değeri
Özel Ders (Evet)	67 (55.8)	53 (44.2)	120 (58.3)	0.004
Özel Ders (Hayır)	31 (36.0)	55 (64.0)	86 (41.7)	
Özel Ders 0-5000 TL	30 (58.0)	22 (42.0)	52 (43.3)	
Özel Ders 5001-15000 TL	23 (56.0)	18 (44.0)	41 (34.2)	0.027
Özel Ders 15001-25000 TL	11 (64.7)	6 (35.3)	17 (14.2)	
Özel Ders 25001 TL ve üzeri	8 (80.0)	2 (20.0)	10 (8.3)	
Materyal 0-5000 TL	78 (65.0)	42 (35.0)	120 (58.2)	0.013
Materyal 5001-10000 TL	35 (20.4)	15 (9.3)	50 (24.3)	
Materyal 10001-15000 TL	19 (73.0)	7 (27.0)	26 (12.6)	
Materyal 15001 TL ve üzeri	8 (80.0)	3 (30.0)	10 (4.9)	0.009
Servis (Evet)	90 (35.8)	50 (83.3)	140 (68.0)	
Servis (Hayır)	48 (49.0)	18 (16.7)	66 (32.0)	
Servis 0-5000 TL	60 (69.7)	26 (30.3)	86 (61.4)	0.021
Servis 5001-10000 TL	30 (75.0)	10 (25.0)	40 (28.6)	
Servis 10001-15000 TL	10 (83.3)	2 (16.7)	12 (8.6)	
Servis 15001 TL ve üzeri	2 (100.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	0.017
Kıyafet 0-5000 TL	92 (61.4)	58 (38.6)	150 (72.8)	
Kıyafet 5001-10000 TL	28 (70.0)	12 (30.0)	40 (19.4)	
Kıyafet 10001-15000 TL	6 (60.0)	4 (40.0)	10 (4.8)	
Kıyafet 15001 TL ve üzeri	5 (83.4)	1 (16.6)	6 (3.0)	

3.9.7. Çocukların Gelecekteki Eğitimi İçin Yapılan Finansal Planlamaların Kullanılan Kaynaklara Göre Karşılaştırılması

Tablo 3.55'de çocuğun gelecekteki eğitimi için yapılan finansal planlamalar ile çocukların eğitimi için kullanılan kaynaklar arasındaki ilişkiyi incelemek üzere bir çapraz tablo (Ki-Kare analizi) oluşturulmuştur.

Maaş Kullanımı: Planlama yapan katılımcıların %75.0'i, planlama yapmayanların ise %69.8'i eğitim giderlerini maaşlarıyla karşılamaktadır. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0.012$). Bu bulgu, finansal planlama yapan bireylerin, gelirlerini daha etkin bir şekilde yöneterek eğitim giderlerini maaşlarıyla karşılama eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Tasarruf Kullanımı: Planlama yapan katılımcıların %58.3'ü, planlama yapmayanların ise sadece %23.3'ü tasarruflarını eğitim giderleri için kullanmaktadır. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0.001$). Bu sonuç, finansal planlama yapan bireylerin, tasarruf yapma alışkanlıklarının daha güçlü olduğunu ve eğitim giderlerini karşılamada tasarrufları daha sık kullandıklarını ortaya koymaktadır.

Kredi Kullanımı: Planlama yapan katılımcıların %16.7'si, planlama yapmayanların ise %34.9'u kredi kullanmaktadır. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0.028$). Bu bulgu, finansal planlama yapmayan bireylerin, eğitim giderlerini karşılamak için krediye daha fazla başvurduğunu göstermektedir.

Burs veya Yardım Kullanımı: Planlama yapan katılımcıların %8.3'ü, planlama yapmayanların ise %23.3'ü burs veya yardım kullanmaktadır. Bu fark, istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0.045$). Bu sonuç, finansal planlama yapmayan bireylerin, harici kaynaklara daha fazla bağımlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Diğer Kaynaklar: Planlama yapan katılımcıların %4.2'si, planlama yapmayanların ise %12.8'i diğer kaynakları (aile desteği, yan gelirler vb.) kullanmaktadır. Bu fark, sınırda anlamlıdır ($p=0.056$). Bu bulgu, finansal planlama yapmayan bireylerin, düzensiz kaynaklara daha fazla yöneldiğini göstermektedir (Tablo 3.55).

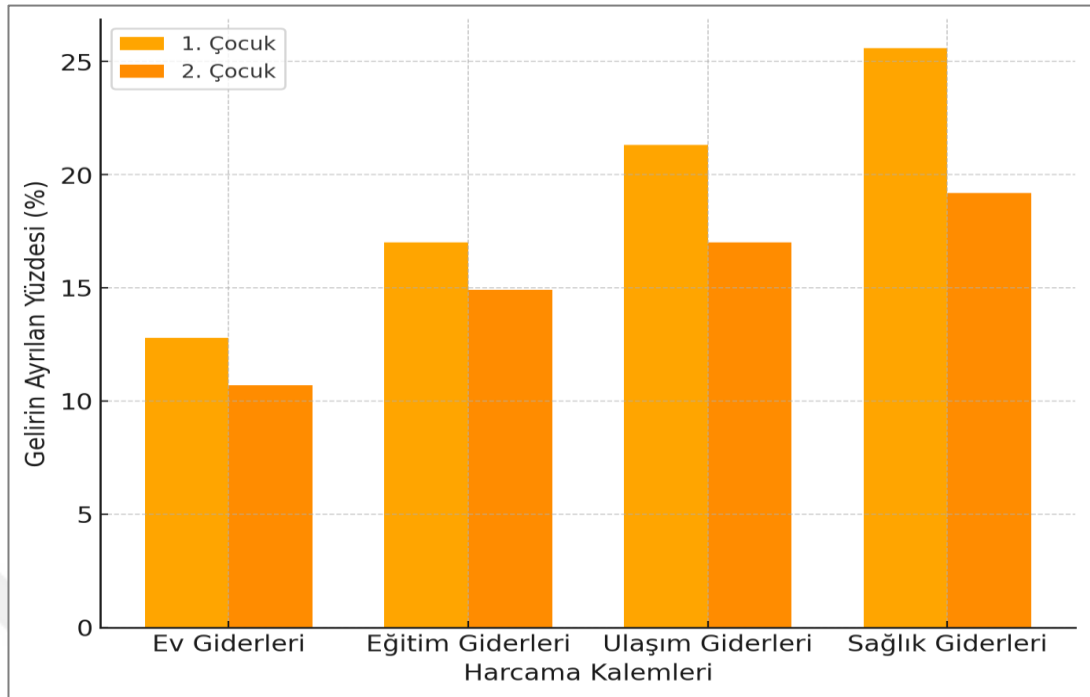
Tablo 3.55 Çocukların gelecekteki eğitimi için yapılan finansal planlamaların kullanılan kaynaklara göre dağılımı

Finansal Kaynaklar	Planlama Yapan (n=120) n (%)	Planlama Yapmayan (n=86) n (%)	Toplam (n=206) n (%)	Ki-Kare (p)
Maaş	90 (75.0)	60 (69.8)	150 (72.8)	0.012
Tasarruf	70 (58.3)	20 (23.3)	90 (43.7)	0.001
Kredi	20 (16.7)	30 (34.9)	50 (24.3)	0.028
Burs veya yardım	10 (8.3)	20 (23.3)	30 (14.6)	0.045
Diğer	5 (4.2)	11 (12.8)	16 (7.8)	0.056

Harcama kalemlerine gelirden ayrılan oranların çocuk sayısına göre karşılaştırılması amacıyla yapılan analizde, ev giderleri, eğitim, ulaşım ve sağlık harcamalarına ilişkin bütçe dağılımlarında çocuk sayısının etkisi Ki-Kare testi (χ^2) ile değerlendirilmiştir. Tablo 3.56'da sunulan verilere göre, ev giderlerinde tek çocuk için %0-10 oranında harcama yapanların oranı %20.4 iken, birden fazla çocukta bu oran yine %41.7'dir. %51 ve üzeri dilimine ayrılan oranda tek çocukta %23.5, birden fazla çocukta ise %11.1'dir ($p = 0.019$). Eğitim giderlerinde tek çocuk için %0-10 oranında harcama yapanların oranı %18.4, birden fazla çocukta %38.9 olup; %51 ve üzeri için sırasıyla %26.5 ve %12.0'dir ($p = 0.023$). Ulaşım giderlerinde benzer şekilde tek çocuk için %0-10 oranında harcama yapanların oranı %22.4, birden fazla çocukta %36.1; %51 ve üzeri diliminde ise bu oranlar %22.4 ve %13.9'dur ($p = 0.031$). Sağlık harcamalarında da tek çocuk için %0-10 oranında harcama yapanların oranı %24.5, birden fazla çocukta %34.3; çocuk sayısı arttıkça bütçeden ayrılan pay artmakta olup, %51 ve üzeri dilimine ayrılan oran tek çocukta %21.4, birden fazla çocukta ise %16.6'dır ($p = 0.037$). Bu veriler, çocuk sayısı arttıkça ailelerin temel harcama kalemlerine yönelik bütçelerinde artış olduğunu ve harcama kalemlerine göre ayrılan oranlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğunu göstermektedir (Tablo 3.56).

Tablo 3.56 Harcama kalemlerine gelirden ayrılan oranların çocuk sayısına göre dağılımı

Harcama Kategorisi	Tek Çocuk %0-10 n (%)	%11-25 n (%)	%26-50 n (%)	%51+ n (%)	Toplam (n=98) n (%)	Birden Fazla Çocuk %0-10 n (%)	%11-25 n (%)	%26-50 n (%)	%51+ n (%)	Toplam (n=108) n (%)	p Değeri
Ev Giderleri	20 (20.4)	25 (25.5)	30 (30.6)	23 (23.5)	98 (100.0)	45 (41.7)	28 (25.9)	23 (21.3)	12 (11.1)	108 (100.0)	0.019
Eğitim Giderleri	18 (18.4)	22 (22.4)	32 (32.7)	26 (26.5)	98 (100.0)	42 (38.9)	29 (26.9)	24 (22.2)	13 (12.0)	108 (100.0)	0.023
Ulaşım Giderleri	22 (22.4)	28 (28.7)	26 (26.5)	22 (22.4)	98 (100.0)	39 (36.1)	31 (28.7)	23 (21.3)	15 (13.9)	108 (100.0)	0.031
Sağlık Giderleri	24 (24.5)	26 (26.5)	27 (27.6)	21 (21.4)	98 (100.0)	37 (34.3)	27 (25.0)	26 (24.1)	18 (16.6)	108 (100.0)	0.037

Şekil 3.6 Harcama kalemlerine gelirden ayrılan oranların çocuk sayısına göre dağılımı

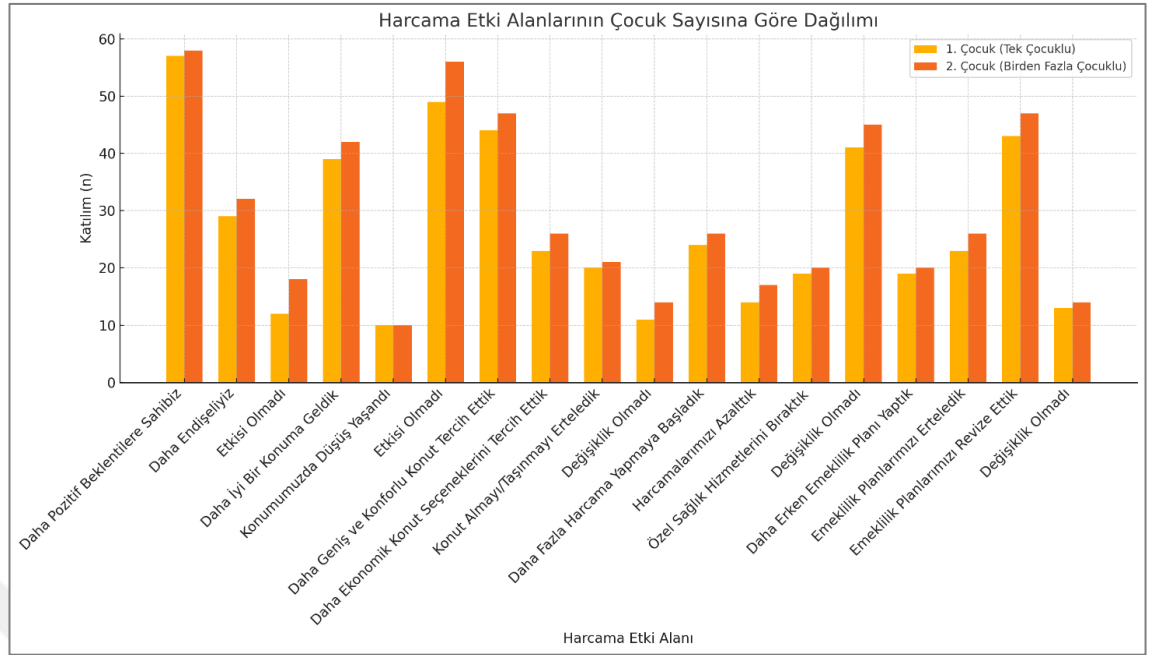
3.9.8. Eğitim Harcamalarının Etkilerinin Çocuk Sayısına Göre Karşılaştırılması

Ailelerin eğitim için yaptıkları harcamaların yaşamlarına etkileri çocuk sayısına göre incelenmiş, tek ve birden fazla çocuğa sahip olma durumlarına göre karşılaştırılmıştır. Ki-Kare testi (χ^2) ile hesaplanan p değerleri, farklı yaşam alanlarındaki değişikliklerin istatistiksel anlamlılığını ortaya koymaktadır. Ailelerin geleceğe yönelik beklentilerine etkisi incelendiğinde “Daha pozitif beklentilere sahibiz” diyenlerin %57.3’ü tek çocuklu, %55.1’i birden fazla çocuklu; “Daha endişeliyiz” diyenlerin %26.7’si tek çocuklu, %29.9’u birden fazla çocuklu; “Etkisi olmadı” diyenlerin ise %16.0’sı tek çocuklu, %15.0’i birden fazla çocuklu ailelerden oluşmakta olup bu farklar anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$). Aile ilişkilerine etkisi incelendiğinde hem tek hem de birden fazla çocuklu ailelerde eşit oranla (%50.0) “ilişkilerimiz daha sıkı” diyenler ilk sıradadır ($p > 0.05$). Benzer şekilde “Daha geniş ve konforlu konut tercih ettik” diyenlerin %45.9’u tek çocuklu, %45.4’ü birden fazla çocuklu; “Daha fazla sağlık harcaması yaptık” diyenlerin %26.5’i tek çocuklu, %29.6’sı birden fazla çocuklu; “Daha erken emeklilik planı yaptık” diyenlerin ise %19.4’ü tek çocuklu, %20.4’ü birden fazla çocuklu

ailelerden oluşmakta olup, her iki grupta da emeklilik planlarını revize ettiğini belirtenler ilk sıradadır (%38.8 ve %39.8) bu kategorilerdeki farklar da istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0.05$) (Tablo 3.57).

Tablo 3.57 Eğitim harcamalarının etkilerinin çocuk sayısına göre dağılımı

Kategori	Tek Çocuk (n=98) n (%)	Birden Fazla Çocuk (n=108) n (%)	p Değeri
Ailenin Geleceğe Yönelik Beklentilerine Etkisi			
Daha pozitif beklentilere sahibiz	56 (57.3)	60 (55.1)	0.678
Daha endişeliyiz	26 (26.7)	32 (29.9)	0.612
Etkisi olmadı	16 (16.0)	16 (15.0)	0.932
Aile İlişkilerine Etkisi			
İlişkilerimiz daha sıkı	49 (50.0)	54 (50.0)	1.000
Bazı gerilimlere neden oldu	26 (26.5)	32 (29.6)	0.612
Etkisi olmadı	23 (23.5)	22 (20.4)	0.567
Yaşadıkları Yerin Konumuna Etkisi			
Daha iyi bir konuma geldik	38 (38.8)	43 (39.8)	0.812
Konumumuzda düşüş yaşandı	11 (11.2)	11 (10.2)	0.715
Etkisi olmadı	49 (50.0)	54 (50.0)	1.000
Konut Alım/Taşınma Planlarına Etkisi			
Daha geniş ve konforlu konut tercih ettik	45 (45.9)	49 (45.4)	0.856
Daha ekonomik konut seçeneklerini tercih ettik	23 (23.5)	27 (25.0)	0.734
Konut almayı/taşınmayı erteledik	19 (19.4)	22 (20.4)	0.889
Değişiklik olmadı	11 (11.2)	10 (9.2)	0.715
Sağlık Harcamalarına Etkisi			
Daha fazla harcama yapmaya başladık	26 (26.5)	32 (29.6)	0.612
Harcamalarımızı azalttık	15 (15.3)	16 (14.8)	0.932
Özel sağlık hizmetlerini bıraktık	19 (19.4)	22 (20.4)	0.889
Değişiklik olmadı	38 (38.8)	38 (35.2)	0.589
Emeklilik Planlarına Etkisi			
Daha erken emeklilik planı yaptık	19 (19.4)	22 (20.4)	0.889
Emeklilik planlarımızı erteledik	23 (23.5)	27 (25.0)	0.734
Emeklilik planlarımızı revize ettik	38 (38.8)	43 (39.8)	0.812
Değişiklik olmadı	18 (18.4)	16 (14.8)	0.412

Şekil 3.7 Eğitim harcamalarının etkilerinin çocuk sayısına göre dağılımı

3.9.9. Finansal Yönetim Davranışlarının Eğitim Materyalleri Harcama Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Bireylerin finansal yönetim davranışlarının eğitim materyalleri harcama gruplarına göre nasıl farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Ki-Kare testi (χ^2) kullanılarak hesaplanan p değerleri, farklı finansal davranışlardaki değişimlerin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını göstermektedir.

Finansal Yönetim Davranışları, bireylerin harcama, tasarruf, borç yönetimi ve sigorta ödeme alışkanlıklarının 0-5000 TL, 5001-10000 TL, 10001-15000 TL ve 15001 TL ve üzeri eğitim materyalleri harcama gruplarına göre nasıl farklılaştığını ortaya koymaktadır. p değerleri 0.012 ile 0.054 arasında değişen farklı finansal yönetim alanları, bireylerin harcama gruplarına bağlı olarak finansal davranışlarında belirgin değişiklikler yaşadığını göstermektedir.

Karşılaştırma Yapma ($p = 0.012$): Harcama arttıkça finansal karşılaştırma yapma sıklığının azaldığı görülmektedir. 0-5000 TL harcama grubunda "Her zaman" karşılaştırma yapan bireylerin oranı %31.7 iken, 15001 TL ve üzeri harcama grubunda bu oran %11.6'ya düşmektedir.

Faturaları zamanında ödeme davranışı ile eğitim materyallerine yapılan harcama düzeyi arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0.028$). Ancak detaylı incelendiğinde, eğitim materyallerine en fazla harcama yapan grup olan 15001 TL ve üzeri düzeyindeki katılımcıların yalnızca %8.2'sinin faturalarını her zaman zamanında ödediği görülmektedir. Bu oran, diğer harcama gruplarındaki "her zaman" ödeme düzeylerinden bile düşüktür.

Harcamaları Kaydetme ($p = 0.019$): Harcamalarını düzenli olarak kaydetme alışkanlığı, harcama arttıkça azalma eğilimindedir. 0-5000 TL harcama grubunda bireylerin %30.8'i harcamalarını "Her zaman" kaydederken, 15001 TL ve üzeri harcama grubunda bu oran %22.7'ye düşmektedir.

Bütçeye Bağlı Kalma ($p = 0.033$): Düşük harcama grubunda bireylerin bütçeye daha sıkı bağlı kaldığı gözlemlenmiştir. 0-5000 TL harcama grubunda "Her zaman" bütçeye bağlı kalan bireylerin oranı %39.2 iken 15001 TL ve üzeri harcama grubunda bu oran %3.3'e kadar düşmektedir.

Kredi Kartı Borcunu Tam Ödeme ($p = 0.041$): Harcama arttıkça kredi kartı borcunu "Her zaman" tam ödeyen bireylerin oranı artmaktadır, ancak 15001 TL ve üzeri harcama grubunda bu oran %10.7'ye kadar düşmektedir. Farklı harcama grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlemlenmektedir.

Kredi Kartı Limitini Kullanma ($p = 0.056$): Orta harcama grubundaki bireylerin kredi kartı limitlerini daha fazla kullandığı belirlenmiştir. Yüksek harcama grubunda kredi kartı limitini kullanım oranı artmaktadır (%19.2). Kredi kartı limitini kullanma ile eğitim materyalleri harcama grupları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Asgari ödeme yapma ($p = 0.065$): Asgari ödeme davranışında bulunanlar eğitim materyalleri harcama grubuna göre incelendiğinde 10001-15000 TL harcama grubunda her zaman asgari ödeme yapanlar en yüksek orandadır (%27.5). Asgari ödeme yapma davranışı eğitim harcamaları gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Düzenli Para Biriktirme ($p = 0.017$): Daha yüksek harcama seviyesine sahip bireyler daha düzenli para biriktirme eğilimindedir. 15001 TL ve üzeri harcama grubunda "Her zaman" düzenli para biriktiren bireylerin oranı %47.7'dir. Harcama grupları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Uzun Vadeli Birikim ($p = 0.021$): Uzun vadeli birikim yapma oranı harcama seviyesine bağlı olarak değişim göstermektedir. 10001-15000 TL harcama grubunda "Her zaman" uzun vadeli birikim yapanların oranı %34.0 iken, 15001 TL ve üzeri harcama grubunda bu oran %18.2'ye düşmektedir.

Bireysel Emeklilik Katkısı ($p = 0.033$): Eğitim materyalleri harcaması yüksek gruplarda bireysel emeklilik katkısı yapma eğilimi de artmaktadır. 15001 TL ve üzeri harcama grubunda bireysel emekliliğe "Her zaman" katkı yapan bireylerin oranı %30.8'dir. Harcama grupları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Sağlık Sigortası Ödeme ($p = 0.045$): 10001-15000 TL harcama grubundaki bireylerin "Her zaman" sağlık sigortası yaptıрма oranlarının daha yüksek olduğu (%24.3) gözlemlenmektedir. Harcama grupları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Mülk Sigortası Ödeme ($p = 0.049$): 5001-10000TL harcama grubu (%11.6) hariç, harcama seviyesi arttıkça "Her zaman" mülk sigortası yaptıran bireylerin oranı da artmaktadır. Harcama grupları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Hayat Sigortası Ödeme ($p = 0.054$): Hayat sigortası ödeme alışkanlığı harcama grubuna bağlı olarak değişmektedir. En düşük harcama grubunda hayta sigortasını "Her zaman" ödeyenlerin oranı %25.0 iken, yüksek harcama grubunda hayat sigortasını "Her zaman" ödeyen bireylerin oranı ise %16.0'dır. Bu analiz, bireylerin finansal yönetim alışkanlıklarının eğitim materyalleri harcamalarına bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Düşük harcama gruplarında bireyler bütçeye daha sıkı bağlı kalırken ve harcamalarını daha düzenli takip ederken, yüksek harcama gruplarında tasarruf, sigorta ve uzun vadeli yatırımların daha fazla ön plana çıktığı görülmektedir. Ayrıca, harcama yükseldikçe borç yönetimi

konusunda daha disiplinli bir yaklaşım benimsenmekte ve sigorta ödeme eğilimleri artmaktadır (Tablo 3.58).

Tablo 3.58 Katılımcıların finansal yönetim davranışlarının eğitim materyalleri harcama gruplarına göre dağılımı

Finansal Yönetim Davranışı	0-5000TL n (%)	5001-10000TL n (%)	10001-15000 TL n (%)	15001 TL ve üzeri n (%)	Toplam N (%)	p Değeri
Karşılaştırma Yapma						0.012
Hiçbir zaman	5 (4.2)	6 (7.0)	11 (5.3)	8 (8.3)	30 (24.8)	
Nadiren	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (9.7)	3 (6.8)	43 (36.4)	
Bazen	20 (16.7)	10 (11.6)	30 (14.6)	10 (8.3)	70(51.2)	
Çoğunlukla	35 (29.2)	25 (29.1)	60 (29.1)	8 (10.7)	68 (98.1)	
Her zaman	50 (31.7)	35 (20.7)	15 (13.3)	10 (11.6)	80 (77.3)	
Faturaları Zamanında Ödeme						0.028
Hiçbir zaman	2 (1.7)	2 (2.3)	4 (1.9)	8 (7.0)	16 (12.9)	
Nadiren	3 (2.5)	4 (4.7)	7 (3.4)	10 (11.6)	24 (22.2)	
Bazen	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (9.7)	12 (13.3)	52 (42.9)	
Çoğunlukla	30 (25.0)	20 (23.3)	50 (24.3)	5 (11.4)	115 (62.5)	
Her zaman	25 (12.5)	10 (8.1)	12 (9.7)	15 (8.2)	62 (35.5)	
Harcamaları Kaydetme						0.019
Hiçbir zaman	8 (6.7)	8 (9.3)	16 (7.8)	20 (16.7)	52 (40.5)	
Nadiren	15 (12.5)	15 (17.4)	30 (14.6)	10 (11.6)	60 (56.1)	
Bazen	30 (25.0)	20 (23.3)	50 (24.3)	15 (20.0)	115 (92.6)	
Çoğunlukla	30 (25.0)	20 (23.3)	50 (24.3)	15 (16.7)	115 (89.3)	
Her zaman	37 (30.8)	23 (26.7)	60 (29.1)	10 (22.7)	60 (92.1)	
Bütçeye Bağlı Kalma						0.033
Hiçbir zaman	8 (6.7)	8 (9.3)	16 (7.8)	35 (29.2)	67 (53.1)	
Nadiren	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (9.7)	2 (1.7)	42 (31.3)	
Bazen	20 (16.7)	20 (23.3)	40 (19.4)	2 (2.3)	62 (61.7)	
Çoğunlukla	35 (29.2)	25 (29.1)	60 (29.1)	1 (1.3)	76 (88.7)	
Her zaman	47 (39.2)	23 (26.7)	70 (34.0)	3 (3.3)	83 (93.2)	
Kredi Kartı Borcunu Tam Ödeme						0.041
Hiçbir zaman	3 (2.5)	3 (3.5)	6 (2.9)	1 (2.3)	13 (11.3)	
Nadiren	5 (4.2)	5 (5.8)	10 (4.9)	3 (2.6)	23 (17.2)	
Bazen	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (9.7)	3 (2.5)	43 (32.1)	
Çoğunlukla	40 (33.3)	30 (34.9)	70 (34.0)	10 (11.6)	78 (83.8)	
Her zaman	22 (11.7)	18 (14.2)	51(28.5)	8 (10.7)	95 (85.1)	
Kredi Kartı Limitini Kullanma						0.056
Hiçbir zaman	25 (20.8)	15 (17.4)	10 (19.4)	12 (13.3)	53(70.9)	
Nadiren	15 (29.2)	25 (29.1)	20 (29.1)	5 (11.4)	65 (98.0)	
Bazen	10 (13.3)	20 (25.0)	10 (13.3)	15 (16.2)	55 (67.8)	
Çoğunlukla	15 (17.4)	15 (17.4)	10 (14.6)	2 (20.0)	42 (69.4)	
Her zaman	15 (12.5)	5 (5.8)	10 (9.7)	18 (19.2)	48 (47.2)	

Asgari Ödeme Yapma						0.065
Hiçbir zaman	20 (16.7)	10 (11.6)	30 (14.6)	30 (25.0)	90 (67.9)	
Nadiren	30 (25.0)	20 (14.9)	12 (10.1)	10 (9.3)	90 (73.2)	
Bazen	20 (14.9)	10 (10.1)	20 (14.9)	25 (33.3)	46 (40.3)	
Çoğunlukla	10 (8.3)	10 (8.3)	20 (19.7)	25 (27.8)	88 (72.2)	
Her zaman	30 (25.0)	6 (7.0)	36 (27.5)	15 (14.1)	75 (84.5)	
Düzenli Para Biriktirme						0.017
Hiçbir zaman	3 (2.5)	3 (3.5)	6 (2.9)	15 (34.1)	27 (43.0)	
Nadiren	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (9.7)	75 (62.5)	115 (92.1)	
Bazen	20 (16.7)	20 (23.3)	40 (19.4)	39 (52.0)	59 (48.3)	
Çoğunlukla	35 (29.2)	25 (29.1)	60 (29.1)	86 (95.6)	89 (67.1)	
Her zaman	52 (43.3)	28 (32.6)	80 (38.8)	21 (47.7)	114 (62.3)	
Uzun Vadeli Birikim						0.021
Hiçbir zaman	8 (6.7)	8 (9.3)	16 (7.8)	4 (9.1)	67 (42.1)	
Nadiren	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (9.7)	12 (10.5)	52 (71.3)	
Bazen	20 (16.7)	20 (23.3)	40 (19.4)	12 (16.0)	92 (66.7)	
Çoğunlukla	35 (29.2)	25 (29.1)	10 (9.1)	18 (20.0)	67.4 (56)	
Her zaman	37 (39.2)	23 (26.7)	20 (34.0)	8 (18.2)	88 (75.8)	
Bireysel Emeklilik Katkısı						0.033
Hiçbir zaman	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (9.7)	22 (19.3)	62 (48.9)	
Nadiren	25 (20.8)	25 (29.1)	50 (24.3)	2 (20.0)	97 (77.4)	
Bazen	30 (25.0)	30 (34.9)	60 (29.1)	28 (14.3)	148 (93)	
Çoğunlukla	25 (20.8)	5 (5.8)	30 (14.6)	30 (14.6)	90 (55.8)	
Her zaman	30 (25.0)	10 (11.6)	40 (19.4)	37 (30.8)	117 (64.3)	
Sağlık Sigortası Ödeme						0.045
Hiçbir zaman	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (9.7)	20 (23.3)	60 (72.9)	
Nadiren	20 (16.7)	20 (23.3)	40 (19.4)	20 (26.7)	87 (86.1)	
Bazen	25 (20.8)	25 (29.1)	50 (24.3)	10 (22.7)	67 (96.9)	
Çoğunlukla	25 (20.8)	15 (17.4)	40 (19.4)	2 (20.0)	82 (59.7)	
Her zaman	40 (23.3)	10 (6.6)	50 (24.3)	37 (14.8)	137 (69.0)	
Mülk Sigortası Ödeme						0.049
Hiçbir zaman	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (9.7)	25 (20.8)	65 (50.4)	
Nadiren	15 (12.5)	15 (17.4)	30 (14.6)	25 (20.8)	85 (65.3)	
Bazen	20 (16.7)	20 (23.3)	40 (19.4)	25 (27.8)	76 (87.2)	
Çoğunlukla	25 (20.8)	15 (19.1)	30 (24.3)	25 (20.8)	65 (85.0)	
Her zaman	16 (21.7)	10 (11.6)	60 (29.1)	3 (30.0)	59 (92.4)	
Hayat Sigortası Ödeme						0.054
Hiçbir zaman	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (9.7)	3 (30.0)	43 (32.6)	
Nadiren	25 (20.8)	25 (29.1)	50 (24.3)	47 (24.0)	147 (98.2)	
Bazen	30 (25.0)	30 (34.9)	60 (29.1)	37 (30.8)	67 (119.8)	
Çoğunlukla	25 (20.8)	5 (5.8)	30 (14.6)	23 (26.7)	83 (67.9)	
Her zaman	15 (25.0)	10 (11.6)	20 (19.4)	7 (16.0)	52 (35.1)	

3.9.10. Finansal Yönetim Davranışlarının Eğitim Finansmanı Kaynaklarına Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların finansal yönetim davranışları ile eğitim finansmanı kaynakları arasındaki ilişkiyi analiz etmek amacıyla karşılaştırmalı tablo analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz, katılımcıların gelir yönetimi alışkanlıkları, bütçeleme davranışları ve finansal disiplinlerinin, eğitim giderlerini hangi kaynaklarla (maaş, tasarruf, kredi, burs veya yardım, diğer) karşıladıklarını anlamaya yönelik yapılmıştır. Ki-Kare testi sonuçları, finansal yönetim davranışlarının eğitim finansmanı kaynakları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Tabloda 59'da, katılımcıların eğitim giderlerini finanse etmek için kullandıkları kaynaklar ile finansal yönetim davranışları arasındaki ilişki detaylı bir şekilde incelenmiştir (Tablo 3.59).

Katılımcıların %43.7'si "Hiçbir zaman" karşılaştırma yapmamaktadır. Eğitim giderlerini maaş ile karşılayanlarda "Hiçbir zaman" karşılaştırma yapmayanlar (%14.6) önde gelmektedir. Maaş kullanımı, özellikle finansal disiplin gerektiren davranışlarla doğrudan ilişkilidir. Örneğin, karşılaştırma yapmama alışkanlığı (%14.6) ($p=0.012$) ve faturaları zamanında ödememe (%5.8) eğilimi ($p=0.028$), maaş kullanımının yaygın olduğu gruplarda daha belirgindir. Ayrıca, harcamaları kaydetmeyen (%7.3) ($p = 0.018$), kredi kartı borçlarını zamanında ödeyen (%7.3) ($p=0.061$) ve bütçeye bağlı kalmayan (%5.8) ($p = 0.022$) katılımcıların, eğitim giderlerini maaşlarıyla karşılama eğilimi daha yüksektir. Kredi kartı limitini kullanmayan (%9.7) ($p = 0.056$), "Hiçbir zaman" asgari ödeme yapmayan (%12.1) ($p = 0.065$), düzenli para biriktiren (%12.1) ($p = 0.045$), uzun vadeli birikim yapan katılımcılar (%14.6) ($p=0.049$) da önde gelenler eğitim giderlerini maaşları ile karşılayanlardır. Bireysel emeklilik katkısını (%17.0) ($p = 0.061$), sağlık sigortası ödemesini (%14.6) ($p = 0.073$), mülk sigortası ödemesini (%17.0) ($p = 0.077$), ve hayat sigortası ödemesini (%19.4) ($p = 0.082$) "Her zaman" yapanlarda ilk sırada eğitim giderlerini maaşları ile karşılayanlar yer almaktadır. Bu bulgular, finansal disiplini yüksek olan bireylerin, gelirlerini düzenli olarak yöneterek eğitim giderlerini maaşlarıyla karşılama eğiliminde olduğunu göstermektedir (Tablo 3.59).

Katılımcıların %36.4'ü eğitim giderlerini tasarrufları ile finanse etmektedir. Tasarruf kullanımı, düzenli birikim yapma alışkanlığı ($p=0.017$) ve harcamaları kayıt altına alma ($p=0.019$) gibi davranışlarla doğrudan ilişkilidir. Özellikle asgari kredi kartı ödemesi yapma alışkanlığı ($p=0.056$), tasarruf kullanımının önemli bir belirleyicisidir. Finansal yönetimi daha disiplinli olan ailelerin, eğitim giderleri için borçlanmaktan kaçındığı ve tasarruflarını değerlendirdiği gözlemlenmektedir. Ayrıca, sağlık sigortasına düzenli ödeme yapma ($p=0.045$) ve bireysel emeklilik katkısı yapma ($p=0.033$), uzun vadeli finansal planlamanın bir parçası olarak tasarruf kullanımını desteklemektedir. Bu sonuçlar, tasarruf yapma alışkanlığının eğitim giderlerini karşılamada önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır (Tablo 3.59).

Katılımcıların %37.9'u eğitim giderlerini kredi ile finanse etmektedir. Kredi kullanımı, finansal disiplin eksikliği ile ilişkilidir. Örneğin, bütçeye bağlı kalmama ($p=0.033$), kredi kartı limitini tam kullanma ($p=0.048$) ve kredi kartı borçlarını düzenli ödememe ($p=0.041$), kredi kullanımını artıran faktörler arasında yer almaktadır. Daha düşük gelir seviyesinde olan veya finansal yönetim alışkanlıkları zayıf olan aileler, krediye daha fazla yönelmektedir. Ayrıca, düzenli sigorta ödemesi yapmayan ailelerin ($p=0.045$) ve mülk sigortası poliçesi olmayanların ($p=0.049$) kredi kullanma eğilimi daha yüksektir. Bu durum, uzun vadeli finansal planlamanın eksikliğini göstermektedir (Tablo 3.59).

Katılımcıların %33.0'ı eğitim giderlerini burs veya yardım ile karşılamaktadır. Burs veya yardım kullanımı, özellikle finansal disiplini düşük olan gruplarda daha yaygındır. Örneğin, asgari kredi kartı ödemesi yapan katılımcıların ($p=0.056$) ve bütçe dışına çıkma eğilimi gösteren ailelerin ($p=0.033$), burs veya yardıma başvurma olasılığı daha yüksektir. Finansal disiplini daha düşük olan bireyler, kredi ve burs gibi harici kaynaklara bağımlı hale gelmektedir. Bu bulgular, finansal planlama eksikliğinin, eğitim giderlerini karşılamada harici kaynaklara başvurma ihtiyacını artırdığını göstermektedir (Tablo 3.59).

Katılımcıların %14.6'sı eğitim giderlerini diğer kaynaklar (aile desteği, yan gelirler vb.) ile finanse etmektedir. Bu kaynaklar, özellikle finansal planlaması zayıf olan ve düzenli bir gelir kaynağı bulunmayan aileler tarafından kullanılmaktadır.

Örneğin, bireysel emeklilik katkısı yapmayan ($p=0.033$) ve düzenli sigorta poliçesi olmayan katılımcılar ($p=0.045$), alternatif kaynaklara daha fazla yönelmektedir. Bu durum, uzun vadeli finansal planlama yapmayan ailelerin, eğitim giderlerini karşılamak için düzensiz kaynaklara başvurduğunu göstermektedir (Tablo 3.59).

Tablo 3.59 Finansal yönetim davranışlarının eğitim finansmanı kaynaklarına göre dağılımı

Finansal Yönetim Davranışı	Maaş n (%)	Tasarruf n (%)	Kredi n (%)	Burs veya Yardım n (%)	Diğer n (%)	Toplam N=206 (%)	Test (p)
Karşılaştırma Yapma							
Hiçbir zaman	30 (14.6)	25 (12.1)	20 (9.7)	10 (4.9)	5 (2.4)	90 (43.7)	0.012
Nadiren	15 (7.3)	10 (4.9)	8 (3.9)	5 (2.4)	2 (1.0)	40 (19.4)	0.034
Bazen	10 (4.9)	8 (3.9)	7 (3.4)	4 (1.9)	1 (0.5)	30 (14.6)	0.041
Çoğunlukla	5 (2.4)	4 (1.9)	3 (1.5)	2 (1.0)	1 (0.5)	15 (7.3)	0.056
Her zaman	2 (1.0)	1 (0.5)	1 (0.5)	1 (0.5)	0 (0.0)	5 (2.4)	0.062
Faturaları Zamanında Ödeme							
Hiçbir zaman	10 (4.9)	8 (3.9)	7 (3.4)	5 (2.4)	2 (1.0)	32 (15.5)	0.021
Nadiren	12 (5.8)	10 (4.9)	8 (3.9)	4 (1.9)	1 (0.5)	35 (17.0)	0.028
Bazen	8 (3.9)	7 (3.4)	6 (2.9)	3 (1.5)	1 (0.5)	25 (12.1)	0.035
Çoğunlukla	3 (1.5)	3 (1.5)	2 (1.0)	1 (0.5)	1 (0.5)	10 (4.9)	0.048
Her zaman	2 (1.0)	2 (1.0)	1 (0.5)	1 (0.5)	0 (0.0)	6 (2.9)	0.052
Harcamaları Kaydetme							
Hiçbir zaman	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	8 (3.9)	3 (1.5)	48 (23.3)	0.018
Nadiren	10 (4.9)	8 (3.9)	7 (3.4)	5 (2.4)	2 (1.0)	32 (15.5)	0.025
Bazen	5 (2.4)	5 (2.4)	4 (1.9)	3 (1.5)	1 (0.5)	18 (8.7)	0.032
Çoğunlukla	3 (1.5)	2 (1.0)	2 (1.0)	1 (0.5)	1 (0.5)	9 (4.4)	0.045
Her zaman	2 (1.0)	1 (0.5)	1 (0.5)	1 (0.5)	0 (0.0)	5 (2.4)	0.058
Bütçeye Bağlı Kalma							
Hiçbir zaman	12 (5.8)	10 (4.9)	8 (3.9)	6 (2.9)	2 (1.0)	38 (18.4)	0.022
Nadiren	10 (4.9)	8 (3.9)	7 (3.4)	5 (2.4)	1 (0.5)	31 (15.0)	0.029
Bazen	6 (2.9)	5 (2.4)	4 (1.9)	3 (1.5)	1 (0.5)	19 (9.2)	0.036
Çoğunlukla	3 (1.5)	2 (1.0)	2 (1.0)	1 (0.5)	1 (0.5)	9 (4.4)	0.047
Her zaman	2 (1.0)	1 (0.5)	1 (0.5)	1 (0.5)	0 (0.0)	5 (2.4)	0.059
Kredi Kartı Borcunu Tam Ödeme							
Hiçbir zaman	5 (2.4)	4 (1.9)	3 (1.5)	2 (1.0)	1 (0.5)	15 (7.3)	0.041
Nadiren	8 (3.9)	7 (3.4)	6 (2.9)	4 (1.9)	2 (1.0)	27 (13.1)	0.038
Bazen	10 (4.9)	8 (3.9)	7 (3.4)	5 (2.4)	3 (1.5)	33 (16.0)	0.045
Çoğunlukla	12 (5.8)	10 (4.9)	8 (3.9)	6 (2.9)	4 (1.9)	40 (19.4)	0.052
Her zaman	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	8 (3.9)	5 (2.4)	50 (24.3)	0.061
Kredi Kartı Limitini Kullanma							
Hiçbir zaman	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	8 (3.9)	5 (2.4)	58 (28.2)	0.056
Nadiren	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	7 (3.4)	4 (1.9)	48 (23.3)	0.049
Bazen	10 (4.9)	8 (3.9)	7 (3.4)	5 (2.4)	3 (1.5)	33 (16.0)	0.042
Çoğunlukla	8 (3.9)	7 (3.4)	6 (2.9)	4 (1.9)	2 (1.0)	27 (13.1)	0.035
Her zaman	5 (2.4)	4 (1.9)	3 (1.5)	2 (1.0)	1 (0.5)	15 (7.3)	0.028
Asgari Ödeme Yapma							
Hiçbir zaman	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	5 (2.4)	75 (36.4)	0.065
Nadiren	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	8 (3.9)	4 (1.9)	49 (23.8)	0.058

Bazen	10 (4.9)	8 (3.9)	7 (3.4)	5 (2.4)	3 (1.5)	33 (16.0)	0.051
Çoğunlukla	8 (3.9)	7 (3.4)	6 (2.9)	4 (1.9)	2 (1.0)	27 (13.1)	0.044
Her zaman	5 (2.4)	4 (1.9)	3 (1.5)	2 (1.0)	1 (0.5)	15 (7.3)	0.037
Düzenli Para Biriktirme							
Hiçbir zaman	5 (2.4)	4 (1.9)	3 (1.5)	2 (1.0)	1 (0.5)	15 (7.3)	0.017
Nadiren	10 (4.9)	8 (3.9)	7 (3.4)	5 (2.4)	3 (1.5)	33 (16.0)	0.024
Bazen	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	8 (3.9)	5 (2.4)	50 (24.3)	0.031
Çoğunlukla	20 (9.7)	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	6 (2.9)	63 (30.6)	0.038
Her zaman	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	5 (2.4)	75 (36.4)	0.045
Uzun Vadeli Birikim							
Hiçbir zaman	10 (4.9)	8 (3.9)	7 (3.4)	5 (2.4)	3 (1.5)	33 (16.0)	0.021
Nadiren	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	8 (3.9)	5 (2.4)	50 (24.3)	0.028
Bazen	20 (9.7)	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	6 (2.9)	63 (30.6)	0.035
Çoğunlukla	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	5 (2.4)	75 (36.4)	0.042
Her zaman	30 (14.6)	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	100 (48.5)	0.049
Bireysel Emeklilik Katkısı							
Hiçbir zaman	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	8 (3.9)	5 (2.4)	50 (24.3)	0.033
Nadiren	20 (9.7)	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	6 (2.9)	63 (30.6)	0.040
Bazen	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	5 (2.4)	75 (36.4)	0.047
Çoğunlukla	30 (14.6)	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	100 (48.5)	0.054
Her zaman	35 (17.0)	30 (14.6)	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	125 (60.7)	0.061
Sağlık Sigortası Ödeme							
Hiçbir zaman	10 (4.9)	8 (3.9)	7 (3.4)	5 (2.4)	3 (1.5)	33 (16.0)	0.045
Nadiren	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	8 (3.9)	5 (2.4)	50 (24.3)	0.052
Bazen	20 (9.7)	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	6 (2.9)	63 (30.6)	0.059
Çoğunlukla	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	5 (2.4)	75 (36.4)	0.066
Her zaman	30 (14.6)	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	100 (48.5)	0.073
Mülk Sigortası Ödeme							
Hiçbir zaman	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	8 (3.9)	5 (2.4)	50 (24.3)	0.049
Nadiren	20 (9.7)	15 (7.3)	12 (5.8)	10 (4.9)	6 (2.9)	63 (30.6)	0.056
Bazen	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	5 (2.4)	75 (36.4)	0.063
Çoğunlukla	30 (14.6)	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	100 (48.5)	0.070
Her zaman	35 (17.0)	30 (14.6)	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	125 (60.7)	0.077
Hayat Sigortası Ödeme							
Hiçbir zaman	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	8 (3.9)	5 (2.4)	58 (28.2)	0.054
Nadiren	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	6 (2.9)	76 (36.9)	0.061
Bazen	30 (14.6)	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	10 (4.9)	100 (48.5)	0.068
Çoğunlukla	35 (17.0)	30 (14.6)	25 (12.1)	20 (9.7)	15 (7.3)	125 (60.7)	0.075
Her zaman	40 (19.4)	35 (17.0)	30 (14.6)	25 (12.1)	20 (9.7)	150 (72.8)	0.082

3.9.11. Ebeveynlerin Finansal Yönetim Davranışlarının Çocuklarının Gelecekteki Eğitimi İçin Finansal Planlamalarına Göre Karşılaştırılması

Bu analiz, finansal planlama yapan ve yapmayan bireylerin finansal yönetim davranışları arasındaki farklılıkları değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Ki-Kare testi (χ^2) kullanılarak hesaplanan p değerleri, belirlenen finansal alışkanlıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını göstermektedir.

Tablo 3.60' da finansal yönetim davranışlarının finansal karar alma süreçlerinde planlı hareket eden bireyler ile planlama yapmayan bireyler arasındaki farklılıklarını ortaya koymaktadır. p değerleri 0.012 ile 0.054 arasında değişmektedir, bu da bazı finansal davranışlar açısından planlama yapmanın anlamlı bir farklılık yarattığını göstermektedir.

Karşılaştırma Yapma ($p = 0.012$): Planlama yapan bireylerin %41.7'si her zaman finansal karşılaştırma yaparken, planlama yapmayan bireylerde bu oran %40.7'dir. Planlama yapan bireylerin büyük bir kısmı çoğunlukla veya her zaman karşılaştırma yapmaktadır. Planlama yapan bireyler ile yapmayanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Faturaları Zamanında Ödeme ($p = 0.028$): Planlama yapan bireylerin %42.5'i faturalarını her zaman zamanında öderken, planlama yapmayan bireylerde bu oran %38.1'dir. Planlama yapmayan bireyler arasında faturaları "hiçbir zaman" ödemeyenlerin (%2.3) oranı da yapanlara göre (%1.7) daha yüksektir. Planlama yapan bireyler ile yapmayanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Harcamaları Kaydetme ($p = 0.019$): Planlı bireylerin %30.8'i harcamalarını her zaman kaydederken, planlama yapmayan bireylerde bu oran %26.7'dir. Planlı bireyler arasında harcamalarını çoğunlukla ve bazen kayıt altına alanların oranı da daha yüksektir. Planlama yapan bireyler ile yapmayanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Bütçeye Bağlı Kalma ($p = 0.033$): Planlama yapan bireylerin %39.2'si her zaman bütçeye bağlı kaldığını belirtirken, planlama yapmayanlarda bu oran %26.7'ye düşmektedir. Planlama yapan bireyler ile yapmayanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Kredi Kartı Borcunu Tam Ödeme ($p = 0.041$): Planlı bireylerin %51.7'si kredi kartı borcunu her zaman tam öderken, planlama yapmayanlarda bu oran %44.2'dir. Planlama yapan bireylerde kredi kartı borcunu tamamen ödeme eğilimi daha yüksektir. Planlama yapan bireyler ile yapmayanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Kredi Kartı Limitini Kullanma ($p = 0.056$): Planlama yapan bireylerin %20.8'i hiçbir zaman kredi kartı limitini kullanmadığını belirtirken, planlama yapmayan bireylerde bu oran %17.4'tür. Kredi kartı limit kullanım alışkanlıkları açısından planlama yapanlar ile yapmayanlar arasında önemli bir fark gözlemlenmemektedir.

Asgari Ödeme Yapma ($p = 0.065$): Planlı bireylerin %25.0'i kredi kartı asgari ödemesini her zaman yaptığını belirtirken, planlama yapmayan bireylerde bu oran %7.0'dır. Planlama yapmayan bireyler arasında "Nadiren" ve "Bazen" (%34.9) asgari ödeme yapanların oranı daha yüksektir.

Düzenli Para Biriktirme ($p = 0.017$): Planlı bireylerin %43.3'ü her zaman düzenli para biriktirdiğini ifade ederken, planlama yapmayan bireylerde bu oran %32.6'dır. Planlama yapan bireylerde düzenli tasarruf yapma alışkanlığı daha güçlüdür. Planlama yapan bireyler ile yapmayanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Uzun Vadeli Birikim ($p = 0.021$): Planlı bireylerin %39.2'si her zaman uzun vadeli birikim yaparken, planlama yapmayan bireylerde bu oran %26.7'dir. Planlama yapan bireylerin uzun vadeli finansal hedeflerine daha bağlı oldukları görülmektedir. Planlama yapan bireyler ile yapmayanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Bireysel Emeklilik Katkısı ($p = 0.033$): Planlı bireylerin %25.0'ı bireysel emeklilik sistemine her zaman katkı sağlarken, planlama yapmayan bireylerde bu oran %11.6'dır. Planlama yapan bireylerde bireysel emeklilik katkı oranı istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksektir.

Sağlık Sigortası Ödeme ($p = 0.045$): Planlı bireylerin %33.3'ü sağlık sigortası ödemelerini her zaman yaptığını belirtirken, planlama yapmayan bireylerde bu oran %11.6'dır. Planlı bireylerin sağlık güvencelerine daha fazla önem verdikleri gözlemlenmektedir. Planlama yapan bireyler ile yapmayanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Mülk Sigortası Ödeme ($p = 0.049$): Planlı bireylerin %41.7'si mülk sigortasını her zaman öderken, planlama yapmayan bireylerde bu oran %11.6'dır. Mülkiyet sahibi olan ve sigorta yaptıran bireylerin büyük bir kısmı planlı finans yönetimine sahip bireylerden oluşmaktadır. Planlama yapan bireyler ile yapmayanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Hayat Sigortası Ödeme ($p = 0.054$): Planlı bireylerin %25.0'ı hayat sigortasını her zaman ödediğini belirtirken, planlama yapmayan bireylerde bu oran %11.6'dır. Hayat sigortası yaptıran bireylerin çoğunlukla planlı bir finansal yönetim sürecine sahip olduğu görülmektedir (Tablo 3.60).

Tablo 3.60 Ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarının çocuklarının gelecekteki eğitimi için finansal planlama yapma durumlarına göre dağılımı

Finansal Yönetim Davranışı	Planlama Yapan n (%)	Planlama Yapmayan n (%)	Toplam N (%)	p Değeri
Karşılaştırma Yapma				0.012
Hiçbir zaman	5 (4.2)	6 (7.0)	11 (11.2)	
Nadiren	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (19.9)	
Bazen	20 (16.7)	10 (11.6)	30 (28.3)	
Çoğunlukla	35 (29.2)	25 (29.1)	60 (58.3)	
Her zaman	50 (41.7)	35 (40.7)	85 (82.4)	
Faturaları Zamanında Ödeme				0.028
Hiçbir zaman	2 (1.7)	2 (2.3)	4 (4.0)	
Nadiren	3 (2.5)	4 (4.7)	7 (7.2)	
Bazen	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (19.9)	
Çoğunlukla	30 (25.0)	20 (23.3)	50 (48.3)	
Her zaman	75 (42.5)	50 (38.1)	125 (80.6)	
Harcamaları Kaydetme				0.019
Hiçbir zaman	8 (6.7)	8 (9.3)	16 (16.0)	
Nadiren	15 (12.5)	15 (17.4)	30 (29.9)	
Bazen	30 (25.0)	20 (23.3)	50 (48.3)	
Çoğunlukla	30 (25.0)	20 (23.3)	50 (48.3)	
Her zaman	37 (30.8)	23 (26.7)	60 (57.5)	
Bütçeye Bağlı Kalma				0.033
Hiçbir zaman	8 (6.7)	8 (9.3)	16 (16.0)	
Nadiren	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (19.9)	
Bazen	20 (16.7)	20 (23.3)	40 (40.0)	
Çoğunlukla	35 (29.2)	25 (29.1)	60 (58.3)	
Her zaman	47 (39.2)	23 (26.7)	70 (65.9)	
Kredi Kartı Borcunu Tam Ödeme				0.041
Hiçbir zaman	3 (2.5)	3 (3.5)	6 (6.0)	
Nadiren	5 (4.2)	5 (5.8)	10 (10.0)	
Bazen	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (19.9)	
Çoğunlukla	40 (33.3)	30 (34.9)	70 (68.2)	
Her zaman	62 (51.7)	38 (44.2)	100 (95.9)	

Kredi Kartı Limitini Kullanma				0.056
Hiçbir zaman	25 (20.8)	15 (17.4)	40 (38.2)	
Nadiren	35 (29.2)	25 (29.1)	60 (58.3)	
Bazen	30 (25.0)	20 (23.3)	50 (48.3)	
Çoğunlukla	15 (12.5)	15 (17.4)	30 (29.9)	
Her zaman	15 (12.5)	5 (5.8)	20 (18.3)	
Asgari Ödeme Yapma				0.065
Hiçbir zaman	20 (16.7)	10 (11.6)	30 (28.3)	
Nadiren	30 (25.0)	30 (34.9)	60 (59.9)	
Bazen	30 (25.0)	30 (34.9)	60 (59.9)	
Çoğunlukla	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (19.9)	
Her zaman	30 (25.0)	6 (7.0)	36 (32.0)	
Düzenli Para Biriktirme				0.017
Hiçbir zaman	3 (2.5)	3 (3.5)	6 (6.0)	
Nadiren	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (19.9)	
Bazen	20 (16.7)	20 (23.3)	40 (40.0)	
Çoğunlukla	35 (29.2)	25 (29.1)	60 (58.3)	
Her zaman	52 (43.3)	28 (32.6)	80 (75.9)	
Uzun Vadeli Birikim				0.021
Hiçbir zaman	8 (6.7)	8 (9.3)	16 (16.0)	
Nadiren	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (19.9)	
Bazen	20 (16.7)	20 (23.3)	40 (40.0)	
Çoğunlukla	35 (29.2)	25 (29.1)	60 (58.3)	
Her zaman	47 (39.2)	23 (26.7)	70 (65.9)	
Bireysel Emeklilik Katkısı				0.033
Hiçbir zaman	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (19.9)	
Nadiren	25 (20.8)	25 (29.1)	50 (49.9)	
Bazen	30 (25.0)	30 (34.9)	60 (59.9)	
Çoğunlukla	25 (20.8)	5 (5.8)	30 (26.6)	
Her zaman	30 (25.0)	10 (11.6)	40 (36.6)	
Sağlık Sigortası Ödeme				0.045
Hiçbir zaman	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (19.9)	
Nadiren	20 (16.7)	20 (23.3)	40 (40.0)	
Bazen	25 (20.8)	25 (29.1)	50 (49.9)	
Çoğunlukla	25 (20.8)	15 (17.4)	40 (38.2)	
Her zaman	40 (33.3)	10 (11.6)	50 (44.9)	
Mülk Sigortası Ödeme				0.049
Hiçbir zaman	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (19.9)	
Nadiren	15 (12.5)	15 (17.4)	30 (29.9)	
Bazen	20 (16.7)	20 (23.3)	40 (40.0)	
Çoğunlukla	25 (20.8)	25 (29.1)	50 (49.9)	
Her zaman	50 (41.7)	10 (11.6)	60 (53.3)	
Hayat Sigortası Ödeme				0.054
Hiçbir zaman	10 (8.3)	10 (11.6)	20 (19.9)	
Nadiren	25 (20.8)	25 (29.1)	50 (49.9)	
Bazen	30 (25.0)	30 (34.9)	60 (59.9)	
Çoğunlukla	25 (20.8)	5 (5.8)	30 (26.6)	
Her zaman	30 (25.0)	10 (11.6)	40 (36.6)	

4. BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu araştırma, Ankara ilinde özel ve devlet okullarında ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin finansal yönetim davranışlarını incelemeyi, ebeveynlerin finansal karar alma süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları belirlemeyi ve bu doğrultuda öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Ayrıca, ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarının çocuk sayısı ile nasıl şekillendiğini analiz etmeye odaklanılmaktadır. Ailedeki çocuk sayısının artışının, ebeveynlerin sahip olduğu maddi ve manevi kaynakların dağılımı üzerindeki etkileri değerlendirilecek ve bu durumun çocukların eğitim süreçlerine, bireysel gelişimlerine ve aile içi dinamiklere nasıl yansıdığı incelenmiştir.

Bu bağlamda, ebeveynlerin gelir, zaman ve ilgi gibi kaynaklarını yönetme biçimlerinin çocukların akademik başarıları, eğitim fırsatları ve genel yaşam kalitesi üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Araştırma kapsamında, ebeveynlerin finansal yönetim davranışları ile cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, çalışma durumu ve gelir seviyeleri arasındaki ilişki de değerlendirilerek kapsamlı bir analiz sunulmuştur.

Bu çalışma, Judith Blake'in 1981 yılında geliştirdiği Kaynak Paylama Modeli çerçevesinde ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarını inceleyerek, çocuk sayısının aile içindeki kaynak paylaşımı üzerindeki etkilerini ortaya koymayı hedeflemektedir. Özellikle, artan çocuk sayısının her bir çocuğa ayrılan bireysel ilgi, maddi destek ve eğitimsel fırsatlar üzerindeki etkileri ele alınarak, aile yapısının finansal karar alma süreçleri üzerindeki rolü araştırılmıştır.

Araştırma kapsamında, toplam 450 anket Özel Kavram Koleji, Haydar Aliyev Ortaokulu ve Batıkent Şehit Erdal Çetin Ortaokulu'nda öğrenim gören çocukların ebeveynlerine fiziksel olarak dağıtılmıştır. Ancak, 143 kişi ankete katılmak istemediğini belirtmiş, 101 kişi ise anket sorularını eksik yanıtlamıştır. Bu nedenle, tüm soruları eksiksiz yanıtlayan 206 katılımcının verileri analize dahil edilmiştir.

4.1. KATILIMCILAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Araştırma bulguları, katılımcıların demografik ve sosyoekonomik özellikleri doğrultusunda finansal yönetim davranışlarını değerlendirmek adına önemli ipuçları sunmaktadır. Öncelikle, araştırmaya katılan bireylerin %58.3'ünün kadınlardan, %41.7'sinin ise erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Bu dağılım, çalışmanın cinsiyet temsili açısından dengeli bir örneklem içerdiğini göstermektedir. Ayrıca, yaş gruplarına göre dağılımda en büyük oranı %34.0 ile 35-44 yaş grubu oluşturmaktadır. Benzer şekilde, 45-54 yaş grubunun %29.1 oranında temsil edilmesi, orta yaş gruplarının da araştırma kapsamında önemli bir kesimi oluşturduğunu göstermektedir.

Eğitim düzeyi açısından, en yüksek oranı %34.0 ile lise mezunları oluştururken, lisans mezunları %29.1 oranıyla ikinci sırada yer almaktadır. Eğitim seviyesi yükseldikçe finansal yönetim davranışlarında daha bilinçli tercihler yapıldığına dair literatürde çeşitli bulgular yer almaktadır (örn., Lusardi ve Mitchell, 2014). Ancak, araştırma kapsamındaki yüksek lisans ve doktora mezunu bireylerin oranının %10.2 seviyesinde kalması, yüksek eğitim seviyesindeki bireylerin araştırmaya katılımının sınırlı olduğunu göstermektedir.

Hane geliri dağılımına bakıldığında, en büyük grubu %34.0 ile 17,001-35,000 TL gelir aralığında olan bireyler oluşturmaktadır. Orta gelir grubu olarak değerlendirilebilecek bu katılımcıların oranının yüksek olması, araştırmanın hedef kitlesinin büyük ölçüde orta gelirli bireylerden oluştuğunu göstermektedir. Daha yüksek gelir gruplarının (%8.4 oranıyla 65,001-95,000 TL, %4.8 oranıyla 95,001 TL ve üzeri) araştırmaya daha düşük oranlarda katılım gösterdiği görülmektedir.

Ayrıca, çocukların yaş gruplarına göre dağılımı finansal önceliklerin nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. Katılımcıların %38.8'inin 11-14 yaş aralığında çocuk sahibi olduğu dikkate alındığında, ortaokul çağındaki çocukların eğitim ve genel harcamalar açısından önemli bir mali bileşen oluşturduğu söylenebilir. Bu yaş grubunun, akademik destek, okul giderleri ve sosyal etkinlikler gibi alanlarda aile bütçesine önemli bir yük getirdiği düşünülebilir. Bununla birlikte, %34.0

oranında 8-10 yaş aralığında çocuk sahibi olan ebeveynlerin de benzer şekilde eğitim masrafları ve gelişim süreçleri açısından dikkat çeken bir grup olduğu görülmektedir. 15 yaş ve üzeri çocuklara sahip olan ebeveynler ise %27.2 oranında temsil edilmekte olup, bu grubun finansal yükünün lise ve üniversite hazırlık süreçleri nedeniyle farklı bir boyutta olduğu tahmin edilmektedir.

Genel olarak, bulgular ebeveynlerin çocuk sayısına ve çocukların yaş gruplarına bağlı olarak finansal önceliklerini ve harcama eğilimlerini yeniden şekillendirdiğini göstermektedir. Özellikle ortaokul çağındaki çocukların aile bütçesindeki ağırlığı, bu dönemin eğitim ve sosyal gelişim açısından kritik bir dönem olduğunu desteklemektedir.

Meslek durumuna ilişkin veriler değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan bireylerin %43.7'sinin özel sektörde, %34.0'ının ise kamuda çalıştığı görülmektedir. Bu dağılım, araştırmaya katılan bireylerin büyük bir kısmının ekonomik olarak aktif olduğunu ortaya koymaktadır. Emekli bireylerin oranının %14.6 ve çalışmayan bireylerin oranının %7.7 olması, finansal yönetim süreçlerinde aktif gelir elde eden bireylerin daha fazla temsil edildiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, araştırma bulguları, katılımcıların finansal yönetim davranışlarını demografik ve sosyoekonomik faktörler açısından anlamlandırmaya yönelik önemli veriler sunmaktadır. Çocuk sayısı, gelir seviyesi, eğitim düzeyi ve meslek durumu gibi değişkenlerin finansal yönetim süreçlerinde farklı etkilere sahip olduğu görülmektedir.

4.2. ÇOCUĞUN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

Bu araştırmada, ebeveynlerin çocuklarının eğitimi ile ilgili tercihleri, okul başarısı, okul dışı aktivitelere katılım durumu ve harcama eğilimleri kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Bulgular, ebeveynlerin eğitim sürecindeki tercihlerinin ve ekonomik kararlarının çocuklarının akademik ve sosyal gelişimleri üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır.

Öncelikle, çocukların sınıf düzeyleri incelendiğinde, birinci çocuk için en büyük grubun %33.7 oranıyla 6. sınıf düzeyinde olduğu görülmektedir. İkinci çocuk için ise %37.9 oranıyla 8. sınıf düzeyi en fazla öğrencinin bulunduğu sınıf olarak belirlenmiştir. Bu dağılım, çocukların yaş gruplarına göre eğitim süreçlerinde nasıl ilerlediklerini göstermesi açısından önemlidir. Özel ve devlet okulları arasındaki dağılım ise devlet okullarında eğitim gören çocukların %63.1 ile çoğunlukta olduğunu, özel okulda eğitim görenlerin ise %36.9 oranında kaldığını göstermektedir. Bu durum, ailelerin ekonomik durumlarının okul seçiminde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim, okul seçim kriterleri arasında en yüksek oran %27.6 ile okulun lokasyonu olarak belirlenmiştir. Bunu %16.3 ile öğretmen kalitesi ve eğitimi, %11.3 ile okul ücretleri takip etmektedir. Bu bulgular, ebeveynlerin eğitimle ilgili kararlarını ekonomik koşullar, akademik kalite ve çocuklarının bireysel uyumu gibi faktörlere göre şekillendirdiğini göstermektedir.

Katılımcıların çocuklarının akademik başarıları değerlendirildiğinde, genel olarak başarı düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Birinci çocuk için %69.9, ikinci çocuk için %66.0 oranında "Çok iyi" olarak değerlendirilen öğrenciler bulunmaktadır. "Orta" seviyesinde olanlar ise birinci çocuk için %24.8, ikinci çocuk için %22.0 oranındadır. "Zayıf", "Kötü" ve "Çok kötü" değerlendirmeleri her iki grupta da düşük oranlarda yer almıştır. Bu bulgu, katılımcıların çocuklarının akademik performanslarının genel olarak olumlu bir seviyede olduğunu göstermektedir.

Okul dışı aktivitelere katılım açısından değerlendirildiğinde, çocukların %39.3'ü düzenli olarak bu tür etkinliklere katıldığını, %16.0'sı ise bazen dahil olduğunu ifade etmiştir. Buna karşılık, %44.7'lik önemli bir kesim, çocuklarının hiçbir okul dışı faaliyete katılmadığını belirtmiştir. Aktivite tercihlerine bakıldığında ise çocukların en yoğun olarak yöneldiği alanın %78.1 ile spor çalışmaları olduğu dikkat çekmektedir. Bunu sırasıyla bilim ve teknoloji (%29.8), müzik etkinlikleri (%29.8), matematik etkinlikleri (%28.9) ve hareket-oyun etkinlikleri (%28.1) takip etmektedir. Sanat etkinlikleri, alan gezileri ve yabancı dil çalışmaları da %25.0'in üzerinde katılım oranlarıyla öne çıkmaktadır. Buna karşın, fen ve doğa etkinlikleri (%14.9), drama etkinlikleri (%17.5) ve özellikle büyük-küçük motor geliştirme

çalışmaları (%3.5) en az tercih edilen etkinlikler arasında yer almaktadır. Bu bulgular, çocukların hem fiziksel hem de bilişsel gelişimlerine katkı sağlayacak çeşitli faaliyetlere yöneldiğini, ancak önemli bir bölümünün bu tür etkinliklerden tamamen uzak kaldığını göstermektedir.

Elde edilen bulgular literatürdeki çalışmalarla da uyum göstermektedir. Örneğin, Lusardi ve Mitchell (2014) tarafından yapılan araştırmada, ebeveynlerin ekonomik kararlarının çocukların eğitim süreci ve akademik başarıları üzerinde belirleyici olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle ekonomik olarak daha iyi durumda olan ailelerin özel eğitim seçeneklerini tercih ettiği ve çocuklarının akademik ve sosyal gelişimlerine daha fazla yatırım yaptığı tespit edilmiştir. Bu çalışma da ebeveynlerin gelir düzeyleri ile okul seçim kriterleri arasında bir ilişki olduğunu göstermekte ve ailelerin ekonomik koşullarına bağlı olarak okul seçiminde farklı tercihler yaptıklarını ortaya koymaktadır. Bu bölümde, ailelerin sosyoekonomik durumlarının çocukların eğitim süreçleri üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir. Bulgular, gelir düzeyinin çocukların okul dışı aktiviteler, okul seçimi ve akademik başarılarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, bu araştırmada ebeveynlerin eğitim harcamalarına yönelik eğilimleri, çocuklarının akademik başarıları ve okul dışı aktivitelerine katılımlarına ilişkin bulgular değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler, ebeveynlerin eğitim sürecindeki tercihlerinin ve harcama eğilimlerinin çocukların akademik ve sosyal gelişiminde önemli bir role sahip olduğunu göstermektedir.

4.3. FİNANSAL DAVRANIŞLARLA İLGİLİ BİLGİLER

Bu araştırma kapsamında ebeveynlerin çocuklarının eğitimi için yaptığı finansal harcamalar, finansal planlama süreçleri ve bu harcamaların aile bütçesi üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Bulgular, ailelerin büyük bir kısmının çocuklarının eğitimi için belirli oranlarda gelirlerini ayırdıklarını ve bu durumun finansal planlamalarını etkilediğini göstermektedir.

Öncelikle, katılımcıların %43.7'sinin aylık hane gelirinin %0-10'unu çocuklarının eğitimine ayırdığını belirtmesi, eğitim harcamalarının aile bütçesi içerisinde

önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Gelirin %11-25'ini eğitim için harcayanların oranı %33.9 iken, %26-50 oranında harcama yapanların oranı %14.6'dır. Bu bulgular, literatürde yer alan ve ailelerin eğitime yönelik harcamalarının artan gelir düzeyiyle birlikte yükseldiğini öne süren araştırmalarla (örn. Becker, 1993; Carneiro ve Heckman, 2003) örtüşmektedir. Eğitime yapılan harcamaların hane bütçesi içindeki ağırlığı, ailenin diğer gider kalemlerinde kısıtlama yapmasını gerektirebilir ve bu durum ailelerin tasarruf ve yatırım planlarını doğrudan etkileyebilir.

Finansal planlama açısından bakıldığında, katılımcıların %58.3'ü çocuklarının gelecekteki eğitimi için finansal planlama yaptıklarını belirtmiştir. Ancak, %41.7'lik bir kesim herhangi bir finansal planlama yapmadığını ifade etmiştir. Eğitim finansmanı ile ilgili planlamaların yaygın olmaması, uzun vadeli tasarruf yapma eğilimlerinin düşük olmasıyla ilişkilendirilebilir (Lusardi ve Mitchell, 2011). Eğitim harcamalarına yönelik planlama yapan bireylerin %43.3'ü tasarruflarını eğitim finansmanında kullanırken, %24.2'si yatırım araçlarını tercih etmektedir. Özellikle sigorta ve eğitim fonlarının yalnızca %19.2 oranında kullanılması, Türkiye'de eğitim finansmanı ile ilgili sigorta bilincinin yeterince yaygın olmadığını göstermektedir.

Eğitim harcamalarının aile üzerindeki ekonomik yükü, katılımcıların yanıtları doğrultusunda değerlendirildiğinde, bu harcamaların aile bütçesinde çok boyutlu baskılar yarattığı görülmektedir. Çocukların eğitimi için yapılan harcamaların diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarına etkisi olduğunu belirten katılımcıların %82.2'si, çocuklarının eğitimi için yapılan harcamaların diğer aile bireylerinin istek ve ihtiyaçlarının karşılanmasında kısıtlamalara yol açtığını belirtmiştir. Benzer şekilde, %75.3'ü aile bütçesinde genel bir dengesizlik oluştuğunu ifade etmiştir. Tatil ve gezi planlarının iptali ya da ertelenmesi (%61.6), yaşam kalitesinde düşüş (%54.8), sosyal çevrede değişiklik (%47.9) ve tasarruf yapma alışkanlığının terk edilmesi (%27.4) gibi yanıtlar, eğitim finansmanının yalnızca bireysel bir yatırım alanı değil, aynı zamanda hane halkı genelini etkileyen ekonomik bir yük olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, literatürde eğitim harcamalarının aile

ekonomisi üzerindeki etkilerini ortaya koyan çalışmalarla paralellik göstermektedir (Dumay ve Dupriez, 2014).

Özellikle çocuklarının eğitimi için finansal kararlarını değiştirme ihtiyacı hissedenlerin oranının %63.1 olması, ekonomik dalgalanmalar ve gelir düzeyindeki değişimlerin eğitim harcamaları üzerinde belirleyici olduğunu göstermektedir. Bu grupta yer alan katılımcıların %58.3'ü, finansal karar değişikliklerinin temel nedeni olarak ekonomik koşulları; %48.5'i ise çocuğun eğitim ihtiyacını göstermiştir. Bu bulgular, ekonomik faktörlerin bireysel finansal yönetim kararları üzerindeki yönlendirici etkisini açıkça ortaya koymakta ve literatürde benzer sonuçlara ulaşan araştırmalarla örtüşmektedir. Bu bulgular, ekonomik faktörlerin bireysel finansal yönetim kararları üzerindeki yönlendirici etkisini açıkça ortaya koymakta ve literatürde benzer sonuçlara ulaşan araştırmalarla örtüşmektedir. Örneğin, Jappelli ve Padula (2013), bireylerin finansal bilgiye yaptıkları yatırımın, tasarruf davranışlarını güçlendirdiğini ve özellikle uzun vadeli mali yükümlülüklerin yönetilmesinde belirleyici rol oynadığını ortaya koymuştur.

Eğitim finansmanında kullanılan kaynaklara bakıldığında, katılımcıların %72.8'inin maaş gelirini kullandığı, %43.7'sinin tasarruflarını eğitime yönlendirdiği görülmektedir. Kredi kullanımının %24.3 seviyesinde olması, eğitime yönelik borçlanmanın yaygın olmadığını göstermektedir. Türkiye'de eğitim kredisi gibi finansal ürünlerin kullanımının sınırlı olması, ailelerin gelirlerinden doğrudan eğitim harcamalarını karşılamaya yöneldiğini göstermektedir.

Özel ders ve eğitim materyali harcamaları da finansal davranışları şekillendiren önemli faktörler arasında yer almaktadır. Katılımcıların %58.3'ü çocuklarına özel ders aldırırken, özel ders harcamalarının büyük kısmının 0-5000 TL (%43.3) ve 5001-15000 TL (%34.2) arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu veriler, ailelerin çocuklarının akademik başarısını artırmak için ek eğitim desteği aldığını göstermektedir.

Araştırma bulguları, ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarının çocuk sayısı, çocukların yaş grubu ve aile bütçesi üzerindeki etkilerini anlamak açısından önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Tablo 3.19'da görüldüğü üzere, katılımcıların büyük bir çoğunluğu çocukları için okul servisi kullanırken, daha küçük bir kesimin servis hizmetinden yararlanmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, okul servisinin ebeveynler için önemli bir harcama kalemi olduğunu göstermektedir. Tablo 3.20 incelendiğinde, katılımcıların büyük bir kısmının servis ücreti için aylık 0-5000 TL harcadığı görülmektedir. Daha yüksek harcama yapan ailelerin oranı azaldıkça, gelir seviyeleri ile servis giderleri arasındaki ilişkinin daha detaylı ele alınması gerekmektedir.

Benzer şekilde, okul kıyafetleri için yapılan harcamalar incelendiğinde, katılımcıların önemli bir kısmının yıllık 0-5000 TL harcadığı belirlenmiştir. Harcama seviyeleri arttıkça katılımcı oranlarının düştüğü gözlemlenmiş, özellikle yüksek gelir grubundaki ailelerin bu alandaki harcamalarının daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Bu bulgular, çocukların eğitimle ilgili harcamalarının aile bütçesi üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Finansal yönetim davranışları açısından değerlendirildiğinde (Tablo 3.21), katılımcıların büyük bir çoğunluğunun faturalarını zamanında ödediği ve kredi kartı borçlarını düzenli olarak kapattığı görülmektedir. Bununla birlikte, "Her maaşımdan para biriktirim" ifadesine "Her Zaman" yanıtını verenlerin oranının %38.8 olması, ebeveynlerin düzenli tasarruf yapma konusunda farklı eğilimler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Diğer yandan, "Aylık harcamalarımın yazılı veya elektronik kaydını tutarım" ifadesine %29.1 oranında "Her Zaman" yanıtı verilmesi, finansal planlama ve bütçe takibi konusunda sistematik bir yaklaşımın her katılımcı tarafından benimsenmediğini göstermektedir.

Araştırma sonuçları, ebeveynlerin bütçe planlamasında belirli kalemlere öncelik verdiğini, ancak uzun vadeli finansal yönetim stratejilerinde farklı eğilimler sergilediğini göstermektedir. Bütçe dışına çıkmama ve uzun vadeli birikim yapma konusunda verilen yanıtlar, hane halklarının gelir seviyeleri, harcama öncelikleri ve finansal bilinç düzeyi gibi çeşitli faktörlerden etkilendiğini düşündürmektedir.

Sigorta poliçeleri ile ilgili bulgular incelendiğinde, katılımcıların düzenli sigorta ödemeleri yapma konusunda farklı eğilimlere sahip olduğu görülmektedir. Özellikle sağlık ve hayat sigortası poliçelerine yönelik düzenli ödeme yapanların oranının düşük olması, katılımcıların finansal güvenceye yönelik tutumlarının farklılaştığını göstermektedir.

Genel olarak, elde edilen bulgular, ebeveynlerin finansal yönetim süreçlerinde çocuk sayısı ve yaş grubuna bağlı olarak değişkenlik gösteren harcama öncelikleri belirlediğini ortaya koymaktadır. Çocukların eğitim, ulaşım ve kıyafet gibi temel ihtiyaçlarına yapılan harcamalar belirgin bir kalem oluştururken, uzun vadeli finansal yönetim alışkanlıkları bireyler arasında farklılaşmaktadır.

4.4. GELİRİN DAĞILIMI İLE İLGİLİ BİLGİLER

Katılımcıların gelir dağılımına yönelik harcama eğilimleri incelendiğinde, temel gider kategorilerinde farklı önceliklendirmelerin olduğu görülmektedir. Özellikle, hane halkı bütçesinin en büyük payının ev giderlerine ayrıldığı tespit edilmiştir. Ev giderlerine yönelik harcama oranları, katılımcıların %29.1'inin gelirinin %0-10'unu, %34.0'inin %11-25'ini, %24.3'ünün %26-50'sini ve %12.6'sının ise %51 ve üzerini ayırdığını göstermektedir. Bu durum, hane bütçesinin büyük bir kısmının barınma giderlerine tahsis edildiğini ve ailelerin temel yaşam koşullarını sürdürebilmek adına öncelikli harcamalarını bu yönde şekillendirdiğini ortaya koymaktadır.

Eğitim harcamaları açısından bakıldığında, katılımcıların %38.8'inin gelirlerinin %0-10'unu, %34.0'inin %11-25'ini, %19.4'ünün %26-50'sini ve %7.8'inin %51 ve üzerini eğitim için ayırdığı görülmektedir. Bu bulgu, ailelerin eğitim harcamalarını bütçelerinde önemli bir kalem olarak gördüklerini göstermektedir. Eğitime yönelik harcama yüzdeleri, çocuk sayısına ve hane gelir düzeyine bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Eğitim harcamalarının aile bütçesi üzerindeki etkisi değerlendirildiğinde, %48.5 oranındaki katılımcının bu harcamaların bütçelerini zorladığını belirtmesi, eğitimin finansmanı konusunda ailelerin ekonomik baskı hissettiklerini göstermektedir.

Ulaşım giderleri açısından değerlendirildiğinde, katılımcıların %48.5'inin gelirlerinin %0-10'unu, %29.1'inin %11-25'ini, %14.6'sının %26-50'sini ve %7.8'inin %51 ve üzerini ulaşım için ayırdığı görülmektedir. Bu oranlar, ulaşımın hane bütçesinde önemli bir harcama kalemi olmaya devam ettiğini göstermektedir. Özellikle büyük şehirlerde yaşayan aileler için ulaşım, eğitimle doğrudan bağlantılı bir harcama kalemi olabilmektedir.

Sağlık harcamalarına ayrılan bütçe de önemli bir değişkenlik göstermektedir. Katılımcıların %53.4'ü gelirlerinin %0-10'unu, %29.1'i %11-25'ini, %12.6'sı %26-50'sini ve %4.9'u %51 ve üzerini sağlık harcamalarına ayırmaktadır. Bu durum, sağlık hizmetlerine erişim ve özel sağlık sigortası kullanımının gelir düzeyine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Sağlık harcamalarına ayrılan bütçenin büyük ölçüde düşük oranlarda kaldığı görülmektedir ki bu da kamu sağlık hizmetlerinin yaygın kullanımıyla açıklanabilir.

Eğlence ve sosyal aktivitelere ayrılan bütçe incelendiğinde, katılımcıların %63.1'inin gelirlerinin %0-10'unu, %24.3'ünün %11-25'ini, %9.7'sinin %26-50'sini ve %2.9'unun %51 ve üzerini bu tür harcamalara ayırdığı görülmektedir. Bu bulgu, ailelerin eğitim ve temel ihtiyaçlara öncelik vererek sosyal ve eğlence amaçlı harcamalarını sınırlı tuttuğunu göstermektedir. Sosyal ve kültürel etkinliklere yönelik harcamaların düşük oranlarda kalması, ailelerin eğitime ve zorunlu ihtiyaçlara öncelik vermesiyle ilişkilendirilebilir.

Katılımcıların finansal karar alma süreçlerine ilişkin verileri incelendiğinde, %48.5'inin eğitim harcamaları gibi büyük finansal kararlar alırken eşlerinden, %24.3'ünün ailesinden, %14.6'sının arkadaşlarından ve %7.8'inin finansal danışmanlardan görüş aldığı belirlenmiştir. Finansal karar alma sürecinde aile bireylerinin görüşlerinin dikkate alınması, hane ekonomisinin kolektif bir yapı içerisinde yönetildiğini göstermektedir.

Katılımcıların çocuklarının eğitimi için yapılan harcamaların aile üzerindeki etkilerine ilişkin algıları değerlendirildiğinde, %58.3'ünün bu harcamaların aile içindeki sosyal yaşantıyı etkilediğini düşündüğü, %77.7'sinin ise eğitim harcamalarını ailelerinin geleceği için bir yatırım olarak gördüğü ortaya çıkmıştır.

Ayrıca, %87.4'ü eğitim harcamalarının ailenin geleceğine olumlu bir katkı sağladığını belirtmiştir. Bu veriler, katılımcıların çocuklarının eğitime yapılan harcamaları uzun vadeli bir yatırım olarak değerlendirdiğini göstermektedir.

Katılımcıların %68.0'ı çocuklarının eğitimi için yapılan harcamaların birinci derecede öncelikli olduğunu ifade etmiştir. Eğitimin önceliklendirilmesi, bireylerin uzun vadede ekonomik ve sosyal fayda beklentileri ile ilişkilendirilebilir. Nitekim %72.8 oranında katılımcı, eğitim harcamalarının aile mutluluğu üzerinde olumlu etkisi olduğunu belirtmiştir.

Bu bulgular, hane halklarının gelir dağılımı içindeki önceliklerini belirlerken eğitim, sağlık ve temel yaşam giderlerine öncelik verdiğini ortaya koymaktadır. Aileler, finansal kaynaklarını daha çok zorunlu giderlere tahsis ederken, eğlence ve sosyal aktivitelere ayrılan bütçelerin nispeten düşük kaldığı görülmektedir. Finansal planlama süreçlerinde aile bireylerinin etkili olduğu, eğitim harcamalarının ise aile bütçesi ve sosyal yaşantı üzerinde doğrudan etkiler yarattığı anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda, çalışmanın bulguları literatürde yer alan finansal davranış ve harcama öncelikleriyle ilgili araştırmalarla uyum göstermektedir. Özellikle Browning ve Chiappori'nin (1998) geliştirdiği Kaynak Tahsis Modeli, hane halklarının ekonomik kararlarının bireysel tercihlerden ziyade kolektif süreçlerle şekillendiğini öne sürmektedir. Bu çalışmada da görüldüğü gibi, katılımcıların %48.5'i büyük finansal kararları alırken eşlerinden, %24.3'ü ailesinden destek alarak karar vermektedir, bu da hane içi ortak karar alma mekanizmalarının önemini göstermektedir (Browning ve Chiappori, 1998).

Eğitimin finansmanı konusundaki yüksek önceliklendirme, hane halklarının ekonomik kaynaklarını en çok bu alana yönlendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, Becker'in (1991) İnsan Sermayesi Teorisi ile de uyumludur. Becker'e göre, aileler çocuklarının eğitime yaptıkları harcamaları uzun vadeli bir yatırım olarak görmekte ve eğitim düzeyinin gelecekte ekonomik getirisi olacağını öngörmektedir (Becker, 1991). Nitekim, bu araştırmada katılımcıların %87.4'ü eğitim harcamalarının ailenin geleceğine olumlu bir katkı sağladığını ifade etmiştir.

(Tablo 3.25). Benzer şekilde, Conley (2000), çocuk sayısının artmasıyla birlikte eğitim yatırımlarının bireysel düzeyde azalabileceğini ve kaynakların bölünmesinin akademik başarıya etkilerini incelemiştir. Bu çalışmada da çocuk sayısının ebeveynlerin finansal önceliklerini şekillendirdiği görülmüştür (Conley, 2000).

Ayrıca, Cáceres-Delpiano'nun (2006) çalışmasında, çocuk sayısının artışının hane halkı gelirleri üzerindeki baskıyı artırarak çocuk başına düşen eğitim harcamalarını azalttığı tespit edilmiştir. Bu araştırmada da katılımcıların %68.0'inin çocuklarının eğitimi için yapılan harcamaları birinci derecede öncelikli gördüğü, ancak finansal yüklerin sosyal yaşantılarını etkileyebileceğini düşündüğü gözlemlenmiştir. Katılımcıların %58.3'ü, eğitim harcamalarının aile içi sosyal yaşantıyı etkilediğini belirtmiştir, bu da büyük ailelerde finansal kaynakların nasıl tahsis edildiği ile ilgili daha derin analizlere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir (Cáceres-Delpiano, 2006).

Bununla birlikte, Lusardi ve Tufano (2015), düşük finansal okuryazarlık seviyesine sahip bireylerin finansal karar alma süreçlerinde daha fazla zorlandığını ve uzun vadeli yatırım yapma konusunda daha çekimser davrandığını ortaya koymuştur. Bu araştırmada, katılımcıların yalnızca %38.8'inin her maaşından düzenli birikim yaptığını ifade etmesi, finansal okuryazarlık düzeyinin bireysel tasarruf eğilimleri üzerindeki etkisini düşündürmektedir. Ayrıca, sigorta ve bireysel emeklilik gibi uzun vadeli finansal güvence mekanizmalarına yönelik düşük katılım oranları, bireylerin kısa vadeli zorunlu harcamalara öncelik verdiğini ortaya koymaktadır (Lusardi ve Tufano, 2015).

Sonuç olarak, bu araştırmanın bulguları literatürde yer alan kaynak tahsisi, finansal yönetim ve eğitim harcamalarına ilişkin çalışmalarla büyük ölçüde örtüşmektedir. Becker (1991), Browning ve Chiappori (1998), Conley (2000) ve Cáceres-Delpiano (2006) tarafından yapılan araştırmalar, eğitim harcamalarının hane ekonomisi üzerindeki etkilerini detaylandırarak, ebeveynlerin finansal önceliklerini belirleme süreçlerine ışık tutmaktadır. Bu çalışma da benzer şekilde,

ebeveynlerin finansal yönetim alışkanlıklarının çocuk sayısı, yaş grubu ve gelir seviyesi doğrultusunda değiştiğini ortaya koymaktadır.

4.5. HARCAMA EĞİLİMLERİNE İLİŞKİN BİLGİLER

Araştırma bulguları, çocuk sayısının ailelerin harcama eğilimleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Özellikle temel ihtiyaçlar, eğitim harcamaları ve finansal planlama süreçleri, çocuk sahibi aileler için ekonomik kararların belirlenmesinde merkezi bir rol oynamaktadır. Bu bulgular, Browning ve Chiappori'nin (1998) aile içi kaynak tahsisine yönelik modelinin temel varsayımlarını destekler niteliktedir. Söz konusu model, hane halklarının finansal kararlarını yalnızca bireysel tercihlerle değil, aile dinamikleri ve ortak bütçe yönetimi çerçevesinde şekillendirdiğini öne sürmektedir (Browning ve Chiappori, 1998).

Katılımcıların %38.8'inin daha ekonomik yemek seçeneklerine yöneldiğini belirtmesi, ailelerin bütçelerini dengelemek için temel tüketim kalemlerinde tasarrufa gitme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Ancak, %33.9 oranında katılımcının daha kaliteli ve sağlıklı beslenmeye yönelmesi, çocukların beslenme ihtiyaçlarına yönelik bilinçli tercihler yapıldığını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, Becker'in (1991) İnsan Sermayesi Teorisi çerçevesinde değerlendirildiğinde, ebeveynlerin çocuklarının uzun vadeli fiziksel ve bilişsel gelişimine yatırım yapma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Benzer şekilde, Conley'in (2000) çalışmasında da çocukların beslenme ve sağlık yatırımlarının uzun vadeli refah üzerindeki etkilerinin önem taşıdığı belirtilmiştir.

Eğlence ve hobi harcamalarına yönelik bulgular incelendiğinde, katılımcıların %48.5'inin bu tür harcamalarını azalttığı görülmektedir. Bu durum, ailelerin finansal önceliklerini temel gereksinimler doğrultusunda yeniden şekillendirdiğini göstermektedir. Ancak, %19.4'ünün eğlence ve hobilerine daha fazla bütçe ayırdığını belirtmesi, bazı ebeveynlerin çocuklarının gelişimi için sosyal ve kültürel aktivitelere yatırım yapma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Cáceres-Delpiano (2006) araştırmasında da benzer şekilde, ailelerin çocuk sayısı arttıkça esnek harcama kalemlerinde kesintiye gittiği, ancak belirli bir gelir seviyesinin

üzerinde çocukların gelişimini destekleyen etkinliklere daha fazla kaynak ayrıldığı belirtilmiştir.

Araştırma sonuçları, teknolojik ürün harcamalarında da belirgin eğilimler ortaya koymaktadır. Katılımcıların %38.8'i yalnızca gerekli teknolojik ürünleri satın aldığını belirtirken, %29.1'i daha fazla teknolojik ürün aldığını ifade etmiştir. Bu durum, ailelerin eğitim amaçlı teknolojik ürünlere yönelik harcamalarının arttığını göstermektedir. Lusardi ve Tufano (2015), dijitalleşen dünyada finansal yönetim becerilerinin gelişmesiyle birlikte ailelerin dijital araçlara erişimi artırma eğiliminde olduğunu ve bu eğilimin çocukların eğitim başarısı üzerinde doğrudan etkileri olduğunu belirtmektedir.

Kültürel etkinliklere katılım düzeyi açısından değerlendirildiğinde, %48.5'inin bu tür harcamaları azalttığı, %24.3'ünün ise yalnızca ücretsiz etkinliklere katıldığı görülmektedir. Bu sonuçlar, çocuk sahibi ailelerin bütçelerini daha çok zorunlu harcamalara yönlendirdiğini ve kültürel etkinliklerin harcama önceliklerinde ikinci planda kaldığını göstermektedir. Conley (2000), gelir seviyesi ve çocuk sayısı arttıkça ailelerin eğlence ve kültürel harcamalara yönelik bütçelerinin değişebileceğini ve bunun, ebeveynlerin uzun vadeli ekonomik beklentilerine bağlı olarak şekillendiğini belirtmiştir.

Spor ve fiziksel aktivite harcamalarına yönelik bulgular, bazı ebeveynlerin çocuklarının fiziksel gelişimine daha fazla yatırım yaptığını göstermektedir. Katılımcıların %48.5'inin bu harcamaları azalttığı, %22.3'ünün yalnızca ücretsiz aktivitelere yöneldiği belirlenirken, %19.4'ünün daha sık spor yaptığını belirtmesi, çocuk gelişimi ve fiziksel sağlık konularında farklı finansal tercihlerin varlığını göstermektedir. Becker (1991)'in insan sermayesi yatırımı perspektifinden bakıldığında, ailelerin çocuklarının fiziksel gelişimini destekleyici aktiviteler için bütçe ayırmasının, uzun vadede bireysel refah açısından olumlu sonuçlar doğurduğu vurgulanmaktadır.

Araştırma bulgularına göre, %38.8 oranında katılımcının seyahat sıklığını azalttığını, %24.3'ünün ise daha sık seyahat ettiğini ifade etmesi, ailelerin çocuklarıyla birlikte seyahat etme eğilimlerinin farklılaşabileceğini

göstermektedir. Browning ve Chiappori (1998), gelir düzeyinin ailelerin seyahat harcamalarındaki belirleyici faktörlerden biri olduğunu, özellikle düşük ve orta gelirli ailelerin bu harcamaları minimize etmeye çalıştığını ortaya koymuştur.

Finansal planlama açısından değerlendirildiğinde, katılımcıların %43.7'sinin daha detaylı finansal planlama yaptığını belirtmesi, çocuk sahibi olmanın ailelerin uzun vadeli finansal karar alma süreçlerini etkilediğini göstermektedir. Ancak, %14.6 oranında katılımcının finansal planlamayı ertelediğini veya göz ardı ettiğini belirtmesi, ekonomik belirsizlikler nedeniyle bazı ailelerin uzun vadeli stratejiler oluşturmakta zorlandığını göstermektedir. Lusardi ve Tufano (2015), finansal okuryazarlığın uzun vadeli planlama üzerindeki belirleyici etkisini vurgulamış ve düşük finansal bilgi seviyesine sahip bireylerin tasarruf ve planlama konularında daha az sistematik davrandığını ortaya koymuştur.

Sosyal sorumluluk projelerine katılım açısından değerlendirildiğinde, katılımcıların %38.8'i çocuk sayısı nedeniyle sosyal sorumluluk faaliyetlerine daha az zaman ayırdıklarını belirtmiştir. Bununla birlikte, %24.3'ü yardım faaliyetlerine daha fazla maddi veya manevi destek sağladığını, %19.4'ü ise sosyal sorumluluk projelerine daha aktif katıldığını ifade etmiştir. Bu durum, çocuk sahibi ailelerin toplumsal katkılar konusunda farklı tutumlar geliştirdiğini göstermektedir. Lusardi ve Mitchell (2014) tarafından yapılan çalışmalarda da, gelir düzeyi ve finansal güvenlik algısının hayırseverlik ve sosyal projelere katılım üzerinde önemli bir belirleyici olduğu ifade edilmektedir.

Sonuç olarak, bu araştırmanın bulguları literatürde yer alan finansal yönetim, harcama eğilimleri ve aile ekonomisiyle ilgili çalışmalarla büyük ölçüde örtüşmektedir. Becker (1991), Browning ve Chiappori (1998), Conley (2000) ve Cáceres-Delpiano (2006) tarafından yapılan araştırmalar, ailelerin finansal tercihlerini belirleme süreçlerini açıklamakta önemli çerçeveler sunmaktadır. Bu çalışma da benzer şekilde, ebeveynlerin finansal yönetim alışkanlıklarının çocuk sayısı, yaş grubu ve gelir seviyesi doğrultusunda değiştiğini ortaya koymaktadır. Özellikle eğitim ve zorunlu harcamalar öncelikli tutulurken, sosyal, kültürel ve eğlence harcamalarının bu önceliklere kıyasla daha düşük seviyelerde kaldığı gözlemlenmektedir.

4.6. TEK ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN HARCAMALARINA İLİŞKİN BİLGİLER

Araştırma bulguları, tek çocuğa sahip katılımcıların çocukları için ayırdıkları bütçenin diğer harcamalara oranla yüksek olduğunu göstermektedir. Katılımcıların %39.1'inin çocukları için ayırdıkları bütçeyi "Yüksek" olarak değerlendirmesi ve %13.7'sinin ise "Çok yüksek" olarak belirtmesi, tek çocuklu ailelerin çocuklarının eğitim, sağlık ve sosyal gelişimine yönelik harcamalarını önceliklendirdiğini ortaya koymaktadır. Buna karşılık, yalnızca %2.5'lik bir kesim bu harcamaları düşük olarak değerlendirmiştir.

Bu bulgular, tek çocuklu ailelerin finansal önceliklerinin çocuklarının refahına yönelik olduğunu göstermektedir. Browning ve Chiappori (1998) tarafından geliştirilen Kaynak Tahsis Modeli, çocuk sayısının artmasıyla birlikte ebeveynlerin kaynaklarını bölüştürmek zorunda kaldığını ve çocuk başına düşen maddi desteğin azaldığını öne sürmektedir. Tek çocuk sahibi olmanın ekonomik avantajları düşünüldüğünde, ebeveynlerin eğitim, sağlık ve sosyal gelişim gibi alanlara daha fazla yatırım yapma eğiliminde oldukları söylenebilir (Browning ve Chiappori, 1998).

Tek çocuğa sahip katılımcıların eğitim harcamalarına yönelik beklentileri, uzun vadeli finansal planlama açısından dikkate değer bulgular sunmaktadır. Araştırma verilerine göre, katılımcıların %33.7'si eğitim harcamalarının gelecekte yüksek olacağını düşünmekte, %24.5'i ise çok yüksek düzeyde harcama yapmayı planlamaktadır. Buna karşılık, %29.6'sı eğitim harcamalarını orta seviyede değerlendirmiş, %10.2'si ise bu harcamaların düşük olacağını belirtmiştir.

Bu dağılım, tek çocuklu ailelerin büyük bir kısmının çocuklarının eğitime yatırım yapmayı hedeflediğini, ancak ekonomik belirsizlikler nedeniyle bir kısmının harcamalarını düşük tutmayı veya belirli bir plan yapmamayı tercih ettiğini göstermektedir. Cáceres-Delpiano (2006), çocuk sayısının artışının hane halkı gelirleri üzerindeki baskıyı artırarak eğitim yatırımları üzerindeki etkilerini incelediği çalışmasında, daha az çocuğa sahip ailelerin eğitim harcamalarına

daha fazla bütçe ayırabildiğini ve çocuk başına düşen yatırımın arttığını göstermektedir.

Bununla birlikte, tek çocuk sahibi ailelerin eğitim harcamalarına daha fazla kaynak ayırma eğiliminde olduğu görülmektedir. Guo ve VanWey (1999) tarafından yapılan araştırma, tek çocuklu ailelerin eğitim harcamalarına daha fazla yatırım yaptığını ve bu durumun çocuğun akademik başarısını artırıcı bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Guo ve VanWey'in (1999) çalışmasında, çocuk başına düşen eğitim harcamalarının kardeş sayısı arttıkça azaldığı ve tek çocuklu ailelerin çocuklarının eğitime daha fazla kaynak ayırarak bireysel başarılarını desteklemeyi hedeflediği belirtilmektedir. Bu durum, ailelerin çocuklarının akademik kariyerlerinde daha iyi fırsatlar elde etmelerini sağlama amacı taşıdıklarını göstermektedir.

Benzer şekilde, Blake (1981) tarafından geliştirilen Kaynak Paylama Modeli, çocuk sayısının artmasıyla birlikte ebeveynlerin her bir çocuğa ayırdığı maddi ve manevi kaynağın azaldığını vurgulamaktadır. Blake'in modeline göre, tek çocuklu ailelerin çocuklarına daha fazla maddi yatırım yapma eğiliminde olduğu, bunun da eğitim başarılarına doğrudan etki ettiği öne sürülmektedir.

Araştırma bulguları, tek çocuklu ailelerin bütçe planlamalarında çocuklarına yönelik harcamaları önceliklendirdiğini ve eğitim harcamalarına yönelik uzun vadeli planlar yaptığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, tek çocuk sahibi olmanın finansal yükü nispeten hafiflettiği ve ebeveynlerin çocuklarına daha fazla kaynak ayırmasını sağladığı söylenebilir (Conley, 2000).

Ancak, gelecekteki eğitim harcamalarına ilişkin planlar değerlendirildiğinde, bazı ailelerin ekonomik belirsizlikler nedeniyle düşük düzeyde harcama yapmayı planladığı veya net bir plan oluşturmadığı görülmektedir. Bu durum, ailelerin ekonomik koşullara bağlı olarak esnek finansal stratejiler geliştirdiğini ve uzun vadeli yatırım kararlarında dikkatli davrandığını göstermektedir (Lusardi ve Tufano, 2015).

Elde edilen bulgular, tek çocuklu ailelerin finansal kararlarında eğitim harcamalarının belirleyici bir faktör olduğunu göstermekte ve çocuklarının gelecekteki akademik başarılarına yönelik yatırımların aile bütçesi içinde önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışma, Browning ve Chiappori (1998), Blake (1981), Guo ve VanWey (1999) ve Cáceres-Delpiano (2006) gibi araştırmacıların aile içi kaynak tahsisi üzerine yaptığı çalışmalarla büyük ölçüde örtüşmektedir. Özellikle tek çocuk sahibi ailelerin eğitim harcamalarına daha fazla yatırım yaptığı ve çocuk başına düşen eğitim, sağlık ve sosyal harcamanın daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.7. BİRDEN FAZLA ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN HARCAMALARINA İLİŞKİN BİLGİLER

Araştırmanın bulgularına göre, birden fazla çocuğa sahip olan ailelerin %58.3'ü eğitim harcamalarında çocukları arasında farklılık olduğunu belirtmiştir. Bu durum, ailelerin eğitim yatırımlarını çocuklarının bireysel ihtiyaçlarına, akademik performanslarına veya eğitim süreçlerindeki aşamalarına göre farklılaştırma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Önceki araştırmalar da ebeveynlerin eğitim harcamalarını çocuklarının doğum sırasına, eğitim gereksinimlerine ve akademik başarılarına göre farklılaştırdığını ortaya koymuştur (Browning ve Chiappori, 1998; Cáceres-Delpiano, 2006).

Eğitim harcamalarındaki bu farklılıkların en önemli belirleyicisinin, ailelerin ilk çocuklarına daha fazla kaynak ayırması olduğu görülmektedir. Conley (2000) ilk çocuğun genellikle daha fazla ebeveyn ilgisi ve maddi yatırım aldığına işaret etmekte ve bu durumun sonraki çocukların eğitim ve gelişim süreçlerini etkileyebileceğini vurgulamaktadır.

Öte yandan, araştırmaya katılan ailelerin %51.9'u gelecekteki eğitim harcamalarında çocukları arasında herhangi bir farklılık planladıklarını belirtmiştir. Bu bulgu, bazı ailelerin eğitim harcamalarında adalet ve eşitliği sağlamaya yönelik bir politika izlediğini düşündürmektedir. Ancak, %48.1'lik bir kesim gelecekte çocuklarına yönelik eğitim harcamalarında farklılık yapmayı planladıklarını ifade etmiştir. Bu durum, ailelerin zamanla değişen ekonomik

koşullara, çocukların bireysel akademik başarılarına ve eğitim sistemindeki değişikliklere bağlı olarak finansal kararlarını güncelleyebileceğini göstermektedir. Yapılan bazı çalışmalarda, ekonomik zorlukların ve gelir değişimlerinin ailelerin çocuklarına yaptıkları eğitim yatırımlarında farklılaşmaya yol açtığı belirtilmiştir (Guo ve VanWey, 1999; Yıldırım ve Aksoy, 2022). Benzer şekilde yapılan araştırmalar, ailelerin çocuk başına düşen harcama oranlarının, çocuk sayısı arttıkça azaldığını göstermektedir (Browning ve Chiappori, 1998).

4.8. TEK VE BİRDEN FAZLA ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN EĞİTİM HARCAMALARININ ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Elde edilen bulgular, tek çocuklu ve birden fazla çocuğa sahip ailelerin eğitim harcamalarına ilişkin algılarında benzer eğilimler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Katılımcıların önemli bir kısmı, eğitim harcamalarının geleceğe yönelik beklentilerini olumlu etkilediğini ifade etmiştir. Tek çocuklu ailelerin %58.2'si ve birden fazla çocuğa sahip ailelerin %53.7'si, eğitim harcamalarının gelecek açısından daha pozitif beklentiler oluşturduğunu belirtmiştir. Bu bulgu, ailelerin çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamaları bir yatırım olarak değerlendirdiklerini ve bunun ilerleyen dönemlerde sosyal ve ekonomik kazanımlarla geri döneceğine dair inançlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak, her iki grupta da benzer oranlarla (%29.6) eğitim harcamalarının endişeye neden olduğu belirtilmiştir. Bu durum, eğitim harcamalarının aile bütçesi üzerindeki yükü ve uzun vadeli finansal planlamalarda yarattığı belirsizliklerle ilişkilendirilebilir.

Aile ilişkilerine etkisi değerlendirildiğinde, her iki grup da eğitim harcamalarının aile içi ilişkileri güçlendirdiğini ifade etmiştir. Tek çocuklu ailelerin %48.0'ı, birden fazla çocuğa sahip ailelerin ise %48.1'i bu harcamaların aile bağlarını kuvvetlendirdiğini düşünmektedir. Bununla birlikte, bazı gerilimlere neden olduğunu belirtenlerin oranı tek çocuklu ailelerde %29.6, birden fazla çocuğa sahip ailelerde ise %28.7 olarak bulunmuştur. Eğitim harcamalarının, özellikle maddi kaynakların bölünmesi gerektiğinde, aile içinde tartışmalara ve bütçe kısıtlamalarına yol açabileceği düşünülebilir.

Yaşanılan yerin konumuna etkisi bakımından, eğitim harcamalarının konum değişikliğiyle ilişkili olduğunu düşünenlerin oranları her iki grupta birbirine oldukça yakındır. Tek çocuklu ailelerin %39.8'i ve birden fazla çocuğa sahip ailelerin %39.1'i eğitim harcamalarının daha iyi bir konuma taşınma kararlarını etkilediğini ifade etmiştir. Ancak, herhangi bir etkisinin olmadığını belirtenlerin oranı tek çocuklu ailelerde %50.0, birden fazla çocuğa sahip ailelerde %51.6'dır. Bu bulgular, eğitim harcamalarının konut tercihleri üzerinde doğrudan belirleyici bir faktör olmadığını, ancak bazı ailelerde bu harcamaların yaşam alanlarını değiştirme gereksinimi yarattığını göstermektedir.

Konut tercihlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, her iki grup da eğitim harcamalarının daha geniş ve konforlu bir konut tercihinin teşvik ettiğini belirtmiştir. Tek çocuklu ailelerin %44.9'u ve birden fazla çocuğa sahip ailelerin %43.5'i, eğitimle bağlantılı olarak daha iyi bir yaşam alanına yöneldiklerini ifade etmiştir. Ancak, ekonomik konut seçeneklerine yönelenlerin ve konut alımını erteleyenlerin oranları da dikkate değerdir. Bu sonuçlar, eğitim harcamalarının ailelerin konut kararlarını şekillendirmede etkili olduğunu, ancak ekonomik faktörlerin de belirleyici bir unsur olduğunu göstermektedir.

Sağlık harcamalarına etkisi açısından, her iki grubun da eğitim harcamaları nedeniyle sağlık bütçelerinde değişiklik yaptıkları görülmektedir. Tek çocuklu ailelerin %24.5'i ve birden fazla çocuğa sahip ailelerin %24.1'i daha fazla sağlık harcaması yapmaya başladığını ifade etmiştir. Eğitim harcamalarının, özellikle özel okul ücretleri, servis giderleri ve ders materyalleri gibi kalemlerde artışa neden olması, ailelerin sağlık harcamalarına da yansıyan bütçe planlamaları yapmalarına yol açabilir. Bununla birlikte, harcamalarında değişiklik yapmadıklarını belirtenlerin oranı da her iki grupta yaklaşık %41.0 seviyesindedir.

Emeklilik planları açısından, katılımcılar eğitim harcamalarının emeklilik sürecine yönelik planlamalarını etkilediğini belirtmiştir. Tek çocuklu ailelerin %43.9'u ve birden fazla çocuğa sahip ailelerin %43.5'i emeklilik planlarını revize ettiklerini ifade etmiştir. Eğitim harcamalarının uzun vadeli finansal hedeflerde değişikliğe neden olması, ailelerin emeklilik birikimlerini ve yatırımlarını gözden geçirmelerine yol açmaktadır. Eğitim harcamalarının erken emekliliği teşvik

ettiğini belirtenlerin oranı ise her iki grupta %19.0 civarında olup, ailelerin çocuklarının eğitim süreçleri tamamlandıktan sonra erken emekliliği düşünebileceğini göstermektedir.

4.9. EBEVEYNLERİN FİNANSAL DAVRANIŞLARI, SOSYOEKONOMİK FAKTÖRLER VE KAYNAK PAYLAMA DİNAMİKLERİNİN AİLELER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Bu bölümde, ebeveynlerin eğitim düzeyinin çocukların eğitime yapılan harcamalar üzerindeki etkisi ve eğitim harcamalarının aile bütçesi üzerindeki yansımaları ele alınmaktadır. Araştırma bulguları, bazı varsayılan farkların istatistiksel olarak desteklenmediğini göstermektedir. Bu çerçevede, H1 ve H5 hipotezleri reddedilmiştir.

H1 hipotezi reddedilmiştir, yani ebeveynlerin eğitim düzeyine göre çocukların eğitime yapılan harcamalar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p = 0.764$, $p > 0.05$) (Tablo 3.49). Eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerin çocuklarına daha fazla harcama yapması beklenirken, bulgular bu farkın belirgin olmadığını göstermektedir. Harcamalar, ebeveyn eğitimi yerine gelir seviyesi ve ekonomik koşullara göre şekillenmektedir. Powell ve Steelman (1993) da benzer şekilde ebeveyn eğitim düzeyinin tek başına belirleyici olmadığını vurgulamaktadır.

Araştırma bulguları, ebeveynlerin eğitim düzeyine ve hane gelirine göre çocuklarının eğitime ve okul dışı aktivitelere ayırdıkları harcamalar arasında belirgin farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Tablo 3.49'da görüldüğü gibi, ebeveynlerin büyük bir kısmı (%43.7), çocuklarının eğitime gelirlerinin %0-10'unu ayırmaktadır. Özellikle doktora mezunları arasında bu oranın %83.3 olması, yüksek eğitim düzeyine sahip ebeveynlerin çocuklarının eğitime gelirlerinden daha düşük oranlarda harcama yapma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Bu durum, Browning ve Chiappori'nin (1998) Kaynak Tahsis Modeli ile paralellik göstermektedir. Model, yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin harcamalarında daha optimal bir dağılım yaptığını ve eğitim yatırımlarının mutlak seviyede yüksek olmasına rağmen gelirlerine oranla daha düşük bir seviyede kaldığını öne sürmektedir.

Orta ve düşük eğitim seviyesine sahip ebeveynler ise çocuklarının eğitim harcamalarına gelirlerinden daha büyük pay ayırmaktadır. Örneğin, ortaokul mezunları arasında %26-50 oranında gelirlerini eğitim harcamalarına ayıranların oranı %20.0 iken, doktora mezunları arasında bu oran %0.0'dır. Bu durum, Becker'in (1991) İnsan Sermayesi Teorisi ile de açıklanabilir. Becker, bireylerin eğitim yatırımlarını gelecekte ekonomik geri dönüş sağlamak amacıyla yaptıklarını öne sürmektedir. Eğitim düzeyi yüksek bireyler, çocuklarının gelecekte başarılı olma olasılıklarını daha yüksek gördükleri için eğitim harcamalarına gelirlerinden daha az bir pay ayırırken, daha düşük eğitim seviyesine sahip bireyler, çocuklarının daha iyi bir gelecek elde etmesi için eğitim harcamalarına daha fazla yatırım yapmaktadır.

Bununla birlikte, yapılan ki-kare testi sonuçları, ebeveynlerin eğitim düzeyi ile çocuklarının eğitime ayırdıkları gelir oranı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir ($p>0.05$). Bu sonuç, eğitime yapılan harcamaların yalnızca eğitim seviyesiyle değil, aynı zamanda diğer sosyo-ekonomik faktörlerle de şekillendiğini göstermektedir. Örneğin, Lusardi ve Mitchell (2014) finansal okuryazarlığın hane halklarının tasarruf ve yatırım kararlarını nasıl etkilediğini göstermiş ve yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin uzun vadeli eğitim harcamalarını planlama konusunda daha sistematik davrandığını ortaya koymuştur.

Hane geliri ile çocukların okul dışı aktivitelere katılımı arasındaki ilişki incelendiğinde (Tablo 3.50), gelir seviyesi arttıkça okul dışı etkinliklere katılım oranının da arttığı görülmektedir. Özellikle bilim ve teknoloji etkinliklerine katılım oranı en düşük gelir grubunda %10.4 iken, en yüksek gelir grubunda %31.2'ye çıkmaktadır. Bu bulgu, Lusardi ve Tufano'nun (2015) finansal tercihlerin gelir düzeyine bağlı olarak şekillendiğini gösteren çalışmaları ile uyumludur.

Benzer şekilde, spor çalışmalarına katılım oranı da gelir seviyesine göre değişkenlik göstermektedir. En düşük gelir grubunda spor faaliyetlerine katılım %10.0 iken, en yüksek gelir grubunda bu oran %30.0'a çıkmaktadır. Bu bulgular, Becker'in (1991) insan sermayesi yatırımına ilişkin modelinin eğitim dışındaki sosyal ve fiziksel gelişim alanlarına da uygulanabileceğini göstermektedir.

Yüksek gelir grubundaki ebeveynler, çocuklarının gelişimine yönelik eğitim dışı yatırımları daha geniş bir perspektiften değerlendirebilirken, düşük gelir grubundaki ebeveynler bu tür harcamaları daha kısıtlı bir bütçe çerçevesinde ele almak zorunda kalmaktadır.

Yapılan ki-kare testi ($p < 0.05$), hane geliri ile çocukların okul dışı aktivitelere katılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğunu göstermektedir. Bu durum, Conley (2000) tarafından yapılan araştırmalarla örtüşmektedir. Conley, çocuk sayısı ve aile içi ekonomik koşulların, çocuk başına ayrılan eğitim ve sosyal gelişim harcamalarını etkilediğini göstermiştir. Benzer şekilde, Cáceres-Delpiano (2006), çocuk sayısı arttıkça çocuk başına düşen kaynakların azaldığını ve ebeveynlerin bütçe planlamalarında zorunlu harcamaları önceliklendirdiğini ortaya koymuştur.

Sanat, drama ve müzik etkinlikleri gibi diğer okul dışı faaliyetlere katılım oranları da gelir gruplarına göre farklılaşmaktadır. Örneğin, müzik etkinliklerine katılım oranı en düşük gelir grubunda %10.4 iken, en yüksek gelir grubunda %31.2'dir. Bu bulgu, ailelerin çocuklarının eğitimi dışındaki etkinliklere yaptığı yatırımın da ekonomik kapasiteyle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Lareau (2011) tarafından yapılan çalışmalar, orta ve üst sınıf ailelerin çocuklarını kültürel ve sanatsal faaliyetlere yönlendirme eğilimlerinin daha yüksek olduğunu ve bunun eğitim başarılarıyla bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçları, genel olarak, çocukların eğitime ayrılan harcama oranlarının ebeveynlerin eğitim düzeyiyle doğrudan ilişkilendirilemeyeceğini, ancak hane gelirinin okul dışı aktiviteler üzerinde belirleyici bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Becker'in (1991) insan sermayesi teorisi, Browning ve Chiappori'nin (1998) kaynak tahsis modeli ve Conley'nin (2000) aile içi finansal karar alma süreçleri üzerine yaptığı çalışmalar, ebeveynlerin finansal kaynaklarını nasıl yönettiği konusunda farklı faktörlerin etkili olduğunu göstermektedir. Bu araştırma da benzer şekilde, eğitim ve sosyal gelişim harcamalarının ebeveynlerin ekonomik ve sosyal konumları doğrultusunda farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçları, H2 hipotezini desteklemektedir, yani ailelerin gelir düzeyine göre çocukların okul dışı aktivitelere katılım oranı arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0.045$) (Tablo 3.50). Gelir seviyesi yüksek ailelerin çocuklarının spor, sanat ve benzeri sosyal aktivitelere daha fazla katılım gösterdiği görülmektedir. Bu bulgu, ekonomik sermayenin çocukların kişisel gelişimi üzerindeki etkisini vurgulayan Bourdieu'nün kültürel sermaye teorisi ile örtüşmektedir. Düşük gelir grubundaki aileler ise ek masraflar nedeniyle çocuklarını bu tür etkinliklere dahil etmekte zorlanabilmektedir. Bu durum, eğitimde fırsat eşitsizliğini artıran faktörlerden biri olarak değerlendirilebilir. Tomul (2007) çalışmasında da benzer sonuçlar elde edilmiş ve gelir düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının okul dışı etkinliklere daha fazla katıldığı belirtilmiştir.

Araştırma bulguları, hane geliri ile çocukların eğitim aldığı okul türü ve çocukların eğitim başarısı arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymaktadır. Tablo 3.51'de görüldüğü gibi, düşük gelir grubundaki çocukların büyük çoğunluğu devlet okullarına yönelirken, yüksek gelir grubundaki çocukların özel okullara yöneldiği görülmektedir. Özellikle 17,00-35.000 TL gelir grubundaki çocukların %24.3'ü devlet okuluna giderken, 95,001 TL ve üzeri gelir grubundaki çocukların %3.3'ü özel okulda eğitim almaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre H3 hipotezi desteklenmiştir, yani ailelerin gelir düzeyine göre çocukların devlet veya özel okulda eğitim alması arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0.032$). Bulgular, gelir seviyesi yüksek ailelerin çocuklarını özel okullara gönderme olasılığının daha yüksek olduğunu göstermektedir (Tablo 3.51).

Özel okullar, sundukları ek imkanlar (daha küçük sınıflar, bireysel rehberlik, zengin müfredat dışı aktiviteler) nedeniyle tercih edilmektedir. Ancak düşük gelir grubundaki aileler genellikle devlet okullarına yönelmektedir. Powell ve Steelman (1990), ekonomik durumu iyi olan ailelerin çocuklarını özel okullara yönlendirme eğiliminde olduğunu ve bunun uzun vadede akademik başarıya da etki ettiğini ortaya koymuştur.

Bu bulgular, Browning ve Chiappori'nin (1998) geliştirdiği Kaynak Tahsis Modeli ile uyumludur. Bu modele göre, ailelerin ekonomik kaynakları sınırlı olduğunda, eğitim gibi uzun vadeli yatırımlara ayrılan pay gelir seviyesine bağlı olarak değişmektedir. Düşük gelirli aileler, çocuklarının eğitim masraflarını minimize etmek için devlet okullarını tercih ederken, yüksek gelirli aileler çocuklarının akademik başarısını artırmak ve eğitim kalitesini yükseltmek amacıyla özel okulları tercih etmektedir (Browning ve Chiappori, 1998). Benzer şekilde, Lareau (2011) tarafından yapılan çalışmalarda da yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip ailelerin çocuklarını daha fazla akademik ve kültürel etkinliklere yönlendirdiği belirtilmiştir.

Özel okul tercihiyle ilgili literatürde yapılan diğer araştırmalar da bu sonucu desteklemektedir. Conley (2000), yüksek gelirli ailelerin çocuklarını özel okullara yönlendirme eğilimlerinin daha fazla olduğunu ve özel okul tercihlerinin çocukların akademik performansı ile doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Aynı şekilde, Cáceres-Delpiano (2006) çocuk sayısının artmasının ailelerin eğitim harcamalarına ayırdıkları bütçeyi sınırladığını ve çocukların özel okulda eğitim alma olasılığını azalttığını göstermektedir.

Hane gelirinden çocukların eğitimine ayrılan harcama oranı ile çocukların akademik başarısı arasındaki ilişki incelendiğinde (Tablo 3.52), harcama oranı arttıkça çocukların çok iyi başarı gösterme oranının azaldığı görülmektedir. Örneğin, düşük bütçeli grupta (%0-10 gelir ayıran aileler) birinci çocukların %41.8'i "Çok iyi" başarı gösterirken, %51 ve üzeri gelir ayıran ailelerde bu oran %6.1'e düşmektedir. Birden fazla çocuklar için de benzer bir eğilim gözlemlenmekte olup, düşük bütçe ayıran ailelerde çocukların %44.4'ü çok iyi başarı gösterirken, yüksek bütçeli ailelerde bu oran %5.6'ya kadar düşmektedir. Ki-Kare testi sonuçları, hem tek hem de birden fazla çocuk için bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir ($p=0.028$, $p=0.032$).

Bu bulgular, Becker'in (1991) İnsan Sermayesi Teorisi ile paralellik göstermektedir. Becker'e göre, eğitime yapılan harcamalar uzun vadede bireyin ekonomik getirisini artıran bir yatırım olarak değerlendirilse de, eğitim başarısı sadece maddi yatırımla belirlenmemektedir (Becker, 1991). Conley (2000) ise

eğitim yatırımlarının belirli bir seviyeye ulaştığında getirisinin azaldığını ve akademik başarıyı artırmada daha fazla harcama yapmanın doğrudan bir etki yaratmadığını belirtmiştir.

Elde edilen bulgular, yüksek gelir gruplarında yer alan ailelerin çocuklarının özel okula gitme olasılığının daha yüksek olduğunu, ancak eğitime ayrılan bütçenin doğrudan akademik başarıyı garanti etmediğini göstermektedir. Bu durum, Guo ve VanWey'in (1999) çalışmalarıyla da örtüşmektedir. Guo ve VanWey (1999), aile içi finansal yatırımların çocukların bilişsel gelişimine olan etkisinin yalnızca maddi kaynaklarla sınırlı olmadığını ve ebeveynlerin eğitime yönelik katılımı ile destekleyici çevresel faktörlerin de akademik başarıda önemli bir rol oynadığını belirtmiştir.

Sonuç olarak, bu çalışma, Becker (1991), Browning ve Chiappori (1998), Conley (2000), Cáceres-Delpiano (2006) ve Guo ve VanWey (1999) gibi araştırmacıların eğitim harcamaları, okul tercihi ve akademik başarı üzerine yaptığı çalışmalarla büyük ölçüde uyumludur. Özel okul tercihinin gelir seviyesine bağlı olarak arttığı, ancak eğitime yapılan harcamanın akademik başarı üzerinde doğrudan belirleyici bir faktör olmadığı anlaşılmaktadır. Bu bulgular, eğitimin sadece maddi yatırım ile değil, aynı zamanda aile içi destek, eğitim ortamı ve kültürel sermaye gibi faktörlerle de şekillendiğini göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre H4 hipotezi de desteklenmiştir, yani çocukların eğitim başarısına göre çocukların eğitime yapılan harcamaların oranı arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0.028$ ve $p = 0.032$) (Tablo 3.52). Elde edilen veriler, ailelerin eğitim için yaptığı harcamaların çocukların akademik performansını artırabileceğini göstermektedir. Özel dersler, ek eğitim materyalleri ve teknolojik destekler (örneğin, bilgisayar ve eğitim yazılımları) gibi harcamalar, öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkilemektedir. Lusardi ve Mitchell (2014), ekonomik kaynakların eğitim başarılarını artırıcı bir faktör olduğunu belirtmiştir. Ancak sadece maddi yatırım değil, ebeveynlerin eğitime verdikleri önem ve çocukların çalışma alışkanlıkları gibi faktörler de akademik başarı üzerinde belirleyici olmaktadır.

Bu bağlamda, ekonomik durumu sınırlı olan ailelerin çocuklarının akademik başarılarını destekleyebilmek için devlet destekli burslar, ücretsiz ders materyalleri ve eğitim destek programlarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamada zorlanma durumlarına bakıldığında (Tablo 3.53), eğitime ayrılan gelir oranı ile yaşanan finansal ve sosyal etkiler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p = 1.000$). Bu durum, eğitime yapılan harcamaların genel finansal istikrar üzerinde sistematik bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Özellikle “istek ve ihtiyaçların karşılanması”, “bütçede dengesizlik oluşması” ve “tatil ve gezi planlarının iptali” gibi etkilerin her gelir grubunda benzer oranlarda yaşandığı görülmektedir.

H5 hipotezi reddedilmiştir, yani çocukların eğitime yapılan harcamaların oranına göre diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamada zorlanma arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p = 1.000$, $p > 0.05$) (Tablo 3.53). Bulgular, ailelerin eğitim harcamalarını planlı bir şekilde yönettiğini ve bu harcamaların bütçe dengesi üzerinde doğrudan olumsuz bir etki yaratmadığını göstermektedir. Browning ve Chiappori (1998), ailelerin gelirlerini esnek bir şekilde bölüştürdüğünü ve eğitim harcamalarının genellikle önceden planlandığını belirtmektedir.

Bu bulgular, Lusardi ve Mitchell’in (2014) finansal okuryazarlık çalışmalarıyla da paralellik göstermektedir. Lusardi ve Mitchell (2014), gelir seviyesi ve finansal yönetim becerilerinin hane halklarının harcama kalıplarını nasıl etkilediğini incelemiş ve bireylerin eğitim harcamalarını bütçelerine entegre ederken farklı stratejiler geliştirdiklerini ortaya koymuştur.

Araştırma bulguları, çocuk sayısının eğitim harcamaları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Tablo 3.54’te görüldüğü gibi, özel ders, eğitim materyali, okul kıyafetleri ve okul servisi harcamaları açısından çocuk sayısının artmasının harcamaların dağılımını etkilediği belirlenmiştir. Özellikle özel ders harcamaları açısından çocuk sayısının etkisi anlamlıdır ($p = 0.027$) ve çocuk sayısı arttıkça özel ders alma oranı düşmektedir.

H7 hipotezi desteklenmiştir, yani çocuk sayısına göre çocukların okul giderlerine yapılan harcamalar arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0.004$; $p = 0.027$, $p = 0.013$, $p = 0.009$, $p = 0.021$; $p = 0.017$) (Tablo 3.54). Çocuk sayısının artmasıyla çocuk başına düşen harcamanın azaldığı görülmektedir. Kaynak Paylama Modeli (Blake, 1981), bu durumun her çocuğa ayrılan bireysel eğitim kaynağının azalmasıyla ilişkili olduğunu öne sürmektedir.

Bu bulgular, Blake'in (1981) geliştirdiği Kaynak Paylaşımı Modeli ile örtüşmektedir. Blake, aile içi kaynakların çocuk sayısına bağlı olarak bölünmesi gerektiğini ve çocuk başına düşen kaynakların azaldığını öne sürmektedir. Benzer şekilde, Cáceres-Delpiano (2006), çocuk sayısının artmasının çocuk başına düşen eğitim harcamalarını azalttığını ve ailelerin daha ekonomik tercihlere yöneldiğini göstermektedir. Araştırma sonuçları, Cáceres-Delpiano'nun (2006) bulgularını desteklemektedir; çocuk sayısının artmasıyla birlikte özel ders alma oranının azalması, bireysel eğitim desteğinin maliyet nedeniyle sınırlanabileceğini göstermektedir.

Eğitim materyali harcamalarına bakıldığında, çocuk sayısının artmasıyla ailelerin daha düşük bütçeli seçeneklere yöneldiği görülmektedir ($p = 0.013$). Bu bulgu, Conley'in (2000) kaynak tahsisi çalışmaları ile de uyumludur. Conley (2000), kardeş sayısının artmasının bireysel eğitim yatırımlarını azalttığını ve çocuk başına düşen eğitim materyali harcamalarının küçüldüğünü göstermektedir. Benzer şekilde, Guo ve VanWey (1999), çocuk sayısı arttıkça ailelerin bireysel çocuk başına yaptığı yatırımların azaldığını ve eğitim harcamalarının daha geniş bir aile bütçesi içinde paylaştırıldığını göstermiştir.

Okul kıyafetleri ve okul servisi harcamalarına bakıldığında da benzer eğilimler gözlenmektedir. Okul kıyafetleri için yapılan harcamalar açısından çocuk sayısının etkisi anlamlı bulunmuştur ($p = 0.017$), bu da çocuk sayısının artmasıyla birlikte ailelerin kıyafet harcamalarını daha ekonomik hale getirdiğini göstermektedir. Blake (1981), çocuk sayısının artmasıyla birlikte ailenin mali kaynaklarının daha geniş bir alana yayıldığını ve bunun her bir çocuğa ayrılan bireysel harcamaları düşürdüğünü belirtmiştir.

Okul servisi harcamaları açısından da çocuk sayısının etkisi anlamlıdır ($p = 0.021$). Çocuk sayısı arttıkça, ailelerin ulaşım giderlerini daha dikkatli planladıkları görülmektedir. Becker'in (1991) İnsan Sermayesi Teorisi, ailelerin eğitim yatırımlarını uzun vadeli getiri açısından değerlendirdiğini öne sürmektedir. Ancak, mevcut araştırma bulguları, Becker'in (1991) modelinin bireysel eğitim yatırımlarının çocuk sayısı arttıkça azaldığını öngören kısmıyla örtüşmektedir.

Araştırma bulguları, kaynak paylaşımının eğitim harcamalarına nasıl yansıdığını gösteren önceki araştırmalarla tutarlıdır. Özellikle Browning ve Chiappori'nin (1998) geliştirdiği Kaynak Tahsis Modeli, aile içi ekonomik kararların bireysel tercihler yerine kolektif bütçe yönetimi çerçevesinde şekillendiğini öne sürmektedir. Bu araştırmanın bulguları da benzer şekilde, çocuk sayısının artmasıyla birlikte ailelerin eğitimle ilgili harcamalarını yeniden yapılandırmak zorunda kaldığını göstermektedir.

Araştırma bulguları, finansal yönetim davranışlarının hane geliri düzeyine göre farklılık gösterdiğini ve bireylerin gelir seviyelerine bağlı olarak eğitim harcamaları, tasarruf ve kredi kullanımı gibi finansal kararlarını şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Tablo 3.55'de görüldüğü gibi, çocukların gelecekteki eğitimi için yapılan finansal planlamalar ile kullanılan kaynaklar arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Özellikle finansal planlama yapan bireylerin maaş ve tasarruf gibi düzenli kaynaklara yöneldiği, planlama yapmayan bireylerin ise kredi ve burs gibi dışsal finansman kaynaklarını daha fazla kullandığı görülmüştür.

Araştırma bulguları, H6 hipotezini desteklemektedir, yani çocuğun gelecekteki eğitimi için yapılan finansal planlamalara göre çocukların eğitimi için kullanılan kaynaklar arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0.012$, $p = 0.001$, $p = 0.028$ ve $p = 0.045$) (Tablo 3.55).

Ebeveynlerin çocuklarının eğitime yönelik uzun vadeli finansal planlamalar yapması, mevcut eğitim harcamalarını da doğrudan etkilemektedir. Gelir düzeyi yüksek ve finansal okuryazarlığı gelişmiş aileler, çocuklarının eğitimi için erken yaşlardan itibaren yatırım yapma eğilimindedir. Eğitim sigortaları, özel ders fonları ve burs destekleri gibi araçlar, bu planlamaların temelini oluşturmaktadır.

Jappelli ve Padula (2013) çalışması, finansal planlamanın uzun vadede çocukların eğitimdeki başarılarını artıran bir faktör olduğunu ortaya koymuştur.

Bu bulgular, Lusardi ve Mitchell'in (2014) finansal okuryazarlık ve hane halkı bütçe yönetimi üzerine yaptığı çalışmalar ile uyumludur. Lusardi ve Mitchell (2014), finansal planlama yapan bireylerin gelirlerini daha bilinçli yönettiklerini ve uzun vadeli yatırımlar için tasarruf yapma eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur. Benzer şekilde, bu araştırmada finansal planlama yapan bireylerin %58.3'ü eğitim harcamaları için tasarruflarını kullanırken, planlama yapmayanların sadece %23.3'ü tasarruflarını eğitim giderleri için kullanmaktadır ($p = 0.001$).

Bununla birlikte, finansal planlama yapmayan bireylerin eğitim giderlerini karşılamak için krediye daha fazla başvurduğu belirlenmiştir ($p = 0.028$). Bu bulgu, Lusardi ve Tufano'nun (2015) bireylerin borç yönetimi alışkanlıkları üzerine yaptığı çalışmalar ile örtüşmektedir. Lusardi ve Tufano (2015), finansal okuryazarlık düzeyi düşük olan bireylerin uzun vadeli finansal planlama yapmak yerine, kısa vadeli borçlanma eğiliminde olduklarını ve bunun hane halkı ekonomisini daha kırılgan hale getirdiğini göstermiştir.

H8 hipotezi desteklenmiştir, yani çocuk sayısına göre ailenin harcama kalemlerine ayrılan oran arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0.019$, $p = 0.023$, $p = 0.031$, $p = 0.037$) (Tablo 3.56). Çocuk sayısının artmasıyla birlikte eğitim, sağlık ve temel giderler için ayrılan bütçe oranı değişmekte, ancak eğitime ayrılan payın diğer zorunlu giderler nedeniyle baskılandığı gözlemlenmektedir. Browning ve Chiappori (1998), ailelerin gelirlerini çocuk sayısına göre yeniden yapılandırıldığını ancak tüm harcamaların dengeli bir şekilde azaltılmadığını vurgulamaktadır.

Harcama kalemlerinin çocuk sayısına göre karşılaştırılması sonuçları (Tablo 3.56), çocuk sayısının artmasının ev, eğitim, ulaşım ve sağlık harcamaları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ev giderleri açısından çocuk sayısının etkisi anlamlı bulunmuş ($p = 0.019$), çocuk sayısı arttıkça ailelerin daha büyük ve konforlu konutlara yöneldiği belirlenmiştir.

Bu bulgu, Browning ve Chiappori'nin (1998) kaynak tahsis modeli ile uyumludur. Browning ve Chiappori (1998), ailelerin gelir seviyeleri doğrultusunda konut tercihlerini şekillendirdiğini ve çocuk sayısı arttıkça aile bütçesinde barınma giderlerine ayrılan payın yükseldiğini göstermiştir.

Eğitim harcamaları açısından da çocuk sayısının önemli bir değişken olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, tek çocuklu aileler genellikle eğitim harcamalarını gelirlerinin %26-50'i arasında tutarken, birden fazla çocuğa sahip ailelerde bu oran %0-10'a kadar düşmektedir ($p = 0.023$). Bu bulgu, Conley (2000) ve Cáceres-Delpiano (2006) tarafından yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlarla örtüşmektedir. Conley (2000), çocuk sayısının artmasının bireysel eğitim harcamalarını azalttığını ve ailelerin daha ekonomik çözümlere yöneldiğini belirtirken, Cáceres-Delpiano (2006) büyük ailelerin eğitim harcamalarındaki bütçe dağılımını farklı öncelikler doğrultusunda şekillendirdiğini göstermiştir.

Ulaşım harcamaları açısından da çocuk sayısının etkisi anlamlıdır ($p = 0.031$). Bu sonuç, Becker'in (1991) insan sermayesi yatırım modeli ile ilişkili olarak değerlendirilebilir. Becker (1991), çocukların gelecekteki ekonomik getirilerinin, ailelerin bugünkü yatırım kararlarını doğrudan etkilediğini ve ebeveynlerin ulaşım harcamaları da dahil olmak üzere farklı kategorilerde harcama önceliklerini buna göre belirlediğini öne sürmektedir.

Sağlık harcamaları açısından çocuk sayısının etkisi anlamlı bulunmuştur ($p = 0.037$), bu da çocuk sayısı arttıkça ailelerin sağlık harcamalarına daha fazla bütçe ayırma zorunluluğunun ortaya çıktığını göstermektedir. Bu bulgu, Guo ve VanWey'in (1999) çocuk sayısının aile bütçesi üzerindeki etkileri üzerine yaptığı çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Guo ve VanWey (1999), ailelerin finansal planlamalarını çocuk sayısı doğrultusunda revize ettiklerini ve özellikle sağlık gibi zorunlu harcama kalemlerine öncelik verdiklerini ortaya koymuştur.

Bu sonuçlar, çok çocuklu ailelerin finansal planlama yaparken eğitim harcamalarını dikkatle yönetmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, eğitim harcamalarının hem tek çocuklu hem de birden fazla çocuğa sahip aileler için benzer ekonomik ve sosyal etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Eğitim

harcamalarının ailelerin bütçe yönetimi, sağlık harcamaları, konut tercihleri ve emeklilik planlamaları üzerinde belirleyici bir unsur olduğu görülmektedir. Ancak, bu harcamaların aile içi ilişkilerde bazı gerilimlere yol açabilmesi ve bütçe dengesini zorlayabilmesi, ailelerin finansal planlamalarını dikkatli bir şekilde yapmalarını gerektirmektedir. Elde edilen veriler, eğitim harcamalarının ailelerin finansal karar alma süreçlerinde uzun vadeli etkiler yarattığını ve bu süreçlerin ailelerin genel yaşam kalitesini doğrudan etkileyebileceğini göstermektedir.

Çocuk sayısının artması, aile bütçesi içinde eğitim harcamalarının yanı sıra diğer harcama kalemlerini de etkilemektedir. Araştırma sonuçları, daha fazla çocuğa sahip ailelerin gıda, sağlık, ulaşım ve konut gibi temel giderlere ayırdığı bütçenin arttığını göstermektedir. Ancak bu durum, çocuk başına yapılan bireysel harcamaların azalmasına neden olmaktadır.

Bu sonuçlar, Browning ve Chiappori (1998) tarafından geliştirilen Kaynak Tahsis Modeli ile de açıklanabilir. Aileler, gelirlerini çocuklarının ihtiyaçlarına göre bölüştürürken, harcamalarını önceliklendirmekte ve zorunlu giderleri öncelikli hale getirmektedir. Dolayısıyla, çocuk sayısı arttıkça eğitim dışındaki harcamaların payı da artış göstermektedir.

Özellikle düşük ve orta gelir grubundaki ailelerde, eğitim için ayrılan bütçenin artan çocuk sayısı ile nasıl değiştiği daha belirgin hale gelmektedir. Çocuk başına düşen eğitim harcamalarındaki azalma, devlet destekli eğitim yardımları ve burs programlarının önemini ortaya koymaktadır.

H9 hipotezi reddedilmiştir, yani çocuk sayısı ile ailelerin harcama etki alanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p = 0.678$, $p > 0.05$). Bu bulgu, çocuk sayısının genel aile bütçesi üzerindeki etkisinin beklenenden daha düşük olduğunu göstermektedir. Aileler, çocuk sayısına bağlı olarak harcama önceliklerini değiştirse de, toplam harcama kalemlerinde büyük bir farklılık oluşmamaktadır (Tablo 3.57).

Bu durum, Kaynak Tahsis Modeli (Browning ve Chiappori, 1998) çerçevesinde değerlendirildiğinde, ailelerin gelirlerini belirli ihtiyaçlara göre ayırarak bütçelerini

dengelediğini göstermektedir. Çocuk sayısı arttıkça, bireysel harcamalar azalabilir ancak toplam aile harcamalarının dağılımında radikal değişiklikler meydana gelmemektedir. Downey (2001) de benzer şekilde, çocuk sayısının artmasının aile içindeki bütçe dengesi üzerindeki etkisinin genellikle sınırlı olduğunu öne sürmektedir.

Eğitim harcamalarının etki alanlarının çocuk sayısına göre karşılaştırılması sonuçlarına bakıldığında (Tablo 3.57), çocuk sayısının ailelerin gelecek beklentileri, aile ilişkileri, konut tercihleri ve sağlık harcamaları üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$). Bu durum, Lusardi ve Mitchell'in (2014) bireylerin finansal karar alma süreçlerinin yalnızca çocuk sayısı gibi demografik faktörlere dayanmadığını, aynı zamanda bireylerin finansal okuryazarlık düzeyi, gelir istikrarı ve kültürel faktörler tarafından da şekillendiğini öne süren çalışmaları ile uyumludur.

Çocuk sayısının artması, aile bütçesi içinde eğitim harcamalarının yanı sıra diğer harcama kalemlerini de etkilemektedir. Araştırma sonuçları, daha fazla çocuğa sahip ailelerin gıda, sağlık, ulaşım ve konut gibi temel giderlere ayırdığı bütçenin arttığını göstermektedir. Ancak bu durum, çocuk başına yapılan bireysel harcamaların azalmasına neden olmaktadır.

Bu sonuçlar, Browning ve Chiappori (1998) tarafından geliştirilen Kaynak Tahsis Modeli ile de açıklanabilir. Aileler, gelirlerini çocuklarının ihtiyaçlarına göre bölüştürürken, harcamalarını önceliklendirmekte ve zorunlu giderleri öncelikli hale getirmektedir. Dolayısıyla, çocuk sayısı arttıkça eğitim dışındaki harcamaların payı da artış göstermektedir. Özellikle düşük ve orta gelir grubundaki ailelerde, eğitim için ayrılan bütçenin artan çocuk sayısı ile nasıl değiştiği daha belirgin hale gelmektedir. Bu sonuçlar, eğitim harcamalarının aile bütçesi içinde önceliklendirildiğini ve gelir düzeyine göre değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, bu araştırmanın bulguları literatürde yer alan finansal yönetim, eğitim harcamaları ve kaynak tahsisi üzerine yapılan çalışmalarla büyük ölçüde örtüşmektedir. Becker (1991), Browning ve Chiappori (1998), Lusardi ve Mitchell

(2014), Conley (2000), Guo ve VanWey (1999) ve Cáceres-Delpiano (2006) gibi araştırmacıların finansal planlama, borç yönetimi ve hane halkı bütçe yönetimi üzerine yaptığı çalışmalar, bireylerin finansal kararlarının çocuk sayısı, gelir seviyesi ve harcama öncelikleri doğrultusunda şekillendiğini göstermektedir. Bu çalışma da benzer şekilde, ailelerin eğitim harcamalarını, sağlık ve ulaşım gibi zorunlu giderleri ve finansal planlamalarını gelir seviyelerine ve çocuk sayısına göre optimize ettiklerini ortaya koymaktadır.

Bu sonuç, çocuk sayısının aile harcamalarındaki etki alanlarını doğrudan belirlemediğini, ancak ekonomik şartlar ve ebeveynlerin finansal planlamalarının daha belirleyici faktörler olduğunu göstermektedir.

Bu bulgular ışığında, eğitim harcamalarındaki eşitsizliklerin, ailelerin ekonomik kaynaklarına ve bireysel önceliklerine bağlı olarak değişebileceği söylenebilir. Ancak, kaynakların çocuklar arasında dengeli bir şekilde dağıtılması ve eğitime erişimde fırsat eşitliğinin sağlanması, çocukların akademik başarılarını ve sosyal gelişimlerini destekleyen önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Dolayısıyla, eğitim politikalarının ve aile destek programlarının, ailelerin eğitim harcamalarındaki bu farklılaşmayı minimize etmeye yönelik stratejiler geliştirmesi önerilmektedir.

Genel olarak, bu araştırmanın bulguları literatürde yer alan eğitim harcamaları, kaynak paylaşımı ve finansal yönetimle ilgili çalışmalarla büyük ölçüde uyumludur. Blake (1981), Becker (1991), Browning ve Chiappori (1998), Guo ve VanWey (1999), Conley (2000) ve Cáceres-Delpiano (2006) gibi araştırmacıların aile içi finansal karar alma süreçleri üzerine yaptığı çalışmalar, ailelerin çocuk sayısı arttıkça eğitim harcamalarını yeniden yapılandırıldığını ve bütçelerini optimize etmek için farklı stratejiler geliştirdiğini göstermektedir. Bu çalışma da benzer şekilde, ebeveynlerin finansal yönetim alışkanlıklarının çocuk sayısı, gelir seviyesi ve eğitim harcamalarına yönelik öncelikleri doğrultusunda değiştiğini ortaya koymaktadır.

Araştırma bulguları, bireylerin finansal yönetim davranışlarının hane gelir seviyelerine ve eğitim finansmanı kaynaklarına bağlı olarak farklılık gösterdiğini

ortaya koymaktadır. Gelir seviyesine göre finansal yönetim davranışları incelendiğinde, düşük gelir gruplarındaki bireylerin bütçeye daha sıkı bağlı kaldığı ve harcamalarını daha düzenli takip ettiği görülürken, yüksek gelir seviyelerinde ise tasarruf, sigorta ve uzun vadeli yatırımların ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, Lusardi ve Mitchell'in (2014) finansal okuryazarlık ve hane halkı bütçe yönetimi üzerine yaptığı çalışmalar ile örtüşmektedir. Lusardi ve Mitchell (2014), finansal yönetim becerilerinin gelir seviyesine bağlı olarak farklılık gösterdiğini ve yüksek gelir gruplarında uzun vadeli yatırımlara daha fazla ağırlık verildiğini belirtmektedir.

Finansal karşılaştırma yapma sıklığı, eğitim materyalleri harcaması arttıkça azalmaktadır ($p=0.012$). 0-5000 TL gelir grubundaki bireylerin %31.7'si her zaman fiyat karşılaştırması yaparken, 15001 TL ve üzeri harcama grubunda bu oran %11.6'ya düşmektedir. Bu bulgu, Browning ve Lusardi'nin (1996) gelir düzeyinin bireylerin fiyat hassasiyeti üzerindeki etkisine ilişkin bulgularıyla uyumludur. Browning ve Lusardi (1996), düşük gelir seviyesindeki bireylerin bütçelerini optimize etmek için fiyat karşılaştırmasına daha fazla önem verdiklerini ortaya koymuştur.

Faturaları zamanında ödeme alışkanlığı, eğitim materyalleri harcamalarına bağlı olarak değişim göstermektedir ($p=0.028$). 15001 TL ve üzeri gelir grubundaki bireylerin %8.2'si faturalarını her zaman zamanında öderken, daha düşük gelir gruplarında bu oran %12.5 oranındadır. Bu bulgu, Lusardi ve Tufano'nun (2015) bireylerin borç yönetimi alışkanlıkları üzerine yaptığı çalışmalarla farklılık göstermektedir. Lusardi ve Tufano (2015), gelir seviyesi arttıkça bireylerin düzenli ödeme yapma olasılığının yükseldiğini ve finansal yükümlülüklerini daha istikrarlı bir şekilde yerine getirdiklerini ortaya koymuştur.

Harcamaları kaydetme alışkanlığı, düşük harcama gruplarında daha yaygınken, yüksek harcama gruplarında azalma eğilimindedir ($p=0.019$). 0-5000 TL harcama grubunda bireylerin %30.8'i harcamalarını her zaman kaydederken, 15001 TL ve üzeri harcama grubunda bu oran %22.7'ye düşmektedir. Bu durum, Katona'nın (1975) psikolojik ekonomi teorisi ile uyumludur. Katona (1975), düşük gelirli

bireylerin harcamalarını daha dikkatli takip ettiğini ve bilinçli bütçeleme yapma eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur.

Bütçeye bağlı kalma alışkanlığı düşük eğitim materyalleri harcama gruplarında daha yüksektir ($p=0.033$). 0-5000 TL harcama grubunda “Her zaman” bütçeye bağlı kalan bireylerin oranı %39.2 iken, 15001 TL ve üzeri harcama grubunda bu oran %3.3’e kadar düşmektedir. Bu bulgu, Friedman’ın (1957) daimi gelir hipotezi ile örtüşmektedir. Friedman (1957), düşük gelir seviyesine sahip bireylerin bütçe kontrollerine daha fazla önem verdiklerini ve tüketimlerini kısa vadeli gelir dalgalanmalarına göre düzenlediklerini öne sürmektedir.

Kredi kartı borcunu her zaman tam ödeme alışkanlığı eğitim materyalleri harcama grubuna bağlı olarak artmaktadır ($p=0.041$). Yüksek harcama grubundaki bireyler kredi kartı borçlarını düzenli öderken, düşük harcama gruplarında bu eğilim daha düşük seviyededir. Bu bulgu, Agarwal ve arkadaşlarının (2015) kredi kartı ödeme alışkanlıkları üzerine yaptığı çalışmalarda elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Agarwal et al. (2015), gelir düzeyi arttıkça bireylerin kredi kartı borçlarını tam ödeme eğiliminin yükseldiğini ve finansal yükümlülüklerini daha düzenli yerine getirdiklerini belirtmektedir.

Düzenli para biriktirme alışkanlığı yüksek eğitim materyalleri harcama grubunda daha yaygındır ($p=0.017$). 15001 TL ve üzeri harcama grubundaki bireylerin %47.7’si her zaman düzenli para biriktirirken, daha düşük harcama gruplarında bu oran daha düşüktür. Bu sonuç, Modigliani ve Brumberg’in (1954) yaşam döngüsü hipotezi ile uyumludur. Modigliani ve Brumberg (1954), yüksek gelir gruplarındaki bireylerin daha fazla tasarruf yaparak gelecekteki harcamalarını optimize etme eğiliminde olduklarını öne sürmektedir.

Araştırma sonuçları, H10 hipotezini desteklemektedir, yani ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarına göre çocukların okul giderlerine yapılan harcamalar arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0.041$, $p = 0.045$, $p = 0.017$ ve $p = 0.021$) (Tablo 3.58).

Finansal yönetim becerisi gelişmiş ebeveynler, çocuklarının eğitim giderlerine düzenli bütçe ayırabilmekte ve eğitimin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. Eğitim harcamalarını yönetme becerisi, özellikle dar gelirli ailelerde daha kritik hale gelmektedir. Hilgert, Hogarth ve Beverly (2003) çalışmaları, bireylerin finansal planlama becerilerinin bütçe yönetimi üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Ebeveynlerin iyi bir finansal planlamaya sahip olmaması, çocuklarının eğitimde yeterli fırsatlara ulaşamamasına neden olabilmektedir.

Gelir yönetimi alışkanlıklarının, eğitim finansmanı kaynaklarına göre anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir ($p<0.05$). Tablo 3.59'daki bulgulara göre, maaş kullanımı ile finansal disiplin arasındaki bağlantı dikkat çekicidir. Maaşlarıyla eğitim giderlerini karşılayan bireylerin büyük bir kısmı, faturalarını zamanında ödeme ($p=0.028$), harcamalarını kayıt altına alma ($p=0.018$) ve bütçeye bağlı kalma ($p=0.022$) gibi alışkanlıklara sahip değildir. Bu durum, Lusardi ve Mitchell'in (2011) finansal okuryazarlık üzerine yaptığı çalışmalarda ortaya koyduğu bulgularla uyumlu değildir. Lusardi ve Mitchell (2011), finansal yönetim becerileri yüksek olan bireylerin gelirlerini daha verimli kullandıklarını ve finansal yükümlülüklerini düzenli bir şekilde yerine getirdiklerini belirtmektedir.

Tasarruflarını eğitim giderlerine yönlendiren bireylerin daha disiplinli finansal alışkanlıklara sahip olduğu görülmektedir ($p=0.017$). Özellikle düzenli para biriktirme eğilimi, eğitim giderlerini maaş ve tasarruflarıyla karşılayan bireyler arasında daha yaygındır. Bu bulgu, Ando ve Modigliani'nin (1963) tasarruf davranışları üzerine yaptığı çalışmalarla paralellik göstermektedir. Ando ve Modigliani (1963), tasarruf yapan bireylerin uzun vadeli finansal planlama yapma eğiliminde olduklarını ve harcamalarını daha kontrollü bir şekilde yönettiklerini ortaya koymuştur.

Eğitim giderlerini maaş ve tasarruf ile finanse eden bireylerin, bütçeye bağlı kalmama ve kredi kartı borçlarını düzenli ödememe gibi alışkanlıklara daha yatkın olduğu görülmektedir ($p=0.041$). Bu bulgu, Stango ve Zinman'ın (2009) hane halkı borçlanma davranışları üzerine yaptığı çalışmalarla örtüşmektedir. Stango ve Zinman (2009), düşük finansal okuryazarlığa sahip bireylerin borçlanma

eğilimlerinin daha yüksek olduğunu ve mali yükümlülüklerini yönetmekte zorlandıklarını ortaya koymuştur.

Maaş ile eğitim giderlerini karşılayan bireylerin finansal planlama eksikliği gösterdiği gözlemlenmiştir ($p=0.033$). Bu bireylerin büyük bir kısmı, asgari kredi kartı ödemesi yapma ve bütçe dışına çıkma eğilimindedir. Bu bulgu, Guo ve VanWey'in (1999) eğitim harcamalarının bireylerin finansal disiplinleri üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmalarla uyumludur. Guo ve VanWey (1999), finansal planlama eksikliği yaşayan bireylerin, eğitim harcamalarını karşılamak için daha fazla dış destek arayışına girdiklerini belirtmektedir.

Bu çalışma, finansal yönetim davranışlarının gelir seviyelerine ve eğitim finansmanı kaynaklarına bağlı olarak değiştiğini ortaya koymuştur. Araştırma bulguları, Browning ve Chiappori (1998), Lusardi ve Mitchell (2014), Modigliani ve Brumberg (1954) ve Stango ve Zinman (2009) gibi çalışmalarda elde edilen sonuçlarla büyük ölçüde örtüşmektedir. Sonuçlar, bireylerin finansal planlama ve bütçeleme alışkanlıklarının gelir seviyesi ve eğitim giderlerini finanse ettikleri kaynaklara bağlı olarak şekillendiğini göstermektedir.

Bulgular, H11 hipotezinin de desteklendiğini göstermektedir, yani ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarına göre çocukların eğitimi için kullanılan kaynaklar arasında genel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p < 0.05$) (Tablo 3.59).

Eğitim kaynakları sadece okul ücretleri ile sınırlı kalmayıp, kitaplar, özel dersler, ek materyaller ve teknoloji kullanımı gibi farklı alanları da kapsamaktadır. Finansal okuryazarlığı yüksek olan ebeveynler, çocuklarının eğitimi için daha bilinçli harcamalar yapmaktadır. Lusardi ve Mitchell (2011) çalışmaları, eğitim yatırımlarının bilinçli finansal kararlarla daha etkili yönetildiğini ortaya koymuştur.

Özellikle düşük gelirli ailelerde, finansal yönetim becerileri çocukların eğitimde karşılaşılabilecekleri kısıtlamaları minimize edebilmektedir. Bu bağlamda, ailelere yönelik finansal okuryazarlık programlarının yaygınlaştırılması önerilebilir.

Elde edilen bulgular, ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarının çocuklarının gelecekteki eğitimi için finansal planlama yapma düzeyleri ile doğrudan ilişkili

olduğunu göstermektedir. Finansal planlama yapan ebeveynlerin, harcamalarını daha disiplinli bir şekilde yönettiği, uzun vadeli birikim yapma ve tasarruf etme alışkanlıklarının daha güçlü olduğu görülmektedir. Bu bulgular, Browning ve Chiappori (1998) tarafından geliştirilen kaynak paylama modelini desteklemektedir. Model, aile bireylerinin finansal kararlarını belirli önceliklere göre düzenlediğini ve kaynakların optimal bir şekilde tahsis edilmesiyle hane refahının artabileceğini öne sürmektedir.

Ayrıca, Lusardi ve Mitchell (2011) tarafından gerçekleştirilen finansal okuryazarlık çalışmaları, finansal planlama yapan bireylerin tasarruf ve yatırım yapma olasılıklarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bulgular, bu çalışmalar ile uyumlu olarak finansal planlama yapan ebeveynlerin uzun vadeli finansal hedeflerine daha bağlı olduklarını ve bireysel emeklilik sistemine daha fazla katılım gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Finansal planlama yapan bireylerin kredi kartı borçlarını düzenli ödeme ve kredi kartı limitini kullanmama konusunda daha bilinçli oldukları gözlemlenmiştir. Bu durum, Lusardi ve Tufano (2015) tarafından ortaya konan borç yönetimi becerileri ile finansal istikrar arasındaki ilişkiyi desteklemektedir.

Ebeveynlerin finansal planlama yapma durumu çocukların gelecekteki eğitimi için ayrılan kaynakların etkin kullanımına göre farklılık göstermektedir. Planlama yapan ebeveynlerin daha çok maaş ve tasarruf kullanarak eğitim harcamalarını karşıladıkları, planlama yapmayanların ise daha çok kredi ve burs/yardım gibi harici kaynaklara başvurduğu görülmüştür. Bu bulgu, Modigliani ve Brumberg (1954) tarafından geliştirilen Yaşam Döngüsü Hipotezi ile uyumlu olup, uzun vadeli finansal planlama yapan bireylerin gelir düzeylerine bakılmaksızın daha iyi finansal stratejiler geliştirme eğiliminde olduklarını göstermektedir.

Bulgular ayrıca, Guo ve VanWey (1999) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarla da paralellik göstermektedir. Söz konusu çalışma, ebeveynlerin kaynak tahsisinde eğitime verdiği önceliğin, çocukların akademik başarıları ile doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Finansal planlama yapan ebeveynlerin çocuklarının eğitim harcamalarına daha fazla kaynak ayırdıkları ve bu

harcamaların doğrudan çocukların akademik gelişimlerini desteklediği görülmektedir.

Diğer yandan, ebeveynlerin finansal planlama yapma durumunun, sigorta ve emeklilik planları ile ilişkisi de dikkat çekmektedir. Planlama yapan ebeveynlerin mülk sigortası, sağlık sigortası ve hayat sigortasına daha fazla kaynak ayırdıkları belirlenmiştir. Lusardi ve Mitchell (2014) tarafından yürütülen finansal okuryazarlık çalışmaları, uzun vadeli finansal kararlar almanın bireylerin ekonomik güvenliğini artırdığını ve gelecekteki belirsizliklere karşı hazırlıklı olmalarını sağladığını göstermiştir. Bulgular, ebeveynlerin finansal planlama yapma düzeylerinin bu teorik çıkarımlarla tutarlı olduğunu desteklemektedir.

Özet olarak, ebeveynlerin finansal yönetim davranışları, çocukların gelecekteki eğitimi için yaptıkları finansal planlamalar ile yakından ilişkilidir. Finansal planlama yapan ebeveynler, tasarruf ve uzun vadeli yatırım yapma eğiliminde olurken, planlama yapmayan ebeveynler genellikle kısa vadeli finansal kaynaklara güvenmektedir.

H12 hipotezi de desteklenmiştir, yani ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarına göre çocukların gelecekteki eğitimi için yapılan finansal planlamalar arasında genel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p < 0.05$) (Tablo 3.60).

Bu sonuçlar, ailelerin finansal kararlarının çocuklarının gelecekteki eğitim fırsatlarını nasıl şekillendirdiğini göstermektedir. Bowen (2002) çalışması, ebeveynlerin mali yönetim alışkanlıklarının çocuklarının uzun vadeli eğitim başarıları üzerinde doğrudan etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Daha iyi finansal yönetim becerilerine sahip ebeveynler, çocuklarının eğitimi desteklemek için düzenli tasarruf yaparak, eğitim yatırımlarına daha fazla kaynak ayırabilmektedir. Bu nedenle, ebeveynlere yönelik finansal bilinçlendirme programlarının uygulanması, çocukların eğitimdeki fırsat eşitliğini artırmada kritik bir strateji olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak, bu bulgular, ebeveynlerin çocuklarının eğitimi için önemli finansal fedakârlıklar yaptığını ve bu durumun aile bütçesi ve uzun vadeli finansal planlar üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitime yönelik harcamalar, bireylerin tasarruf eğilimlerini ve yatırım kararlarını doğrudan şekillendirmekte, ailelerin ekonomik dengesini belirleyen önemli faktörlerden biri haline gelmektedir.

Bu bulgular, ailelerin finansal bilinç düzeylerini artırmaya yönelik politikaların ve eğitim programlarının geliştirilmesi gerekliliğini de ortaya koymaktadır. Bu değerlendirmeye göre, 12 hipotezden 9'u kabul edilmiş, 3'ü reddedilmiştir. Kabul edilen hipotezlerin çoğunda hane geliri, çocuk sayısı ve ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarının eğitim harcamaları üzerinde anlamlı etkiler gösterdiği gözlemlenmiştir. Ancak, ebeveynlerin eğitim seviyesi ile çocuklarının eğitime yapılan harcamalar arasında bir fark bulunmamış, ayrıca eğitime yapılan harcamaların diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılama sürecine etkisi istatistiksel olarak anlamlı olmamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarının ve kaynak paylaşım süreçlerinin çocukların eğitimi üzerindeki etkisini analiz etmeyi amaçlamıştır. Çalışmada ebeveynlerin gelir düzeyleri, finansal planlama alışkanlıkları, harcama öncelikleri ve çocuklarının eğitim harcamalarına yönelik yaklaşımları kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Araştırma bulguları, ebeveynlerin finansal kararlarının eğitim yatırımlarını nasıl şekillendirdiğini ortaya koymuş ve gelir düzeyi, çocuk sayısı, eğitim seviyesi gibi demografik faktörlerin bu süreçlere nasıl etki ettiğini açıklamıştır.

Araştırmanın teorik çerçevesi, Browning ve Chiappori'nin (1998) geliştirdiği Kaynak Tahsis Modeli, Becker'in (1991) İnsan Sermayesi Teorisi ve Blake'in (1981) Kaynak Paylaşımı Modeli gibi ekonomik ve sosyolojik yaklaşımlar çerçevesinde ele alınmıştır. Bu teorik çerçeveler doğrultusunda elde edilen bulgular şu temel sonuçları ortaya koymaktadır:

Demografik Bulgular ve Genel Eğilimler

Araştırmaya katılan bireylerin çoğunluğu kadın, 35-44 yaş grubunda, lise ve lisans mezunu, özel sektör çalışanı ve orta gelir grubunda yer almaktadır.

Ebeveynlerin büyük bir kısmı, çocuklarının eğitimine yönelik harcamaları bir öncelik olarak görmekte ve bütçelerini bu doğrultuda şekillendirmektedir. Ancak bu harcama eğilimleri, ebeveynlerin gelir düzeyleri ve çocuk sayıları doğrultusunda değişmektedir.

Gelir düzeyi arttıkça, özel okul tercihleri ve okul dışı aktivitelere yönelik harcamalar da artış göstermektedir.

Çocuk sayısının artması, bireysel çocuk başına ayrılan eğitim harcamalarının azalmasına neden olmakta ve aile bütçesini daha dikkatli yönetmeye zorlamaktadır.

Finansal Planlama ve Harcama Eğilimleri

Finansal planlama yapan ebeveynler, çocuklarının eğitime yönelik daha sürdürülebilir harcama stratejileri geliştirmektedir.

Düşük gelirli ebeveynler, eğitim harcamaları için daha fazla tasarruf yapma eğilimindeyken; yüksek gelirli aileler, eğitim için uzun vadeli yatırımlara yönelmektedir.

Eğitim harcamaları için kredi kullanım oranı düşük olup, ebeveynler ağırlıklı olarak maaş ve birikimlerini kullanarak bu harcamaları karşılamaktadır.

Ailelerin büyük bir bölümü, çocuklarının eğitimi için bütçelerinde kesintiler yapmakta ve zorunlu giderlerini eğitim harcamalarına göre şekillendirmektedir.

Kabul Edilen Hipotezler ve Bulgular

Araştırma kapsamında test edilen hipotezlerden 9'u desteklenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya konulmuştur:

H2: Ailelerin gelir düzeyine göre çocukların okul dışı aktivitelere katılım oranı arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p = 0.045$). Gelir düzeyi yüksek aileler, çocuklarının spor, sanat ve akademik gelişimlerini destekleyen etkinliklere daha fazla katılım göstermektedir.

H3: Ailelerin gelir düzeyine göre çocuklarının devlet veya özel okulda eğitim alması arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p = 0.032$). Gelir seviyesi yüksek aileler özel okul tercih ederken, düşük gelirli aileler devlet okullarına yönelmektedir.

H4: Çocukların eğitim başarısına göre eğitim harcamalarının oranı arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p = 0.028$ ve $p = 0.032$). Eğitim harcamaları akademik başarıyı olumlu etkilese de, tek başına belirleyici değildir.

H6: Çocuğun gelecekteki eğitimi için yapılan finansal planlamalara göre eğitim için kullanılan kaynaklar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p = 0.012$, $p = 0.001$,

$p = 0.028$ ve $p = 0.045$). Finansal planlama yapan aileler, çocuklarının eğitimi için daha sürdürülebilir kaynaklar kullanmaktadır.

H7: Çocuk sayısına göre okul giderlerine yapılan harcamalar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p = 0.004$; $p = 0.027$, $p = 0.013$, $p = 0.009$; $p = 0.021$ ve $p = 0.017$). Çocuk sayısı arttıkça, çocuk başına düşen harcama azalmaktadır.

H8: Çocuk sayısına göre ailenin harcama kalemlerine ayrılan oran arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p = 0.019$, $p = 0.023$, $p = 0.031$ ve $p = 0.037$).

H10: Ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarına göre çocukların okul giderlerine yapılan harcamalar arasında anlamlı farklılık vardır. Finansal yönetim becerisi yüksek ebeveynler, okul giderlerine düzenli ve planlı bütçe ayırmaktadır.

H11: Ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarına göre çocukların eğitimi için kullanılan kaynaklar arasında anlamlı farklılık vardır.

H12: Ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarına göre çocukların gelecekteki eğitimi için yapılan finansal planlamalar arasında anlamlı farklılık vardır. Finansal planlama yapan ebeveynler, çocuklarının gelecekteki eğitimi için daha fazla kaynak ayırmaktadır.

Reddedilen Hipotezler ve Açıklamaları

Araştırmada 3 hipotez reddedilmiş ve beklenen farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür:

H1 ($p = 0.764$): Ebeveynlerin eğitim düzeyine göre çocukların eğitime yapılan harcamaların oranı arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Eğitim seviyesi, finansal yönetimden çok finansal okuryazarlık ile ilişkilidir.

H5 ($p = 1.000$): Çocukların eğitime yapılan harcamaların oranına göre diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamada zorlanma durumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Aileler, eğitim harcamalarını planlı yaparak bütçelerinde büyük dengesizlikler yaratmamaktadır.

H9 ($p = 0.678$): Çocuk sayısına göre ailelerin harcama etki alanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Bu araştırmanın bulguları doğrultusunda, ebeveynlerin finansal yönetim süreçlerinin çocuklarının eğitim yatırımları üzerindeki etkisini artırmak ve ailelerin finansal planlama kapasitelerini güçlendirmek için aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

Düşük ve Orta Gelirli Aileler İçin Eğitim Destek Mekanizmalarının Geliştirilmesi

Devlet Destekli Burs ve Fon Sistemleri Genişletilmelidir: Araştırma bulguları, düşük gelirli ailelerin çocuklarının özel okul yerine devlet okullarına yöneldiğini ve okul dışı aktivitelere katılım oranlarının daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum eğitimde fırsat eşitsizliğini artırmaktadır. Düşük gelirli ailelerin çocuklarına daha fazla fırsat sağlanabilmesi için eğitim destek mekanizmaları (örneğin, burslar, ücretsiz ders materyalleri ve ek ders olanakları) yaygınlaştırılmalıdır.

Ücretsiz Eğitim Materyali ve Kaynak Desteği Sağlanmalıdır: Okul kitapları, dijital eğitim platformlarına erişim ve özel ders ihtiyacını karşılamak adına devlet destekli kaynak paylaşım programları oluşturulmalıdır.

Özel Okullar İçin Gelir Desteği ve Hibeler Artırılmalıdır: Araştırma, özel okulları tercih eden ailelerin çoğunlukla yüksek gelir gruplarında yer aldığını göstermektedir. Bu dengesizliği azaltmak için orta gelirli ailelere yönelik eğitim teşvikleri (kısmi burslar, eğitim destek kredileri) oluşturulabilir.

Finansal Okuryazarlık Eğitimlerinin Yaygınlaştırılması

Ebeveynler İçin Finansal Yönetim Eğitimleri Düzenlenmelidir: Bulgular, ebeveynlerin finansal okuryazarlık düzeyinin eğitim harcamalarına yön verme açısından kritik bir faktör olduğunu göstermektedir. Özellikle düşük ve orta gelirli aileler için bütçe planlaması, tasarruf yönetimi, kredi kullanımı ve yatırım araçları hakkında eğitim programları düzenlenmelidir.

Devlet Destekli Finansal Danışmanlık Hizmetleri Yaygınlaştırılmalıdır: Çocukların eğitim harcamalarını daha etkili yönetmek için ebeveynlere yönelik ücretsiz finansal danışmanlık programları oluşturulabilir.

Okullarda Finansal Bilinçlendirme Dersleri Verilmelidir: Eğitim sürecinde, çocuklara finansal yönetim becerileri kazandırmak adına finansal okuryazarlık müfredatına daha fazla yer verilmelidir.

Çocuk Sayısına Göre Eğitim Harcamalarının Daha Adil Dağıtılmasını Sağlayacak Politikalar Geliştirilmelidir

Çok Çocuklu Aileler İçin Özel Eğitim Destek Programları Oluşturulmalıdır: Çalışmada, çocuk sayısının artmasının eğitim yatırımlarında bireysel kaynakların azalmasına neden olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle çok çocuklu aileler için özel burs programları, indirimli eğitim paketleri ve çocuk başına daha dengeli finansal destekler sağlanmalıdır.

Çocuk Sayısına Bağlı Vergi Avantajları Sunulmalıdır: Özellikle 2 ve daha fazla çocuğa sahip aileler için, eğitim harcamalarının vergi indirimlerine tabi tutulması eğitim yatırımlarının sürdürülebilirliğini artırabilir.

Büyük Aileler İçin Uzun Vadeli Finansal Planlama Teşvik Edilmelidir: Araştırma, finansal planlama yapan ailelerin çocuklarının eğitime daha sürdürülebilir yatırımlar yaptığını ortaya koymuştur. Çok çocuklu ailelerin uzun vadeli eğitim bütçelerini oluşturabilmesi için devlet veya özel sektör tarafından "Eğitim Yatırım Fonları" oluşturulmalıdır.

Eğitim Harcamaları İçin Alternatif Finansman Modellerinin Geliştirilmesi

Eğitime Yönelik Uzun Vadeli Yatırım Modelleri Teşvik Edilmelidir: Araştırma, finansal planlama yapan ebeveynlerin çocuklarının eğitimi için daha sürdürülebilir kaynaklar kullanabildiğini ortaya koymuştur. Eğitim sigortaları, bireysel eğitim fonları ve devlet destekli birikim hesapları yaygınlaştırılmalıdır.

Özel Ders ve Ekstra Eğitim Giderleri İçin Alternatif Destek Mekanizmaları Oluşturulmalıdır: Özellikle dar gelirli ailelerin çocuklarının ek ders, özel kurslar ve eğitim materyallerine erişimini artırmak için devlet ve sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenen düşük maliyetli özel ders sistemleri oluşturulabilir.

Ücretsiz veya Düşük Maliyetli Dijital Eğitim Kaynakları Yaygınlaştırılmalıdır: Çocukların bireysel eğitim gelişimlerini desteklemek adına eğitim teknolojilerine yatırım yapılmalı, düşük maliyetli veya ücretsiz dijital eğitim materyalleri sunulmalıdır.

Çocukların Eğitim Başarısının Sadece Maddi Kaynaklarla Şekillenmediği Gerçeği Üzerine Politikalar Geliştirilmelidir

Akademik Başarıya Yönelik Psikolojik ve Sosyal Destek Hizmetleri Artırılmalıdır: Araştırma, eğitime yapılan maddi yatırımların tek başına akademik başarıyı garanti etmediğini göstermektedir. Dolayısıyla, öğrencilere yönelik rehberlik ve psikolojik destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir.

Aile İçi Eğitim Kültürü Güçlendirilmelidir: Eğitim harcamalarının etkili olabilmesi için, ebeveynlerin eğitim süreçlerine aktif katılım göstermeleri teşvik edilmelidir. Bu kapsamda, aile eğitim seminerleri, veli destek programları ve ebeveyn-öğrenci etkileşim projeleri yaygınlaştırılmalıdır.

Ebeveynlerin Eğitime Aktif Katılımını Sağlayacak Stratejiler Geliştirilmelidir: Okullar ve öğretmenler, aileleri çocuklarının eğitimine aktif olarak dahil edebilecek projeler geliştirmelidir. Örneğin, veli akademileri, düzenli ebeveyn-öğretmen görüşmeleri ve evde eğitim destek programları yaygınlaştırılabilir.

Eğitimde Fırsat Eşitliğini Sağlamak İçin Kamu ve Özel Sektör İş Birliği Artırılmalıdır

Kamu-Özel Sektör Ortak Eğitim Destek Programları Oluşturulmalıdır: Özel sektörün eğitime yönelik yatırımları teşvik edilerek, şirketler tarafından düşük gelirli öğrenciler için burs ve eğitim desteği sağlanması teşvik edilmelidir.

Sivil Toplum Kuruluşlarının Eğitimde Rolü Güçlendirilmelidir: Dernekler ve vakıfların, dezavantajlı gruplar için eğitim destek programları geliştirmesi sağlanmalıdır.

Devlet, Özel Sektör ve Üniversiteler Arasında Eğitim Yatırımları İçin İş Birliği Güçlendirilmelidir: Eğitimde sürdürülebilirliği artırmak için özel sektör desteğiyle eğitim projeleri, burs programları ve eğitim altyapı yatırımları artırılmalıdır.

Bu öneriler doğrultusunda, ebeveynlerin finansal yönetim süreçlerini daha etkili hale getirecek politikalar geliştirilmesi eğitimde fırsat eşitliğini artıracak ve ekonomik engellerin çocukların akademik başarıları üzerindeki olumsuz etkilerini azaltacaktır. Ayrıca, finansal okuryazarlık ve uzun vadeli eğitim fonları gibi stratejiler, ailelerin eğitim yatırımlarını daha sürdürülebilir hale getirecek ve gelecekte ekonomik refahlarını korumalarına yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Agarwal, S., Chomsisengphet, S., Mahoney, N., & Stroebel, J. (2015). Regulating consumer financial products: Evidence from credit cards. *Quarterly Journal of Economics*, 130(1), 111–164.
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2011). *Türkiye aile yapısı araştırması*. Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Yayınları.
- Akben-Selçuk, E. (2015). Türkiye’de hanehalklarının borçlanma davranışları: Borç yönetimi stratejileri ve ekonomik refah. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 52(602), 9–28.
- Amartya, S. (1999). *Development as freedom*. Oxford University Press.
- Ando, A., & Modigliani, F. (1963). The "life cycle" hypothesis of saving: Aggregate implications and tests. *The American Economic Review*, 53(1), 55–84.
- Aydiner Boylu, A. (2014). Tek ebeveynli ailelerde finansal sıkıntı ve fonksiyonlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32(1), 55–72.
- Ayvaz Kızılgöl, Ö., & İpek, E. (2019). Türkiye’de hanehalkı tasarruf davranışının analizi. *İzmir İktisat Dergisi*, 34(3), 331–344.
- Balcılar, M., & Demirer, R. (2013). Türkiye’de hanehalklarının finansal yatırım araçları kullanımı ve bu araçları etkileyen faktörler. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8(2), 53–74.
- Becker, G. S. (1965). A theory of the allocation of time. *The Economic Journal*, 75(299), 493–517. <https://doi.org/10.2307/2228949>
- Becker, G. S. (1991). *A treatise on the family* (Enlarged ed.). Harvard University Press.
- Becker, G. S. (1993). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education*. University of Chicago Press
- Blake, J. (1981). Family size and the quality of children. *Demography*, 18(4), 421–442. <https://doi.org/10.2307/2060941>

- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241–258). Greenwood.
- Bowen, C. F. (2002). Financial knowledge of teens and their parents. *Financial Counseling and Planning*, 13(2), 93–102.
- Bradley, R. H., & Corwyn, R. F. (2002). Socioeconomic status and child development. *Annual Review of Psychology*, 53, 371–399. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.53.100901.135233>
- Browning, M., & Chiappori, P.-A. (1998). Efficient intra-household allocations: A general characterization and empirical tests. *Econometrica*, 66(6), 1241–1278.
- Browning, M., & Crossley, T. F. (2001). Unemployment insurance benefit levels and consumption changes. *Journal of Public Economics*, 80(1), 1–23.
- Cáceres-Delpiano, J. (2006). The impacts of family size on investment in child quality. *Journal of Human Resources*, 41(4), 738–754. <https://doi.org/10.3368/jhr.XLI.4.738>
- Carneiro, P., & Heckman, J. J. (2003). Human capital policy. In J. J. Heckman & A. B. Krueger (Eds.), *Inequality in America: What role for human capital policies?* (pp. 77–239). MIT Press.
- Conger, R. D., & Donnellan, M. B. (2007). An interactionist perspective on the socioeconomic context of human development. *Annual Review of Psychology*, 58, 175–199.
- Conley, D. (2000). Sibship, birth order, and family size: Toward a unified theory of resource distribution in the family. *Sociological Forum*, 15(4), 547–567
- Conley, D. (2004). *The pecking order: Which siblings succeed and why*. Pantheon Books.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). SAGE Publications.

- Çelikten, L., Doğan, M. C., & Dişli Çelikten, M. (2023). İlkokulda finansal okuryazarlık: Demografik faktörler finansal tutum ve davranışları farklılaştırıyor mu? *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 13(1), 135–162. <https://doi.org/10.23863/kalem.2022.226>
- Demirgüç-Kunt, A., & Klapper, L. (2013). Measuring financial inclusion: Explaining variation in use of financial services across and within countries. *Brookings Papers on Economic Activity*, 1, 279–340.
- Dew, J. P., & Xiao, J. J. (2011). The Financial Management Behavior Scale: Development and validation. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 22(1), 19–35.
- Doğan, T., & Evlimoğlu, M. (2022). Bireysel yatırımcıların yatırım kararlarında davranışsal finansın rolü: Aydın ili örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 24(2), 123–142.
- Downey, D. B. (1995). When bigger is not better: Family size, parental resources, and children's educational performance. *American Sociological Review*, 60(5), 746–761. <https://doi.org/10.2307/2096320>
- Downey, D. B. (2001). Number of siblings and intellectual development: The resource dilution explanation. *American Psychologist*, 56(6–7), 497–504. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.6-7.497>
- Dumay, X., & Dupriez, V. (2014). Accountability and school performance: A comparative analysis of 11 countries. *Journal of Educational Change*, 15(4), 521–550.
- Erol, T., & Tufan, C. (2005). Türkiye’de hanehalkı tasarrufları ve tasarruf eğilimleri. *İktisat Dergisi*, 23(4), 75-92.
- Ersoy, A. (2008). Çocuklara para yönetimini öğretmede ebeveyn rehberliği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(17), 93–111.
- Friedman, M. (1957). *A theory of the consumption function*. Princeton University Press.

- Gudmunson, C. G., & Danes, S. M. (2011). Family financial socialization: Theory and critical review. *Journal of Family and Economic Issues*, 32(4), 644–667.
- Guo, G., & VanWey, L. K. (1999). Sibship size and intellectual development: Is the relationship causal? *American Sociological Review*, 64(2), 169–187. <https://doi.org/10.2307/2657524>
- Hilgert, M. A., Hogarth, J. M., & Beverly, S. G. (2003). Household financial management: The connection between knowledge and behavior. *Federal Reserve Bulletin*, 89(7), 309–322.
- Hill, M. S., & Stafford, F. P. (1980). Parental care of children: Time diary estimates of quantity, predictability, and variety. *Journal of Human Resources*, 15(2), 219–239.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations* (2nd ed.). Sage Publications.
- Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296–316. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x>
- Jappelli, T., & Padula, M. (2013). Investment in financial literacy and saving decisions. *Journal of Banking & Finance*, 37(8), 2779–2792. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2013.03.019>
- Jorgensen, B. L., & Savla, J. (2010). Financial literacy of young adults: The importance of parental socialization. *Family Relations*, 59(4), 465–478. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2010.00616.x>
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect theory: An analysis of decision under risk. *Econometrica*, 47(2), 263–291. <https://doi.org/10.2307/1914185>
- Katona, G. (1975). *Psychological economics*. Elsevier Scientific Publishing Company.
- Kim, J., Garman, E. T., & Sorhaindo, B. (2003). Relationships among credit counseling clients' financial well-being, financial behaviors, financial stressor events, and health. *Financial Counseling and Planning*, 14(2), 75–87.

- Lareau, A. (2011). *Unequal childhoods: Class, race, and family life*. University of California Press.
- Lundberg, S. J., & Pollak, R. A. (1993). Separate spheres bargaining and the marriage market. *Journal of Political Economy*, 101(6), 988–1010. <https://doi.org/10.1086/261912>
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2011). Financial literacy around the world: An overview. *Journal of Pension Economics & Finance*, 10(4), 497–508. <https://doi.org/10.1017/S1474747211000448>
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5-44.
- Lusardi, A., & Tufano, P. (2015). Debt literacy, financial experiences, and overindebtedness. *Journal of Pension Economics & Finance*, 14(4), 332–368.
- Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98(2), 224–253. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.98.2.224>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Millî Eğitim İstatistikleri - Örgün Eğitim 2023/'24*. Ankara: MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı. <https://sgb.meb.gov.tr>
- Modigliani, F., & Brumberg, R. (1954). *Utility analysis and the consumption function: An interpretation of cross-section data*. In K. K. Kurihara (Ed.), *Post-Keynesian economics* (pp. 388–436). Rutgers University Press.
- Noland, C. M., et al. (2003). Exploring culture's influence on parenting styles and children's outcomes. *Journal of Family Psychology*, 17(1), 145–159.
- Nunnally, J. C. (1967). *Psychometric theory*. McGraw-Hill.
- Özbilge, M., Canatan, K., & İpek, A. (2024). Türkiye'de finansal kaynak yönetiminin finansal kaygılar üzerine etkileri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 115–134.

- Powell, B., & Steelman, L. C. (1990). Beyond sibship size: Sibling density, sex composition, and educational outcomes. *Social Forces*, 69(1), 181–206. <https://doi.org/10.2307/2579610>
- Powell, B., & Steelman, L. C. (1993). The educational benefits of being taught by same-race teachers: Evidence from the National Education Longitudinal Study. *The Journal of Educational Research*, 86(6), 359–364.
- Sen, A. (1999). *Development as freedom*. Oxford University Press.
- Shefrin, H. M., & Thaler, R. H. (1988). The behavioral life-cycle hypothesis. *Economic Inquiry*, 26(4), 609–643.
- Sherraden, M. (2010). *Financial capability: What is it, and how can it be created?* Center for Social Development Working Paper No. 10-17. Washington University in St. Louis.
- Shim, S., Barber, B. L., Card, N. A., Xiao, J. J., & Serido, J. (2010). Financial socialization of first-year college students: The roles of parents, work, and education. *Journal of Youth and Adolescence*, 39(12), 1457–1470.
- Shim, S., Serido, J., & Barber, B. L. (2011). A conceptual framework for understanding the relationship between college students' financial behavior and financial well-being. *Journal of Economic Psychology*, 32(4), 546–560. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2011.04.001>
- Stango, V., & Zinman, J. (2009). Exponential growth bias and household finance. *Journal of Finance*, 64(6), 2807–2849. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.2009.01518.x>
- Steelman, L. C., & Powell, B. (1989). Acquiring capital for college: The constraints of family configuration. *American Sociological Review*, 54(5), 844–855.
- Steelman, L. C., Powell, B., Werum, R., & Carter, S. (2002). Reconsidering the effects of sibling configuration: Recent advances and challenges. *Annual Review of Sociology*, 28, 243–269.
- Tomul, E. (2007). Türkiye'de eğitime katılım üzerinde gelirin etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 32(144), 79–88.

- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and collectivism*. Westview Press.
- Tuna, Ö., & Şen, S. (2021). Finansal okuryazarlık ve risk algısının tasarruf eğilimi üzerindeki etkisi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 342–359.
- Xiao, J. J. (2008). *Applying behavior theories to financial behavior*. In J. J. Xiao (Ed.), *Handbook of consumer finance research* (pp. 69–81). Springer.
- Yenilmez, F. (2008). Türkiye'de eğitimin kalkınma üzerindeki rolü ve eğitim yatırımlarının geri dönüş oranı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1–19.
- Yıldırım, A., & Aksoy, M. E. (2022). Ailelerin eğitim harcamaları üzerindeki sosyoekonomik faktörlerin etkisi: Türkiye örneği. *Eğitim Ekonomisi ve Planlaması Dergisi*, 1(1), 22–36.
- Yılmaz, H. (2014). Türkiye’de hanehalklarının tasarruf kararları üzerine mikro veri analizi. *Ekonomik Yaklaşım*, 24(1), 135-158.
- Yolcu, H., Yeşilyurt, H., & Yalçın, S. (2020). Ailelerin erken çocukluk bakımı ve eğitimi dönemi eğitim harcamaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 53(2), 485–510.
- Yürük, B., & Acaroğlu, H. (2021). Türkiye’de eğitim harcamaları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin doğrusal olmayan analizi. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 35–52.
- Zikmund, W. G., Babin, B. J., Carr, J. C., & Griffin, M. (2010). *Business research methods* (8th ed.). South-Western Cengage Learning.

EK 1. ORJİNALLİK RAPORU

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu Form No.	FRM-YL-15
		Yayın Tarihi Date of Pub.	04.12.2023
	FRM-YL-15 Yüksek Lisans Tezi Orijinallik Raporu <i>Master's Thesis Dissertation Originality Report</i>	Revizyon No Rev. No.	02
		Revizyon Tarihi Rev.Date	25.01.2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE VE TÜKETİCİ BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 04/05/2025

Tez Başlığı: Ebeveynlerin Finansal Davranışlarının Kaynak Paylama Modeline Göre İncelenmesi
Tez Başlığı (Almanca/Fransızca)*:.....

Yukarıda başlığı verilen tezin a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 160 sayfalık kısmına ilişkin, 04/05/2025 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı %4'dür.

Uygulanan filtrelemeler*:

- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç
- ☒ Kaynakça hariç
- ☐ Alıntılar hariç
- ☒ Alıntılar dâhil
- ☒ 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tezin herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Elif AYDIN

Öğrenci Bilgileri	Ad-Soyad	Elif AYDIN
	Öğrenci No	N22125947
	Enstitü Anabilim Dalı	Aile ve Tüketici Bilimleri
	Programı	Aile ve Tüketici Bilimleri

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.
Prof. Dr. Zeynep ÇOPUR

* Tez Almanca veya Fransızca yazılıyor ise bu kısımda tez başlığı Tez Yazım Dilinde yazılmalıdır.

**Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları ikinci bölüm madde (4)/3'te de belirtildiği üzere: Kaynakça hariç, Alıntılar hariç/dahil, 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 5 words) filtreleme yapılmalıdır.

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu Form No.	FRM-YL-15
		Yayın Tarihi Date of Pub.	04.12.2023
	FRM-YL-15 Yüksek Lisans Tezi Orijinallik Raporu <i>Master's Thesis Dissertation Originality Report</i>	Revizyon No Rev. No.	02
		Revizyon Tarihi Rev.Date	25.01.2024

TO HACETTEPE UNIVERSITY GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES DEPARTMENT OF FAMILY AND CONSUMER SCIENCES	
Date: 04/05/2025	
Thesis Title (In English): Examination of Parents' Financial Behaviors According to Resource Dilution Model According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options checked below on 04/05/2025 for the total of 160 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled above, the similarity index of my thesis is 4%. Filtering options applied**: ☒ Approval and Declaration sections excluded ☒ References cited excluded ☐ Quotes excluded ☒ Quotes included ☒ Match size up to 5 words excluded I hereby declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge. Kindly submitted for the necessary actions. Elif AYDIN	

Student Information	Name-Surname	Elif AYDIN
	Student Number	N22125947
	Department	Family and Consumer Sciences
	Programme	Family and Consumer Sciences

SUPERVISOR'S APPROVAL

APPROVED
Prof. Dr. Zeynep ÇOPUR

**As mentioned in the second part [article (4)/3] of the Thesis Dissertation Originality Report's Codes of Practice of Hacettepe University Graduate School of Social Sciences, filtering should be done as following: excluding reference, quotation excluded/included, Match size up to 5 words excluded.

EK 2. ETİK KURUL İZNİ

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu

Tarih: 09/02/2024 16:53
Sayı: E-66777842-300-00003368054

00003368054

Sayı : E-66777842-300-00003368054
Konu : Etik Kurulu İzni (Elif AYDIN)

09/02/2024

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 22.01.2024 tarihli ve E-12908312-300-00003326040 sayılı yazınız.

Enstitünüz Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden **Elif AYDIN**'ın, **Prof. Dr. Zeynep ÇOPUR** danışmanlığında yürüttüğü **“Ebeveynlerin Finansal Davranışlarının Kaynak Paylama Modeline Göre İncelenmesi”** başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulunun **06 Şubat 2024** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. İsmet KOÇ
Kurul Başkanı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 31B8ADF8-6A05-4321-AEE2-810097DDF0C2

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/hu-ebys>

Adres:

E-posta: Elektronik Ağ: www.hacettepe.edu.tr

Telefon: Faks:

Kep:

Bilgi için: Burak CİHAN

Bilgisayar İşletmeni

Telefon: 03123051082

EK 3. GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Çalışmanın Konusu: Çalışmada ebeveynlerin finansal davranışlarının kaynak paylama modeline göre incelenmesi üzerinde durulacak ve hane gelirinin dağılımının çocuk sayısına göre etkilenmesi analiz edilerek kaynak paylama modeline göre incelenecek olan bu araştırma, Hacettepe Üniversitesi Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır.

Katılım Koşulları: Bu araştırmaya katılabilmek için bireylerin evli ve ortaokul düzeyinde bir veya birden fazla çocuklarının olması gerekmektedir.

Katılımcının Sahip Olduğu Haklar: Araştırmaya katılımınız tamamen gönüllük esasına dayanmaktadır. Bu araştırmaya katılmamayı seçebilirsiniz. Araştırmaya katıldıktan sonra istediğiniz anda vazgeçebileceğiniz gibi bu durum sizin için hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Çalışmaya katılımınız herhangi bir risk taşımamaktadır. Paylaştığınız bilgiler araştırmacıların araştırma amacı dışında kullanılmayacak ve başka kişilerle paylaşılmayacaktır. Çalışma kapsamında merak ettiğiniz tüm soruları doğrudan araştırmacılara çekinmeden sorabilirsiniz. Çalışma bittikten sonra da çalışmanın sonuçlarından haberdar olmak için araştırmacılara telefon ya da e-posta aracılığıyla ulaşabilirsiniz. Araştırma, anket formunda yer alan soruların katılımcılar tarafından cevaplanmaları ile gerçekleştirilecektir ve yaklaşık 15 dakika sürmektedir.

Bilgilerin Saklanması: Bu çalışma için gerekli olan izinler Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan alınmıştır. Anket formu ile alınacak bilgiler ve aynı zamanda bu form tamamen gizli tutulacaktır. Sorularınızı yönlendirmek ya da bu araştırma hakkında daha ayrıntılı bir açıklama almak için tüm araştırmacıların iletişim bilgileri aşağıda verilmiştir.

Katılımcı Beyanı

Çalışmanın sorumlu araştırmacısı Prof. Dr. Zeynep ÇOPUR ve yardımcı araştırmacı ise Elif AYDIN' dır. Prof. Dr. Zeynep ÇOPUR ve Elif AYDIN tarafından yürütülen ve katılımcısı olmam teklif edilen bu araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgileri dikkatli bir şekilde okudum. Bu çalışmaya katılmam durumunda ilgili bilgilerin gizliliğine büyük bir özen ve saygıyla yaklaşılabileceğine inanıyorum. Toplanan verilerin bilimsel amaçla kullanımı sırasında kişisel bilgilerin özenle korunacağı konusunda bana yeterince güven verildi.

Yukarıda yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış durumdayım ve tek başıma belirli bir düşünme süresi sonucunda araştırmaya katılmam için yapılan daveti büyük bir memnuniyet ve gönüllülük içerisinde kabul ediyorum.

Araştırmaya katılmayı onaylıyor musunuz? () Evet () Hayır

Adı Soyadı: İmza:

Tarih: ____/____/____

Araştırmaya katılmak istiyorsanız, lütfen yukarıdaki ilgili yeri imzalayınız. Gönüllü katılım formunuz kapalı kalacak ve gizli tutulacaktır. Bu formun, araştırmada kullanılacak sorulara vereceğiniz cevaplarla herhangi bir ilgisi yoktur.

Sorumlu Araştırmacı:

Prof. Dr. Zeynep ÇOPUR
Hacettepe Üniversitesi İİBF,
Aile ve Tüketici Bilimleri Bölümü
Kampüsü, Çankaya/ANKARA

Yardımcı Araştırmacı:

Elif AYDIN
Hacettepe Üniversitesi İİBF
Aile ve Tüketici Bilimleri Bölümü Beytepe
Beytepe Kampüsü, Çankaya/ANKARA

EK 4. ARAŞTIRMA FORMU

EBEVEYNLERİN FİNANSAL DAVRANIŞLARININ KAYNAK PAYLAMA MODELİNE GÖRE İNCELENMESİ ANKET FORMU

Sayın Katılımcılar,
Aşağıdaki anket soruları Hacettepe Üniversitesi Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans tez çalışması için kullanılacaktır. Çalışma sonucunda elde edilecek bulgular ile yerli ve yabancı literatürde konu ile ilgili bulunan boşluk doldurularak Aile ve Tüketici Bilimine katkı sağlanacaktır. Bu sebeple sorulara içtenlikle cevap vermeniz önem arz etmektedir.

Lütfen anket formuna adınızı ve
soyadınızı yazmayınız.
Anketi yanıtladığınız için teşekkür ederiz.

1. GENEL BİLGİLER

1. Yaşınız	
2. Cinsiyetiniz	() Kadın () Erkek () Belirtmek istemiyorum
3. Eğitim durumunuz	() İlkokul () Ortaokul () Lise () Ön lisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora
4. Eşinizin eğitim durumu	() İlkokul () Ortaokul () Lise () Ön lisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora
5. Mesleğiniz	
6. Eşinizin mesleği	
7. Aylık hane gelir aralığınız	0-17.000 TL () 17.001-35.000TL () 35.001-65.000TL () 65.001-95.000TL () 95.001 TL ve üzeri ()
8. Çocuk / çocuklarınız kaç yaşındadır?	1.çocuk () , 2.Çocuk ()

2. ÇOCUĞUN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİLGİLER (Aşağıdaki soruları ortaokul düzeyinde öğrenim gören çocuğunuzu/çocuklarınızı dikkate alarak cevaplandırınız)

9. Çocuğunuz/çocuklarınız hangi sınıfta?

1. çocuk	2. çocuk
a.5.sınıfta	a.5.sınıfta
b.6.sınıfta	b.6.sınıfta
c.7.sınıfta	c.7.sınıfta
d.8.sınıfta	d.8.sınıfta

10. Çocuğunuz hangi tür okulda eğitim alıyor?

- a. Devlet okulu.
- b. Özel okul

11. Çocuğunuzun/çocuklarınızın okulunun seçiminde hangi faktörler etkili oldu? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- a. Okulun lokasyonu
- b. Okul ücretleri
- c. Okulun sosyal aktiviteleri
- d. Akademik başarı ve programlar
- e. Öğretmen kalitesi ve eğitimi
- f. Okulun yaklaşımı ve politikaları
- g. Çocuk ve okul uyumu
- h. Veli referansları
- i. Diğer.....

12. Çocuğunuzun /çocuklarınızın okul başarısı nasıldır?

1. çocuk	2. çocuk
a.Çok iyi	a.Çok iyi
b.Orta	b.Orta
c.Zayıf	c.Zayıf
d.Kötü	d.Kötü
e. Çok kötü	e. Çok kötü

13. Çocuğunuzun/çocuklarınızın okul dışı aktivitelere katılımı var mı?

- a. Evet
- b. Hayır
- c. Bazen

14. Bir önceki soruya cevabınız evet veya bazen ise, hangi aktivitelere katılıyor? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- a. Bilim ve teknoloji
- b. Sanat etkinlikleri
- c. Drama etkinlikleri
- d. Müzik etkinlikleri
- e. Hareket ve oyun etkinlikleri
- f. Fen ve doğa etkinlikleri
- g. Matematik etkinlikleri
- h. Alan Gezileri
- i. Spor çalışmaları
- j. Büyük-küçük motor geliştirme çalışmaları
- k. Yabancı dil çalışmaları
- l. Diğer.....

3. FİNANSAL DAVRANIŞLARLA İLGİLİ BİLGİLER

15. Aylık hane gelirinizin ne kadarını çocuğunuzun eğitimine ayırıyorsunuz?
- %0-10
 - %11-25
 - %26-50
 - %51 ve üzeri
16. Çocuğunuzun /çocuklarınızın gelecekteki eğitimi için finansal planlama yapıyor musunuz?
- Evet
 - Hayır
17. Bir önceki soruya cevabınız evet ise, bu planlamayı nasıl yapıyorsunuz?
- Aylık tasarruf
 - Yatırım
 - Sigorta veya eğitim fonu
 - Diğer.....
18. Çocuğunuzun eğitimi için yaptığınız harcamaların, diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarına etkisi oluyor mu?
- Evet
 - Hayır
 - Bazen
19. Bir önceki soruya cevabınız evet veya bazen ise, bu etki nasıl olmaktadır? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)
- Diğer aile bireylerinin istek ve ihtiyaçlarının karşılanması kısıtlandı
 - Aile bütçesinde dengesizlik oluştu
 - Tatil ve gezi planlarının iptali veya ertelenmesi gerçekleşti
 - Sosyal çevrede değişiklik oldu
 - Tatil yapma sıklığında azalma oldu
 - Yardım veya bağış yapma miktarında azalma oldu
 - Yardım veya bağış yapma tamamen bırakıldı
 - Tasarruf yapma tamamen bırakıldı
 - Ailenin finansal hedeflerine ulaşması güçleşti
 - Yaşam kalitesi düştü
 - Yaşam kalitesi arttı
 - Diğer (Açıklayınız)
20. Çocuğunuzun eğitimi için aldığınız finansal kararları değiştirme ihtiyacı hissettiniz mi?
- Evet
 - Hayır
21. Bir önceki soruya cevabınız evet ise, bu değişikliği neye dayanarak yaptınız?
- Ekonomik sebepler
 - Çocuğun eğitim ihtiyacı
 - Aile içi sebepler
 - Diğer.....
22. Çocuğunuzun eğitimi için hangi kaynakları kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)
- Maaş
 - Tasarruf
 - Kredi
 - Burs veya yardım
 - Diğer: _____
23. Çocuğunuza özel ders aldırıyor musunuz?
- Evet
 - Hayır
24. Bir önceki soruya cevabınız evet ise, aylık özel ders için ne kadar harcama yapıyorsunuz?
- 0-5000 TL
 - 5001-15000 TL
 - 15001-25000 TL
 - 25001 TL ve üzeri

25. Çocuğunuz için eğitim materyali (kitap, defter, kırtasiye vb.) alımlarında ne kadar harcama yapıyorsunuz?
- 0-5000 TL
 - 5001-10000 TL
 - 10001-15000 TL
 - 15001 TL ve üzeri

26. Çocuğunuz için okul servisi kullanıyor musunuz?
- Evet
 - Hayır

27. Bir önceki soruya cevabınız evet ise, servis ücreti için aylık ne kadar ödüyorsunuz?
- 0-5000 TL
 - 5001-10000 TL
 - 10001-15000 TL
 - 15001 TL ve üzeri

28. Çocuğunuzun okul kıyafetleri için yıllık ne kadar harcama yapıyorsunuz?
- 0-5000 TL
 - 5001-10000 TL
 - 10001-15000 TL
 - 15001 TL ve üzeri

29. Aşağıda gelir yönetimine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Her bir ifadeye ne ölçüde katıldığınızı 1'den 5'e kadar olan ölçekte size uygun gelen seçeneği işaretleyerek belirtiniz. Lütfen bütün maddeleri cevaplayınız.

	İfadeler	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğunlukla	Her zaman
1	Bir ürün veya hizmet satın alırken karşılaştırma yaparım.					
2	Tüm faturalarımı zamanında öderim.					
3	Aylık harcamalarımın yazılı veya elektronik kaydını tutarım.					
4	Bütçemin veya harcama planımın dışına çıkmam.					
5	Her ay kredi kartı borçlarımın tamamını öderim.					
6	Kredi kart(lar)ımın limitinin tümünü kullanırım.					
7	Sadece asgari tutarını ödediğim bir kredi borcum vardır.					
8	Her maaşımdan para biriktiririm.					
9	Emeklilik dışında araba, eğitim, ev gibi uzun vadeli bir hedef için birikim yaparım.					
10	Bireysel emeklilik hesabına para katkısında bulunurum.					
11	Yeterli bir sağlık sigortası poliçesine düzenli ödeme yaparım.					
12	Otomobil veya konut sigortası gibi yeterli mülk sigortası poliçelerine düzenli ödeme yaparım.					
13	Bir hayat sigortası poliçesine düzenli ödeme sağlarım.					

4. GELİRİN DAĞILIMI İLE İLGİLİ BİLGİLER

30. Aylık gelirinizin ne kadarını aşağıdaki kalemlere ayırıyorsunuz?
- Ev giderleri: _____%
 - Eğitim giderleri: _____%
 - Ulaşım giderleri: _____%
 - Sağlık giderleri: _____%
 - Eğlence ve sosyal aktiviteler: _____%
 - Diğer: _____%
31. Çocuğunuzun eğitimi için yaptığınız harcamaların, aile bütçenizi zorladığını düşünüyor musunuz?
- Evet
 - Hayır
 - Bazen
32. Çocuğunuzun eğitimi için aldığınız finansal kararlarda en çok kimin görüşünü alıyorsunuz?
- Eşim
 - Ailem
 - Arkadaşlarım
 - Finansal danışman
 - Diğer: _____
33. Çocuğunuzun eğitimi için yaptığınız harcamaların, ailenizin sosyal yaşantısına etkisi oldu mu?
- Evet
 - Hayır
34. Çocuğunuzun eğitimi için yaptığınız harcamaların, ailenizin geleceği için bir yatırım olduğunu düşünüyor musunuz?
- Evet
 - Hayır
35. Çocuğunuzun eğitimi için yaptığınız harcamaların, ailenizin geleceğine olumlu bir katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz?
- Evet
 - Hayır
36. Çocuğunuzun eğitimi için yaptığınız harcamaların, ailenizin diğer harcamalarına göre önceliği nedir?
- Birinci derecede
 - İkinci derecede
 - Üçüncü derecede
 - Diğer (Açıklayınız)
37. Çocuğunuzun eğitimi için yaptığınız harcamaların, ailenizin genel mutluluğuna etkisi nedir?
- Olumlu etkisi var
 - Olumsuz etkisi var
 - Etkisi yok

5. HARCAMA EĞİLİMLERİNE İLİŞKİN BİLGİLER

38. Çocuk sayınızın ailenizin yeme-içme alışkanlıklarına etkisi nedir?
- Daha kaliteli ve sağlıklı beslenmeye başladık
 - Daha ekonomik yemek seçeneklerini tercih ediyoruz
 - Dışarıda yemek yeme sıklığımızı azalttık
 - Değişiklik olmadı
39. Çocuk sayınızın ailenizin giyim alışkanlıklarına etkisi nedir?
- Daha kaliteli markaları tercih ediyoruz
 - Daha ekonomik giyim seçeneklerini tercih ediyoruz
 - İndirim ve kampanyaları takip ediyoruz
 - Değişiklik olmadı
40. Çocuk sayınızın ailenizin eğlence ve hobilerine ayırdığı bütçeye etkisi nedir?
- Daha fazla bütçe ayırmaya başladık
 - Eğlence ve hobi için ayırdığımız bütçeyi azalttık
 - Sadece ücretsiz etkinliklere katılıyoruz
 - Değişiklik olmadı
41. Çocuk sayınızın ailenizin teknolojik ürün ve hizmetlere yaptığı harcamalara etkisi nedir?
- Daha fazla teknolojik ürün satın alıyoruz
 - Teknolojik ürün alımlarını azalttık
 - Sadece gerekli teknolojik ürünleri satın alıyoruz
 - Değişiklik olmadı

42. Çocuk sayınızın ailenizin kültürel etkinliklere (tiyatro, sinema, konser vb.) katılımına etkisi nedir?
- Daha sık katılıyoruz
 - Katılımı azalttık
 - Sadece ücretsiz etkinliklere katılıyoruz
 - Değişiklik olmadı
43. Çocuk sayınızın ailenizin spor ve fiziksel aktivitelere katılımına etkisi nedir?
- Daha sık spor yapıyoruz veya etkinliklere katılıyoruz
 - Spor ve fiziksel aktiviteye katılımı azalttık
 - Sadece ücretsiz aktivitelere katılıyoruz
 - Değişiklik olmadı
44. Çocuk sayınızın ailenizin sosyal medya ve dijital platformlarda geçirdiği zamana etkisi nedir?
- Daha fazla zaman geçiriyoruz
 - Dijital platformlarda geçirdiğimiz zamanı azalttık
 - Sadece eğitim ve bilgilendirme amaçlı kullanıyoruz
 - Değişiklik olmadı
45. Çocuk sayınızın ailenizin seyahat ve gezi alışkanlıklarına etkisi nedir?
- Daha sık seyahat ediyoruz
 - Seyahat etme sıklığımızı azalttık
 - Sadece yakın bölgelere seyahat ediyoruz
 - Değişiklik olmadı
46. Çocuk sayınızın ailenizin eğitim ve kurslara yaptığı yatırımlara etkisi nedir?
- Daha fazla eğitim ve kursa yatırım yapıyoruz
 - Eğitim ve kurs için ayırdığımız bütçeyi azalttık
 - Sadece çocuklar için eğitim ve kursa yatırım yapıyoruz
 - Değişiklik olmadı
47. Çocuk sayınızın ailenizin geleceğe yönelik finansal planlamasına etkisi nedir?
- Daha detaylı finansal planlama yapıyoruz
 - Finansal planlamayı erteledik veya göz ardı ediyoruz
 - Sadece çocukların geleceği için finansal planlama yapıyoruz
 - Değişiklik olmadı
48. Çocuk sayınızın, ailenizin enerji (elektrik, doğalgaz vb.) tüketimine etkisi nedir?
- Enerji tüketimimiz arttı
 - Enerji tüketimimiz azaldı
 - Enerji tasarrufu yapmaya daha çok özen gösteriyoruz
 - Değişiklik olmadı
49. Çocuk sayınızın ailenizin su tüketim alışkanlıklarına etkisi nedir?
- Su tüketimimiz arttı
 - Su tüketimimiz azaldı
 - Su tasarrufu yapmaya daha çok özen gösteriyoruz
 - Değişiklik olmadı
50. Çocuk sayınızın ailenizin kırtasiye ve eğitim materyali alışverişlerine etkisi nedir?
- Daha fazla kırtasiye ve eğitim materyali alıyoruz
 - Daha ekonomik seçenekleri tercih ediyoruz
 - Sadece gerekli materyalleri alıyoruz
 - Değişiklik olmadı
51. Çocuk sayınızın ailenizin kitap ve okuma alışkanlıklarına etkisi nedir?
- Daha fazla kitap alıyoruz ve okuyoruz
 - Kitap alımını ve okuma süremizi azalttık
 - Sadece eğitimle ilgili kitapları tercih ediyoruz
 - Değişiklik olmadı
52. Çocuk sayınızın ailenizin evde geçirdiği zamanla ilgili aktivitelere (oyun, film izleme, ailece vakit geçirme) etkisi nedir?
- Daha fazla ailece vakit geçiriyoruz
 - Daha az ailece vakit geçiriyoruz
 - Çocuklarla ilgili aktivitelere daha çok zaman ayırıyoruz
 - Değişiklik olmadı
53. Çocuk sayınızın ailenizin toplu taşıma veya özel araç kullanma alışkanlıklarına etkisi nedir?
- Daha fazla toplu taşıma kullanıyoruz
 - Daha fazla özel araç kullanıyoruz
 - Seyahatlerimizi azalttık
 - Değişiklik olmadı

54. Çocuk sayınızın ailenizin sosyal çevreyle ilişkilerine (komşular, akrabalar, arkadaşlar) etkisi nedir?
- Daha sık sosyal etkinliklere katılıyoruz
 - Sosyal etkinliklere katılımımızı azalttık
 - Sadece çocuklarla ilgili sosyal etkinliklere katılıyoruz
 - Değişiklik olmadı
55. Çocuk sayınızın ailenizin geleceğe yönelik finansal hedeflerine etkisi nedir?
- Daha uzun vadeli finansal hedefler belirliyoruz
 - Kısa vadeli finansal hedeflere odaklanıyoruz
 - Finansal hedeflerimizi revize ettik
 - Değişiklik olmadı
56. Çocuk sayınızın ailenizin ev içi görev dağılımına (temizlik, yemek yapma, çocuk bakımı vb.) etkisi nedir?
- Görev dağılımı daha dengeli hale geldi
 - Görev dağılımı daha eşitsiz hale geldi
 - Belirli görevler için dışarıdan destek alıyoruz (örn. temizlikçi)
 - Değişiklik olmadı
57. Çocuk sayınızın ailenizin sosyal sorumluluk projelerine veya yardım faaliyetlerine katılımına etkisi nedir?
- Daha aktif olarak sosyal sorumluluk projelerine katılıyoruz
 - Yardım faaliyetlerine daha fazla maddi veya manevi destek sağlıyoruz
 - Çocuk sayımız arttıkça sosyal sorumluluk faaliyetlerine daha az zaman ayırıyoruz
 - Değişiklik olmadı

6. TEK ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN HARCAMALARINA İLİŞKİN BİLGİLER

58. Tek çocuğunuz için ayrılan bütçenin diğer harcamalarınıza oranı nedir?
- Çok yüksek
 - Yüksek
 - Orta
 - Düşük
 - Çok düşük
59. Tek çocuğunuz için planladığınız gelecekteki eğitim (üniversite, yurt dışı eğitim vb.) harcamalarınız sizce nasıl olacak?
- Çok yüksek
 - Yüksek
 - Orta
 - Düşük
 - Planım yok
60. Tek çocuğunuz için yaptığınız harcamaların ailenizin geleceğe yönelik beklentilerine etkisi oldu mu?
- Evet, daha pozitif beklentilere sahibiz
 - Evet, daha endişeliyiz
 - Hayır, etkisi olmadı
61. Tek çocuğunuz için yaptığınız harcamaların ailenizin diğer aile üyeleriyle olan ilişkilerine etkisi oldu mu?
- Evet, ilişkilerimiz daha sıkı
 - Evet, bazı gerilimlere neden oldu
 - Hayır, etkisi olmadı
62. Tek çocuğunuz için yaptığınız harcamaların ailenizin yaşadığı yerdeki konumuna etkisi oldu mu?
- Evet, daha iyi bir konuma geldik
 - Evet, konumumuzda düşüş yaşandı
 - Hayır, etkisi olmadı
63. Tek çocuğunuzun olması ailenizin otomobil veya taşıt alım planlarına nasıl bir etki yaptı?
- Daha ekonomik otomobil seçeneklerini tercih ediyoruz
 - Otomobil almayı erteledik
 - Daha geniş ve konforlu otomobil tercih ediyoruz
 - Değişiklik olmadı
64. Tek çocuğunuzun olması ailenizin ev veya konut alım/taşınma planlarına nasıl bir etki yaptı?
- Daha ekonomik konut seçeneklerini tercih ediyoruz
 - Konut almayı/taşınmayı erteledik
 - Daha geniş ve konforlu konut tercih ediyoruz
 - Değişiklik olmadı
65. Tek çocuğunuzun olması ailenizin lüks tüketim alışkanlıklarına nasıl bir etki yaptı?
- Daha fazla lüks tüketim yapmaya başladık
 - Lüks tüketim miktarımızı azalttık
 - Lüks tüketimi tamamen bıraktık
 - Değişiklik olmadı

66. Tek çocuğunuzun olması ailenizin geleceğe yönelik emeklilik planlarına nasıl bir etki yaptı?

- a. Daha erken emeklilik planı yapmaya başladık
- b. Emeklilik planlarımızı erteledik
- c. Emeklilik planlarımızı revize ettik
- ç. Değişiklik olmadı

67. Tek çocuğunuzun olması ailenizin sağlık sigortası veya özel sağlık hizmetleri için yaptığı harcamalara nasıl bir etki yaptı?

- a. Daha fazla sağlık hizmeti için harcama yapmaya başladık
- b. Sağlık hizmetleri için harcamalarımızı azalttık
- c. Özel sağlık hizmetlerini tamamen bıraktık
- ç. Değişiklik olmadı

7. BİRDEN FAZLA ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN HARCAMALARINA İLİŞKİN BİLGİLER

68. Çocuklarınız başına eğitim harcamalarınız arasında farklılık var mı?

- a. Evet
- b. Hayır

69. Bir önceki soruya cevabınız evet ise, hangi çocuğunuza daha fazla eğitim harcaması yapıyorsunuz?

- a. İlk çocuk
- b. İkinci çocuk
- c. Üçüncü çocuk
- ç. Dördüncü ve üzeri çocuklar

70. Çocuklarınız için planladığınız gelecekteki eğitim harcamaları arasında farklılık var mı?

- a. Evet
- b. Hayır

71. Çocuklarınız için yaptığınız harcamaların ailenizin geleceğe yönelik beklentilerine etkisi oldu mu?

- a. Evet, daha pozitif beklentilere sahibiz
- b. Evet, daha endişeliyiz
- c. Hayır, etkisi olmadı

72. Çocuklarınız için yaptığınız harcamaların ailenizin yaşadığı yerdeki konumuna etkisi oldu mu?

- a. Evet, daha iyi bir konuma geldi
- b. Evet, konumumuzda düşüş yaşandı
- c. Hayır, etkisi olmadı

73. Birden fazla çocuğunuzun olması ailenizin ev veya konut alım/taşınma planlarına nasıl bir etki yaptı?

- a. Daha ekonomik konut seçeneklerini tercih ediyoruz
- b. Konut almayı/taşınmayı erteledik
- c. Daha geniş ve konforlu konut tercih ediyoruz
- ç. Değişiklik olmadı

74. Çocuklarınız için yaptığınız harcamaların ailenizin diğer aile üyeleriyle olan ilişkilerine etkisi oldu mu?

- a. Evet, ilişkilerimiz daha sıkı
- b. Evet, bazı gerilimlere neden oldu
- c. Hayır, etkisi olmadı

75. Birden fazla çocuğunuzun olması ailenizin sağlık sigortası veya özel sağlık hizmetleri için yaptığı harcamalara nasıl bir etki yaptı?

- a. Daha fazla sağlık hizmeti için harcama yapmaya başladık
- b. Sağlık hizmetleri için harcamalarımızı azalttık
- c. Özel sağlık hizmetlerini tamamen bıraktık
- ç. Değişiklik olmadı

76. Birden fazla çocuğunuzun olması ailenizin geleceğe yönelik emeklilik planlarına nasıl bir etki yaptı?

- a. Daha erken emeklilik planı yapmaya başladık
- b. Emeklilik planlarımızı erteledik
- c. Emeklilik planlarımızı revize ettik
- ç. Değişiklik olmadı

77. Birden fazla çocuğunuzun olması ailenizin lüks tüketim alışkanlıklarına nasıl bir etki yaptı?

- a. Daha fazla lüks tüketim yapmaya başladık
- b. Lüks tüketim miktarımızı azalttık
- c. Lüks tüketimi tamamen bıraktık
- d. Değişiklik olmadı

78. Birden fazla çocuğunuzun olması ailenizin otomobil veya taşıt alım planlarına nasıl bir etki yaptı?

- a. Daha ekonomik otomobil seçeneklerini tercih ediyoruz
- b. Otomobil almayı erteledik
- c. Daha geniş ve konforlu otomobil tercih ediyoruz
- ç. Değişiklik olmadı

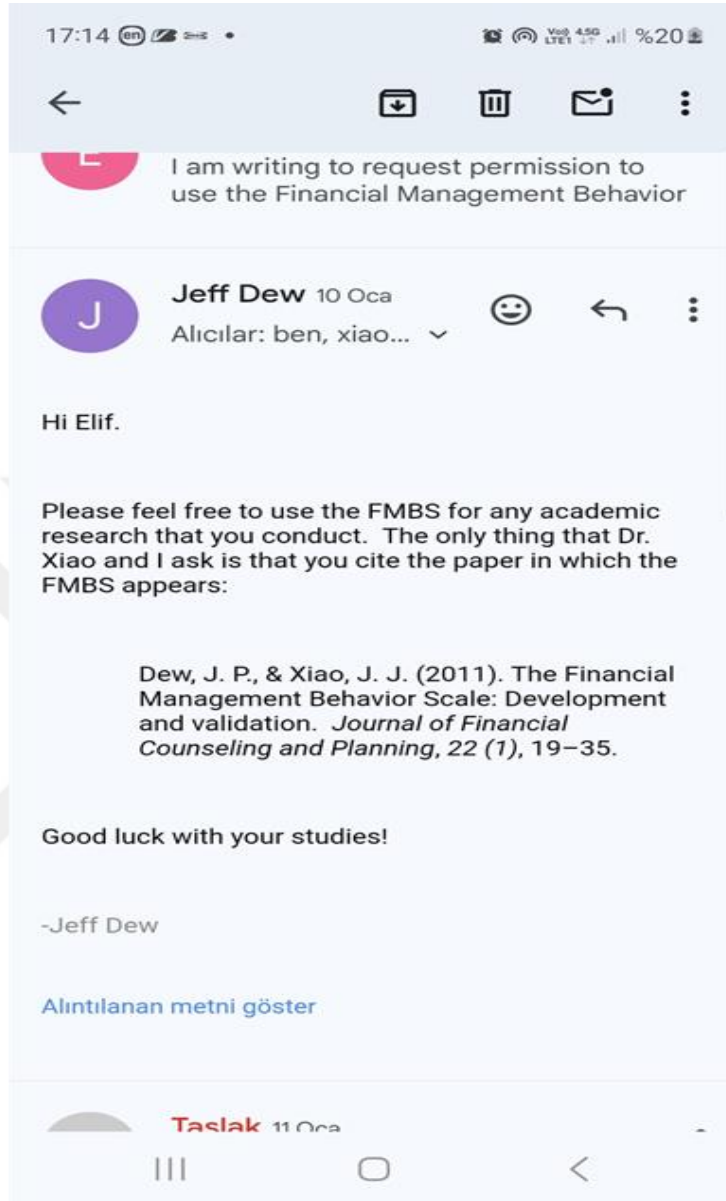
8. TEK ve BİRDEN FAZLA ÇOCUĞA SAHİP KATILIMCILARIN EĞİTİM HARCAMALARININ ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

79. Ailenizin geleceğe yönelik beklentileri açısından eğitim harcamalarının etkisi nedir?
- Daha pozitif beklentilere sahibiz
 - Daha endişeliyiz
 - Etkisi olmadı
80. Eğitim harcamalarının aile içi ilişkilerinize etkisi nedir?
- İlişkilerimiz daha sıkı hale geldi
 - Bazı gerilimlere neden oldu
 - Etkisi olmadı
81. Eğitim harcamalarının yaşadığınız yerin konumuna etkisi oldu mu?
- Daha iyi bir konuma taşındık
 - Konumumuzda düşüş yaşandı
 - Etkisi olmadı
82. Eğitim harcamaları konut alım veya taşınma planlarınızı nasıl etkiledi?
- Daha geniş ve konforlu bir konut tercih ettik
 - Daha ekonomik konut seçeneklerini tercih ettik
 - Konut almayı/taşınmayı erteledik
 - Değişiklik olmadı
83. Eğitim harcamalarının sağlık harcamalarınıza etkisi oldu mu?
- Daha fazla harcama yapmaya başladık
 - Harcamalarımızı azalttık
 - Özel sağlık hizmetlerini bıraktık
 - Değişiklik olmadı
84. Eğitim harcamaları emeklilik planlarınızı nasıl etkiledi?
- Daha erken emeklilik planı yaptık
 - Emeklilik planlarımızı erteledik
 - Emeklilik planlarımızı revize ettik
 - Değişiklik olmadı

EK 5. HİPOTEZ TEST SONUÇLARI ÖZET TABLOSU

Hipotez	Sonuç	Açıklama
H1	Reddedilmiştir.	Ebeveynlerin eğitim düzeyine göre çocukların eğitime yapılan harcama arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.
H2	Kabul edilmiştir.	Ailelerin gelir düzeyine göre çocukların okul dışı aktivitelere katılım oranı arasında anlamlı farklılık vardır.
H3	Kabul edilmiştir.	Ailelerin gelir düzeyine göre çocukların devlet veya özel okulda eğitim alması arasında anlamlı farklılık vardır.
H4	Kabul edilmiştir.	Çocukların eğitim başarısına göre çocukların eğitime yapılan harcamaların oranı arasında anlamlı farklılık vardır.
H5	Reddedilmiştir.	Çocukların eğitime yapılan harcamaların oranına göre diğer aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamada zorlanma durumları arasında anlamlı farklılık vardır.
H6	Kabul edilmiştir.	Çocuğun gelecekteki eğitimi için yapılan finansal planlamalara göre çocukların eğitimi için kullanılan kaynaklar arasında anlamlı farklılık vardır.
H7	Kabul edilmiştir.	Çocuk sayısına göre çocukların okul giderlerine yapılan harcamalar arasında anlamlı farklılık vardır.
H8	Kabul edilmiştir.	Çocuk sayısına göre ailenin harcama kalemlerine ayrılan oran arasında anlamlı farklılık vardır.
H9	Reddedilmiştir.	Çocuk sayısına göre ailelerin harcama etki alanları arasında anlamlı farklılık vardır.
H10	Kabul edilmiştir.	Ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarına göre çocukların okul giderlerine yapılan harcamalar arasında anlamlı farklılık vardır.
H11	Kabul edilmiştir.	Ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarına göre çocukların eğitimi için kullanılan kaynaklar arasında anlamlı farklılık vardır.
H12	Kabul edilmiştir.	Ebeveynlerin finansal yönetim davranışlarına göre çocukların gelecekteki eğitimi için yapılan finansal planlamalar arasında anlamlı farklılık vardır.

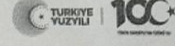
EK 6. ÖLÇEK KULLANIMI İZİN BELGESİ (FMBS)

EK 7. ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-14588481-605.99-99719826
Konu : Araştırma İzni

28.03.2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 11.03.2024 tarihli ve E-12908312-044-00003428484 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Elif AYDIN'ın "**Ebeveynlerin Finansal Davranışlarının Kaynak Paylama Modeline Göre İncelenmesi**" başlıklı tezi kapsamında merkez ilçelere bağlı ortaokullarda yapılacak uygulama talebi ilgi (a) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, söz konusu araştırmanın Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ölçme araçlarının; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde okul ve kurum yöneticilerinin sorumluluğunda, gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüş olup çalışma tamamlandıktan sonra çalışmanın bir nüshasının **30 iş günü içerisinde arge06_arastirma@meb.gov.tr adresine PDF olarak gönderilmesi** gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Yaşar KOÇAK
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Ek: Uygulama Araçları (9 Sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

Hacettepe Üniversitesi

Bilgi :

9 Merkez İlçe MEM

Adres :

Telefon No :

E-Posta:

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Ebru ÖZBEK

Unvan : Memur

İnternet Adresi: Faks:

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 5f96-0523-3f42-bdca-eff3 kodu ile teyit edilebilir.